

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 571 Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 16 grudnia 1934

Rok 29

Poznań, 15 grudnia

Podstawowa zasada estetyki

W dalszym toku naszych rozważań na temat podstawowych zagadnień kultury i sztuki z udziałem w rozważaniach tych Czytelników naszych, udzielamy dziś najpierw głosu autorce listu do redakcji „Kurjera Pozn.”, by na tle jej wywodów wypowiedzieć następnie kilka uwag natury ogólniejszej, zasadniczej. Oto, co autorka listu pisze:

Wystarczy pójść na koncert symfoniczny lub występ, znanego solisty, by zobaczyć salę wypełnioną po brzegi. „Kulturalne sfery naszego społeczeństwa” żywo interesują się muzyką poważną — zawoła optymistą. Maci mu jednak radość myśli, że niemniejsze tłumy zalegają sale, gdy zapowiadany jest występ gwiazdy firmamentu kabaretowego.

I jeszcze prawda druga: szeroka ta rzesza ludzi, przeważnie dobrze ubranych i dobrze wychowanych, przygląda się orkiestrze czy artyście i słucha muzyki powierzchownie. Rzadko natomiast rozrzuca wśród krzesel siedzą ludźmi, którzy reagują inaczej, niż reszta. Oni nie słuchają muzyki, oni ją chłoną. A mogą ją chłonąć, bo ją rozumieją, bo jest im towarzyszem dnia codziennego. Ci ludzie, to niekoniecznie sami tylko artyści, to w przeważającej liczbie albo uczniowie, albo absolwenci szkół muzycznych, dla których umiłowanie muzyki oznacza przedewszystkiem czynne jej uprawianie.

Twórca skautingu, Anglik sir Baden-Powell, powiedział, że większym miłośnikiem muzyki jest ten, kto nauczył się grać chociażby na harmonijce, aniżeli ten, kto regularnie odsiada swoje dwie godziny na sali koncertowej. Nie wiele jest przesady w tem powiedzeniu, jeśli odważymy się przyznać do prawdy, że, o ile teatr i sala koncertowa przestały już być dzisiaj targowiskiem próżności dla eleganckiego świata, prezentującego stroje, godne rewii mód, o tyle zamieniły się na zbiorowisko innej kategorii snobów, t. zw. ludzi kulturalnych, którym „wypada” pójść również na koncert, jak na klub dyskusyjny, chociaż jedno i drugie jest im równie obojętne.

Skrzypce i fortepian stały się w naszych domach burzazijnymi gratami, nowych nie kupuje się prawie wcale. Bo i pocóż? Radio i patefon zagrają lepiej, a przytem płyta kosztuje tylko cztery złote...

Zart na stronie! Nie bądźmy tylko biernymi konsumentami sztuki! Jeżeli los poskąpił nam talentu twórczego, stańmy w szeregu świadomych odtwórców!

Poleska hafciarka, która snuje barwne szlaki na lnianym ręczniku, — wiejski grajek, który po dniu pracy, siadłszy na przyzbie domu, rzuca światu melodję prostą i szczerą, — młodzież harcerska, zdumiewająca słuchacza dużą ilością nauczonych przy ognisku piosenek, — ideowe grupy studenckie, które starają się twórczo ustosunkować do zagadnień, poruszających, a czasami gnębiących duszę ludzką, — oni wszyscy stoją bliżej źródła, z którego tryska prawdziwa sztuka i kultura oraz jej umiłowanie, aniżeli te piękne damy i ci gładcy panowie, którzy z poświęceniem odsiadują swoje godziny na przebojowych premierach, aktualnych odczytach i niezrozumiałych dla nich koncertach.

W życiu musi być miejsce dla sztuki, ale tylko czynne ustosunkowanie się do niej nadaje temu jakiś sens. Snobizm

„Nie możemy odkrywać kart”

Wielka mowa min. Goebbelsa o polityce zagranicznej Rzeszy i o zadaniach narodowych-socjalistów w Niemczech

Berlin. (PAT). W piątek wieczorem na zjeździe partyjnym okręgu berlińskiego przemawiał min. Goebbels. Poruszył on aktualne zagadnienia z dziedziny polityki zagranicznej i wewnętrznej Rzeszy.

1933 — 1934

Na wstępie skreślił przebieg wypadków w roku bieżącym, zaznaczając, że o ile 1933 był rokiem zwycięstwa, o tyle w 1934 ustalały się wpływy partii w państwie. Rewolucja w Niemczech była koniecznością. Skończyła się ona definitywnie i przeszła w erę ewolucji.

NIEMIECKA POLITYKA

„Niektórzy Niemcy — ciągnął Goebbels — zarzucają nam, że nie umiemy prowadzić polityki zagranicznej. Nie możemy odkrywać kart, gdyż podobnie, jak w grze w szachy, partnerzy ukrywają swoje zamiary, tak i my nie możemy z góry ujawniać naszych pościągnień.”

Mówiąc o wystąpieniu Niemiec z Ligi Narodów, Goebbels zaznaczył, że posunięcie to było słuszne. Gdyby tego wówczas nie uczyniły, zasiadające w Lidze państwa pogodziłyby się, lecz zgoda ta zwróciłaby się przeciwko Rzeszy.

ECHA „BUNTU RÖHMA”

Dalej ostro zaatakował reakcję oraz tych, „którzy do dziś krytykują posunięcia rządu w czasie pamiętnych dni buntu Röhma”. Goebbels oświadczył, że rząd dawno przewidywał bunt. Sposób zdławienia musiał być drakoński. „W

ciągu następnych stuleci — ciągnął — nikt już nie odważy się naruszyć spokoju dla przeprowadzenia prywatnych zamachów. Dalsze wypadki przekonały nas o słuszności postępowania podczas zamachu Röhma. W innym razie, w okresie zajęć austriackich oraz po śmierci Hindenburga byłibyśmy osłabieni, byłoby wówczas doszło do jakiegoś zamachu. Na nas świat napada, nazywając barbarzyńcami, a o krok dalej, w Sowietach, te same posunięcia tłumaczą się racją stanu.”

ATAK NA KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI

Po scharakteryzowaniu spraw gospodarczych Goebbels omówił kwestję wyznaniową. Wystąpił przedewszystkiem ostro przeciwko kościołowi protestanckiemu, zarzucając mu, że miesza się do spraw politycznych. Oświadczył, że rząd wymaga, by kościół zajmował się wyłącznie kwestiami duchowymi, pozostawiając rządowi sprawy polityczne. W tem miejscu zwrócił uwagę, że w ostatnich czasach niezwykle duża ilość komunistów przynależy do kościoła protestanckiego. Niech opozycja ma się na baczności i niech nie wciąga kościoła do walk politycznych.

O KOŚCIELE KATOLICKIM

Dalej, poruszając sprawę wyznania katolickiego, oświadczył, że nie ma zamiaru atakować stanowiska poszczególnych księży katolickich w stosunku do narodowego socjalizmu, lecz jedynie ich stosunek z okresu przedstyczniowego do partii centrowej. Duchowni katolicycy pozwalali, by partja ta, która jest odpowiedzialna za

załamanie się narodu niemieckiego, prowadziła swoją akcję bezkarnie.

PAŃSTWO, PARTJA I WOJSKO

Z kolei omówił sprawę konfliktu na tematy kulturalne, zaznaczając, że zagadnienia te wchodzą w zakres partyjnych interesów i decydujący głos musi mieć rząd, a nie jednostki, poczem przeszedł do omówienia wzajemnego stosunku państwa, partji i wojska. Podkreślił, że wszystkie te trzy czynniki pracują dla narodu. Mówiąc o partji, zaznaczył, że dziś nikt nie ma prawa posiadać innej woli politycznej niż ta, jaką reprezentuje nar. socjalizm. Charakter jego pozostanie zawsze socjalistyczny i robotniczy.

DO ZAGRANICY

Zwracając się do zagranicy, Goebbels oświadczył, że Niemcy chcą pokoju, bo tylko w pokoju można pracować, chcą jednak bezwzględnie równouprawnienia. Jedynym ich pragnieniem jest, by traktat wersalski, ten „djabelski pakt” — jak się wyraził mówca — znikł z powierzchni świata.

W zakończeniu Goebbels poruszył sprawę plebiscytu w Zagiębiu Saary, wyrażając nadzieję, że wynik głosowania wypadnie na korzyść Niemiec.

O WYPADKU HITLERA

Schodząc z trybuny, otrzymał wiadomość o wypadku, jakiemu uległ kanclerz Hitler. Goebbels powrócił na podium i oznajmił zebranym tłumom o tem. Wiadomość, że kanclerz Hitler wyszedł cało zebrani przyjęli entuzjastycznie okrzykami na cześć wodza.

w dziedzinie zainteresowania sztuką musi być skazany na wieczne wygnanie. E. N.

Tendencja powyższych uwag, które niewątpliwie zainteresują Czytelników naszych, jest szlachetna, ale słuszne są one tylko z pewnemi zastrzeżeniami.

Miedzy snobizmem a czynnym stosunkiem do sztuki jest wielka rozpiętość różnych możliwości. Snobizm jest oczywiście karykaturalnym stosunkiem do sztuki, ale nawet on może być dla niej pośrednio i na swój sposób „korzystny”: bez snobów bowiem byłoby nierzadko sale teatralne, koncertowe, wykładowe w mniejszym czy większym stopniu puste, a to mankament niestety dotkliwy. To też snobów widzimy na całym świecie plątających się w otoczeniu sztuki; chodzi tylko o to, by — pozostali snobami, a nie pretendowali do roli mecenasów sztuki, wywierających wpływ na twórczość artystyczną.

Postulat czynnego ustosunkowania się do sztuki jest dopóty słuszny, dopóki nie jest bezwzględny. Właściwe bowiem urzeczywistnienie postulatów tego zależy nie od byleczego, a mianowicie od wrodzonego talentu. Czynny stosunek do sztuki bez talentu, to oczywiście dla ludzi plaga. Ale przejdźmy do rzeczy głównej.

Powtarzamy, że między właściwym czynnym stosunkiem do sztuki a snobizmem jest cała skala możliwości. Jest przedewszystkiem dziedziną nie

praktycznego konieczności uprawiania sztuki, a jednak bardzo twórczego odnoszenia się do niej, którą nazywamy estetyką. Czy mamy ją unicestwić dlatego, że nie mieści się ona ściśle w ramach bezpośredniego uprawiania tej czy innej gałęzi sztuki? Oprócz estetyki jako wiedzy, dostępnej szczerpłym tylko gronom ludzi, mamy ponadto żywy stosunek estetyczny do sztuki szerszych już kół społeczeństwa.

Trzeba się tylko porozumieć, co to jest estetyczny stosunek do sztuki. Autorka uwag powyższych, klasyfikując tych, co chodzą na koncerty, mówi o jednych, że muzyki „słuchają”, o drugich zaś, że ją „chłoną”. Nie zawsze jednak „wchłanianie” muzyki, czy wogóle dzieł sztuki, jest czynnością estetyczną.

Jest ono nią tylko w tych granicach, w których przy konsumowaniu danego dzieła sztuki nie ginie świadomy stosunek do niego konsumenta. Bezwolne, czysto uczuciowe roztopienie swego ja np. w muzyce, „jak masła”, „bez resztek”, z zagubieniem estetycznej świadomości, czyli to, co Niemcy nazywają „Gefühlsluselei”, leży poza zakresem estetycznego konsumowania sztuki, choć może być na swój sposób także szlachetne, a przede-wszystkiem dla danej jednostki — przyjemne.

O właściwej wartości stosunku do

sztuki decyduje bezpośrednio czysto estetyczny odnośnik się do sztuki jako sztuki, z pozostawieniem na uboczu innych elementów. Może to być raz bardziej „słuchanie”, innym razem bardziej „wchłanianie” w siebie w granicach, wyżej określonych: to zależy od jakości, od charakteru utworu, a także w większej czy mniejszej mierze od indywidualności tego, który je estetycznie konsumuje.

Poruszyliśmy tu, biorąc asumpt z nadesłanego nam listu, jedną z podstawowych zasad estetyki, która oby stawała się własnością coraz szerszych sfer społeczeństwa naszego. Nie lekceważymy przytem tych, którzy przy-słuchują czy przyglądają się produkcjom artystycznym bez dostatecznego narazie jeszcze ich zrozumienia. Pewien odsetek tych słuchaczy czy widzów, może nawet dość poważny, będzie stopniowo nabywał coraz więcej estetycznej świadomości i będzie się dźwigał na coraz wyższy poziom kultury.

Tymi, co nie podążą duchowo, co odpadną, nie martwmy się, jak zostawimy snobów ich snobizmowi; natomiast radujmy się tymi, których dusze się otwierają, jak kwiaty pod wpływem słońca, i stają się dostępne dla wrażeń estetycznych, dla oddziaływania na ustrój psychiczny piękna i sztuki.

Zatarg grecko-turecki

Ustawa, zakazująca noszenia szat duchownych w Turcji może doprowadzić do zerwania przyjaznych stosunków, łączących Ateny z Ankarą

Ateny. (PAT.) Ustawa turecka, zabraniająca noszenia szat duchownych poza obrębem kościołów, poważnie zagraża przyjaźni z Grecją. Krok rządu ateńskiego podjęty w Ankarze, odniósł połowiczny skutek. Tylko głowom kościoła przyznano prawo noszenia szat duchownych poza obrębem świątyni i to jedynie na przeciąg 6 miesięcy. Termin ten może każdorazowo być przedłużony na dalsze 6 miesięcy, ale jedynie przez radę ministrów.

Nieustępliwe stanowisko rządu tureckiego wywołało w Grecji wielkie rozgoryczenie. Cała prasa bardzo ostro występuje przeciwko Turcji i wzywa rząd do rewizji dotychczasowej polityki, podkreślając, że nie jest to pierwszy nieprzyjazny wobec Grecji akt sprzymierzonego państwa. Zdaniem dzienników jedynie Turcja ma korzyści z przymierza z Grecją, która stale tylko ponosi ofiary. Turcja systematycznie dąży do zniszczenia żywiołu greckiego w Istambule, nie troszcząc się wcale o istniejące traktaty. To też niektóre pisma greckie wprost żądają natychmiastowego wypowiedzenia grecko-tureckiego traktatu przyjaźni.

Na znak protestu ustąpili ze swych stanowisk prezesi lig grecko-tureckich w Atenach i Salonikach, a ligi te mają ulec likwidacji. Rząd grecki zwołał konferencję szefów partii politycznych, aby rozważyć sytuację i w tym celu telegraficznie wezwał Venizelosa, bawieckiego od dłuższego czasu na Krecie. Gdy jednak w prasie i na zebraniach protestacyjnych zaczęto mówić o zerwaniu przymierza z Turcją, rząd, pragnąc zyskać na czasie, odroczył konferencję i prowadzi rozmowy z posłem tureckim, który uchodzi za osobistego przyjaciela Kemala oraz zwolennika przyjaźni z Grecją.

Venizelos w międzyczasie ogłosił list otwarty z apelem do Kemala, premiera i min. spraw zagranicznych, by udzielił wszystkim rektorom kościołów w Turcji bez ograniczenia terminu prawa noszenia szat duchownych, za-

pewniając ich, że taka decyzja została przyjęta w Grecji z zadowoleniem i przyczyni się do uspokojenia umysłów. Swym rodakom wskazuje Veni-

zelos na to, że ustawa nie jest aktem antygreckim, gdyż dotyczy wszystkich kościołów w Turcji i jest tylko dalszym etapem polityki Kemala.

Szczegóły katastrofy pociągu Hitlera

OFICJALNY KOMUNIKAT

Berlin (PAT). O godz. 0,15 N. B. I. ogłosiło następujący komunikat o wypadku kanclerza Hitlera:

„W uzupełnieniu wiadomości o katastrofie pod Verden donoszą, że chodzi tu o pociąg, którym wódz wracał z Bremerhaven do Berlina. W samym pociągu wszyscy współpasażerowie wyszli z katastrofy bez szwanku. Tylko parowóz uległ lekkiemu uszkodzeniu.

Wódz wraz ze swoim otoczeniem przybył o g. 23,37 na dworzec Lehrterbahnhof do Berlina.

PRZYJAZD HITLERA

Berlin (PAT). W chwili przybycia pociągu kanclerza Hitlera ustawione były specjalne straże wewnątrz sta-

cyjnego budynku, jak również dokoła dworca. Hitler wysiadł, zachowując zupełny spokój. Na dworcu powitali go adjutant osobisty Brueckner, min. spr. wewn. Frick, oraz szef tajnej policji Himmler.

Na pytanie, skierowane przez dziennikarzy min. Frick oświadczył, że katastrofa spowodowana została bardzo gęstą mgłą i pociągą za sobą kilka naciągów ofiar śmiertelnych w ludziach. Obsługa pociągu zachowywała milczenie i odmawia odpowiedzi na temat okoliczności, w jakich nastąpił wypadek.

15 OFIAR

Berlin (PAT). Dalsze dwie osoby, ranne w katastrofie pod Verden zmarły w szpitalu, wobec czego liczba ofiar śmiertelnych wzrosła do 15.

Dwie tragedie na morzu

Marsylja. (PAT) Nadeszły tu wiadomości o katastrofie, jakiej uległ parowiec „Schiaffino”. W katastrofie tej zginęła cała załoga, złożona z 21 ludzi. W pobliżu miejscowości Cette, nad morzem Śródziemnym, znaleziono szczątki rozbitego okrętu oraz koła ratunkowe, znaczone nazwa statku. W pobliżu latarni morskiej w Espinguet, jeden z przejeżdżających parowców zauważył na powierzchni morza wielką plamę oliwy. Prawdopodobnie w tym miejscu „Schiaffino” zatonał.

Nowy Jork (PAT). Na pomoc

angielskiemu parowcowi „Usworth”, znajdującemu się w niebezpieczeństwie, pospieszył okręt „Ascania” i jeszcze inny statek, które jednak z powodu wielkiej fali nie mogły zbliżyć się do „Usworthu”. Depesze radiowe z „Usworth” przedstawiają sytuację rozpaczliwą.

London (PAT). Nadeszły tu dalsze wiadomości o angielskim okręcie „Usworth”.

Belgijski statek „Jean Jadot”, który pospieszył na pomoc, mimo burzy zdołał opuścić łódź ratunkową, którą jednak zalały fale. Zatonięło przytem 12 marynarzy, w tej liczbie 2 należących do załogi okrętu belgijskiego. 23 marynarzy okrętu „Usworth” uratowały statki, które przybyły na pomoc. O losach pozostałej załogi brak wiadomości.

Nagroda dla Nowaczyńskiego

Warszawa. (Tel. wł.) Tow. Literatów i Dziennikarzy przeznaczyło nagrodę w wysokości 2000 zł Adolfowi Nowaczyńskiemu za jego twórczość dramatyczną. (w)

Renta państwowa

Warszawa. (Tel. wł.) Dziś ukazał się Dziennik Ustaw, zawierający rozporządzenie ministra skarbu w sprawie I emisji renty państwowej w wysokości 50 milionów zł, w odcinkach po 500 zł. (w)

POZNANSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 15. 12. 1934 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poz. konwers. 65,—, za 4% premj. dol. 52,50 oraz za 3% poz. bud. 45,—.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. płacono za 4½% złotowe listy zast. 46¼% oraz za 4% listy zast. konwert. 47,50%.

Z akcyj bankowych płacono za Bank Polski 92,50.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

Kurs w procentach nominalu wzgl. w złotych za sztukę

Papiery procentowe

5% państw. poz. konwers. 65,— P.

4% poz. premj. dol. serja III 52,50 P.

3% poz. budowl., serja I 45,— P.

4½% złotowe listy zast. serji K. z r. 1933 Pozn. Ziem. Kred. 46,25 P.

4% listy zast. konwert. ostepm. P. Z. K. 47,50 P.

Akcie bankowe i przemysłowe

Bank Polski 92,50 P.

Tendencja utrzymana.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5,28¼ — 5,28½ zł, w Gdańsku na Warszawę 5,27 zł.

Fala płonącego laku

London. (Tel. wł.) W fabryce laku w Elmsford w pobliżu Nowego Jorku wybuchł dziś rano pożar, który w krótkim czasie przybrał duże rozmiary.

Płonący lak wypłynął z terenu fabrycznego i zalał kilka sąsiednich ulic,

zapalając jeden dom po drugim.

Mieszkańcom udało się uciec tylko z wielkim trudem i to w ostatniej chwili, przyczem niejedni odnieśli bolesne poparzenia. Dobytek natomiast pochłonęła płynna fala ognia.

Nowy blok powstał w Genewie?

Paryż (PAT). W „Echo de Paris” Pertinax, zastanawiając się nad wynikami ostatniej sesji genewskiej twierdzi, że wytworzył się tam nowy blok państw, złożony z przedstawicieli Cze-

chosłowacji, Rumunii, Z. S. R. R. i Turcji. Blok ten pociągnął za sobą min. Laval, zastraszył Edena, zdekoncertował Aloisiego i doprowadził do uchwały, dającej satysfakcję Jugosławii.

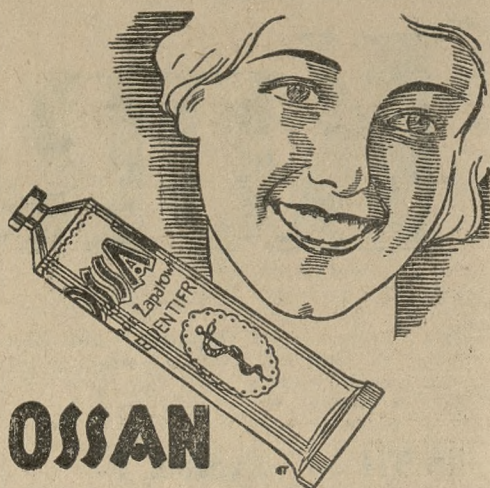
Francja — zdaniem publicysty — mogłaby doprowadzić „wielki aljans” do realizacji, byleby skorzystała z obecnych, sprzyjających okoliczności. Pertinax obawia się, że ta pomyślna okazja będzie pominięta z powodu nieuzasadnionej obawy o stanowisko Anglii, Niemiec i Włoch.

Anglia przyzwyczaiła się do stanowiska Francji, a Włochy i Niemcy zaś poprostu usiłują oderwać ją od sprzymierzonych. Pertinax wzywa dyplomację francuską do szybkiego działania.

Na głosowanie

Paryż (PAT). Havas donosi z Nowego Jorku, że wczoraj zabrał okręt „Bremen” na pokład 1.000 Niemców, którzy wyruszyli celem wzięcia udziału w plebiscycie w Zagłębiu Saary. M. i. udaje się młoda Japonka, która posiada prawo głosu, gdyż mieszkała w Zagłębiu Saary przed podpisaniem traktatu wersalskiego.

Cała ekspedycja została zwerbowana przez sekretarza nowojorskiego stow. obywateli Saary Venza, który wydał na ten cel — jak donosi „New York Post” — około 100.000 dol.

OSSAN

KREDA

JEST SZKODNIKIEM ZĘBÓW

dlatego też, używając pasty do zębów — domieszka kredy, ułatwiamy tworzenie się kamienia, co w konsekwencji powoduje zapalenie dziąseł, ropienie oraz wypadanie zębów. Stosujcie więc pastę OSSAN według przepisu D-ra Med. Zapalowicza, nie zawierającą kredy. Wyrób Laboratorium:

K. & A. Miklaszewski, Kraków
Tg 1849

Kurs guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płać dziś za 100 guld. gd. w dewizach 173.19 zł, gotówką 172.85 zł.

Urzędowa cedula

Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 15. 12. 1934 r.

Warunki: Handel hurtowy paritetu Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1) żyto 715 g/l. 2) pszenica 750 g/l. 3) owoce 470 g/l.

Ceny transakcyjne:

Owoce 45 tonn par. Poznań . . . 15,90
Żyto 425 tonn par. Poznań . . . 15,75
Żyto 75 tonn par. Poznań . . . 15,50
Owoce 15 tonn par. Poznań . . . 15,25

Ceny orientacyjne:

Żyto (Usp. stale) . . . 15,50—15,75
Pszenica (Usp. spokojne) . . . 16,50—17,00
Jęczmień browarowy . . . 20,25—20,75

Uspokojenie sz. kójne.
Jęczmień 710—725 g/l. . . 19,00—19,25
Jęczmień 690—690 g/l. . . 17,50—18,00

Uspokojenie spokojne.
Owoce (Usp. spokojne) . . . 15,00—15,25

Maka
żytnia I gat. 0,55% wł. w. . . 23,00—24,00
żytnia I gat. 0,65% wł. w. . . 22,00—23,00
żytnia II gat. 55—70% wł. w. . . 16,50—17,50
żytnia pośl. pon. 70% wł. w. . . 14,50—15,50
żytnia razowa 0,95% wł. w. . . 18,50—19,50

Uspokojenie spokojne.

pszenica gat. IA 0-20% wł. w. . . 28,75—31,25
pszenica gat. IB 0-45% wł. w. . . 28,25—28,75
pszenica gat. IC 0-55% wł. w. . . 27,25—27,75
pszenica gat. ID 0-60% wł. w. . . 26,25—26,75
pszenica gat. IE 0-65% wł. w. . . 25,25—25,75
pszen. gat. IIA 20-55% wł. w. . . 24,25—24,75
pszen. gat. IIB 20-65% wł. w. . . 23,75—24,25
pszen. gat. IID 45-65% wł. w. . . 20,75—21,25
pszen. gat. IIF 55-65% wł. w. . . 17,75—18,25
psz. gat. IIIA 65-70% wł. w. . . 16,75—17,25
psz. gat. IIIB 70-75% wł. w. . . 13,75—14,25

Uspokojenie spokojne.

Otreby żytnie stand. . . 10,50—11,00
Otreby pszen. grube stand. . . 11,00—11,50
Otreby pszenne średnie st. . . 10,25—10,75
Otreby jęczmienne . . . 10,50—12,00
Rzepak zimowy . . . 41,00—42,00
Siemie lniane . . . 43,00—45,00
Gorczyca . . . 46,00—48,00
Wyka latowa . . . 23,00—25,00
Groch Viktorja . . . 39,00—42,00
Groch Folgera . . . 32,00—35,00
Koniczyna czerwona surowa . . . 120,00—130,00
Koniczyna biała . . . 70,00—100,00
Koniczyna szwedzka . . . 180,00—200,00
Koniczyna żółta odluszczone . . . 70,00—80,00
Przelot . . . 80,00—100,00
Tymoteusz . . . 60,00—70,00
Rajgras angielski . . . 80,00—90,00
Ziemniaki fabr. za kilo % . . . 14

Słoma pszena luzem . . . 2,25—2,45
„ pszena prasowana . . . 2,85—3,05
„ żytnia luzem . . . 3,25—3,50
„ żytnia prasowana . . . 3,75—4,00
„ owsiana luzem . . . 3,50—3,75
„ owsiana prasowana . . . 4,00—4,25
„ jęczmienna luzem . . . 1,95—2,45
„ jęczmienna prasow. . . 2,85—3,05
Siano zwykłe luzem . . . 7,50—8,00
„ zwykłe prasowane . . . 8,00—8,50
„ nadnoteckie luzem . . . 8,50—9,00
„ nadnoteckie pras. . . 9,00—9,50
Makuch lnian w taflach . . . 17,50—18,00
Makuch rzepakowy w tafl. . . 13,50—13,75
Makuch słon. w tafl. 42/43% . . . 18,00—18,50
Śrut Soja . . . 21,00—21,50
Mak niebieski . . . 37,00—40,00

Ogólne uspokojenie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 2030 tonn, pszenicy 462 tonn, jęczmienia 474,8 tonn, owsa 165 tonn, maki żytniej 45 tonn, maki pszennej 20 tonn, otrąb żytnich 255 tonn, otrąb pszennych 32,5 tonn, maku niebieskiego 25,5 tonn, nasion 3 tonn, słomy 10 tonn, ziemniaków fabrycznych 225 tonn.

Wiadomości

„Daily Herald”: donosi, że Abisynja zamierza przekazać zajęcie granicznej w Ualual do rozpatrzenia Lidze Narodów, jeżeli Włochy nie zgodzą się na arbitraż.

Agencja Havasa donosi z Berlina, że „Deutsche Zeitung”, organ min. rolnictwa Darrego, przestanie wychodzić z dniem 1 stycznia.

Agencja perska donosi, że powstańcy afgańscy, wśród których znajdują się również urzędnicy państwowi, zaatakowali miejscowość Zurabad, położoną na granicy persko-afgańskiej, zrabowali 25 wsi, uprowadzili 2000 chłopów perskich i zabili trzech żandarmów.

W Thoreno pod Cannes aresztowano Duńczyka Jana Moellera vel Johanna Lykkedala, który stał na czele towarzystw finansowych, obecnie w likwidacji sądowej lub w stanie upadłości. Ekspertyza ustaliła, że pasywa towarzystw Moellera wynoszą ogółem 175 milionów franków.

Przybył do Rvgi szef litewskiego sztabu generalnego płk. Rasztikis. Powitanie przedstawicieli armii litewskiej miało uroczysty charakter.

Wybrany prezydentem republiki greckiej na nowy okres 5-letni Zaimis złożył przysięgę przed zgromadzeniem obu izb.

W kraju i w świecie

Głos z Reichswehry

Podobnie, jak po pożarze Reichstagu z 27. II. 1933 komitet międzynarodowy ogłosił słynną t. zw. „Księgę Brunatną” o tej sprawie na tle objęcia władzy przez kanclerza Hitlera, tak teraz komitet ten pod przewodnictwem socjalistycznego polityka szwedzkiego, b. prezesa rady ministrów, sen. J. Brantinga wydał t. zw. „Księgę Białą” o zająciach, związanych z krwawą nocą 30. VI. 1934 w Niemczech.

Wśród ogłoszonych dokumentów znajduje się tajny memoriał grona generałów i wyższych oficerów Reichswehry z 18. VII. 1934 do ówczesnego prezydenta Rzeszy feldmarszałka von Hindenburga. Jest to skarga o zamordowanie bez obwinienia i bez sądu, w sposób urzędowo-skrytobójczy, gen. von Schleichera, jednego z twórców Reichswehry i jej potem ministra oraz kanclerza Rzeszy w r. 1932, wraz z żoną, a także gen. von Bredowa. Nawiazane są jednak do przedstawienia tej sprawy także uwagi o konieczności zmiany kierunku, sposobu i składu rządów w Rzeszy, a także zmiany polityki zagranicznej, co dla nas jest rzeczą najbardziej zajmującą, tem bardziej, że obok uwag o zrażeniu sobie Anglii i Włoch, na czoło wybija się pogląd na stosunki Niemiec z Polską, a w związku z tem także i z Rosją.

O Polsce powiedziano w tym memoriale z kół Reichswehry:

„Jest rzeczą niemal pewną, że rokowania z Polską doprowadzą także do porozumienia o współdziałaniu wojskowym (? — red.). Zapytujemy się jednak z głębokim niepokojem, czy ze stanowiska wojskowego możemy na tem coś zyskać. Sprawozdania nasze wskazują, że zaopatrzenie techniczne wojska polskiego nie może być uważane za wystarczające (? — red.). Niższy poziom umysłowy żołnierza polskiego jest notoryczny (? — red.). Stan ducha w wojsku odzwierciedla głębokie rozterki, istniejące w kraju (? — red.). Gospodarczy stan Polski jest opłakany. Nadto zaś szeroko rozlana sympatja wobec Francji istnieje ciągle i to w kołach bardzo duże wpływy mających...”

„Zagraniczna polityka Francji skierowała się ku zbliżeniu z Rosją i powiodło się jej to osiągnąć. Zarzucenie tradycji Bismarcka przez kierowników naszej obecnej polityki zagranicznej rzuciło Rosjan w ramiona Francuzów... Sądzymy, że jest rzeczą niezbędną, byśmy zaniechali obecnej naszej polityki wschodniej, a starali się wszelkimi sposobami przywrócić nasze dawne stosunki z Rosją. Tylko w ten sposób możemy uchylić niebezpieczeństwo walki na dwu frontach. Musimy przeto narazić się na oziębienie naszych stosunków z Polską. Sądzymy, że sojusz z Rosją i z Włochami winien tworzyć podstawę naszej polityki zagranicznej.

„Zmiany, które wskazujemy w dziedzinie naszej polityki zagranicznej i wewnętrznej, są, naszym zdaniem, niezbędne dla przygotowania zwycięskiej wojny...”

Widać z tego przedstawienia rzeczy, że Reichswehra nie lubi Polski i chętnie maluje stan rzeczy u nas w najczarniejszych barwach. To nie nowina. Jeśli w Niemczech mogły być odcienie większej lub mniejszej zacięłości wobec Polski, zależnie od kraju lub warstwy społecznej, to w każdym razie Reichswehra, silnie zaprawiona pierwiastkiem prusko-junkierskim, należała zawsze do ognisk nienawiści ku nam zgęszczonych i przejętej.

Będzie się oczywiście mówiło, a nawet już powiedziano, że ten memoriał jest podrobiony. Jedno jednak jest pewne. Jeśli nawet tak, to podrobiony on jest z doskonałą znajomością pojęć i poglądów kierowników Reichswehry.

Wiadomo bowiem, że już gen. von Seeckt, główny twórca Reichswehry i niejako uosobienie jej poglądów, ostrzegł przed narodowo-socjalistyczną polityką zrywania z Rosją, tak, jak wiadomo, że porozumienie niemiecko-rosyjskie w Rappallo z r. 1922 było pielęgnowane przede wszystkim przez Reichswehrę i urzeczywistniane właśnie przez nią najżywiej w duchu taj-

UWAGI

Jaki rodzaj zabawek lubią chłopcy najbardziej? Tak brzmiało pytanie przedgwiazdkowej ankiety, jaką pewne pismo sztokholmskie rozpisalo swego czasu — a bylo to krótko po wojnie — wśród swoich malych czytelników oraz ich wychowawców. Po jednej stronie mieli chłopcy wymienić typ najulubieńszych zabawek, — po drugiej rodzice podać spostrzeżenia pedagogiczne.

Oryginalna ta ankieta zainicjowana była w chwili, gdy w Szwecji krzyżowały się dwa różne prądy w zabawkarstwie i pedagogice. Jeden z tych prądów walczył przeciw typowi zabawek technicznych — zabawek „pouczających”, często skomplikowanych i precyzyjnych, zwykle starannie wykończonych, będących wytworem osobnego przemysłu galanteryjnego.

Drugi prąd występował przeciw rozpowszechniającemu się podczas wojny rodzajowi zabawek uproszczonych, niejako „domowej roboty”, obliczonych na ewentualne uzupełnienie ich przez fantazję dziecka, lansowanych zwłaszcza przez kół artystyczne, które zarzucały przemysłowi zabawkarstwu szablon i bezdusność. Ten drugi typ zabawek był w pewnym stopniu wytworem wojny: zaabsorbowania dawnego przemysłu metalowo-galanteryjnego innymi pracami, aniżeli produkcją zabawek. Był przystępniejszy w cenie, gdyż posługiwał się prostszymi środkami.

Malcy do lat 14 i ich wychowawcy mieli teraz zabrać głos i wydać swój sąd o zabawkach.

I oto jaki był rezultat ankiety: w przeważającej większości oświadczone się zarówno ze strony chłopców, jak i dorosłych, za — pierwszym typem zabawki, czyli zabawki „technicznej”. Wśród motywów pedagogicznych przytoczono względy takie, jak: kształcenie umysłu w kierunku praktycznym, wyrabianie instynktu konstrukcji, pobudzanie do wynalazczości i obserwacji. Może działała też podświadomie tęsknota za „przedwojenną” zabawką „lepszych czasów”, — w każdym razie faktem pozostanie, że prądy nowatorskie potraktowano niechętnie.

Uderza taka odpowiedź w kraju, który był ojczyzną „slöjdu”!

Ciekawem byłoby wiedzieć, jaki rezultat dałaby podobna ankieta w innych krajach. Chyba zainteresowania chłopców są różne w różnych klimatach...

W okresie przedgwiazdkowym warto zdać sobie sprawę nie tylko z różnorodności indywidualnych zainteresowań u młodzieży, ale też z ogólnych potrzeb wychowawczych środowiska. Dobrze jest pamiętać, że w życiu narodu niejedno zależy od tego, czem się obywatel w dziecięcym wieku bawił.

Plotki stołeczne

Warszawa, 14 grudnia

Kupecy mają miny bardzo skwaszone. Zimy prawdziwej jeszcze nie ma. Sezon przeto się odwleka. Przygotowują się gorliwie do sezonu świątecznego. Już niedaleko do świąt, a ruch znikomy.

Za to jest ożywiony ruch w urzędach skarbowych. Wre tam praca bardzo żywa i niesłychanie skrupulatna. Wnikają w najdrobniejsze szczegóły życia. Cowiącej: domagają się na wydatki zaświadczeń, o których dawniej niktby nawet nie myślał.

Żeby przynajmniej na tej pisaninie wzrosły obroty sklepów papierowych. Gdzież tam! Taka bryndza, jak dawniej...

Pos. Róg nie zaprzecza autentyczności ogłoszonego w „Kurjerze Porannym” wywiadu. Nawet chwali grupę p. Stępczyńskiego za jej lewicowość.

A w sferach urzędniczych te wołty polityczne osobliwie sobie tłumaczą:

— Wybory idą! — opowiadają sobie na ucho. Nawet nie mówią nic o konstytucji. Nawet „wtajemniczeni” zapewniali, że jeszcze przed Bożem Narodzeniem, a wybory już na wiosnę.

Mój Boże! Jak to u nas łatwo o plotkę polityczną, a im bardziej ona nieprawdopodobna, tem bardziej jej wierzą i tem silniej przy niej się utrzymują... WARSZAWIANIN

nych porozumień i zamysłów współdziałania wojskowego. To są trwałe poglądy Reichswehry. A to, co dziś jest poglądem Reichswehry, nie tylko może być, ale poprostu będzie jutro poglądem kół rządzących Rzeszy. Ponieważ zaś osią tego poglądu jest zepchnięcie Polski z odrodzenia i z pochodni w górę, znowu w upadek i zależność od Niemiec, ani na chwilę zapominać nam nie wolno, że tak na Polskę patrzy Reichswehra, która jeszcze swego ostatniego słowa w Rzeszy nie powiedziała.

STANISŁAW STROŃSKI

Wesołe święta z anodą
Centra

Żydzi i handel prywatny w Niemczech

Żyd. Ag. Tel. donosi z Berlina, iż „Reichsverband von Mittel- und Gross-unternehmungen vom deutschen Einzelhandel” (państwowy związek średnich i wielkich przedsiębiorstw niemieckiego handlu prywatnego) zdecydował zawrzeć układ z Niemieckim Frontem Robotniczym. Zgodnie z tym układem wszystkie firmy wyżej wymienionego związku właścicieli przedsiębiorstw handlowych zobowiązują się zatrudniać tylko takich przedstawicieli handlowych i komiwojażerów, którzy należą do Niemieckiego Frontu Robotniczego.

Jak wiadomo, Żydzi nie mogą należeć do Niemieckiego Frontu Robotniczego, zatem utracą wszelką możliwość otrzymania pracy w zawodzie handlowym.

Rugowanie Żydów z wyższych uczelni w Niemczech

Żyd. Ag. Tel. donosi z Berlina, iż według statystyki oficjalnej, ogłoszonej obecnie, na 13.163 studentów wydziałów prawnych w Niemczech, jest tylko 46 Żydów. Oficjalny „Tygodnik Prawniczy” robi przytem uwagę, że i ta mała ilość Żydów na fakultetach prawni-

czych pozostała jeszcze z lat poprzednich, natomiast między studentami, przyjętymi na bieżący rok akademicki po raz pierwszy, nie ma ani jednego Żyda.

ROGER VERCEL,
laureat nagrody Goncourtów

na święta
KONIAKI
WÓDKI i LIKIERY
WINKELHAUSENA

Smiały podróżnik

Algier (PAT). Do Algieru przybył Mustafa Ihssan, młody inżynier tunezyjski, który odbywa samotną podróż na kajaku własnej konstrukcji. Ihssan opuścił Konstantynopol 1 kwietnia b. r. i opłynął dotychczas Grecję, Syrię, Palestynę i brzegi Afryki Północnej.

Z Algieru zamierza on kontynuować swą podróż na zachód, do Gibraltaru.

KASKARYNA LEPRINCE

reguluje żołądek, chroni od nadmiernej otyłości i uderzeń krwi do głowy. Przy skłonnościach do zaparcia stolca jest łagodnym środkiem rozwalniającym. Dawka: 1 lub 2 pigułki wieczorem podczas jedzenia. Koszt mały, torebka 40 groszy. Do nabycia w każdej aptece.
ng 14153

taru, wzdłuż brzegów Portugalji i Francji, Kanałem La Manche, aż do ujścia Renu. Z kolei Renem i Dunajem chce się przedostać na Morze Czarne.

Liga Katolicka

Likwidacja zasłużonej placówki

J. Em. ks. kardynał Prymas Hlond dekretem likwidacyjnym z 28 lipca b. r. rozwiązał Ligę Katolicką archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej, której zadania i obowiązki przejęły odpowiednie organizacje Akcji Katolickiej. Zastąpiona ta instytucja istniała od 1 kwietnia 1920 r. Pierwszym jej sekretarzem był ks. kan. Józef Prądzyński, który urząd ten piastuje aż do obecnej chwili. Już w pierwszym półroczu młoda organizacja liczyła 77 parafialnych Lig katolickich.

Kajak tego samotnego żeglarza ma 4,5 mtr. długości i posiada konstrukcję z drutu żelaznego, obciążoną nieprzemakalnym płótnem; kajak zaopatrzony jest w mały żagiel.

Pod żadną choinką nie
powinno zabraknąć NIVEA

NIVEA sprawimy radość każdemu. Czy to będzie Krem NIVEA, czy pasta do zębów NIVEA, czy wreszcie mydło NIVEA lub jakikolwiek inny preparat NIVEA, zawsze znajdzie taki praktyczny podarunek miłe przyjęcie. Preparaty NIVEA są bowiem dobre, ekonomiczne a przytem niedrogie.

Krem NIVEA zł 0,40-2,60 Pasta do zębów NIVEA zł 1,- 1,50
Mydło NIVEA i NIVEA mydło dla dzieci 1 kawałek zł 1,20,
3 kawałki w kartoniku zł 3,30 - NIVEA mydło kąpielowe 1 kawałek zł 1,50, 3 kawałki w kartoniku zł 4,25

Pg 8586-N. 992

kiej, Hiszpanji. Przy Lidze został utworzony dział prasowy, komitet budowy pomnika N. Serca Jezusa w Poznaniu, Komitet Propagandy Towarzystwa Uniwersytetu Lubelskiego, Koło studjów katolickich, dział organizowania odczytów religijno-filozoficznej treści dla inteligencji, Komisja antypojedynkowa. A. L. K. poparła „Pomoc dla Śląska” oraz zainicjowała pomoc dla reemigracji, zapoznając społeczeństwo z dolą wychodźców zapomocą odczytów. Zbierała książki i fundusze na ten cel.

Mimo nikłych środków pieniężnych podjęła szereg wydawnictw na

kredyt bez ustalenia ceny, której wysokość jest uzależniana od ceny uzyskanej przez centralę na rynku polskim.

W taki to sposób „Fischzentrale” nie bacząc nawet na interes gdański, wytknęła sobie za główny cel zniszczenie rybaków polskich. Sprawa budzi tu zrozumiałe rozgoryczenie. (p)

Zabiegi i porady: da Fonseca Caiado Warszawa, Warecka 11. m. 4

ng 12 812

Hemoroidy

są przyczyną złego samopoczucia, nadmiernej nerwowości, braku humoru i t. p. Należy bezwzględnie usunąć te dokuczliwe cierpienia. W tym celu stosuje się

Czopki Anusol - Goedecke -

Do nabycia w aptekach.

Oświadczenie konsula czesko-słowackiego

Konsul czeskosłowacki dr. Jaromir Doležal przysłał nam oświadczenie następujące:

„Na zebraniu Towarzystwa Przyjaciół Serbo-Lużyczan w Poznaniu, odbytem w dniu 11 grudnia r. b. w obecności 10 osób, zaszło przykre dla mnie nieporozumienie. Mianowicie w miejscu, kiedy prelegent mówił o konieczności utworzenia wspólnego bloku słowiańskiego, wypowiedziałem półgłosem dwa wyrazy, które były następnie tak zrozumiane, że — jak wynika z głosów prasy — mogły zranić uczucia licznych moich polskich przyjaciół. Bardzo nad tem ubolewam, ponieważ nie miałem i nawet nie mogłem mieć takiego zamiaru. Cała bowiem moja tutejsza, przeszło 3-letnia działalność jest chyba najlepszym dowodem, jak przyjazne uczucia żywię dla wielkiego narodu i państwa polskiego. Istotny sens tej mojej krótkiej interwencji polegał właśnie na tem, aby i w przyszłości stosunki między obu naszymi bratnimi narodami ułożyły się jak najlepiej.

(—) Dr. Jaromir Doležal m. p. czeskosłowacki konsul w Poznaniu.”

Dokładne trawienie zapewniają
Zioła Przerzyszczające Karpinińskiego

Tg 1816

zahamować jego rozwój, utworzyli w Gdańsku „Fischzentrale”, na której czele stoi mianowany kierownik, zupełnie samodzielny i niezależny. „Fischzentrale” rzuciła na rynek polski wielkie ilości ryb wędzonych po cenach dumpingowych. Aby mogła pozbywać się tanio ryby, zmusiła gdańskich rybaków do dostarczania jej na

Gdańsk przeciw polskim rybakom

Gdynia (Tel. wł.). Na podstawie ostatnich umów przyznano Gdańskowi wielkie kontyngenty na zbywanie ryb na terenie Polski. Umowa branżowa, która miała być zawarta w tej sprawie między przedstawicielami polskiego i gdańskiego handlu i przemysłu rybnego nie doszła do skutku. Gdańszczanie nie chcieli dać żadnej realnej gwarancji, że przyznanych kontyngentów nie przekroczą, co właściwie też w niczem nie zabezpieczało interesów rybaków polskich, bo niema z naszej strony żadnej kontroli na granicy.

Hitlerowcy gdańscy, chcąc za wszelką cenę zgnać polskie rybołówstwo

VERMOUTH
NA ŚWIĘTA
CINZANO

Cinzano zestawia się z najprzedniejszych starzych win, a specjalne zioła zdrowotne nadają mu subtelny aromat.

Cinzano od przeszło 100 lat dostarczany jest w jednakowej doskonałej jakości.

Należy zwracać uwagę na nazwę Cinzano. Wszędzie do nabycia.

Tg 1827

Soir de Paris

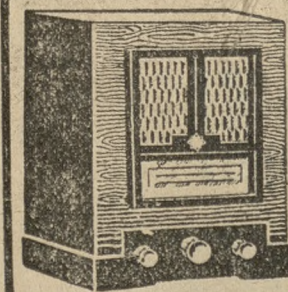
PERFUMY
PUDER
WODY
TUALETOWE

BOURJOIS
PARFUMEUR // PARIS

Tg 1648

lickich i około 12.000 członków. Na pierwszym zjeździe delegowanych wspomnianych lig parafialnych ukonstytuowała się Diecezjalna Liga Katolicka; prezesem jej obrany został jednomyślnie prof. dr. Paweł Gantkowski z Poznania, który również pozostał na swym urzędzie aż do chwili ostatniej istnienia placówki.

O rozmiarach działalności Ligi mówi dobitnie szereg poniższych informacji, dotyczących wyłącznie centrali poznańskiej, a nie uwzględniających pracy kilkuset parafialnych Lig katolickich. Zarząd Główny Archid. Ligi Katolickiej zwołał 15 walnych zebrań delegatów P. L. K., zorganizował 14 Zjazdów Katolickich, I Krajowy Kongres Eucharystyczny w Polsce i urządził 13 wielkich akademii papieskich.

Telefunken-Tryumf

obecnie również

na prąd stały

Cena zł 300,—

Tg 1851

Odparte zakusy na Kłajpedę

Wśród postanowień traktatu wersalskiego, dotyczących zmian nad Bałtykiem, znalazły się punkty o utworzeniu wolnego miasta Gdańska oraz wolnego okręgu kłajpedzkiego. W pierwszym wypadku chodziło o udostępnienie morza Polsce, w drugim — Litwie. Zarówno Gdańsk, jak i Kłajpeda jako powojenne jednostki terytorjalne, znalazły się pod pieczę Ligi Narodów, reprezentowanej przez „wysokich komasarzy”.

Litwa nie zadowolila się jednak wyodrębnieniem Kłajpedy z przylegającymi obszarami z dawnej prowincji Prus Wschodnich. Rząd i społeczeństwo litewskie dawały niejednokrotnie wyraz przekonaniu, że rygorystyczny statut międzynarodowy krepuje nadmiernie swobodę poczynań litewskich na terenie wolnego okręgu kłajpedzkiego. W dniu 10 stycznia 1923 r. szaulisi (wojskowi ochotnicy litewscy) dokonali zamachu stanu, zajęli Kłajpedę i jej okęg, włączając całość do państwa litewskiego.

Organa międzynarodowe, gwarantujące statut wolnego okręgu kłajpedzkiego, stanęły wobec faktu dokonanego, który niebawem zaakceptowano. Najpierw rada ambasadorów zrzekła się swoich uprawnień wobec Kłajpedy, co później znalazło potwierdzenie w t. zw. konwencji kłajpedzkiej z 1924 r. W porozumieniu z Litwą Liga Narodów uchwaliła po pewnym czasie osobny statut organizacyjny dla okręgu kłajpedzkiego, obowiązujący Litwę przy sprawowaniu rządów.

Na podstawie tego statutu Kłajpeda z okęgiem tworzy autonomiczny okręg z własnym sejmem (29 posłów) i 4-osobowym dyrektoryum (zarządem), zależnym jednak od litewskiego gubernatora. Rządowi litewskiemu w Kownie podlegają również bezpośrednio cła, koleje, poczta i telegraf.

Z nowym stanem rzeczy nie mogli się pogodzić Niemcy, którzy od chwili zajęcia Kłajpedy przez Litwinów ustosunkowali się do nowych władz nieprzychylnie. Niewątpliwie zadrażnienia te były systematycznie podsycane z zewnątrz przez te czynniki, które nie chcą się pogodzić z odpadnięciem Kłajpedy i jej okręgu od Rzeszy Niemieckiej.

W czasie rządów republiki weimarskiej konflikty niemiecko-litewskie na obszarze Kłajpedy toczyły się w ramach istniejącej organizacji tego autonomicznego terytorium. Sprawy uległy jednak zmianie, gdy w Niemczech zaczęły dochodzić do głosu żywioły naro-

cialistycznych, znalazła wielki posłuch wśród ludności cierpiącej niedostatek, oraz bezrobotnych. Działalność „Chrisagu” uszczupliła wpływy do niedawna potężnych partji: agrarnej i ludowej, które wobec tego, kierowane zawiścią konkurencyjną, postanowiły powołać do życia konkurencyjną Partję Narodowo-Socjalistyczną.

W ten sposób powstał „Sovog” (Sozialistische Volksgemeinschaft), na którego czele stanął weterynarz dr. Neumann z Szyłokarczmy (Heydekrug). Na skutek odpowiednich zabiegów „Sovog”

proces, który rozpoczął się w piątek, jak o tem donosiliśmy.

Część oskarżonych m. i. dyrektor Banku Raiffeisenowskiego Wallat zdolali umknąć przez granicę do Niemiec. W rękach dyr. Wallata skupiały się wszystkie fundusze propagandowe, dostarczane przez centralę hitlerowską dla Kłajpedy.

Niewątpliwie w toku rozpoczętego procesu zostaną jeszcze ujawnione ciekawe szczegóły, demaskujące metody pracy hitlerizmu poza granicami Rzeszy Niemieckiej. W świetle powyższych

MAPA TERYTORJUM KŁAJPEDY

znalazł uznanie w oczach centrali hitlerowskiej w Monachjum, która przełała na młodszą partję narodowo-socjalistyczną w Kłajpedzie swój autorytet, a — co poszło za tem — wielkie fundusze propagandowe.

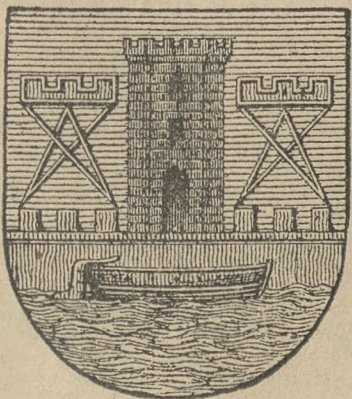
W ten sposób teren kłajpedzki, jakkolwiek toczony walkami dwóch konkurujących z sobą partji hitlerowskich, znalazł się całkowicie pod wpływem narodowego socjalizmu. Jakkolwiek „Chrisag” i „Sovog” walczyły z sobą nie przebijając w środkach (uciekano się nawet do morderstw skrytobójczych), przecież miano ciągle na oku jeden cel, mianowicie wytworzenie takich stosunków, aby Kłajpeda mogła powrócić na łono „macierzy”. W praktyce więc dokonywało się na terenie autonomicznego okręgu kłajpedzkiego realizowanie haseł Rosenberga, zmierzającego konsekwentnie do objęcia wpływami niemieckimi całego wybrzeża bałtyckiego.

Rozwój wypadków na terenie Kłajpedy władze litewskie śledziły jednak czujnie. Kiedy z końcem ubiegłego ro-

wydarzeń staje się dopiero zrozumiałem niezwykle zaostreżenie stosunków litewsko-niemieckich. Litwa, która jeszcze przed kilku laty była pod całkowitą komendą Berlina, dziś zupełnie wyzwoliła się z pod wpływów polityki niemieckiej i przez związanie się paktem bałtyckim z Łotwą i Estonją oraz dobremi stosunkami z Francją zabezpiecza się przed ewentualnością „niespodzianki” niemieckiej.

Warto przypomnieć, że w tych dniach prasa francuska, zajmując się przygotowaniem wizyty zastępcy politycznego kanclerza Hitlera, Hessa, pisała, że wśród warunków „przyjaznego” ułożenia stosunków francusko-niemieckich widniał punkt, pozostawienia Niemcom wolnej ręki w odniesieniu do granic litewskich. Niewątpliwie w niedalekiej przyszłości obok problemu austriackiego i gdańskiego sprawa Kłajpedy znajdzie się na froncie międzynarodowych zagadnień politycznych.

HERB KŁAJPEDY

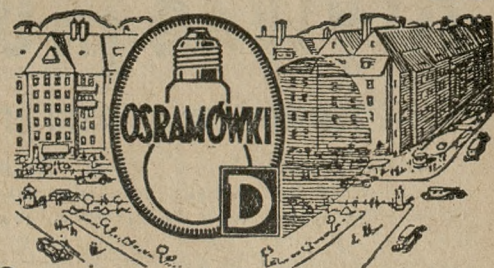
Herb miasta jest jednocześnie herbem autonomicznego obszaru kłajpedzkiego.

dowo-socjalistyczne. Niemcy kłajpedzcy, zrzeszający się dotychczas w dwóch partjach, mianowicie Kłajpedzkiej Partji Ludowej (Memelländische Volkspartei), oraz w Partji Agrarnej (Landwirtschaftspartei), zaczęli się coraz silniej poddawać sugestjom narodowo-socjalistycznym.

Organizatorem hitlerowców kłajpedzkich był duchowny protestancki von Sass, który powołał do życia t. zw. Chrześcijańsko-Socjalistyczny Związek Robotniczy, znany pod skrótem „Chrisag”. Partja v. Sassa przy pomocy haseł, zbliżonych do narodowo-so-

Przy otyłości naturalna woda gorzka **Franciszka-Józefa** pobudza przemianę materji w organizmie i wpływa na wysmukłość kształtów.
Tg 1 843

ku drobiazgowo dochodzenia wykazały, że zarówno partja dr. Neumanna jak i v. Sassa zmierzają do jednego celu, mianowicie oderwania Kłajpedy od Litwy, gubernator Kłajpedy dr. Jonas Navakas przeprowadził niespodziewane aresztowania, rewizje i śledztwo wśród czołowych działaczy obu partji. W wyniku tych dochodzeń, które wykazały łączność hitlerowców kłajpedzkich z Trzecią Rzeszą, postawiono w stan oskarżenia 126 Niemców, wytaczając im

Osramówki D z dwuskrełką z drutu krystalicznego
Zaświadczenie o gatunku żarówki

Wysoki gatunek Osramówek D
od 40 do 150 Dlm
poświadczany jest obecnie przez
fabrykę, gdyż cyfra i znak Dlm
na żarówce oznacza jaką ilość
światła żarówka ta musi wydzielić.
Kupujcie zatem wyłącznie

OSRAMÓWKI D

wyrobu polskiego
o gwarantowanej przez fabrykę
wydajności świetlnej.
Pg 8297-62,548

E pur si muove!

E pur si muove! a przecie się poruszał... miał rzeć wielki Galileusz, wstając z klęczek po uroczystym zaparciu się wiary w prawdziwość nauki Kopernika. Położenie Galileusza było zaiste przykre: nie mógł on udowodnić współczesnym, że to faktycznie ziemia obraca się dookoła swej osi a nie niebo wraz z wszystkimi gwiazdami dookoła nieruchomo stojącej w środku wszechświata ziemi. Dopiero bowiem w 218 lat później słynny fizyk francuski Foucault wpadł na pomysł udowodnienia ruchu obrotowego ziemi przy pomocy wahadła. Historyczne to doświadczenie wykonano w Paryżu w r. 1851. Pod kopułą Panteonu zawieszono 67 m długi stalowy drut, zaś na jego końcu ciężką kulę żelazną, opatrzoną kołcem. Z chwilą puszczenia wahadła w ruch kołec począł kreślić ślady na piasku dowodzące, że płaszczyzna wahań wahadła obraca się wolno względem posadzki Panteonu. Zjawisko to nie miaoby miejsca, gdyby ziemia była nieruchoma.

Słynne to doświadczenie powtórzone zostanie w czasie sobotniego zebrania poznańskiego oddziału Polskiego T-wa Przyjaciół Astronomji przez prof. U. P. dr. A. Denizota, który wygłosi odczyt „O ruchu obrotowym ziemi”. Zarząd T-wa ma nadzieję, że ciekawy temat odczytu zainteresuje szerokie rzesze publiczności i młodzieży. Odczyt odbędzie się w sali Zakładu Fizyki Doświadczałnej w Collegium Minus (Wały Wazów 26, II p.) o godz. 18. Wstęp wolny

Najnowsze zdobycze w szkole

Uczniowie pewnej londyńskiej szkoły uzupełniają uczyć się przy pomocy najnowszych środków techniki wymawiać słowa dobrze i wyraźnie. Głos każdego ucznia zostaje utrwalony zapomocą dyktafonu na rolce woskowej, a na ekranie nowy aparat, transformujący drgania głosu na drganie świetlne, wykazuje wahania głosu.

gdy w kieszce
aspirina
niewność zdrowia-tęga mina

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH APTEKACH

Tg 14 106

Krytyka projektu konstytucyjnego B. B.

Przemówienie posła prof. Komarnickiego w senackiej komisji konstytucyjnej

Treść przemówienia posła Klubu Naroduowego Komarnickiego, profesora uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, który przemawiał jako rzeczoznawca w senackiej komisji konstytucyjnej na temat projektu konstytucyjnego B. B., jest następująca:

Prof. Komarnicki, zaznaczając, że jako profesor prawa konstytucyjnego omawiać będzie przedewszystkiem formę prawną projektu zmiany konstytucji BB. i jego prawną konstrukcję, mówił dalej, co następuje:

BRANKI PROJEKTU SEJMOWEGO

Projekt przekazany został do Senatu raczej jako szkic, który powinien być dopiero należycie rozwinięty, aby stać się obowiązującą konstytucją. Projekt sejmowy był tylko wyłożeniem zasad konstytucyjnych, a pewne opisowe okresy przeniknęły i do projektu obecnego. Referent nie wszystkie te zwroty pousuwał. Pozostał np. zwrot, że państwo nie może pozostać bez budżetu, co jest postulatem gospodarczym, ale nie jest żadną normą prawną. Pozostał zwrot, że przez wyniar sprawiedliwości sądy strzegą ładu życia zbiorowego i kształtują moralność społeczeństwa, zamiast powiedzieć po prostu, że sądy wymierzają sprawiedliwość. Podobne zwroty, które przeniknęły z tej konstytucyjnej do omawianego projektu, powinny być usunięte, by nie wprowadzać zamieszania, konstytucja bowiem musi mieć charakter imperatywny, a nie deklaracyjny.

„OGÓŁ OBYWATELI”

Następnie w projekcie termin naród zastąpiony został terminem „ogół obywateli”. Konstytucja marcową mówiła wyraźnie o narodzie i nawet pierwotny projekt Bloku z 1929 r. termin ten również zachowywał. W art. 1 obecnego projektu czytamy, że państwo polskie, wskrzeszone walką i ofiarą swych synów, ma być przekazane w spadku z pokolenia w pokolenie. Z tej redakcji wynika, że najpierw byli synowie państwa, a później dopiero powstało państwo. Mówi się o spadku z pokolenia w pokolenie, a nie wspomina się o tym, że wszystkie te pokolenia tworzą właśnie naród. Należało się odwołać do tradycji Konstytucji 3-go maja, która stanowiła, że wszelka władza początek bierze z woli narodu. Ta różnica terminologiczna nie jest jednak przypadkowa, to nie jest spór tylko werbalny, lecz głębszy, bo jednocześnie zamiast zasady zwierzchnictwa narodu, projekt wysuwa zasadę zwierzchnictwa prezydenta. I znowu projekt obecny różni się w tem z poprzednim projektem tegoż Bloku, który uznawał, że źródłem władzy jest naród.

CEZARYZM

Art. 3 wylicza organa państwa, będące pod zwierzchnictwem prezydenta. Jest tam i Sejm i Senat i sądy i były nawet samorządy, choć są pewnym działem administracji państwa. Słusznie też referent Senatu usunął samorządy z tego wyliczenia.

Z artykułów tych przebiega suwerenny charakter władzy prezydenta, co potwierdza i to, że ma być odpowiedzialnym tylko wobec Boga i historii. Oczywiście, prezydent nie może być odpowiedzialny ani politycznie, ani parlamentarnie, lecz powinien być odpowiedzialny konstytucyjnie za przekroczenie tej delegacji, którą jako głowa państwa od narodu otrzymał.

Należałoby powiedzieć, że za złamanie konstytucji prezydent jest konstytucyjnie odpowiedzialny. Pierwotny projekt Bloku zachowywał ten przepis, a prof. Makowski uzasadniał go tem, że prezydent otrzymuje władzę od narodu, więc jest przed narodem odpowiedzialny. Słyszałem pogląd, jakoby wprowadzenie takiego przepisu do konstytucji miało uwłaczać godności głowy państwa. Nie godzę się z tym poglądem, aby podleganie prawu mogło nawet prezydentowi uwłaczać, widzę zaś pewien czynnik wychowawczy dla obywateli w przepisie, że nawet prezydent prawu podlegać musi.

Usunięcie odpowiedzialności prezydenta jest to zejście z drogi ustroju republikańskiego na drogę ustroju monarchistycznego Nawet zwrot w przysiędze prezydenta: „Ślubuję tobie, narodzie polski”, utrzymany w pierwotnej koncepcji Bloku, obecnie został usunięty.

Przypisano opozycji utworzenie terminu „cezaryzm demokratyczny”. Pomijając to, że cezaryzm może być bez Cezara, czego przykładem są dzieje Napoleona III, który nie zasługiwał na nazwę Cezara, — nazwę tę utworzyła bynajmniej nie opozycja, lecz wyszła ona z samego Bloku, mianowicie prof. Peretiatkiewicz poświęcił osobną broszurę cezaryzmowi demokratycznemu, rozumiejąc pod nim ustrój, który łączy jedynowładztwo z formalnym zwierzchnictwem narodu. Ale w r. 1929, gdy autor te słowa pisał, w projekcie Bloku istniało jeszcze to zwierzchnictwo narodu, teraz zaś jest usunięte i dlatego ten system nie może już być nazwany cezaryzmem demokratycznym.

DRÓGA DO OLIGARCHII

Projekt konstytucji 1929 r. opierał wielką władzę prezydenta na wyborach powszechnych. Prof. Makowski w publikacji swej wskazywał, że źródło władzy prezydenta tkwi nie w parlamencie, lecz w narodzie, który musi się za nim opowiedzieć większością głosów. Obecny projekt, zamiast plebiscytu, który jest tylko ewentualnością, wprowadza wybór prezydenta przez elektorów i wskazanie kandydata na prezydenta przez dotychczasowego prezydenta. Wskazanie następców przez prezydenta jest prorogacją władzy prezydenta, praktykowaną u nas za Piastów, znaną w Rzymie, w Rosji cesarskiej w pewnym okresie. Stało się ono przyczyną zabiegów zakulisowych, przed czem należy się ustrzec. Jeżeli uważa się, że wybór przez parlament uzależnia prezydenta od wyborców, to tem bardziej uważać należy tę zależność tam, gdzie grono wyborców jest szczuplejsze. Ten system wyboru stanowi drogę do oligarchii.

Przeciwny jestem wyborowi prezydenta przez ludność, wskazując na przytoczone już przez prof. Estreichera okoliczności, przemawiające przeciw temu systemowi wyboru: 30 proc. mniejszości narodowych, niski poziom kulturalny ludności. Przedstawianie kandydatów przez prezydenta i przez izbę lagodzi niebezpieczeństwo tego systemu, lecz jest tylko paliatywem, na co słusznie wskazują prof. Kutrzeba i Estreicher. Zgadza się z prof. Pińskim, że o niezależności prezydenta w stosunku do parlamentu decydują przepisy konstytucji o jego kompetencjach, nie zaś źródło władzy prezydenta.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ RZĄDU

Projekt wprowadza odpowiedzialność rządu polityczną, parlamentarną i konstytucyjną. Skodyfikowanie odpowiedzialności politycznej przed prezydentem jest zbędne, bo wynika ona z tego, że prezydent może odwołać ministra; kodyfikowanie odpowiedzialności parlamentarnej we współczesnych konstytucjach dowodzi, że jest ona tworem ustawowym, nie zaś wynikiem ewolucji. Jeżeli idzie o ograniczenia odpowiedzialności parlamen-

tarnej, projekt nie wprowadza quorum, ani specjalnej większości, lecz ogranicza ją do sesji zwyczajnej, bo właśnie zwołanie sesji nadzwyczajnej może być potrzebne, by rozstrzygnąć konflikt między parlamentem a rządem. Wymaganie zgody obu izb może doprowadzić do tego, że zostanie i rząd i sejm niesharmonizowany ze sobą, co się wydaje niepożądane. Pociąganie ministrów do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu przez prezydenta jest niepotrzebne i niebezpieczne. Prezydent, jako oskarżyciel, staje się stroną w procesie, a czy w razie uniewinnienia oskarżonego przez Trybunał Stanu nie ucierpi na tem autorytet prezydenta?

ROLA SEJMU

Sejm uznano za organ ustawodawczy i kontrolujący. Zdanie: „Funkcje rządzenia państwem nie należą do Sejmu”, jest zbędne, gdyż można by powiedzieć również, że do Sejmu nie należy sądownictwo. Funkcje organu oznaczają się pozytywnie, nie zaś negatywnie. Poza tem środki kontroli wyliczone w art. 26 pod lit. a), b), c), choćby się z nich nie korzystało, już przez to, że są, mają wpływ na rządy. Przepis ten więc ma charakter czysto retoryczny.

Reforma parlamentu jest rzeczą konieczną. Kryzys parlamentaryzmu jest powszechnie znany. Reforma ustroju Polski, to nie tylko reforma stanowiska głowy państwa, lecz również stanowiska parlamentu. Skoro jednak parlament jest to nie może być poddany zwierzchnictwu, lecz powinien współuczestniczyć w zwierzchnictwie. Parlament musi być zdrowy, a organ jest zdrowy, gdy ma oznaczone funkcje i może je wykonywać. Skoro się ogranicza funkcje polityczne parlamentu, to powinno się umożliwić mu pełnienie funkcji ustawodawczych i kontrolujących.

ANTYTYTEZA KONSTYTUCJI MARCOWEJ

Reasumując wypowiedziane wyżej uwagi, należy stwierdzić, że projekt obecny jest antytezą konstytucji marcowej. Rysem charakterystycznym konstytucji marcowej jest jednostronność, przerost władzy ustawodawczej, słabość i niestalość rządu. Nazywanie tej anarchizacji jest przesadą. Władza w niej przewagę społeczeństwa nad państwem. W dylemacie: wolność, czy władza — szala przechyliła się na korzyść wolności, z pominięciem czynnika organizacji. Po maju nastąpiła przewaga władzy nad wolnością, przewaga administracji nad społeczeństwem, ograniczenie niezawisłości sądów, ograniczenie wolności obywatelskich.

W domu w tramwaju w pociągu — najpożytejszej i najmiłej spędzić czas, czytając ciekawą „Ilustrację Polską”

W toku konstytucji

Prez. Sławek: Kwestji naszej elity będziemy musieli narazie zaniechać, drogi Bogusiu, prokurator zrobił w niej za dużo szczyrbów...

DOSTAWA BAGAŻU ODBIORCOM DO MIESZKAŃ

Na stacjach P. K. P. Bydgoszcz, Gdynia, Inowrocław, Katowice, Kraków, Krynica, Lublin, Lwów, Lwów — Podzamcze, Łódź, Poznań, Warszawa i Zakopane odbywa się dostawa bagażu odbiorcom do mieszkań, środkami kolejowych przedsiębiorstw odwozkowych.

Dostawa odbywa się na zlecenie podróżnych, wyrażoną na stacji nadania, przy nadaniu bagażu do jednej z wymienionych stacji, względnie na dotyczącej stacji przeznaczenia na warunkach wymienionych w odpowiednich obwieszczeniach, wydawanych na wszystkich stacjach P. K. P. obok okienek kas bagażowych.

Blizszych informacji udzielają kolejowe kasy biletowe i bagażowe.

W GDYNI NIE MOŻE SIĘ ZAWIĄZAĆ GMINA ŻYDOWSKA

Ludność żydowska w Gdyni, jak podaje prasa żydowska, liczy obecnie przeszło 1600 głów, a jednak nie może tam jeszcze powstać odrębna gmina żydowska. Jedną z głównych przyczyn, dlaczego to nastąpić nie może, jest brak na miejscu cmentarza żydowskiego, ustawa zaś wymaga, ażeby każda gmina wyznaniowa posiadała przedewszystkiem cmentarz.

Starania czynników żydowskich o pozyskanie terenu na cmentarz nie odniosły jeszcze skutku i pozostanie tak do czasu aż będą ukończone roboty ziemne co do rozbudowy Gdyni. Obecnie ludność żydowska Gdyni należy do gminy wspólnej, obejmującej ponadto Kartuszy, Wejherowo i Puck. Zmarłych grzebię się na cmentarzu żydowskim w Wejherowie.

O ZNACZNE PODWYŻSZENIE PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI W STOLICY

Zarząd miasta Warszawy zwrócił się do ministerstwa spraw wewnętrznych z wnioskiem o zgodę na podwyższenie podatku samorządowego do podatku od nieruchomości w stolicy. Jak wiadomo, dodatek samorządowy od nieruchomości nie może przekraczać wysokości samego podatku. Dotychczas dodatek ten w stolicy był ustalony na 57,5 proc., a teraz chodzi o to, żeby był podwyższony do pełnych 100 proc., czyli zrównany z podatkiem państwowym od nieruchomości. Decyzji min. spraw wewn. oczekują sfery zainteresowane z wielkim zainteresowaniem.

BURZLIWA EKSMISJA SZKOŁY ŻYDOWSKIEJ

W Warszawie przy ulicy Pawiej miała być wyeksmitowana szkoła talmudyczna z domu, którego właściciel Żyd chciał się pozbyć wrzaskliwej zgrai. Łatwiej jednak eksmisję zawyrokać, niż ją wykonać. Osiemdziesięciu uczniów talmudycznych zaczęło się awanturować i trzeba ich było usuwać przemocą z lokalu. Sprząty i książki szkolne znalazły się narazie pod gołym niebem na podwórzu.

PRZECIWKO PLADZE HANDLU DOMOKRAJNEGO NA GÓRNYM ŚLĄSKU

Pragnąc przeciwdziałać wzmagającej się stale na G. Śląsku pladze handlu domokrajnego, uprawianego głównie przez handelesów żydowskich, niektóre powiaty — jak Świętochłowice, Tarnowskie Góry i Bielsko — zaczęły stosować u siebie starą ustawę jeszcze z czasów niemieckich, zabraniającą handlu domokrajnego. Chodzi w tym razie przedewszystkiem o obronę kupiectwa osiadłego na miejscu i placącego podatki na rzecz gmin. Przeciwno tym powiatom oczywiście podnoszą się skargi prasy żydowskiej i pójda pewnie starania aż do głównych instancji, żeby było nadal wolno handelesom uprawiać swój proceder po całym Śląsku.

PRODUKCJA ZAGŁĘBIA TORYSLAWSKIEGO

W miesiącu listopadzie wydobyto w Zagłębiu Boryslawskim 2262 wagony i 1935 kg ropy, z czego orzeczono przez tłocznie firmy Petrolea 1634 wagony i 2467 kg, przez tłocznie „Galicji” 488 wagonów i 5208 kg i przez tłocznie Standard-Nobel 139 wagonów 4272 kg ropy.

AŻ 40 FAŁSZYWYCH LEGJONISTÓW

„Prawda Kołomyjska” donosi, że w czasie przeprowadzanej obecnie na miejscu weryfikacji w Związku Legjonistów, wycofało się 40 członków tej organizacji, a 40 dotychczasowych członków, tak że z całej organizacji, dotychczas pędzącej od „legjonistów”, została tylko garstka.

ROCZNICA FRANCISZKAŃSKA W PRZEMYSŁU

W r. 1935 przypada 700 rocznica przybycia OO. Franciszkanów na Ruś w celach misyjnych. Pierwszych misjonarzy franciszkańskich wysłał na Ruś w roku 1235 dla nawracania schizmatyków panie Grzegorz IX (1227—1241). Byli to O. Jakób Kackara i Maciej Ros (Rosa). Założyli oni pierwszą swą placówkę misyjną w Przemyśle, gdzie otrzymali dom murowany od schizmatyka Andrzeja Syrena, kowala. Pracowali przy kościele parafialnym pod wezwaniem św. Piotra i Pawła. (KAP)

Gospodarka miejska Krakowa przed sądem

Pierwszy dzień procesu spółki „Caro“

K r a k ó w, w grudniu „Wzorowa“ gospodarka miejska, którą krakowscy „sanatorzy“ chępli się przed ostatnimi wyborami do rady miejskiej (w grudniu 1933) zaczyna powoli odsłaniać swe tajemnice. Ścisłe biorąc, na ławie oskarżonych zasiadają nie tylko byli zawiadowcy spółki „Caro“ Saul Rafał Landau i dr. Józef Porębski, lecz także stojące za nimi czynniki „sanacyjne“, odpowiedzialne za rządzą miastem.

W skład trybunału wchodzi s. o. dr. Stuhr jako przewodniczący, s. o. dr. Solecki i s. o. dr. Kurzer jako wotanci. Oskarża prokurator dr. Kazimierz Boryczko, Oskarżonego Landaua bronią dr. Goldblatt i dr. Ader, oskarżonego Porębskiego dr. Fröhling.

Obaj oskarżeni zachowują się w czasie procesu spokojnie. Od czasu do czasu udzielają wyjaśnień, ale widać, że trzymają języki na wodzy, jakkolwiek mieliby bardzo dużo do powiedzenia.

Oskarżony Landau, niedawny „dyktator“ miński Krakowa, ma wygląd zażywnego mężczyzny; twarz duża o typowo semickich rysach. Wargi grube, uszy odstające. Głowa prawie całkiem łysa.

Oskarżony Porębski przedstawia typ zupełnie odmienny. Jest to szczupły blondyn; głowa również „ozdobiona“ łysinką; twarz szczupła o wyrazie śmiałym.

Obaj nie przyznają się do winy. Jako przyczynę upadku spółki „Caro“ podaje Landau stratę, powstałą wskutek sprzedaży domu przy ul. Batorego 17. Dom ten wartości miliona złotych sprzedany został za 450.000 zł! Magistrat krakowski znał stan finansowy spółki. W toku zeznań podał Landau niezwykle fakt wyrwania przez nieznanego sprawcę kilku kartek z agend. Kartki te znikły w tajemniczy sposób.

Wiele ciekawych szczegółów zeznał jako świadek Franciszek Stankiewicz.

Oto członkowie zarządu i rady nadzorczej otrzymywali znaczne podarunki. Jako przykład podaje świadek, że w jednym roku podarowano na święta szynki za 600 zł, w innym za 1348 zł. Na koszty podróży do Paryża wypłacono 2.000 zł. Świadek pracował w spółce „Caro“ przez trzy miesiące jako pomocnik księgowego. Po otrzymaniu wypowiedzenia złożył pisemne doniesienie do magistratu o gospodarce w spółce.

Następny świadek Marian Berthold, naczelny księgowy w spółce „Caro“, zeznaje, że bilanse były fałszywe, a niektóre pozycje błędnie wpisywane. Tak np. dochód z czynszów wpisywany był po stronie biernej. W ten sposób fałszywie zaksięgowano 44.000 zł, skutkiem czego bilans wykazywał dużo niższy zysk, niż było w rzeczywistości. Świadek zeznaje, że były wiceprezydent miasta Wielgus brał 100 zł za jednorazowy wgląd w księgi, co wynosiło miesięcznie 400 zł.

Obrona starała się podważyć znaczenie zeznań świadka. Na pytania obrońców świadek przyznaje, że nie ma specjalnych studiów buchaltaryjnych i często nie wiedział, jak księgować.

Świadek Kreczmer zeznaje, że komisja kontrolująca „przylapała“ w bilansach szereg fałszywych pozycji.

Świadek Pompa zeznaje, że, jego zdaniem, przyczyną całej sprawy jest „gruntowna nieznanomość buchaltaryj“. Zdaniem świadka, księgowy Berthold jest niesumienny, na dowód czego przytacza fałszywe zakontowanie kwoty 270 zł.

Po przesłuchaniu świadka Pompy przewodniczący odroczył rozprawę do dnia następnego, t. j. do środy.

Powszechne zdziwienie wywołał fakt, że zarząd miasta nie wniósł powództwa cywilnego w imieniu gminy, która na skutek afery spółki „Caro“ poniosła poważne straty. (M)

Drugi dzień procesu

W toku śródowej rozprawy zeznał b. wiceprezydent miasta i b. prezes rady nadzorczej dr. Wielgus. Na zapytanie prokuratora, stwierdza świadek, że badanie ksiąg należało do komisji rewizyjnej. Prokurator konstataje sprzeczności między zeznaniem świadka a zeznaniem dyr. Krzyżanowskiego, złożonym w śledztwie. Dyr. Krzyżanowski twierdził, że komisja rewizyjna badała księgi tylko pod względem formalnym, podczas gdy badanie pod względem materialnym należało do rady nadzorczej.

Osk. Landau przypomina, że dyr. Krzyżanowski był specjalnie przez magistrat wyznaczony do badania bilansu i ksiąg, za co otrzymywał 100 zł za każde posiedzenie.

Z zeznań świadka Wielgusa wynika, że wszyscy zainteresowani wiedzieli o tem, co się dzieje w spółce. O oskarżonych mówi świadek:

— Nigdy ich o złą wolę nie podej-

rzewałem, ani nie podejrzewałem. Wpadli w nieszczęście.

Słowa te wywołują ogólną wesołość na sali. Prokurator uśmiecha się ironicznie.

Następnie zeznał doc. U. P., dr. Wachholz, doradca zarządu miasta. Należał do komisji lustracyjnej, która na żądanie b. prezydenta miasta Prażmowskiego badała sprawę zarzutów przeciwko gospodarce w spółce „Caro“. Świadek zarzuca oskarżonym nielojalność w stosunku do wiceprezydenta Klimackiego, który nie był „zorientowany“ o sytuacji spółki.

Świadek dr. Stan Chodorowski badał bilans spółki i stwierdza, że był fałszywy.

Świadek dr. Radzviński stwierdza, że gospodarka w spółce „Caro“ była wadliwa i rozrzućta. Przytacza jako przykład używanie auta, którego utrzymanie kosztowało 8.000 zł rocznie!

Rozprawa trwa. (M)

większe trudności finansowe, spowodowane spadkiem obrotów i dewaluacją dolara, co zmusiło do obniżenia stawek frachtowych i cen biletów okrętowych, nie może być powodem do stawiania zarządowi przedsiębiorstwa zarzutów.

Ale „Gdynia - Ameryka Linje Żegluga“ jest typowym przedsiębiorstwem państwowym, znamionującym dobitnie dzisiejszą rzeczywistość polską. Dla dwu statków, bo jeden prawie zawsze jest w remoncie, utrzymuje się tak wielką administrację, jaką mają tylko bardzo duże przedsiębiorstwa żegluga. Pensje dyrektorów wynoszą wraz z dietami setki tysięcy złotych rocznie. Sama centrala w Warszawie, która nie wiadomo dlaczego jest w stolicy, a nie w Gdyni, zatrudnia „tylko“ 78 pracowników. Nadto ma P. T. T. O. duży aparat administracyjny w Nowym Jorku, w Gdyni i mniejsze oddziały w Kopenhadze, Halifaxie i portach przy linii palestyńskiej. Tak kosztowna i rozbudowana administracja jest często w kołach żeglugowych zagranicznych przedmiotem bardzo niepoehlebnych pod adresem Polski komentarzy.

Za to wszystko płaci skarb państwa polskiego. Najwyższa Izba Kontroli Państwa, gdyby miała możliwość zbadania tego właśnie przedsiębiorstwa, musiałaby dojść do wniosku, że pod pokrywką koniecznego subwencjonowania polskiej żeglugi transatlantycznej, tworzy się synekury dla ludzi, którzy najmniej w swoim życiu spotykali się ze sprawami żeglugowymi.

Aby nie być posadzonym o bezpodstawność stawiania zarzutów, wystarczy powiedzieć, że utrzymująca komunikację okrętową między Gdynią i Ameryką „American Scantic Line w Polsce“, mająca obroty znacznie większe od P. T. T. O., odprawia z Gdyni rocznie około 50 statków, a cała jej administracja w Polsce zatrudnia 18 osób. Już samo przeciwstawienie administracji tych dwu przedsiębiorstw żeglugowych dostatecznie uzasadnia nasz zarzut, że P. T. T. O. posiada administrację nadmiernie rozbudowaną.

Nowe statki będą poważną modernizacją naszej floty handlowej, podniosą nasz prestiż, ale nie powinny spowodować dalszej jeszcze rozbudowy administracji towarzystwa okrętowego, której skład obecny powinien być zmniejszony, gdyż Polska jest zbyt biedna, aby wydawać pieniądze niepotrzebnie na pensje dyrektorskie i deficyty, których może nie być.

E. P.

Ze Stronnictwa Narodowego

RUCH NARODOWY W NAKLE

W Nakle ruch narodowy ożywił się ostatnio znacznie.

Zawiązał się pod kierunkiem pp. Stawickiego i Chylińskiego Wydział Młodych Stronnictwa Narodowego, który odrazu skupił w swoich szeregach kilkadziesiąt osób. Wkrótce ma być formalnie utworzony żeński Wydział Młodych, również liczący poważniejszą ilość członków.

Ostatnio zarząd S. N. i kierownictwo Wydziału Młodych zwołały zebrania, na które zaproszono przedstawicieli władz obozu narodowego z Bydgoszczy, pp. red. Fiedlera i Majorczyka. Zebranie starszych zagał prezes Jan Sytek, który w serdecznych słowach powitał przybyłych gości i członków, poczem red. Fiedler wygłosił dłuższe przemówienie na temat zagadnień politycznych ostatniej doby, a także dał rzut oka na dzieje organizacji ruchu narodowego w Polsce od czasów wystąpienia na arenę polityczną Popławskiego i Dmowskiego do chwili obecnej.

Referenta żywo oklaskiwano i złożono na jego ręce, jako przedstawiciela wyższych władz organizacyjnych, przyrzeczenie ofiarnej współpracy dla rozwoju idei narodowej w Nakle i okolicy.

W pół godziny po zakończeniu zebrania starszych narodowców odbyło się posiedzenie plenarne Wydziału Młodych, które również zagał prezes Sytek, oddając przewodnictwo w ręce delegata zarządu wojewódzkiego na okręg bydgoski, red. Fiedlera. Na posiedzeniu Wydziału Młodych wygłosili przemówienia przewodniczący i p. Majorczyk. W dyskusji zabierali głos członkowie Wydziału Młodych w Nakle i delegaci placówki łobżenickiej, wyrażając konieczność ścisłej współpracy w ramach organizacyjnych obozu narodowego pomiędzy starszymi i młodymi i podkreślając, że na miejscowym terenie istnieje całkowita jednolitość ideowa i organizacyjna wśród szerokich warstw narodowego społeczeństwa.

Na Święta

Pierniki na czystym miodzie

Karmelki na choinkę ozdobnie opakowane

Marmeladki znane z dobroci

Figurki z najlepszej czekolady

poleca

E. WEDEL

Pg 8294-62 554

40-lecie kapłaństwa ks. infułata Styczyńskiego

Dnia 16. bm. obchodzi X. infułat Tadeusz Styczyński w Gnieźnie 40-lecie kapłaństwa. Znany szerokiemu ogółowi jako gorliwy kapłan i pracownik na niwie narodowej i społecznej, cieszy się zarazem Czcigodny Jubilat uznaniem i szczerą sympatią społeczeństwa wielkopolskiego, które stale pamięta jego męskie wystąpienia za czasów niewoli w sejmie pruskim. To też z okazji obecnego jubileuszu licznie zapewne popłyną szczere i serdeczne ze wszystkich stron Polski życzenia w dom X. infułata Styczyńskiego, do których całem sercem również przyłącza się redakcja naszego pisma.

Wyświęcony jako kapłan przed 40 laty, już jako wikariusz, a później tembardziej jako proboszcz w Wytomyślu i Grodzisku, brał Jubilat zawsze żywy udział w naszym życiu społecznym i politycznym. W uznaniu też tej wybitnej działalności wybrany został w roku 1908 posłem na sejm pruski, gdzie należał do najczynniejszych przedstawicieli Koła Polskiego. W r. 1916 wystąpił ze słynną deklaracją Koła Polskiego w sprawie manifestu cesarza niemieckiego i austriackiego, proklamującego t. zw. „Królestwo Polskie“. W Polsce odrodzonej piastował X. Styczyński mandat sejmowy w r. 1919—1922 i 1923—1928, poczem złożył go obarczony obowiązkiem kanonika Metropolii Gnieźnieńskiej. W Gnieźnie jednak Czcigodny X. Jubilat nadal do tej chwili nie ustaje w pracy społecznej i narodowej jako członek i przez pewien czas przewodniczący rady miejskiej, oraz jako członek rady powiatowej Stronnictwa Narodowego.

Walka z pornografią w Rumunji

Od 15 czerwca 1934 roku w Rumunji zostały zakazane wszelkie książki o treści erotycznej, jako prowadzące do rozkładu duchowego młodzieży szkolnej oraz czyniące z niej rozpustników i złodziei szkolnych. Zakaz ten szczególnie dotknął wielką żydowską firmę wydawniczą Ignacego (!) Herza. Przedsiębiorca ów skierował do króla list otwarty w gazetach, gdzie wielce uskarżał się na ministra oświecenia publicznego Angelescu, że z powodu jego powyższego rozporządzenia poniósł wielkie straty materialne.

Skarga ta oczywiście skutku żadnego nie odniosła.

Energiczną walkę z pornografią podjęła rumuńska młodzież akademicka, która świeżo nie dopuściła do odczytu pewnego żydowskiego propagatora „reformy seksualnej“ w Bukareszcie.

Polska bandera na Atlantyku

Prestiż, który może być tańszy

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

G d y n i a, 14 grudnia.

Komunikaty prasowe co czas pewien informują o postępującej naprzód budowie dwu nowych polskich okrętów transoceanicznych. W dniach najbliższych jeden z okrętów, mianowicie „Piłsudski“ będzie spuszczonej na wodę. Z okazji tej warto powiedzieć słów kilka o pracy „Polskiego Transatlantycznego Towarzystwa Okrętowego“ („Gdynia - Ameryka Linje Żegluga“).

P. T. T. O. jest przedsiębiorstwem o kapitale mieszanym polsko - duńskim. Akcje towarzystwa posiada rząd polski oraz dawniejsi właściciele statków „Polonia“, „Kościszko“ i „Pułaski“, Duńczyk z t. zw. „Kompanii Wschodnio-Azjatyckiej“.

O pracy towarzystwa okrętowego świadcza najlepiej cyfry. Oto zestawienie, ilustrujące przewozy osób i towarów na linii Gdynia - Halifax - Nowy Jork:

Rok	ilość przewieziono	ładunki
	podróżą	osób w tonnach
1930	18	10 783 6 296
1931	18	8 248 3 975
1932	15	10 058 6 985
1933	14	6 543 10 330

Obroty linii, jeśli chodzi o przewóz pasażerów, w roku 1933 spadły i spadek ten jeszcze wyraźniej się uwidocznił w ciągu roku bieżącego. Spadek ten wyrównują nieco obroty na nowej linii Konstanca - Haifa, na której statek „Polonia“ w ub. roku przewiózł 4300 pasażerów i 1783 tonny ładunku. Wycieczki morskie, jakie P. T. T. O. urządza w porze letniej, nie mają znaczenia wydatniejszego, jeśli chodzi o podnoszenie rentowności obrotów.

P. T. T. O. było zawsze przedsiębiorstwem deficytowem, które równowagę swoich finansów utrzymuje tylko dzięki pomocy ze strony państwa. Dopłaty skarbu państwa i inne jego świadczenia rzeczowe na utrzymanie komunikacji transoceanicznej pod polską banderą nie mogą w zasadzie budzić żadnych zastrzeżeń. Jednak przedsiębiorstwa, korzystające z wydatnej pomocy finansowej państwa, winny czynić starania, aby ich niedobory możliwie się zmniejszały.

Mogą deficytu rosnąć z przyczyn niezależnych od przedsiębiorcy. To, że „Linja Gdynia - Ameryka“ może m.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

CO USŁYSZYMY NA KONCERCIE SYMFONICZNYM?

Najbliższy koncert symfoniczny w teatrze Wielkim odbędzie się w czwartek, 20. b. m. pod batutą dyr. dr. Zygmunta Latożewskiego. Na programie znajdują się dwa dzieła Mendelssohna (uwertura „Hebrydy” symfonia nr. III), oraz słynne „Bolero” Ravela.

„Życie muzyczne i teatralne” które jako miesięcznik wydaje w Poznaniu prof. Włodzisław Brzostowski, rozwija się pomyślnie z każdym numerem. Obecny, trzeci z rzędu, przynosi cały szereg interesujących artykułów. Na pierwszy plan wybijają się fachowe uwagi o różnych zakresach muzyki, podpisane nazwiskami, które mają dobre brzmienie w naszym świecie muzycznym. Dr. Stefan Śledziński mówi o roli społecznej szkolnictwa muzycznego, dr. Henryk Opieński przypomina parę wskazań pedagogicznych z dawnych czasów, znakomity pianista Józef Hofman mówi o grze fortepianowej, prof. Stanisław Niewiadomski o roli krytyka

Solistką będzie fenomenalna, jak słychać, młoda pianistka p. France Ellegaard, wychowanka Konserwatorium Paryskiego. P. Ellegaard, która odniosła świeżo w Warszawie najpoważniejszy sukces, wykona z orkiestrą koncert d-moll Mozarta, oraz „Fantazję Węgierską” Liszta.

muzycznego w dzisiejszym czasie. Z wielkim zainteresowaniem czyta się te opinie i uwagi, poświęcone sprawom zawsze aktualnym i uzupełnione szeregiem dobrze informujących stałych rubryk.

Jubileusz śpiewaczy. Z Łodzi donoszą nam (wp): Towarzystwo śpiewaczy im. Moniuszki obchodziło czterdziestolecie istnienia. Urządziło w sali Filharmonji wielki koncert, m. in. z występem chóru dziecięcego.

Nowa opera Pizzettiego, nosząca tytuł „Fedra”, a mająca libretto z tragedji Racine’a, będzie wystawiona w nadchodzącym sezonie przez rzymski Teatro Reale.

NAUKA

Książka De Broglie w Polsce. Donosiliśmy, że przyjazd do Polski słynnego fizyka francuskiego ks. de Broglie, laureata nagrody Nobla, został odłożony do wiośny. Jak wiadomo, ks. de Broglie przyjeżdża do Polski na zaproszenie Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Fizycznego. — „Ilustracja Polska” umieściła w ostatnim wydaniu fotografię ks. de Broglie’ego wraz z biografią, jak również artykuł profesora U. P. dr. Tadeusza Peczalskiego o pracach znakomitego fizyka i o ich znaczeniu. Na artykule ten zwracamy uwagę naszych czytelników.

„Bibliografia historii Wielkopolski” zaczął z radością można donieść naszym czytelnikom, że ukazał się w druku pierwszy zeszyt monumentalnego dzieła, do którego wydania i oni również poważnie się przyczynili, biorąc udział w subskrypcji, którą na łamach Działu Kultury i Sztuki ogłosiło Towarzystwo Miłośników Historji w Poznaniu.

Zeszyt ten, ujęty w okadkę tymczasową, zawiera 32 stronice druku. Czytelnicy wiedzą, że „Bibliografia”, zebrana i ułożona przez takiego znawcę przedmiotu, jak dyrektor Biblioteki Raczyńskich dr. Andrzej Wojtkowski, jest spisem źródeł do dziejów Wielkopolski i będzie niezastąpionym przewodnikiem zarówno dla osób pracujących naukowo, jak dla każdego, kto interesuje się historją Wielkopolski i będzie potrzebował znaleźć w bibliotekach i archiwach szczegółowy materiał bądź do życia zasłużonych Wielkopolan, bądź do dziejów jakiejś miejscowości itd. Tyle zasłużonemu Towarzystwu Miłośników Historji, równie jak niestrudzonemu autorowi „Bibliografji” składamy najszczerze życzenia, obszerniejsze zaś uwagi pióra fachowego zamieścimy w najbliższym czasie.

SLAWISTYKA

Cześć w Oslo. Pracujący w stolicy Norwegji „Det Norske Teatret” wystawił Langer „Nawrócenie Franciszka Pistry”, zaś teatr kameralny „Soilen” („Kolumna”) gra Olgi Scheinpflugowej „Okienko”, wystawianą i w Poznaniu komedję praskiej autorki-aktorki.

TEATR

Łódzkie teatry popularne. Piszą nam z Łodzi (wp): W sali Scheiblera i Grohmana przy ul. Przedzalnianej otwarto nowy teatr popularny dla dzielnic wschodniej. Jest to już czwarty taki teatr dla robotników. Trzema kieruje p. M. Winkler, a znajdują się one, obok już wymienionego, w sali Geyera i przy ul. Ogrodowej. Czwartym kieruje J. Burski. Teatr ten mieści się w nowozbudowanym, pięknym gmachu ludowym przy parafji Przemienienia Pańskiego, a jest przeznaczony dla dzielnic południowej i dla przedmieścia Chojny, liczącego 25 tysięcy mieszkańców. Wszystkie te sceny grywają repertuar mieszany, który sięga od „Ślubów pańskich” po operetki („Hrabia Luksemburg”).

Nowy Giraudoux. W paryskim teatrze Athenée wystawiono pod tytułem „Tessa” sztukę Jana Giraudoux. Jest to przeróbka przeróbki, jakiej dokonała Margaret Kennedy i Basile Dean adaptując dla sceny znaną popularną powieść angielską o dzieciach genialnego muzyka i alkoholika zarazem, Sangera. Rzecz dzieje się w środowisku cyganerii muzycznej, zyskała pochwały za żywość akcji i ciekawe charaktery. Giraudoux tyle dał od siebie, że ta przeróbka przeróbki jest właściwie sztuką samodzielną.

LITERATURA

Kasprowicz dla młodzieży. Powieść biograficzną z życia największego poety polskiego epoki romantycznej opracowała Anna Pohoska p. t. „Syn Kujaw”. Zapoznaje w niej autorka młodych czytelników nie tylko z postacią Jana Kasprowicza, ale też z życiem ogółu młodzieży w ostatnich latach doby porzoborowej. Opowiada o jej marzeniach, zmaganiach, szlachetnych porwach, o pracy w tajnych organizacjach. Na tem tle rysuje się silnie postać młodego poety, przedstawiona wiernie, zgodnie z własnymi opowiadaniem Kasprowicza o swej młodości. Książka, wydana przez Książnicę — Atlas, zajmie młodych czytelników i zbliży do nich piękną postać wielkiego syna wielkopolskiej ziemi. (tk)

SZKOLNICTWO

Kierownik szkoły a metody nauczania. Statut publicznych szkół powszechnych i statut gimnazjów wprowadza postanowienie, iż kierownik wzgl. dyrektor jest odpowiedzialny za wychowawczy i dydaktyczny stan powierzonej mu szkoły. Czy wobec tego może on zalecić nauczycielowi metodę nauczania? Zagadnienie to rozważa na łamach „Przeglądu Szkół” dr F. Kulański i dochodzi do wniosku, że kierownik szkoły nie powinien w sprawie metody nauczania zabierać stanowczego głosu, lecz ograniczyć się do roli fachowego doradcy. Autor opiera swe wywody nie tylko na postanowieniach rozporządzeń, ale także na analizie wskazań pedagogicznych, które zwracają wielką uwagę na osobowość nauczyciela. Aktualny artykuł zainteresuje niewątpliwie nauczycielstwo. (en)

W NASZYM REGJONIE

POWIEŚĆ WSI WIELKOPOLSKIEJ

Jerzy Bandrowski odkrył już nam belletrystycznie niejedną region — od małego miasteczka galicyjskiego (Zakliczyn) aż po Jastarnię bałtycką. Teraz zajął się wsią wielkopolską, którą zbliża sobie obejrzał*. Uczynił to poważnie a szczerem sercem, wśród wielu refleksyj na temat stosunku między literaturą, a życiem.

W szczególności ludowi wielkopolskiemu przyjrzał się Bandrowski uważnie i poczynił szereg cennych obserwacji. Może nie zrozumiał go ze wszystkim, interpretując nawet nie raz fałszywie jego poglądy na rozmaite sprawy (str. 70), lecz widać, że szczerze usiłuje wnikać w jego stan i potrzeby kulturalne, a znakomicie zdaje sobie sprawę, ile ciężyny fizycznej i moralnej tkwi w wielkopolskiej wsi. Wypowiedział przy tej sposobności jedyną dotąd w literaturze współczesnej pochwałę wielkopolskiej wsi. Warto ją przytoczyć. Przeprowadzając analogję pomiędzy równinami rosyjskimi, węgierskimi i polskimi tak ujmuję duszę wielkopolskiej wsi:

Tu też jest właściwie równia, ale podbita i uporządkowana przez kulturę, skutkiem czego ma inteligentniejszą, bardziej ożywioną minę. Patrzy rozumnie, bierze udział w pracy i życiu człowieka, nie wieje z niej pustka, lecz raczej szeroko rozmachnięta, rozumna siła. Niech pan patrzy, jak pięknie spietrzone są te poczwierne, rozmaicie czerwone dachy domów... U góry najjaśniejsze tony, niższe ciemniejsze i ciemniejsze... Akord... A u dołu czerwien starego burgundzkiego wina — dominanta.

Na takim tle, w środowisku kultu-

* Jerzy Bandrowski, Rajska Ptak.

POZNAJEMY WYBITNEGO PLASTYKA-MODERNISTĘ

Wacław Wąsowicz w Instytucie Krzewienia Sztuki — Jeden z pierwszych polskich formistów — Ostatnio studiował w Paryżu — Zmiana w kolorystyce — Forma na głównym miejscu — Przez rysunki do obrazów — Efekty oświetlenia — Plastyczność i brylowatość — Wśród konstruktivistów paryskich — Podzwieki staroholenderskie — Na język własny i współczesny.

Urządzający obecnie w I. K. S-ie swoją zbiorową wystawę artysta-malarz Wacław Wąsowicz jest jednym z najwybitniejszych polskich modernistów. Prawie zupełnie nieznany w Poznaniu, ma dobrze wyrobioną markę w takich centrach artystycznych, jak Kraków i Warszawa. Wystąpił na widownię w okresie formizmu, zaznaczając się odrazu jako interesująca i zdecydowana indywidualność; uprawiał malarstwo olejne i grafikę. W malarstwie jego zarysowują się wyraźnie wpływy francuskie, a w grafice, zwłaszcza w drzeworycie, stara się artysta dostosować uzyskane w malarstwie wyniki do techniki czarno-białej. Cennym dorobkiem w tej dziedzinie jest cykl drzeworytów huculskich, w których z dużym smakiem i kulturą korzysta z folkloru, ani na chwilę nie narażając się na zarzut robienia ze sztuki etnografji.

Prawdziwą rewelacją w kołach artystycznych była jego wystawa akwarel urządzona przed kilku laty w Klubie Artystyczno-literackim w Warszawie. Były to wrazenia z Jugosławji, Albanji i Grecji, nacechowane śmiałością, intensywną kolorystyką i oryginalnem podejściem do tematu.

Ostatnio spędził artysta prawie całe dwa lata w Paryżu i we Francji. Powrócił stamtąd jakby zupełnie odmieniony. Z dawnego impresjonisty, operującego bogatą i rozmaistą skalą barw, stał się teraz kolorystą o paletcie zredukowanej do kilku załedwie kolorów. Jest to gama spokojna, przyciszona, o przewadze czerwieni, bronzów i czerni, o bogatym stopniowaniu i uwzględnieniu drobnych odcieni, — a więc kolorystyka zupełnie inna niż np. u Kapistów, operujących skalą intensywnych, prawie jaskrawych barw. Względnie Wąsowicz nie wychodzi w swem malarstwie z koloru. Kolor służy raczej do uzupełnienia formy. Problem formalny są główną ideą jego twórczości. Zbyt długo i głęboko tkwił on w formizmie, by później i obecnie mógł tak łatwo wyzbyć się skłonności do kubizowania.

Kolekcja świetnych rysunków tu-

W następnym Dziale:

PIĘKNY POLSKI „DYKJONARZ”

przez

Piotra Czeregorczyka

ralnych chłopów, umieścił Bandrowski swego bohatera, poetę Polatę, który uciekł z wielkiego miasta, doznawszy zawodu miłosnego, i tu na wsi wielkopolskiej robi rewizję swych dotychczasowych poglądów zarówno artystycznych jak i życiowych. Akcja jest niska, fabuła niewyszukana, a jednak powieść wzbudza żywe zainteresowanie, bo zmusza nas do przemyślenia szeregu aktualnych zagadnień do podejmowania dyskusji, choćby z sobą samym, do polemiki.

Zagadnienia, jakie autor porusza, są wagi pierwszorzędnej: kryzys kultury i twórczości artystycznej, problem literatury dla ludu, zagadnienie kultury wsi na tle porównawczem i inne. Szkoda, że autor tych zagadnień nie przemyslał do końca, że doszedłszy do pewnych konkluzji negatywnych — nie wznosi żadnej konstrukcji. Ciekawibyśmy np. dowiedzieć się, jak Bandrowski sobie wyobraża powieść dla chłopów, z jakich, jego zdaniem, składać się powinna elementów... itp. To też przy lekturze „Rajskiego Ptaka”, doznaje się uczuć sprzecznych: monotonię akcji wynagradza żywa dyskusja na tematy zasadnicze i radość, że artysta polski dojrzał narrescie wielkopolską wieś, miesza się z zalem, że mimo dobrych intencji, potraktował ją nieco pobieżnie. Zadowolenie, że w polskiej powieści znalazło się znów trochę miejsca na ujęcie ważnych zagadnień narodowo-kulturalnych, łączy się z pewną pretensją, że problemów tych nie zgłębiono dostatecznie. Nie mniej książka warta jest przeczytania i przemyślenia.

Alfred Jesionowski.
Pszczyna

szem wprowadza nas najłatwiej w przyjętą przez Wąsowicza zasadę geometryzowania form i konstruowania z nich obrazu a zarazem ułatwia nam zrozumienie kompozycji formalnej płócien olejnych. Zasadniczymi elementami konstruktywnymi są figury geometryczne: koło (elipsa) i prostokąt. Z nich dobierany jest motyw, więc np. fragment domu, drzwi, okno, koło od wozu. Te formy wpływają konsekwentnie na zgeometryzowanie kształtu postaci ludzkiej: głowa otrzymuje formę koła, kapelusz półkola, figurę ludzką rysuje się w liniach prostokątnych. Wynika stąd logiczna konstrukcja całości.

Obraz „Gracze” pokaże nam znowu, jak artysta tłumaczy te zasady na malarstwo olejne. Znajdziemy tu to samo formowanie grających osób w elementy geometryczne, obramowane prostokątnymi płaszczyznami ścian. Obok pięknie przemyślanego skomponowania 6 postaci na tle ścian wnętrza, główny efekt obrazu polega na umiejętnym przeprowadzeniu naświetlenia — gra światła uplastycznia brylowatość postaci, skupiając swą siłę na białym trapezie stołu, jako na centralnym punkcie kompozycji. „Gracze” zaliczyć trzeba do prac wcześniejszych i przejściowych. Na pierwszy plan wysuwa się efekt światłocienia, dlatego też formy są tak twardo wyciosane.

W płótnach późniejszych i ostatnich, brylowatość form jest pełniejsza, figury wypełnia powierzchnia starannie wymodelowana i wypracowana bogato zróżniczkowanym kolorystem. Postacie — w obrazach figuralnych lub osobnych typach — są wnikliwie przestudjowane i opracowane, ujęte w szerokie, rzeźbiarskie płaszczyzny, to wymodelowane okrągło, to znowu ujęte w formy geometryczne. Przez swą silną plastyczność wywołują one wrażenie barwnej płaskorzeźby. Postacie prawie wystają swą bryłą poza powierzchnię płótna. Wyprowadzanie dużych linii i szerkich płaszczyzn, dążność do najprostszego ujęcia formy i koloru nadają tym pracom cechy malarstwa monumentalnego. Uderza przymiennie umiejętnie wykorzystanie farby olejnej jako materiału malarzkiego. Widać, że Wąsowicz zna ten materiał i umie nim operować. Farba, wielokrotnie mieszana, nakładana jest na płótno kilkoma warstwami. Wąsowicz pracuje długo, często rok lub dwa nad jednym obrazem — aż otrzyma dyskretny i szlachetny koloryt oraz konstrukcję obrazu zupełnie skończoną. Jako najbardziej charakterystyczne wymienimy z pośród tych licznych płócien dużą monumentalną kompozycję figuralną „Żebracy”, lub zwarty i prosty w formie typ górala.

W czasie swego pobytu w Paryżu zetknął się Wąsowicz z grupą francuskich konstruktivistów z Grommair'em na czele — należał do niej również wybitny a niedawno zmarły polski malarz Makowski. Wpływ tej artystycznej konfraternji na Wąsowicza jest widoczny, nie jest on jednak taki silny, jak niektórzy chcą przypuszczać. Wąsowicz znalazł w tem środowisku odpowiadającą mu atmosferę, oraz takie problemy plastyczne, które stały się dlań punktem wyjścia i odskocznią dla własnej, nowej koncepcji malarzkiej. Więcej można by odnaleźć u niego (chwałebnej zresztą) zależności od malarstwa holenderskiego. Rembrandt, Teniers, Ostade to są świetne wzory, z których pragnie czerpać podniecie dla swej twórczości. Realizację tych malarzskich ideałów odnajdujemy przedewszystkiem w kolorystyce a także nawet w tematach (np. „Gracze II”); niektóre z obrazów Wąsowicza to sceny jakby żywcem wzięte z Teniersa lub Brouwara. Nie trzeba wykazywać, że właściwości kolorystyczne i formalne Holendrów tłumaczy nasz artysta na współczesny język malarzski, — a to jest jedyne racjonalne stanowisko.

Instytut Krzewienia Sztuki dobrze postąpił, ułatwiając poznańskim miłośnikom plastyki zapoznanie się z poważną i oryginalną twórczością czolowego przedstawiciela polskiego modernizmu.

Jan Mroziński.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Grudzień
16
NIEOZIĘLA

Kalendarz rzym.-kat.
Niedziela: Adelajdy
Poniedziałek: Łazarza b.

Kalendarz słowiański.
Niedziela: Zdzisławy
Poniedziałek: Żyrosława

Słońca: wschód 7,57
zachód 15,38

Długość dnia 7 godz. 41 m

Księżyc: wschód 12,34 zachód 3,09
Faza: 4 dni przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniw. Pozn.
Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka plus 6 st. C., ciśnienie atmosferyczne niskie 739 mm., pogodnie, wiatr. pol.-wschodni — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 10 st. C., najniższa plus 2 st. C.

Przepowiednia pogody na niedzielę: Zachmurzenie przeważnie duże, temperatura bez większych zmian.

Z Uniwersytetu Poznańskiego. Dyplom lekarza uzyskali pp.: Władysław Antoni Rogoziński z Borzecina, Alfons Leon Olejnik z Kluczewa, Czesław Waczyński ze Zblewa; dyplom magistra praw p. Jerzy Zawadzki z Pytovic w woj. łódzkiej.

W sprawie obligacji Pożyczki Narodowej. I. Urząd Skarbowy w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 31, podaje do wiadomości, że od dnia 17 bm. o godz. 8—12 wydawać będzie obligacje 6-proc. Pożyczki Narodowej za okazaniem pokwitowania uiszczenia po stwierdzeniu dowodów tożsamości tym subskrybentom, którzy subskrybowali 6-proc. Pożyczkę Narodową w I Urzędzie Skarbowym i urzędach pocztowych w Poznaniu i uiszcili należność po 5. 3. 34 w następującym porządku alfabetycznym: w dniu 17. 12. 34 od litery A—F, w dniu 18. 12. 34 od litery G—H, w dniu 19. 12. 34 od litery L—R, w dniu 20. 12. 34 od litery S—Z.

Złodziejski składowe w areszcie. W areszcie policyjnym osadzono trzy znane szpenezeldziarki, czyli złodziejski składowe, które ujęto podczas kradzieży 2 par obuwia damskiego w składzie p. Władysława Wilgoza przy ul. Wronieckiej 4. Jedną z nich, 43-letnią Agnieszkę Lewandowską z Główniej (ul. Smolna 2), notowaną jest 11 razy za kradzieże składowe i raz za paserstwo. Była ona już karana więzieniem przez rok i 8 miesięcy za kradzież. Jej towarzyszką wypraw złodziejskich, 41-letnią Jadwigę Węclawę (ul. Fabryczna 5) notowaną jest już 13 razy za kradzież składowe i karana była za kradzież więzieniem przez przeciąg 2 lat i 5 mies. Trzecią z tej bandy, 29-letnią Jadwigę Szypulę (ul. Górczyńska 27), także nie jest nowicjuską i notowana była już raz za kradzież składową. (kl.)

Amatorzy przy pracy. Usilna praca naszych zespołów amatorskich zasługuje niekiedy na wyróżnienie, gdyż dochodzą one dzięki swej pilności do bardzo ładnych wyników. Do rzędu takich występów należał pod każdym względem i bogaty program wieczór muzyczny Koła mand. „Echo” znanego z wielu występów. Koncert, któremu dyrygował p. Kapała, przyjęło tłumne audytorium, wypełniające salę św. Marcina, z wielkim uznaniem. Frenetyczne oklaski towarzyszyły też występom solistów, a mianowicie p. Czesława Woźniaka (na ksylofonie) i laureata wielu nagród w zawodach mandolinowych p. L. Sawickiego. Czysty dochód z koncertu przeznaczono na cele konkursu na oryginalne kompozycje dla zespołów mandolinowych. — Jeżeli mowa o pracy amatorów, to godzi się przypomnieć o udalem przedstawieniu, urządzonym staraniem Koła Przyjaciół V drużyny harcerzy. Przy wypełnieniu do ostatniego miejsca widowni w wielkiej sali Domu Rzemieślniczego grano wesoły wodewil Krumplowskiego „Krowoderskie zuchy”. Zespół reżyserowany przez p. Raszewskiego założył w całej pełni na oklaski, jakie uzyskał od publiczności, gdyż dobrze przygotowani amatorzy odegrali rolę ze zrozumieniem i subtelnym wyczuciem. Część muzyczną wykonała orkiestra „piątki” harcerzy poznańskich pod batutą p. Podzverka. Dzięki tłumnemu udziałowi publiczności na fundusz kolonii letnich V drużyny harcerzy zebrano sporo grosza (kl.)

Leszek znalazł — chłabaszca. — Mały Leszek Zieleski złożył na naszym biurku redakcyjnym pudełeczko z chłabaszczem, którego znalazł w ogródku swego tatusia na Sołaczcu.

Za dezercję i niewykonanie rozkazu. Wojskowy sąd okręgowy w Poznaniu pod przewodnictwem p. mjr. k. s. Waniciego rozpatrywał dwie sprawy o niewy-

Tajemnicza zbrodnia na Pomorzu

Mąż utopił chorą umysłowo żonę

Toruń (Tel. wł.) W Starogardzie mieszkaniec Starogardu, Łukowicz, obchodził się ze swoją żoną, 54-letnią, Walerją, do tego stopnia okrutnie, że przyprowadził ją o chorobę umysłową. Syn jego pastwił się nad matką, niemniej od ojca.

Przed kilku tygodniami nieszczeniwa kobieta gdzieś znikła. Obaj Łu-

kowiczowie ukrywali ten fakt. Dopiero przed kilku dniami wyłowiono z rzeki Wierzyca zwłoki kobiety, w których rozpoznano Łukowiczową.

Istnieją poszlaki, że została ona utopiona rozmyślnie.

Pod zarzutem dopuszczenia się tej zbrodni sędzia śledczy nakazał aresztować obu Łukowiczów ojca i syna. (wd)

Kronika jaroocińska

NOWE MIASTO N. WARTA

Nieszczęśliwy wypadek. Zatrudniony przy cięciu drzew w lasach pod Roguskim robotnik Leon Grewling z Tereskoła Nowego Miasta doznał wskutek uderzenia obalającą się sosną złamania lewej nogi w kostkę. Pomocą natychmiastowej udzielił p. dr. E. Podwyszyński z Nowego Miasta n. W.

L. O. P. P. Plenarne zebranie odbyło się w ubiegłą niedzielę pod przewodnictwem prezesa p. Walentego Kędzińskiego, na którym postanowiono z osiągniętego czystego dochodu 46,95 zł przeznaczyć kwotę 30 zł na challenge w roku 1936, a 16,95 zł na wykupienie samolotu Braci Adamowiczów. Poza tym wygłosił prezes interesujący referat.

ZERKÓW

Jarmark. We wtorek, dnia 11 bm. odbył się w Zerkowie jarmark ogólny, na który w małej liczbie zjechali kupcy z dalszych. W przyszłym roku odbędą się w Zerkowie tylko 4 jarmarki. (zl.)

Zebranie rolników. W niedzielę, 9 bm. odbyło się w salce parafialnej zebranie Kółek Rolniczych rejonu Zerków. Zebranie zajął prezes powiatowy p. dr. Habanowski z Brzostkowa, który w dłuższym swoim przemówieniu scharakteryzował obecnie ciężkie lata kryzysu w jakim znalazło się rolnictwo. Członek sekretariatu pow. W. T. K. R. p. Rozema z Jarocina wygłosił referat o odciążeniu rolnictwa. Pod koniec p. Gałkowski z Jarocina omówił sprawę założenia na powiat jaroociński kas. samopomocowej w miejsce dawniejszych kas chorych. (zl.)

Kronika krotoszyńska

Strefa nadgraniczna. Starostwo ogłasza nowy przebieg strefy nadgranicznej, która biegnie od północnej granicy gminy Chachalnia drogą leśną nad leśniczówką Hełenopol, drogą leśną w kierunku szosy Krotoszyn-Sulmierzyce, na południe do skrzyżowania dróg Chachalnia-Chwaliszew, granicą północną gminy Sulmierzyce do drogi Chwaliszew-Sulmierzyce, droga na południe przez Sulmierzyce dookoła zabudowań do szosy odolanowskiej, a następnie w kierunku południowym z tem, że pola przylegające do granicy państwowej leżą w strefie nadgranicznej. Winni przekroczenia strefy podlegają karom. (kz.)

Kurs modelarstwa. Z inicjatywy ruchliwego obwodu powiatowego L. O. P. P. zorganizowano kurs modelarstwa lotniczego z udziałem 31 uczestników. Kurs prowadzi w lokalach gimnazjum instruktor Gracjan z Poznania. (kz.)

Masa św. za duszę św. gen. Franka. W poniedziałek odbył się nabożeństwo żałobne za spokój duszy św. gen. Franka, odprawione przez ks. Małeckiego. W nabożeństwie wzięli udział przedstawiciele władz. (kz.)

Z kroniki policyjnej. Do mieszkania nauczyciela Szwaibera w Sapieżynie zakradli się złodzieje i zabrali różne rzeczy wartości 800 zł. Policja jest na tropie złooczyńców. — Skradzione u Emmy Gwin w Sońciew dwa konie znalezione u pewnego rolnika w Rozdrażewie, który twierdzi, że zatrzymał je, gdyż weszły do jego zagrody. (kz.)

Kronika leszczyńska

Złot wszechpolski na filmie. W kinie „Palace” odbędzie się 18 bm. przedstawienie filmu z wszechpolskiego złota sokolego, w którym wzięło udział zgórą 64 tys. sokolów. (lh.)

Z Tow. właścicieli domów. W Hotelu Polskim odbyło się w środę zebranie. Ciekawych referatów o państwowym podatku dochodowym, o podatku od nieruchomości i o sprawach gospodarczych wysłuchano z zainteresowaniem. Na zebraniu uchwalono wniesić do magistratu memoriał w sprawie zniesienia podatku od podatku od nieruchomości, oraz obniżki opłat za prąd, wodę i gaz. (lh.)

Kronika nowotomyska

ZBĄSZYN
Dziesięciolecie Klubu Sportowego „Obra”. Ostatnio Klub Sportowy „Obra” w Zbąszyniu obchodził 10-lecie swego istnienia. Program mimo uroczystości był bardzo skromny. Uroczyste zebranie w lokalu zebraniowym p. Stanisława Olejnicza zajął długoletni prezes klubu p.

Maksymilian Binder. W przemówieniu swem prezes w prostych a serdecznych słowach mówił o założycielach klubu. Następnie członkowie zarządu wygłosili sprawozdania z działalności klubu, wspominali chwile przełomowe klubu oraz chwile radoznego rozwoju i uznania.

Po odczytaniu telegramów gratulacyjnych i składaniu życzeń przez gości i sympatyków klubu, p. F. Gruszka odczytał kilka ciekawych fragmentów z pamiętnika uczestników wycieczki kajakowej do Gdyni w roku 1933, na czym skończyła się oficjalna część uroczystego zebrania. Przy wspólnej kawie, śpiewie i wesołym nastroju zabawiła się brać sportowa do późnego wieczora.

Z karty żałobnej. Ostatnio odprowadzono na miejsce wiecznego spoczynku obywatela naszego miasta śp. Kazimierza Olejnicza, dzierżawcę lokalu (dawniej Hotel Adam). Zmarły był członkiem wielu miejscowych towarzystw i cieszył się zawsze ogólnym szacunkiem i poważaniem. W konduście żałobnym wzięły udział niemal wszystkie stowarzyszenia z sztandarami i odprowadziły zmarłego na wieczny spoczynek. Niech spoczywa w pokoju.

Wieczornica gwiazdkowa. Ochronka Anioła Stróża w Zbąszyniu urządziła w niedzielę 9 bm. o godz. 5 po południu w Szpitalu „Wieczornicę Gwiazdkową”. Na program wieczornicy składały się śpiewy, korowód rytmiczny, dialog „Polski grosik”, obrazek sceniczny: „Lalki i pajace”, monolog „Zgubiona laleczka”, komedia „Przygoda kotka” i fantazja „Św. Mikołaj przyjaciel dzieci”.

Występy gwiazdkowe naszej Ochronki cieszyły się oddawną wielką popularnością, to też i tym razem obywatelstwo gremialnie wzięło udział w tak pięknej imprezie.

Wiele zasług i uznania należy się opiekunkom naszej działalności siostrze Elżbiętankom, które nie szczędzą mozołu i trudu.

Jubilusz. Srebrne gody małżeńskie obchodził dnia 26 ub. m. pp. Walentostwo Dulatowicz Zbąszyński p. Rejtana i pp. W. M. Hoffmannowie Zbąszyński ul. 17-go Stycznia. Jubilatami „Szczęść Boże”. (zb)

Komunikat. Podaje się do publicznej wiadomości, że Kasę Urzędu Skarbowego i dział egzekucyjny w Nowym Tomysku przeniesiono z budynku przy ul. Dworcowej nr. 16 do budynku przy ul. Dworcowej nr. 18 (dawniej Kasa Chorych), zaś dział katastralny przeniesiono do lokali, w których mieściła się przedtem Kasa Urzędu Skarbowego. Ponieważ w związku z powyższymi nastąpiło również rozlokowanie innych działów, przeto zwraca się uwagę publiczności na tablicę orientacyjną, umieszczoną przy wejściu do Urzędu Skarbowego. (zb)

Kronika ostrowska

Ujęcie szpenezeldziarza. Niejaki Józef Janeczarek dokonywał od dłuższego czasu kradzieży po miejscowych składach. Ostatnio zauważony przez sprzedawcę, ratował się ucieczką. Policjant dogonił złodzieja i osadził go w areszcie. Podczas rewizji odebrano szpenezeldziarzowi kilka par damskich pończoch. (os)

Kradzieże. W nocy na czwartek dokonano włamania do składu kolonialnego p. Piechockiego w Rynku. Łupem złodziei padła większa ilość towaru. Z kurnika p. Marji Kamińskiej skradziono również 6 kur. — W Skalmierzczach pod Ostrowem skradziono ze składu p. Szymańskiej większą ilość papierosów i czekolady. (os.)

Pożar. W zabudowaniach rolnika Brodali w Świeciu pod Ostrowem wybuchł pożar. Spłonęły zabudowania z domem mieszkalnym. Straty wynoszą około 4 tys. złotych. (os.)

ODOLANÓW

Z Bractwa Kurkowego. Bardzo ruchliwa na tut. terenie Bractwo Kurkowe urządziło w dniu 1 stycznia 1935 r. wielką zabawę karnawałową, połączoną z różnymi niespodziankami. Walne zebranie Bractwa Kurkowego odbędzie się w dniu 12 stycznia 1935 r. (oj.)

Pożar. W dniu 12 bm. w godzinach rannych wybuchł pożar w zagrodzie rolnika Sylwestra P...-li w Świeciu II. Paśnią płomieni padł budynek mieszkalny oraz chora. Straty wynoszą około 3500 zł. (oj.)

Kradzież. W nocy z 11 na 12 bm. dokonano śmiałej kradzieży u właściciela resztówki p. Górskiego, zamieszkałego w Hucie pow. Odolanów. Niewykryci sprawcy skradli z stajni naręgniach koni wraz z zaprzęgiem. Reszta koni złodzieje rozpuścili ze stajni, których trzeba było szukać po wiesie. Strata wskutek dokonanej kradzieży wynosi 1500 zł.

Zawodowy napastnik przed Sądem. W dniu 12 bm. stał przed tym sądem grodzkim zawodowy awanturnik Ludwik Kubica z Wierzbna, oskarżony o wywołanie bójkę podczas której oskarżony oddał w stronę Wodniczaka trzy strzały z rewolweru bębnowego, z których jeden

„Szabeskurier”

Ukazał się numer 16/17 jubileuszowy i świąteczny w objętości 22 stron. Do nabycia w kioskach.

ag 8407

ugodził ofiarę w lewą pierś. Sąd skazał Kubicę na 9 mies. więzienia. (oj.)

Kronika rawicka

MIĘSKA GÓRKA

— **Przedstawienie.** Kat. Stow. Młodzieży Męskiej odegrało w ub. niedzielę piękną sztukę „Orleń”. (mb.)

— **Tyfus.** W ostatnich dniach zanotowano w mieście naszym kilkanaście zachorowań na tyfus. Chorych leczono w szpitalu powiatowym. (mb.)

SAPOWICE

— **Kradzież.** Ubiegłej nocy nieznani sprawcy włamali się do zagrody rolnika Jana Rybarskiego, gdzie z zamkniętego chlewu skradli trzy gęsi, oraz 7 rasowych kur. Sprawą zajęła się policja. (sk.)

— **„Szabesgoj”.** Na terenie parafii słupskiej coraz częściej odwiedzają ludność domokrajni handlarze żydowskie. — Sprytnym żydkom jeszcze ciągle udaje się obalamucić naiwny lud wiejski, który kupując u Żyda jakiegokolwiek towar, zapomina, że za tandetę płaci wyższą cenę, aniżeli płaciłby za dobry towar u Polaka. Takich „szabesgojów”, zapominających o haśle „swoją do swego”, należy jak najsurowiej potępić. (sk.)

— **Kradzież.** W Mirosławkach pod Poznaniem jacyś nieznani sprawcy włamali się do zagrody rolnika H. Wiśniewskiego i skradli 8 ctr. owsa. Wypadkiem zajęła się policja. (sk.)

Kronika śremska

— **Ze sportu.** Drużyna pięciarska Śremskiego K. S. zmierzyła się w niedzielę, 16 bm, o godz. 14 w sali „Kina Nowości” z II drużyną „Sokoła” (Poznań). Walka zapowiadała się bardzo ciekawie ze względu na to, że drużyna Ś. K. S. pokonała ostatnio II drużynę HCP. (Poznań) w stosunku 9:7, wykazując dobrą formę, a niedzielną jej przeciwnicy cieszą się dobrą renomą. W niedzielę walczyć będzie 8 par od wagi papierowej do półciężkiej.

— **Ping-pong.** Rewanżowe spotkanie w ping-pongu pomiędzy zespołem miejscowego K. S. M. a drużyną harcerską Rejtana, odbędzie się w niedzielę, 16 bm, o godz. 15 w świetlicy męskiej szkoły powszechnej. Goście i sympatycy obu stowarzyszeń mile widziani.

— **Oświata.** W miejscowym szpitalu powiatowym opuścili dotąd zajmowane stanowiska Matka przełożona Anatolia i Siostra asystentka Bolesława ze Zgromadzenia Sióstr Elżbietanek z powodu przeniesienia. Społeczeństwo śremskie z prawdziwym i serdecznym żalem żegna ciche pracownice na niwie niesienia pomocy i opieki bliźnim, które przez długoletnią, nieustanną i zapobiegliwą pracę zyskały sobie wdzięczność i szczerze uznanie obywateli miasta i okolicy. Chorzy i personel szpitala powiatowego umieszcili w miejscowym „Gościu Niedzielnym” słowa serdecznego pożegnania, które świadczą wymownie o głębokiej wdzięczności i przywiązaniu.

— **Z życia W. T. K. R.** Na nadzwyczajnym walnym zebraniu powiatowym Wielkopolskiego Tow. Kółek Rolniczych wybrano w miejsce ustępującego dotychczasowego prezesa powiatowego p. konsula Daniela Keszyckiego, właściciela maj. Błociszewo Wojciecha Drożdżika, rolnika z Błociszewa. Powiat śremski liczy 18 kółek z około 900 członkami.

Kronika szamotulska

— **Pożar.** Na szkodę rolnika Fr. Szychowskiego w Sędzinkach, pow. szamotulski, spłonęła stodoła wraz z maszynami rolniczymi i zbożem. Straty wynoszą przeszło 3 tys. złotych, które w części pokrywa ubezpieczenie. (sc.)

KAŹMIERZ

— **Oświata pozaszkolna.** Kierownictwo szkoły powszechnej w Kaźmierzu urządza kursy oświatowe dla młodzieży pozaszkolnej. Kurs potrwa do marca przyszłego roku. Na program kursu składają się następujące przedmioty: język polski, arytmetyka i sprawy samorządowe. Bezinteresownej pracy na kursach podjęło się grono nauczycielskie z Kaźmierza. (kn.)

— **Przedstawienie.** Dzieci tutejszej szkoły powszechnej odegrały w dn. 8 i 9 bm. w szkole sztuki „Św. Mikołaj”. Dochód z przedstawienia przeznaczono na dożywienie ubogich dzieci. Publiczność dopisała. (kn.)

— **Nieszczęśliwy wypadek.** P. J. N. z Kaźmierza, powracając rowerem w godzinach wieczornych z Książka do Kaźmierza, zderzył się z nadjeżdżającym z przeciwnego kierunku rowerzystą i odniósł lekkie obrażenia ciałne. (kn.)

— **Z Towarzystwa Śpiewu.** Tutejsze Towarzystwo śpiewu „Moniuszko” urządza w dniu Trzech Króli przedstawienie, na którym odegrana zostanie operetka „Wielki”. (kn.)

Radjostacja toruńska czynna

Toruń (Tel. wł.) Dziś popołudniu radjostacja toruńska rozpoczęła próbną nadawanie na fali 304, transmitując częściowo program stacji warszawskiej, częściowo własnej, nadając płyty. (wd)

Samolot wojskowy rozbił się pod Wrześnią

Pilot i obserwator ponieśli śmierć — Z Poznania wyjechał na miejsce wypadku samochód sanitarny

Września. (Tel. wł.) Dziś przed południem o godz. 11,20 spadł pod Wrześnią na pola majątku Sokołowo, własność pp. Kohlerów, odległym o 2 kilometry od Wrześni, samolot wojskowy typu „Lublin”. Samolot rozbił się, a z załogi jeden oficer, por. pilot Zacharewicz z 4 pułku lotniczego zabił się.

Drugi lotnik, obserwator, którego nazwiska dotąd nie zdołano ustalić, jest ciężko ranny.

Na miejsce wypadku przybył natychmiast komendant powiatowy P. P. aspirant Szauluk z Wrześni. Miejsce wypadku zamknięto, a władze policyjne zwróciły się do lotniska w Ławicy

telefonem o przysłanie samolotu sanitarnego do przewiezienia rannego do Poznania.

Samolot należał do 4 pułku lotniczego, stacjonowanego w Toruniu. Co było przyczyną katastrofy, nie zdołano narazie ustalić.

Katastrofa ta pokryła znowu żałobą całe społeczeństwo, doceniające bohaterką służbę naszych lotników, skazanych co chwila na tragiczne wypadki.

Jak się dowiadujemy, 3 p. lotn. na Ławicy wysłał na miejsce katastrofy samochód sanitarny.

*

Jak się w ostatniej chwili dowiadujemy, drugi z lotników, porucznik-obszernik, Dubaniewicz, zmarł z odniesionych ran w 30 minut po katastrofie. Zwłoki obu lotników przewieziono do kosztowni we Wrześni.

Ziemniakiem rozbito szybę

W pobliżu mostu na starym korycie Warty na torze kolejowym w kierunku Poznań-Wschód nieznani sprawcy rozbili szybę w wagonie pociągu osobowego. W prowadzonych dochodzeniach ustalono, że szybę rozbili nieznani narazie chłopcy, którzy rzucali ziemniakami do przejeżdżającego pociągu. W przedziale wagonu, w którym szybą była rozbита, znaleziono też ziemniak, na którym były ślady od uderzenia. (kl)

WYRASTA

LAS CHOINEK I JODELEK

Z nakazu pana gwiazdora zwozi się na plac Wolności drzewka zielone z lasu. — Choinki i jodelki zamienia niebawem plac na ładny i gęsty las. Będzie on osobliwie wyglądał, gdy otoczy swą niezmienną w każdej porze roku zielenią klomb z bratkami, znajdujący się w połowie grudnia w pełni kwiecia.

Dobroliwy Bóg wie, że wiele ludzi nie ma opalu, że jest u nich bieda i darzy ich podczas tej kłeski ciepłem którego dobroczynne działanie otwiera w miesiącu grudnia kielichy kwiatów.

Gdy zakupi się tradycyjne drzewko wigilijne, trzeba myśleć o ozdobieniu go, by cieszyło oczy swą krasą. Zeszłoroczne ozdoby należy uzupełnić. Przy tej okazji można spełnić dobry uczynek. Są bowiem w firmie Skrzypczak, Św. Marcin 37, przepiękne ozdoby, wykonane przez p. Kaweckiego, który rok cały trudził się nad nimi, by ofiarować je na rzecz ubogich. — Kupując te ozdoby, naprawdę piękne i estetyczne przyczynimy się do zebrania funduszu na gwiazdkę dla ubogich a tak też choinkę naszą ślicznie ozdobimy.

Sprytna cyganka nabrała naiwną żonę urzędnika kolejowego

Policja ujęła złodziejkę

Tczew (at). W piątek przed południem policja tczewska zaalarmowana została przez żonę urzędnika kolejowego Wielgłoszową doniesieniem o zachwałę kradzieży 1120 zł, dokonanej w jej mieszkaniu przez wrózkę — cygankę.

Rano przybyła do mieszkania Wielgłoszowej cyganka, nieznanego nazwiska, która za złotówkę wywróżyła gospodyni chorobę t. zw. kottun. Usłużna cyganka zaofiarowała żonie kolejarza wyleczenie jej z tej choroby za drobną opłatą.

Cyganka rozpoczęła swoje oszukiwawcze manipulacje i zażądała wszystkich oszczędności, gdyż bez tego próba się mogła nie powieść. Naiwna Wiel-

głoszowa wręczyła cygance 1120 zł, poczem położyła się do łóżka. Cyganka po otrzymaniu 21 zł za wyleczenie, zbiegła.

Po pewnym czasie p. W. odwinęła ręcznik i stwierdziła ku swemu przerażeniu brak tysiąca przeszło złotych.

Powiadomiona policja rozpoczęła natychmiast pościg samochodem. W odległości kilkuset metrów od stacji Narkowej ujęli policjanci trzy cyganki Wiktorję Dytłową z Lidy Pabjanickiej, Aleksandrę Kamińską z Rudy Pabjanickiej oraz właściwą złodziejkę Franciszkę Dolińską z Gdyni, której odebrano skradzione pieniądze. Cyganki osadzono w więzieniu w Tczewie.

W trosce

o rozwój Puszczykowa

Pragniemy się podzielić miłą wiadomością, tak ze stałymi, czy czasowymi mieszkańcami Puszczykowa, jak i też z nieprzeliczoną rzeszą wycieczkowiczów i sympatyków tej pobliskiej miejscowości wypoczynkowej.

Nieustrudzone w swych staraniach i zabiegach Stowarzyszenie Miłośników Puszczykowa, Puszczykówka i okolicy zainicjowało dalsze prace, mające na celu usunięcie wszelkich braków, jakie dają się odczuwać w miarę rozrostu Puszczykowa.

Sprawą palącą i niecierpiącą zwłoki okazuje się uregulowanie i odpowiednie oświetlenie zwłaszcza ulic: Słonecznej, Pocztovej i Cienistej.

Władze stowarzyszenia opracowały już szczegółowe plany i kosztorysy zamierzonych prac; potrzeba jedynie aprobaty wszystkich zainteresowanych, by doprowadzić je do ostatecznego zrealizowania.

W tym celu w niedzielę dnia 16 grudnia br. o godz. 12-tej w południe w lokalu „Sylwia”, w Puszczykowie odbędzie się zebranie, na którym władze Stowarzyszenia Miłośników Puszczykowa i okolicy przedłożą swoje projekty.

Do wzięcia udziału w tem zebraniu zaprasza się wszystkich pp. właścicieli nieruchomości w Puszczykowie, szczególnie tych, których posesje przylegają do wymienionych trzech ulic. Niemniej liczy się na udział wszystkich zainteresowanych w tej sprawie, jak również sympatyków, którym winno zależeć na umożliwieniu wszelkich udogodnień, upiększeniu i dalszym spopularyzowaniu Puszczykowa i okolicy.

Robotnik powiesił się

Inowrocław (iw). W Balczewie powiesił się we własnej zagrodzie 51-letni rolnik Dawid Nürnberg. Wisiela zauważył jego syn, który udał się do stodoły, aby przygotować maszynę do rżnięcia siewki. Co było przyczyną samobójczego kroku niewiadomo.

Składki i pokwitowania

Na powódzian: Jadwiga Suszczyńska. Adamowo, 2 zł. — Na nowo złożono 252.01 zł. a razem z poprzednio wpłaconymi 12.569.73 zł.

Na ochronkę dzieci rodzin bezdomnych na Komandorji: Ks. prof. J. Janicki 10 zł. Razem z poprzednio pokwitowanymi 142 zł.

Na Tow. „Caritas”: Dla bezrobotnych L. 2 zł.

Na ochronkę Dzieciątka Jezus na terenie P. W. K.: Marja i Felicja Suchodolskie zamiast kwiatów na grób śp. Tomisła w Siedliskiego 3 zł.

Włamywacze w aptece

Września (ri). Jednej z ub. nocy dopuszczono się włamania kasowego u p. aptekarza Stanisława Koniecznego we Wrześni. Złodzieje rozpruli kasę ogniotrwałą i zabrali z niej 10 zł.

Z kasy podręcznej włamywacze skradli 22 zł. Za złodziejami, którzy zbiegli niepoznani, wszczęto pościg.

Postrzelenie ślepym nabojem

Ostrów (rp). W środę oddziały p. w szkoły wieczornej przeprowadzały w okolicy stadjonu ćwiczenia nocne.

Podczas nacierania został postrzelony niebezpiecznie ślepym nabojem w czoło 17-letni uczeń Czempiś.

Nieprzytomnego chłopca przewieziono w stanie bardzo groźnym do szpitala.

Śmierć w ukropie

Kępno (ek). Anastazja Chałupka, gospodyni z majątku Laski, postawiła w mieszkaniu na podłodze otwarty garnek z wrzątkiem, poczem wyszła z domu. 3-letni synek, bawiący się w pokoju, wpadł do garnka tak nieszczęśliwie, że zmarł tegoż dnia, wśród strasznych męczarni.

Tragiczny wypadek

Gnieźno (Tel. wł.) W zagrodzie rolnika Frajbaga w Dziekanowicach wydarzył się nieszczęśliwy wypadek.

W czasie młócenia zboża 13-letnia Pietrzakówna zrzuciła z baszty snopki do maszyny. W pewnej chwili potknęła się i upadła głową na maszynę, wskutek czego czaszka pękła, powodując śmierć na miejscu. (br)

Gdynia — Indje

Gdynia (p). Linja okrętowa Gdynia—Indje Brytyjskie, utrzymywana przez „Svenska Ostasiatiska Kompaniet” oraz „Wilhelmsen Linie”, będzie z dniem 1 stycznia udoskonalona lepszym rozkładem rejsów i wyznaczeniem trasy. Odtąd statki tej linii będą najpierw zawijać do portów Skandynawji, następnie do Gdyni i stąd do Indji. Dzięki tej zmianie czasu trwania jazdy do Indji z Gdyni zostanie skrócony o całe dwa tygodnie. Nadto przewiduje się zawijanie statków tej linii do szeregu portów w Indjach, których okręty linii dotąd nie odwiedzały.

DZIAŁ GOSPODARCZY

O konieczności ustawowego zakazu t. zw. psucia cen

Już niejednokrotnie występowaliśmy na tem miejscu z postulatem zaostrzenia walki z nieuczciwą konkurencją, która zaleca coraz szersze kręgi. W Poznaniu mamy szereg przykładów jawnej nieuczciwej konkurencji, z którą jednak walczyć nie można z braku odpowiednich podstaw prawnych po temu.

Takim typowym przykładem niekaranej, choć nielojalnej konkurencji jest system kalkulacji, zwany przez Niemców sprzedażą „zu Schleuderpreisen”. Jeśli ktoś sprzedaje towar z nadmiernie wysokim zyskiem, wówczas ociera się o lichwą towarową i łatwo może ulec karze. Ale w wypadkach, w których nie liczący się z etyką zawodową kupiec sprzedaje bez żadnego zysku względnie nawet poniżej własnych kosztów, a to tylko w celu zamydlenia oczu klienteli, w takich wypadkach — nikt karze nie ulega, mimo, iż taka metoda sprzedaży jest w wysokim stopniu krzywdząca dla ożyłu producentów i kupców danej branży.

Nieraz usłyszeć można zdanie, że przecież tania sprzedaż, nawet poniżej kosztów własnych kupca, jest korzystna dla konsumenta, bowiem umożliwia mu zaspokojenie potrzeb po niskiej cenie. Pogląd taki jest tylko pozornie słuszny, gdyż nie bierze on pod uwagę okoliczności, iż z filantropii — w żadnym razie — takie „tanie” sprzedaże nie dochodzą do skutku. Są one interesami, za którymi zawsze kryje się czyjaś krzywda: jeśli nie konsumenta, to dostawcy.

Interes konsumenta jest wątpliwy w takich wypadkach, bowiem częstokroć ukrytym zamiarem przedsiębiorcy, sprzedającego poniżej własnych kosztów, jest wyeliminowanie konkurentów, opanowanie rynku i uzyskanie w ten sposób możliwości odbicia się przez wyśrubowanie cen do takiego poziomu, na którym można będzie łupić skórę z konsumenta i powetować sobie dawne straty.

Oczywiście, nieawszsze zachodzi ta chęć uzyskania monopolistycznego stanowiska na rynku, drogą nieliczącej się z nitem walki konkurencyjnej. Częściej bywa celem deficytowych sprzedaży — przyciągnięcie klienteli, zwabienie jej okazyjnym kupnem. Z tego rodzaju metod reklamowych słyną żydowskie sklepy cen jednolitych i domy towarowe. W jaki sposób umożliwiają sobie one możliwość sprzedaży niektórych towarów po cenach bezkonkurencyjnych?

Jest rzeczą wiadomą, że partie takich towarów bywają nabywane z mas upadłościowych lub jako towar wybrakowany. Poza tem zachodzą często wypadki wyzysku producenta. O tych wypadkach mniej się słyszało u nas, więc warto o nich zreferować:

Z WYDAWNICTW

(w) „Ordynacja i ustawy podatkowe” z komentarzem A. Kamrowskiego i dr. T. Rzepeckiego. Poznań, 1935. Książka o objętości 994 stron, wydana przez księgarnię W. Wilaka w Poznaniu, w wygodnym formacie, podaje poza tekstem ordynacji i rozporządzenia wykonawczego uzasadnienie rządowe przemówienia ministra skarbu, referatów ustawy w Sejmie i w Senacie, krytyczne głosy o ordynacji opozycji sejmowej, opinie Związku Izby Przemysłowo-Handlowych, Stowarzyszenia Kupców Polskich i t. d. Podkreślić należy, że komentarz nader dużo miejsca poświęcił omówieniu przepisów o księgach handlowych i gospodarczych zawiartych w art. 86—95 ordynacji. Poza ordynacją książka zawiera jednolite teksty ustaw (wraz z rozporządzeniami wykonawczymi) o podatku dochodowym, przemysłowym, od nieruchomości, lokali, zajęć zawodowych i t. d. Obszerne skrowidze, wzory formularzy zeznań, uzupełniają tę książkę, która większymi firmom przemysłowo-handlowym odda duże usługi.

Krótkie informacje gospodarcze

— Min. komunikacji zamówiło w hutach „Batorego” i „Królewskiej” 256 tonn żelaza konstrukcyjnego na sumę około 100 tys. zł.

— Obecnie solenie i przepakowywanie sędzi do beczek handlowych odbywać się będzie w Gdyni: przygotowania do tych czynności zostały już ukończone. Dotychczas czynności te odbywały się w Holandji.

Właściciel względnie agent domu towarowego zamawia większą partię towaru u słabszego od siebie dostawcy. Tenże, zadowolony z dokonania transakcji, zabiera się energicznie do roboty i dostarcza towar w umówionym terminie, oczekując natychmiastowej regulacji rachunku, jak to było uzgodnione. Nawiasem mówiąc, właściciel gotowość natychmiastowego pokrycia rachunku zachęca producenta do ustalenia możliwie najniższej ceny dla tak „poważnego” klienta. Towar więc dostarczony. Aliści — gotówki jak niema, tak niema. Wreszcie odbiorca

raczy odpowiedzieć. Ze towar nie wypadł po jego myśli, że stawia go do dyspozycji itd. Zrozpaczony producent, nie wiedząc, co począć z towarem, na którego wyprodukowanie się zadłużył, biega o odebranie go. Zamyślający wreszcie — w drodze „laski” — godzi się na odbiór, ale po potrąceniu 5-ciu wzgl. 10-ciu procent od rachunku...

W ten sposób można — umiejętnie szykując dostawców — miewać interesujące partie okazyjnego towaru po cenach bezkonkurencyjnych. Co o takich sposobach zakupu mówi etyka zawodowa i prosta uczciwość, nie potrzeba wyjaśniać. Trzeba się jedynie domagać, aby tego rodzaju praktykom przeciwdziałało prawo, stając w obronie życia gospodarczego, zagrożonego przez nieuczciwych spekulantów.

Gdański przemysł rybny zagraża przemysłowi polskiemu!

Gdański przemysł rybny, a mianowicie tamte, że wędzarnie i fabryki przetworów rybnych, uzyskały przez umowę gospodarczą polsko-gdańską łatwy dostęp na rynek polski. Duże kontyngenty przyznane Gdańskowi oraz brak kontroli granicznej ze strony Polski przy przywozie z Wolnego Miasta sprawiają, iż przemysł gdański posiada w praktyce nieograniczone możliwości wywozu swych produktów do Polski.

Wykorzystując powyższą sytuację, przemysł gdański przez celową akcję, możliwą dzięki „zgleichszaltowaniu” całego życia gospodarczego w Gdańsku, stara się opanować za wszelką cenę rynek polski i wyprzeć wyroby przemysłu polskiego. Akcja ta poważnie zagraża wędzarniom w Gdyni i na wybrzeżu, jak i naszemu rybołówstwu morskiemu, tembardziej, iż konkurencja z przemysłem gdańskim jest w obecnych warunkach prawie niemożliwa.

W Gdańsku bowiem cenę zakupu surowca rybnego dla wędzarni ustala się dopiero na podstawie uzyskanych cen sprzedaży. Rybacy gdańscy zmuszeni są oddawać swe połowy wędzarniom i fabrykom konserw na kredyt i otrzymują zapłatę dopiero po sprzedaży ryb wędzonych. Cenę zakupu surowca ustala „Danziger Fischzentrale” podług uzyskanych przez przemysł rybny cen za ryby wędzone, sprzedane w Polsce. Przy takim systemie pracy Gdańsk posiada nieograniczone możliwości obniżenia ceny na ryby wędzone i przetwory rybne, gdyż nie musi liczyć się zupełnie z ceną surowca i kosztami produkcji, na których to elementach wszędzie, za wyjątkiem może Rosji So-

wieckiej, opiera się kalkulacja przemysłowa.

Przemysł polski, aby móc konkurować z Gdańskiem, musiałby mieć również możliwość dowolnego obniżania ceny surowca i przystosowywania jej do ceny sprzedaży, co jest w naszych warunkach niemożliwe. Wszędzie bowiem w Polsce ceny surowców i koszty produkcji decydują o cenach sprzedaży przetworów przemysłowych, a nie na odwrót, jak to ma miejsce w Gdańsku. Poza tem obniżanie cen za surowiec doprowadziłoby do zupełnej ruiny polskie rybołówstwo morskie, które i tak w okresach obfitych połowów i nadmiaru surowca znajduje się w trudnej sytuacji materialnej.

Podkreślić przytem należy, iż na propozycję porozumienia wysuniętą ze strony polskiego przemysłu rybnego, Gdańsk odpowiedział odmownie, oświadczając, iż czuje się dość silny do przeprowadzenia walki konkurencyjnej.

Dzięki wyżej opisanym stosunkom w rybołówstwie i przemysle rybnym w Gdańsku, mających wszelkie znamiona zorganizowanego dumpingu, przemysł gdański może rzeczywiście w bieżącym sezonie zupełnie wyprzeć z rynku polskiego produkty przemysłu rybnego w Gdyni i na wybrzeżu i zahamować rozwój naszego rybołówstwa morskigo.

To też konieczne jest niezwłoczne powzięcie środków obronnych ze strony polskiej i zamknięcie granicy polsko-gdańskiej dla przywozu ryb wędzonych z Gdańska, aż do wyjaśnienia sprawy dumpingu, uprawianego przez przemysł rybny w Gdańsku.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) Egzekucja podatku dochodowego od łącznego wynagrodzenia. W dniu 5 grudnia r. b. był termin zapłaty czwartej raty podatku dochodowego od łącznego wynagrodzenia otrzymanego przez płatnika od wszystkich służalców razem w ciągu 1933 r. Płatnicy tego podatku obowiązani byli obliczyć różnicę pomiędzy podatkiem dochodowym, przypadającym do zapłaty od łącznego wynagrodzenia otrzymanego w ciągu 1933 r., a sumą podatku dochodowego od uposażeń służbowych, potrąconego w ciągu ub. r. przez poszczególnych służalców. W związku z przeprowadzaniem obecnie przez urzędy skarbowe ścisłej kontroli podatkowej, obowiązanych do zapłaty tego podatku, napływają liczne podania do urzędów skarbowych, w których opieszali płatnicy składają t. zw. „obliczenie różnicy” tego podatku, prosząc o rozłożenie należności na raty. Podania o rozłożenie na raty są w większości wypadków nieuwzględniane, gdyż urzędy skarbowe wychodzą z założenia, że ustawowo przewidziana spłata tego podatku w czterech ratach i terminach jest już dostateczną ulgą, umożliwiającą płatnikowi zapłatę należności. (1)

Z KRAJU

(k) Bilans Banku Polskiego za pierwszą dekadę grudnia. W ciągu pierwszej dekady grudnia zapas złota w Banku Polskim wzrósł o 0,5 milj. zł do 99,7 milj. zł, natomiast stan pieniędzy zagranicznych i dewiz spadł o 3,1 milj. zł do 27,0 milj. zł. Suma wykorzystanych kredytów zmniejszyła się o 15,0 milj. zł do 708,2 milj. zł, przy czem portfel wekslowy zmalał o 12,8 milj. zł do 619,1 milj. zł, portfel zdyskontowanych

biletów skarbowych — o 1,3 milj. zł do 0,3 milj. zł i stan pożyczek zabezpieczonych zastawami — o 0,9 milj. zł do 148,8 milj. zł. Zapas polskich monet srebrnych i bilonu spadł o 1,3 milj. zł do 41,5 milj. zł. Pożyczka „inne aktywa” obniżyła się o 6,3 milj. zł do 153,9 milj. zł, natomiast pożyczka „inne pasywa” wzrosła o 0,4 milj. zł do 207,9 milj. zł. Natychmiast płatne zobowiązania zmalały o 24,4 milj. zł do 212,9 milj. zł. Obieg biletów bankowych, w wyniku wyżej omówionych zmian, zmniejszył się o 1,0 milj. zł do 956,9 milj. zł. Pokrycie złotem zwiększyło się o 45,71 proc. i przekracza normę statutową o 16,71 punktów.

(k) Wpływy i wydatki budżetowe w listopadzie br. i w okresie 6 miesięcy roku budżetowego 1934/35. Ogólne wpływy budżetowe w listopadzie r. b. wyniosły 191,2 milj. zł wobec 179,5 milj. zł w październiku r. b. Wydatki w listopadzie r. b. osiągnęły tak samo, jak dochody, sumę 191,2 milj. zł. W listopadzie r. b. dochody wyniosły 159,6 milj. zł, wydatki zaś 102,7 milj. zł. W porównaniu więc z listopadem r. ub. zarówno dochody, jak i wydatki w listopadzie r. b. wykazały wzrost (uwzględniając już, że do dochodów tegorocznych włączone zostały wpływy z Pożyczki Narodowej, zarachowane na budżet min. skarbu). W okresie 6 miesięcy bieżącego roku budżetowego zarówno wpływy, jak i wydatki budżetowe, wyniosły 1.403,1 milj. zł. Zaznaczyć należy, że wydatki w okresie 9 miesięcy wyniosły 64,22 proc. budżetu całorocznego, podczas gdy idealny procent za 8 miesięcy wynosił 66,66 proc. W ten sposób rzeczywiste wydatki były nieco mniejsze od preliminowanych.

(k) Statut nowego Związku Spółdzielni. Jak nas informują, komisja statutowa, opracowująca statut przyszłego Związku, który ma zrę...

„Zjednoczenia”, ukończyła swe prace. Nazwa nowego Związku ma mieć brzmienie: „Związek Spółdzielni Rolniczych i Zrętkowo-Gospodarczych Rz. P.”. Do nowego Związku mogą należeć następującego typu spółdzielnie: 1) oszczędnościowo-pożyczkowe powszechne (Banki Spółdzielcze), 2) oszczędnościowo-pożyczkowe rolnicze (Kasy Stefczyka), 3) zakupu i zbytu ogólne i specjalne, 4) mleczarskie, 5) inne rolnicze spółdzielnie przetwórcze, 6) rolnicze spółdzielnie pomocnicze, 7) wiejskie spółdzielnie wytwórcze robotników i chłupników, 8) wiejskie spółdzielnie pracy, 9) spółdzielcze domy ludowe, 10) spółdzielnie mieszkaniowe. Związek działający swą będzie prowadził za pomocą związków okręgowych, których ma być 6.

(k) Zjazd organizacji rolniczych. W dniu 12. b. m. w biurze zleceń syndykatów rolniczych w Warszawie odbył się zjazd delegatów organizacji rolniczych i placówek handlowych w obecności przedstawicieli ministerstwa spraw wojskowych, Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych, Spółki Akcyjnej Eksploatacji Soli Potasowych. W wyniku obrad powzięto uchwały, mające doniosły wpływ na skup zboża dla ministerstwa spraw wojskowych i wzmocnienia współpracy organizacji rolniczo-handlowych z państwowym przemysłem nawozowym.

Z ZAGRANICY

(z) Polskie zamówienia na artykuły elektrotechniczne w Anglii. Z Londynu donoszą, że w związku z planem elektryfikacji warszawskiego węzła kolejowego, brytyjskie towarzystwo „British Insulated Cables” w Prescot w Lancashire otrzymało z Polski zamówienie wartości przeszło 200 tys. funtów, na wykonanie przewodów elektrycznych i innych urządzeń.

(z) Pogłoski o udzielaniu przez Tow. Shell pożyczki Niemcom. W Hadze kursują uporczywie pogłoski, jakoby w Berlinie bawił naczelny dyrektor holenderskiego przedsiębiorstwa naftowego Koninklijke Shell, sir Henry Deterding. Słuchany on jest rzekomo udział Niemcom w imieniu tego przedsiębiorstwa naftowego pożyczki w wysokości 55 milionów funtów ang. w czem 60 proc. mają Niemcy dostać w gotówce, a pozostałe 0 proc. w Benzyne.

(z) Pełnomocnictwa celne dla rządu francuskiego. Komisja celna francuskiej izby deputowanych przyjęła wniosek, upoważniający rząd do wprowadzania zmian w taryfie celnej wyjątkowo aż do dnia 15 listopada 1935 r. w drodze dekretów, pod warunkiem jednak, że zmiany te zostaną przedstawione izbie do ratyfikacji w ciągu miesiąca od daty ogłoszenia. Istnieją pewne obawy, że rząd francuski wykorzysta swoje pełnomocnictwa raczej w kierunku podniesienia ochrony celnej.

Na nowych drogach

Fizjognomja miasta żywego i rozrastającego się nabiera z biegiem czasu nowego wyrazu, jej wygląd zewnętrzny, jej rysy zmieniają się. Jakżeż Poznań z 1934 r. różni się od Poznania z początków bieżącego stulecia! Od tego sennego miasta prowincjonalnego, które dopiero zaczęło wylamywać się z krępujących jego rozwój terytorjalny wałów i murów fortyfikacyjnych. Poznań przed laty trzydziestu miał zaledwie 120 tys. mieszkańców, dzisiaj zaś liczy przeszło 250 tysięcy, zajmuje przestrzeń kilkakrotnie większą, tętni życiem wielkomiejskim.

Gdy dawniej ruch handlowy skupiał się prawie wyłącznie dookoła Starego Rynku i Placu Wolności (ówczesnego Wilhelmowskiego), dzisiaj znalazł sobie ujęcie w nowych arteriach. Wymaga tego rozrost miasta. Wprawdzie dawne centrum handlowe nie straciło na znaczeniu, jednak na szlakach, łączących śródmieście z powiększającymi się ustawicznie przedmieściami, mogły powstać i rozwijać się liczne przedsiębiorstwa handlowe, zaspokajające znaczną część zapotrzebowania towarów coraz liczniejszej ludności. Są to przeważnie drobne i średnie firmy, których istnienie jest gospodarczo w pełni uzasadnione.

Wydział propagandy naszego wydawnictwa podjął ciekawą inicjatywę skupienia na jednej stronie ogłoszeń przedsiębiorstw, położonych na jednym z głównych takich szlaków handlowych wewnątrz naszego miasta, prowadzącym od Starego Rynku ku największemu przedmieściu — Wildzie.

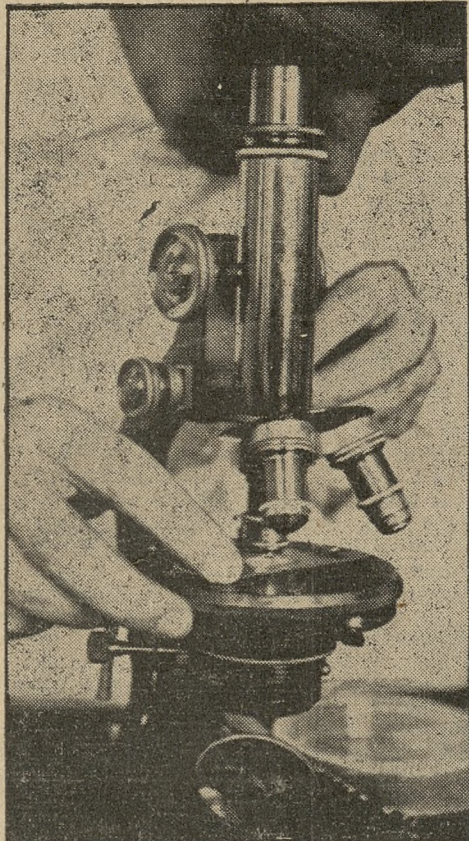
Zagranicą tego rodzaju ogłoszenia cieszą się zasłużonem powodzeniem. Przez długi czas spotkać można było w pismach angielskich ogromnych rozmiarów ogłoszenie, zawierające rysunek (perspektywę ulicy z wspaniałymi fasadami domów) i krótki tekst: „Regent Street — główna arterja imperjum” (Regent Street, the main thoroughfare of the Empire). Ogłaszała się poprostu ulica.

Dobrze byłoby, gdyby tego rodzaju propaganda pewnych skupień handlowych wewnątrz miasta przyjęła się w naszej prasie. Jest to bowiem propaganda skuteczna, podnosząca zbiorowym wysiłkiem wartość handlową danego ośrodka.

Zacięty bój z mikrobami

Świat mikrobów, to świat niedostrzegalny gołym okiem, świat groźny i nie zupełnie jeszcze zbadany, świat, żyjący swoim własnym życiem i według swoich praw.

Mikroby są najmniejszymi ze wszystkich istot żyjących. Na przykład największy z mikrobów kuleczkowych posiada średnicę 2/1000 milimetra. Wiele bakterij chorobotwórczych jest niewidzialnych nawet dla oka uzbro-

BADANIE ŻYCIA BAKTERYJ

jonego w najsilniejszy mikroskop. Są to bakterie ospy, wścieklizny, paraliżu dziecięcego i różnych gorączek tropikalnych.

Podział bakterij według ich wyglądu ustanowiony został przed 60 laty przez F. Cohna i obowiązuje po dziś dzień. Według tego systemu odróżnia się trzy kształty zasadnicze mikrobów: kulkę, łaskę i śrubę (cokkus, bazillus, spirillum). W tych trzech klasach zasadniczych istnieją przeróżne formy pośrednie.

CHOLERA I DŻUMA W PRÓBÓWKIE

Świat mikrobów, poddany badaniom i wtłoczony w długie próbówki, zatłoczony, nie wygląda zbyt groźnie, ale gdy sobie uświadomimy, że wystarczy tylko wyciągnąć korek z waty, a możemy zetknąć się n. p. ze śmiertelną cholera, czy dżumą, odczuwamy lekki dreszczyk, który nie można nazwać przyjemnym...

Utrzymywanie przy życiu pensjonariuszy w próbkach — mikrobów — jest dosyć skomplikowane. Każda bakterja musi otrzymać odpowiednią „pożywkę”, na której dopiero rozwija się prawidłowo. Z próbówki przenosi się ją platynowym drucikiem pod mikroskop i obserwuje jej rozwój. Do najgroźniejszych należą oczywiście bakterie chorobotwórcze, to też w ich opanowaniu i zwalczaniu wysiła się ludzkość.

Bakterie rozwijają się najlepiej w temperaturach, odpowiadających każdej z nich. Przy niskiej temperaturze mikroby nie giną i gdy powracają do korzystnych dla siebie warunków, odzyskują swoją żywotność. Nawet najniższe temperatury, jak np. minus 180 stopni — temperatura płynnego powietrza — nie niszczą żywotności mikrobów. Zupełnie inny skutek wywierają temperatury wysokie, które już przy 50—60 stopniach zabijają przeważną ilość mikrobów.

Właściwości mikrobów są różne. Są mikroby, które nadają zepsutemu mleku barwę niebieską, są też mikroby,

które powodują fosforescencje morza między zwrotnikami.

Niektóre mikroby, hodowane sztucznie przez czas dłuższy, zmieniają swoje kształty pierwotne i tracą nie raz swoje właściwości chorobotwórcze. Odświeżenie takich kultur dokonuje się przez ponowne przeniesienie na organizm zwierzęcy.

Są mikroby, które nie mogą istnieć bez tlenu — powietrza — są także bakterie, które rozwijają się bez tlenu, a są i takie, które mnożą się bez względu na to, czy dostarcza im się tlen, czy też nie.

SZCZEPIONKI

W cichych pracowniach bakteriologicznych, na małej płytce szklanej, umieszczonej pod soczewką mikroskopu, toczy się walka ze śmiercią. Walka nieubłagana, trwająca nieraz lata całe, walka, która nierazko kończy się śmiercią badacza. Pierwsze wyniki badań wypróbowuje się na zwierzętach, najczęściej morskich świnkach, królikach i białych myszach. Lecz ponieważ organizm zwierzęcy nie reaguje w pewnych wypadkach identycznie z organizmem ludzkim, często lekarze dokonują próby na sobie samym. Droga

tak się straszy ostatnimi czasy biedną ludzkość, właśnie w dobre ogólne pragnienia pokoju...

Czy istotnie byłaby tak groźna?

Nie!

Zdaniem bakterjologów, n. p. bomba rzucona z samolotu, a napełniona bakteriami chorobotwórczymi, nie wyrządziłaby tak wielkiej szkody, jakby można przypuszczać.

Bakterie, aby mogły się rozwijać i żyć, a tem samem zakażać, muszą posiadać odpowiednie warunki, które nie zawsze znajdują po wyzwoleniu się z powłoki pocisku. Światło, promienie słoneczne, temperatura, zmieniająca się w ciągu dnia i wreszcie gleba, na którą bakterie spadną, wszystko to może w mniejszym, lub większym stopniu zneutralizować działanie zarazków. Poza tem należy wziąć pod uwagę, że gorąco, wytwarzające się w chwili wybuchu pocisku, również nie pozostaje bez wpływu na żywotność mikrobów i może je zniszczyć. Pozostaje więc zakażenie bakteriami wody w studniach i źródłach. Ale i tu zdarzyć się może, że mikroby, natrafivszy na nieodpowiednie warunki, zginą, zanim zdążą dostać się do organizmu żywego. Duże znaczenie w tym wypadku posiada

PRACA W ZAKŁADZIE MIKROBIOLOGII PRZY UNIWERSYTECIE POZN.

żmudnej i ofiarnej pracy powstają szczepionki, zapobiegające zakażeniom i surowice, zwalczające mikroby w naszym organizmie.

Obserwacjom żyjących bakterij dokonuje się przy pomocy najsilniejszych mikroskopów, zaopatrzonych w specjalne urządzenie oświetlające. Tylko w ten sposób można odróżnić od otoczenia bezbarwne bakterie. O wiele lepiej dostrzega się przez obiektyw mikroskopu preparaty barwione przy pomocy aniliny, którą mikroby doskonale przyjmują. Stosując metodę podwójnego barwienia, można zabarwić bakterie na jeden kolor, a substancję, w której przebywają, na drugi kontrastowy. Np. wykonując preparat zarazków gruźlicy barwi się mikroby na czerwono, a otoczenie — wysięk — na zielono.

Dzisiaj rozporządzamy już całym szeregiem szczepionek i surowic. Wystarczy tylko przypomnieć szczepionki takie, jak przeciwgruźlicze, Calmettea, przeciwtyfusowe, przeciwko cholera itd. Do surowic „najpopularniejszych” zaliczyć można surowice przeciwko szkarlatynie, dyfterji, tężcowi i dżumie. Ta ostatnia, mająca zastosowanie wyłącznie na Dalekim Wschodzie, jest jednak mało skuteczna i wymaga dużego dawkowania, dochodzącego nawet do kilku litrów.

CZY WOJNA BAKTERYJNA JEST GROŹNA?

Jeżeli się już mówi o unieszkodliwianiu mikrobów, mimowoli przychodzi na myśl wojna bakteryjna, która

żyć. W każdym jednak razie nie należy jej wyolbrzymiać i nadawać wagi, jakiej nie posiada.

PRACA ZAKŁADÓW BAKTERJOLOGICZNYCH

Badania nad mikrobami, ich życiem i zwalczaniem epidemii koncentrują się u nas w Państwowym Zakładzie Higieny. Ścisłe współpracują z nim i są niejako jego filjami zakłady bakteriologiczne przy poszczególnych uniwersytetach. Zakłady te poza pracą ściśle naukową pracują wydatnie na polu niesienia pomocy lekarskiej ludności, przeprowadzając bezpłatne szczepienia ochronne (przeciwko durowi brzuszemu, czerwonce, dyfterytowi, szkarlatynie i t. d.), oraz wytwarzając same niektóre szczepionki i surowice, jak n. p. szczepionkę przeciwgruźliczą Calmette'a. Również sporządza się tutaj aut szczepionki w wypadkach przewlekłych, ropnych zapaleń skóry, t. zw. czyrączności skóry.

TYFUS NA USŁUGACH ROLNIKÓW

W tem miejscu godzi się również przypomnieć rolę zakładów bakteriologicznych w zwalczaniu niektórych plag życia codziennego, jak n. p. plag myszy polnych przez wytwarzanie i stosowanie specjalnej trucizny t. zw. „tyfusu mysiego”. Srodek ten okazał się bardzo skuteczny i oddał wprost nieocenione usługi rolnikom.

MIKROBY SĄ TEŻ POŻYTECZNE

Nie należy sądzić, że wszystkie mikroby są wrogiem człowieka. Bakterjom zawdzięczamy wegetację roślinną. Bakterie powodują rozkład martwych substancji organicznych, bakterie umożliwiają ziemi przyjmowanie azotu z powietrza i bakterie w ten sposób przyczyniają się do powstawania roślin. Liczne rodzaje mikrobów są na usługach naszego życia codziennego i przemysłowego. Bez mikrobów byłoby niemożliwe nie tylko zsiadanie się mleka, ale również bez nich nie można było piec chleba, wyrabiać serów, garbować skór i wytwarzać piwa i wina.

MIKROBIOLOGJA — WIEDZA WYBRANYCH

Jeżeli chodzi o ustosunkowanie się młodzieży akademickiej do tego działu specjalności lekarskiej, to stosunkowo mały procent studentów poświęca się tej specjalizacji. Być może wpływają na to złe widoki przyszłości materialnej, lub też brak środków na studia w tym kierunku.

W każdym razie jest to praca niezmiernie ciekawa, aczkolwiek żmudna i wymagająca nieraz dużego poświęcenia, dająca jednak dużo możliwości twórczych.

Lech

ZASTRZYKIWANIE MORSKIEJ ŚWINKI WYPRODUKOWANEJ. NOWEJ SZCZEPIONKI

Propagujemy kulturę ziemi

Oczywiście nie chodzi tu o uprawę ziemi w sensie agronomicznym, lecz o ten zespół zjawisk i wartości ludzkich, jaki wytworza nieustannie współżycie człowieka z ziemią. Tak postawiwszy zagadnienie, odrazu przeciwstawiamy się kulturze, dominującej w życiu współczesnym, kulturze miejskiej.

Mówi się od niejakiego czasu o kryzysie kultury współczesnej. Najwybitniejsi myśliciele naszych czasów czynili jej i czynią w dalszym ciągu bardzo niepomysłne hroskopy. Ludzie, którzy nie poprzestają na odgrywaniu roli „czarnych kraków”, stanowiących dzisiaj jakby osobny zawód, oglądają się gorliwie za takimi momentami naszej kultury, które wydawałyby się mogły zarodkami przyszłego jej odrodzenia. I trzeba to przyznać, — znajdują je. Zjawiskiem, które staje się przedmiotem coraz żywszej uwagi wielu uczonych, artystów, pisarzy — staje się wykluwanie się powolne lecz ciągle świadomości kulturalnej prowincji, regjonu, wsi. Ziemia — oto, co daje znać o sobie, co poczyna nanowo promieniować, odradzać się, oddziaływać, kształtować, ziemia z jej duszą wiekującą, niezmienną, czystą, z jej przedziwnie głębokim milczeniem, niewyczerpane źródło zdrowia i odrodzenia.

Żeby zdać sobie sprawę z niestychającej doniosłości tego zjawiska, trzeba się wpięrować nad istotą kultury miejskiej. Otóż jest ona wytworem techniki. Stworzyła ją wiara w potęgę rozumu. Ten rozum wydał owoce naprawdę niezwykle. Pokonał przeszczerń, ujarzmił nieledwie czas, ułatwił życie. Czemużby więc ludzie nie mieli wierzyć w rozum? Lecz owa wiara była tak wielka, że stała się bałwochwalstwem. Stąd krok tylko mały, a wytwory ludzi zapanowały nad ludźmi samymi.

One teraz, nie człowiek, stały się wszystkim. Ję'y więc ludzi urabiać na swoją modłę, przystosowywać ich do swych potrzeb, natury, charakteru. I oto znaleźliśmy się pod panowaniem materializmu, amerykańizmu, mechanizmu, czy jak tam to wszystko zowią. Twierdzą zaś i ostoja tego reżimu w kulturze stało się miasto. Nie trudno zrozumieć dlaczego. W miastach i to w wielkich miastach, jako centrach tej kultury, unaocznione są w największym nagromadzeniu trofea chytnej wynalazczości i zdobywczego instynktu ludzkiego. Wśród żelbetonowych kolumn i na gładkim asfalcie kwitnie życie osobliwe, oparte na kulcie teraźniejszości, na użyciu, rekordach, na tym pędzie nieustannym za nowościami aż do szaleństw.

Ten jest ton zasadniczy kultury urbanistycznej, że ona z człowieka czyni ślepe narzędzie swego działania. A udaje jej się to tem więcej, że potrafiła odebrać mu duszę, zastąpiwszy ją kilkoma zastrzykami tak modnego dzi-

siaj hedonizmu (kultu rozkoszy), czy amoralizmu (obojętności na nakazy moralne). To ubezduszenie człowieka sprawia, że nie czuje się on już sobą, zatracą spójność wewnętrzną, stał się amalgamem najróżniejszych pierwiastków i składników, zgarniętych z ruchomej fali życia zewnętrznego — i

to amalgamem kiepsko spreparowanym.

Lecz okazuje się, że cały ten dumny gmach kultury współczesnej poczyna chwiać się nieznacznie pod własnym ciężarem, pokazuje rysy niby nowojorski niebotyk podczas trzęsienia ziemi. I jest w tem jakaś nieubłagana logika. Kultura oderwana od ziemi, zamknięta w murach, musi zapadać się, rozstrajać, więdnąć.

Z cyklu: Marokko.

BURZA W PUSTYNI

Jak morze — grzywi pustynia swe piaski
W bezruchu pustki tchnęło coś życiem,
Wiatr, który dotąd wionął jak z łaski,
Nagle zająknął przygluchem wyciem.

Nieboskłon szary, szary jak popiół,
Jak płyta żarna zawisł nad ziemią
Żar cały zda się, w białości świat stopił,
Wiatr mu dopomógł — piaski rozpienił.

Wiatr — sprzymierzeniec — suchy, gorący
Miljardy pyłu zegnał w przestworza,
Miljardem pyłów przysłonił słońce,
Zda się, piekielne odrzwia otworzył.

Piaskowa orgja — potworny taniec
Wściekły szal nieba, ziemi i piekła
Wicher zająknął i piaski za nim —
Uczta żywiołów: straszliwa, wściekła.

Lecz coraz częściej staje się głucho,
I coraz rzadsze pyły w przestworzach,
Wiatru już jęków nie czuje ucho:
Burza ustała w piaskowych morzach.

TADEUSZ NOWAK.

PORANEK W SANTA CRUZ

Zbudził mnie jasny poranek
I zwałił za miasto, skąpane w promieniach,
W to jasne rano, gdy morze zorane
Zadrgało, gdy właśnie świat się przemieniał.

Zaszklili się śniegi na szczytach Teidy,
Zadrgało życiem morze zbudzone,
Zabłyły orgja stubarwne kwiecia.
I właśnie wtedy,

W rano złocone,
Gdy dzień się wznioścał,
Odurzył mnie zapach żółtej mimozy,
Społył mnie wonią te krzewy róż,
I morze
I Santa Cruz.

...Więc pławi się miasto w złocistych promieniach
W ten jasny poranek, co świat przemienia...
I nuci morze swą niosnkę z fal
I błyszczą śniegi srebrzyste białe
I grzeje słońce szczodre, bogate...
Więc patrzę w dal.

A w górach stałem
Jakby nad światem
I poić chciałem tą bajką me oczy
Tym cudem, co wokół mnie się roztopczył
...Lecz zapach odurzył mnie krwistych róż,
I zwolna wróciłem do Santa Cruz...

TADEUSZ NOWAK.

Wysoce zastanawiający jest fakt, jak czujny jest duch ludzki. Kultura w momentach kryzysowych wydziela z siebie coś w rodzaju środków, mających zapobiec rozpętaniu się choroby we własnym organizmie. Choroba kultury naszych czasów jest podkreślony przez nas, wybujały rozkwit kultury miejskiej. Skutkiem tego zachwiania została równowaga. Przecież dotąd zawsze ton kulturze nadawały wieś, prowincje i t. p. Miasto potrafi wydawać talenty; ludzie genialni, jak mówi Artur Górski, wychowywali się i wzrastali w obcowaniu z naturą, z ziemią. Największe dzieła powstawały z natchnienia ziemi, przywarcia do niej, z współżycia z nią. I ziemia poczyna pomalu niby wyzwalać się z pod jarzma władczego miasta. Domaga się odwiecznych praw.

Dlaczego ta rozbudzająca się kultura ziemi stanowi przeciwwagę kultury miejskiej? Oto dlatego, że rozproszkującemu działaniu tej ostatniej przeciwstawia swą dogłębną spójność, tempu tamtej — swój spokój. Jak tamta zrywa z wielką tradycją, tak ta tutaj jest właśnie cementem, spajającym przeszłość z teraźniejszością i przyszłością. Na amoralizm tamtej odpowiada swym dogmatyzmem. Krótko, do wyrazu dojść pozwala — duszy.

Nie należy jednak rozumieć, jakoby po dojściu do przewagi kultury ziemi, miejska miała być wyeliminowana. Poniekąd w naturze miasta leży wytworzenie takiej atmosfery, takiej kultury, o jakiej mówiliśmy powyżej. Jak długo będą istnieć miasta, będzie istnieć i ona. Tylko układ współczynników kultury zmieni się w ten sposób, że nad wszystkim, a więc i nad miastem, zacięży ziemia. Mimowoli wkroczyliśmy tutaj w dziedzinę wyroczni — zbyt może pomyślnych. Nic w tem złego. Wszak czynienie tego rodzaju wyroczni bywa niejednokrotnie pierwszym, niezbędnym krokiem naprzód ku nowemu porządkowi rzeczy.

Jeżeli kultura ziemi jest zjawiskiem odrzucielskim w naszej kulturze wogóle, to trzeba czynić wszystko, co konieczne jest do jej rozwoju. Przede wszystkim zaś odjąć miastu tę wagę, jaką nań kładziemy, inaczej zgoła paść na to, co wiąże się z ziemią i z niej wyrasta: na prowincję, wieś i lud. Pielęgnowmy twórczość rodzimą, rdena! Kochajmy przyrodę nie jak człek miastowy, widzący w niej tylko jedną przyjemność więcej, ale jak człowiek z sercem i duszą! To jest pierwszy punkt propagandy kultury ziemi.

ALEKSANDER ROGALSKI.

Nie używajmy zagranicznych wód mineralnych i soli przeczyszczających, mając lepsze w Polsce! **WODA GORZKA MOR-SZYŃSKA I NATURALNA SÓL MOR-SZYŃSKA** są lekami w schorzeniach żołądka, jelit, wątroby i nadmiernej otyłości. Do nabycia w aptekach i składach aptecznych.

ng 12 393

Listy ze wsi wielkopolskiej

Na zabawie

Byłem w swej wiosce na uroczystej akademii ku czci Chrystusa-Króla, byłem na zabawie „ludowców” — szepci rozmach, temperament, bardzo dobry chór, ale mało ludzi — ostatnio zaś byłem na zabawie, urządzonej przez „narodowców”, ściślej mówiąc, przez młodzież narodową.

Jak wszędzie tak i tu, właściwą „zabawą”, dostarczającą najwięcej wzruszeń, są przygotowania do zabawy. Wszystko, co ta lub owa organizacja dziś robi, bywa podciągane pod miarę polityczną, skutkiem czego najmniejszy przejaw życia staje się czemś w rodzaju manifestacji czy demonstracji, za nią uchodzi, wreszcie nieraz bywa za nią uważany. Słusznie czy nie — nie wiem. Wiem tylko, że w sprawie tak błahej, jak zagranie sztuki ludowej i urządzenie tańców w zamkniętym kółku za zaproszeniami, na długi czas przed terminem zastanawiano się głęboko nad pytaniem: — Pozwól czy nie — i zjadł nad niem dyskutowano, przyczem pesymiści i sceptycy wysuwali coraz to nowe „tricki” biurokratyczne, że pominąć już przepowiednie uniemożliwienia lub rozbicia zabawy przez inne stronnictwa. Wszystko to nadawało niewinnym przygotowaniom do zabawy charakter jakiegoś jak gdyby rozpaczliwego czynu politycznego olbrzymiej doniosłości i niestychanie dalekiego zasięgu. Nie jest to, moim zdaniem, potrzebne, ma jednak tę dobrą stronę, że znowu roz-

żarza w piersiach młodych ludzi nigdy nieugasłą iskrę romantyzmu. To nie szkodzi, przeciwnie, uszlachetnia wszelką działalność, podnosi człowieka, czyni go — wzniosłym w najpospolitszych nawet poczynaniach.

Jednak, lojalnie przyznać należy, obawy i podejrzenia sceptyków i pesymistów w tym wypadku nie spełniły się, pozwolenie władze dały bez żadnych trudności, bez żadnych „tricków”, ani podstępów. Komitetowi promienieli. Wszystko było „w porządku”, wszystko szło jak z płatka.

Więc naprzód sala: Udekorowana pięknie. Wysoko, nad sceną i nad zasłoną — portret Romana Dmowskiego, flankowany przez dwa duże miecze Chrobrego, spowite w czerwone rzeźmienie. Na proscenjum po prawej stronie czerwony proporzec z ręką, trzymającą miecz. Cała sala zawieszona u góry białą-czerwonemi festonami — wszystko domowej, „własnej” roboty, wykonane w nocy po całodziennym pracy. Wrażenie dobre, naprawdę nieco uroczyste.

Dalej: Przedstawienie. Nieśmiertelny „Dzwonek św. Jadwigi”. Nie wiem, kto pisał tę sztukę i nie mogłem się dopytać, kto by był. Nie wiedział nikt. Na programie nazwisko autora nie zostało wymienione. Nie szkodzi. Ale sztuka jest, jako sztuka ludowa, bardzo dobra. Momentów emocjonalnych ma mnóstwo, humoru też sporo i to w dobrym, „ludowym” guście, nie słychany optymizm (oznaka zdrowia), nie a nie gorczy. Ludzie na widowni beczli, pociągali nosami, chrząkali. Moja sąsiadka zalewała się wprost łzami tak, że i mnie na płacz się zbie-

rało. Dekoracje „bycze”. „Salon” multimiljonera Lehmana poznaje się po okrągłym stoliku, nakrytym białym obrusem i po dwóch białych kolumienkach; na jednej stoi wazonik jakichś kwiatów, na drugiej znajduje się — cylinder multimiljonera. Zachód słońca robi się, przykręcając knot u lampy. Tak jest dobrze. Nie potrzeba nam ani realistycznych ani stylowych dekoracji. Zaznaczcie nam tylko, co ma być, resztę my już sobie sami wyobrazimy. Aktorzy — amatorzy grają z życiem, z przejęciem się, zupełnie możliwie. Sypać się, no, prawdę mówiąc, to się sypia, i to nieraz, ale nikt im tego za złe nie bierze, każdy rozumie, że nauczyć się na pamięć tyle zdań i recytować je — to rzecz bardzo trudna. Główna rzecz, że ci artyści wierzą w to, co mówią, skutkiem tego mówią z przekonaniem, a to, właśnie to „bierze” publiczność. Nie sztuka to jest, ale teatr — nie oświadczył się o grze aktorów, tylko o osobach. — Śmieszny ten Lehman! — A ta jego córka, Herminja! — Taka była nam zła na Anetkę! — Ten stary żebrak dobrze mówił! — tak się tu krytykuje. Ale, o mój Ty, Boże! Kiedy się pokazuje, że ten stary żebrak-Sybirak odnajduje w Anecie swą córkę, która była pewna, że ojciec jej dawno już umarł, cała widownia niemal łka z rozrzewnienia. Żaden motyw nie jest na wsi tak ulubiony, jak przygody zaginionego dziecka, albo ojca czy matki, i szczęśliwe odnalezienie się.

W przerwach, długich proporcjonalnie do całogodzinnego opóźnienia, przegrywa zespół pierwszej klasy. Harmonja ręczna, skrzypce i gitara.

Świetnie grali ci trzej chłopcy. Sąsiadka moja dziwiła się, czemu ten, co gra na harmonji, tak się wciąż kiwa, ale jej to mąż wytłumaczył, mówiąc, że on musi tak się kiwać, bo inaczej „nie mógłby dostać do harmonji tego tcha”. Więc znowu — w porządku.

Nastąpiła zabawa. Tłok, ścisk, jak na wielkomiejskim balu. W roli gospodarzy kilku „młodych” w jasnych koszulach. Panie, panowie — wszystko ubrane jak należy, niektórzy tancerze nawet getry nałożyli na trzewiki. Fajni! Panie dobrze zbudowane, zgrabne i dużo ich. Ale nastrój — raczej uroczysty niż zabawowy. Obrzęd. Tańczy się poloneza do pieśni Młodych. W przerwie rozlega się hymn: „Naprzód marsz, drużyny bojowe, karnych zdobywców huf! Po życie sięgajmy nowe, by triumfował duch!”

Jest oberek z przytupywaniem, ale wględnie wstrzemięźliwym. Od czasu do czasu słychać rozgłosne „juch-hu!” Może lepiej byłoby inaczej sobie zakrzyknąć, ale nie chcemy zadużo, niech będzie i tak. Myny naogół uroczyste, skupione, poważne. Tu i taniec jest funkcją obywatelską, działalnością patriotyczną, bo ta myśl przenika wszędzie.

Przy bufecie tłok. Tam ludzie trochę popijają, zato na sali, przy stolikach, rzadko gdzie można zobaczyć szklankę piwa. Niema pieniędzy, bo koniec miesiąca. Ale po pierwszym też niema pieniędzy, w środku miesiąca też. Co tu dużo gadać. Nigdy niema pieniędzy!

Stop! To już całkiem inna historia!

J. BAN.

LISTY Z BYDGOSZCZY

Dwie rewie

Zacznę od — rewii mód. Tak, — zdumiona Czytelniku, Sprawa nie jest wcale taka biała, jak się to napozór wydaje. Wystarczy przejrzeć pisma o-brazkowe z ostatnich tygodni, aby się o tem przekonać. Cały świat zajmował się przeżewaniem historycznej wa-gi problemem przedślubnych, ślubnych i poślubnych toalet księżnej Kentu. Nawet Hitler, wciąż jeszcze aktualny bohater perjuryków ilustrowanych, zejszł musiał na plan drugi. Zasłonił go zupełnie kiecki księżnej Maryny. Paryż szalał. Magazyny mód prześci-gały się w konstruowaniu najdroższych, najfantastyczniejszych modeli. A damy całego świata (i półświatka też) czekały z napięciem na wyrok. Wyrok zapadł — i stolica mody wybra-ne modele rozesała po całym świecie. I demonstruje się je teraz na niezli-czonych pokazach i rewjach mód. I narzuca się całemu światu wolę księżnej Kentu.

Wolę księżnej Kentu? — Niepraw-da. Synowa króla Wielkiej Brytanji jest taką samą pokorną niewolnicą wszechwładnej pani Mody, jak niepoli-żone najzwyklejsze śmiertelniczki. A moda, to nie tylko kiecki. Tylko że w formach sukni kobiecej wyraża się styl epoki, kto wie, czy nie najbardziej bezpośrednio. Może niezbyt głęboko, ale dobitnie i charakterystycznie. Więcej nam o średniowieczu opowie suknia którejś pani Wierzykowej, niż nie-jedna historyczna rozprawa. Robrona pani Pompadour, to najtrafniejsza ilu-stracja Rokoka. A suknie naszych mat-ek z okresu ich panińskich lat wy-starczą, by nabrać jak najgorszego mniemania o smaku epoki poprzedza-jącej Wielką Wojnę. Dzieckiem tej e-poki jest także architektura Klubu Polskiego, w którego salonach odbyła się najwytworniejsza rewja mód. Te wielkie, pretensjonalne i brzydkie wne-trza miały ponoć ongiś służyć samemu Kronprincowi niemieckiemu. Być mo-że, że dla jego kultury stanowiłyby o-ne najodpowiedniejsze tło. My jednak-że, wyjątkowo, wdzięczni jesteśmy wszystkim namiętnym palaczom za to, że kłębami dymu zagazowali pracowicie niefortunne wnętrza. Dzięki nim nie niepokoją nas już secesyjne ozdoby i dekoracje. Niepokoi nas wyłącznie — towarzystwo.

Cóż bo towarzystwo to całe poczne z sobą, gdy oto organizatorki „Czarnej kawy” obwieścili, że z powodu adwen-tu dancingu nie będzie. Przecież dan-cing — to dziś jedyny ratunek. Jedy-na forma zabawy towarzyskiej. Bo któż dziś umie prowadzić rozmowę? O czymże mają rozmawiać ludzie, któ-rzy poza zajęciami zawodowymi inte-resują się tylko sportem i bridżem. Pozostaje wprawdzie plotka. Tylko, że plotka nie znosi większego towarzy-stwa. A tu taki tłok, że oddychać trudno. I w dodatku wszyscy bliźni, któ-rychby można z powodzeniem oczernić, są niestety obecni na sali.

Ale jeszcze się sale nie zdążyły rozszarpać niezadowolaniem, kiedy na-

pierwsze pomruki spadło niespodzie-wanie kilka fortepianowych akordów. Muzyka? Tak! Ale nie ta tandetna, dancinowa. Nie — muzyka, tylko muzyka naprawdę. Sale aż zamikły ze zdziwienia. I słuchają. I nastroj w salonach czyni się jakiś inny. Znany tylko z opowiadań, z legendy. Nastroj z tych czasów, kiedy w modzie była — sztuka. Kiedy bilet wstępu do Towarzy-stwa nabywało się za cenę — kultury. Kiedy głównym tematem rozmów to-warzyskich była — nowa książka, no-

wy obraz i każde wartościowe zdarze-nie artystyczne.

Nikt nie mówi o utworze, który właśnie przebrzmiał. Któż dziś umie mówić o muzyce? Wystarczy, gdy się rzuci parę zdawkowych uwag o muzy-ku. A zresztą uwaga wszystkich sku-piła się w innym zgola kierunku. Za-częła się — rewja.

Modelkami są panie z towarzystwa. To widać od razu. Po tremie i po nie-poradnym ruszaniu się. Bo umiejęt-ność panowania nad każdym gestem, ruchem i krokiem, to osobna i trudna sztuka. Tej sztuki nasze panie nie opa-nowały nawet dostatecznie. Nie wszyst-kie również umieją nosić suknię. Bo

W NOTATNIKU

„Przewartościowywanie wszelkich wartości”

W ostatniej „Myśli Narodowej” w świetnym feljetonie „Na widowni” Zygmunt Wasilewski na przykładzie „Tygod-nika Ilustrowanego” demonstruje przera-zające poprostu ubóstwo umysłowe nie-kórych naszych publicystów. Według nich czasy nasze mają być okresem „prze-wartościowywania wszelkich najwięcej ustabilizowanych wartości” (radzą nam iść za przykładem komunistów w ilu-stracji polskiej, która mając za sobą 70 lat nie-nagannej przeszłości patriotycznej, „słu-ży dzisiaj jawnie propagandzie bolsze-wickiej”). I to właśnie stało się hasłem obecnej reformacji w dziedzinie kultury hasłem, głoszonym przez ludzi, nie zdają-cych sobie sprawy, że właśnie w tych „najwięcej ustabilizowanych” wartościach kryje się cała tajemnica początków i roz-woju kultury duchowej.

„Gdyby się taka papuga jedna i dru-ga — pisał Wasilewski — zastanowił u-miela, co kryje w sobie żydowski żar-gon, „przewartościowywanie najwięcej ustabilizowanych wartości”, toby się może przerażała. Zrozumiałaby, że tu chodzi o podstawowe czynniki twórcze ducha, które składały się na ideał człowieka „wiecznego”, tworzącego war-tości wieczne. Teraz wieczność — to „stabilizacja”, a niema stabilizacji, gdzie rewolucja domaga się ciągłego awansu.

„Prostacy są od uproszczania: dla nich ideałem mechaniki życia jest przychodząc do gotowego, od końca, od tego, co kto inny wytworzył. Ale jak się to tworzy, o to go głowa nie boli. Od tego są jacyś cudowni „specje”, od tego byli dawni burżuazje. Cóż to jest bogactwo narodowe? To pieniądź. Nie-ma ich — rozbić kasę. Niema kultury? Burżuazja ją przywłaszczyla: zabrać im zbiory, zrobić muzea, oddać „wsiem, wsiem”.

Duchowieństwo przeciw truciźnie moralnej

Dziesięć w Mielsku ogłosił w krakow-skim „Głosie Narodu” odezwę, wzywającą całe duchowieństwo i świeckie społe-czeństwo katolickie do bojkotu „Ilustro-wanego Kurjera Codziennego”. Autorowie odezwę powołują się na inicjatywę władz wojskowych i związków naukowych. „I. K. C.” powinien jednak być bojkotowa-ny przez katolików jako katolików”. Po-czem odezwę głosi:

„Zasługuje „I. K. C.” na to najpierw za swoją obłudę, dwulicowość i siedze-nie na dwóch stołkach, bo gdy raz dla zamydlenia oczu katolikom umieści komunikat lub artykuł o jakimś wy-darzeniu religijnym, to w tym samym lub następnym numerze drukuje niby

naukowy artykuł jakiegoś „profesora” całkiem przeciwny nauce katolickiej, zachwala „YMCA”, albo masonską or-ganizację „Rotary”. Zasługuje on na to za ciągłe sączenie w duszę czytelników zabójczego jadu brudu i przewrot-ności przez wyrafinowane opisy ohyd-nych zbrodni i pikantnych plugawstw wszelkiego rodzaju. Zasługuje i za to, że jego redaktorzy jako główni pionie-rzy bojuwo-żydowskiego „świadomego macierzyństwa”, nazywają przyrost lud-ności największym niebezpieczeństwem dla Polski, a zachęcając przez to do ograniczania urodzin, podkopują nietyl-ko prawo Boże, ale i podwaliny pań-stwa polskiego. Zasługuje wreszcie na to za całą działalność „Pałacu Prasy”, a zwłaszcza swoich pełnych najpodleisze-go gatunku sensacji współpracowników „Tem-pa Dnia” i „Tajnego Detektywa”, które powołał ale ustawicznie zatrzuwają dusze ludzkie, ucząc zwłaszcza młodzież wsze-lakich występków i zbrodni.”

„Skoczmy na lewo”...

Znamienne oświadczenie p. Tuwima

P. Tuwim, poeta żydowski, piszący przypadkowo po polsku, ma w swoim do-robku różne nonszalanckie apostrofy do generałów i buntownicze apele w stylu — „różnij karabinem w bruk ulicy”. Ale mi-mo to komunistą nie jest. Prowadzi wy-godne życie burżuazji, na które dostarcza mu odpowiednich środków dobrze się ren-tujący handelek modnej w pewnych ko-lach poezji tuwimskiej. Ale p. Tuwim nie wyrzeka się komunizmu. Tak przynaj-mniej oświadczył współpracownikowi sjo-nistycznej „Chwili”, mówiąc: że „jeśli przyjdzie taka sytuacja, że będę musiał wybierać pomiędzy komunizmem a rza-dami nacjonalizmu polskiego, to wybiorę komunizm. W takim wypadku skoczmy na lewa stronę. I będę musiał, choć mi się po tej stronie nie wszystko podoba...”

P. Tuwim więc po raz setny już stwierdza, że bardzo nie lubi nacjonalizmu pol-skiego: „Skoczmy na lewo”. P. Tuwim mówi w liczbie mnogiej, mając niewątpli-wie na myśli wszystkich przypadkowo po polsku piszących Żydów i pokrewnych im żydaizowanych a la Boy Polaków z „Wiadomości Literackich”.

Nie od rzeczy będzie dodać, że takie same oświadczenie złożył na pewnym ze-braniu literatów paryskich znany pisarz żydowski Benjamin Cremlieu, piszący przypadkowo po francusku. Powiedział on, że „gdyby we Francji miał zwyciężyć faszyzm (franc. ruch narodowy), wtedy przechodzę do rewolucji komunistycznej”. A deklaracji jego przewlekławił gwałtownie inny Żyd z pochodzenia, Julian Benda, również przypadkowo po francusku pisa-ący autor „Zdrady Klerków”.

Czyli, że wszyscy „oni” — to urodzeni kandydaci do zdrady.

nie wystarczy wsadzić na siebie ładną choćby suknię. Trzeba się w niej u-mieć estetycznie ruszać. Trzeba czę-sciej chodzić do teatru. Trzeba się u-czyć od aktorek (jeśli oczywiście ist-nieją, bo niezawsze się np. w Poznaniu takie aktorki spotyka — przyp. red.). Tak — szanowne i dostojne panie. I nie trzeba się tego wcale wstydzic. Napoleon także uczył się gestów napo-leońskich od Talmy.

Bo jeżeli już, miłe panie, tyle po-święćcie pieniędzy i trudów, by się modnie wystroić, to niechże rezultat tych wysiłków będzie estetycznie do-datni. Bądźcie nietylko modnie ubra-ne, ale bądźcie dobrze ubrane. Bo stać was na to, byście wyglądały pię-knie. Bo wśród pozujących na rewji pań nie było ani jednej brzydkiej. A było kilka prześlicznych. Nie było na-tomiast wcale pań wytwornych. No tak, ale do tego już nie wystarczają, ani uroda, ani toalety, ani nawet u-miętność podkreślenia walorów apa-rycji. Do tego trzeba, niestety, i to trze-ba koniecznie, prawdziwej kultury.

A tej nie można nabyć na rewji mód. An tem mniej na dancingu. Bo nie o pokój płytkiego obycia towa-rzyskiego tu idzie. Kulturę zdobywa się inaczej. Trzeba poprostu mniej plotkować, a więcej czytać. Mniej tań-czyć, a więcej rozmawiać. I trzeba u-prawiać stały, gorący i namiętny flirt — ze sztuką.

Ten flirt ze sztuką charakteryzował wcale dobrze drugą rewję u nas, któ-rej chciałbym parę słów poświęcić. By-ła to rewja dziennikarzy bydgoskich. Był to już czwarty z rzędu „Żywy Dziennik”. Jeśli poziom następnych „Żywych Dzienników” będzie się w podobnym tempie podnosił, jak dotych-czas, to — doczekamy się bardzo war-tościowych rezultatów. Jeśli poprzed-nie „Dzienniki” obfitowały w najcień-szej wagi dowcipy, to obecnie, dowcipy były już wcale przyzwyczajone i podawane nie na łopacie, ale na o-strzu języka. Publiczność reagowała bardzo żywo, i co najważniejsze, chwy-tała nielatwe nawet pointy. Rzecz in-na, że szeregi czytelników „Żywego Dziennika” przerzedziły się nieco. Nic nie szkodzi. Lepiej, że analfabeci nie biorą gazety do ręki.

Co było treścią przeważnej części artykułów? Oczywiście — plotka. Ale już nie ta ordynarna, krzywdząca i zniekształcająca opinię. Pokazano nam miasto w krzywym zwierciadle, ale postarano się, by obraz nie ukazał się potwornie wykoszlawiony, lecz dowcipnie skarykaturowany. Nie bracko również akcentów poważniejszych, a nawet bardzo poważnych. Obok dowcipnego reportażu, znalazła się u-datna nowelka. Obok aforyzmów lokal-nych — aforyzmy Sienkiewicza. Dzi-wicie się? — Otóż dowiedzieć się, że w Bydgoszczy kult Sienkiewicza jest wciąż bardzo głęboki i żywy.

Słowem — ostatnie wydanie „Ży-wego Dziennika” było nader sympatyczne. I pocieszające. Bo świadczyło wymownie o tem, że plotka bydgoska podnosi się z nizin kulturalnych i prze-obraża się, stale i coraz śmielej, w ży-wą literaturę regionalną.

MARJAN TURWID.

Krótki żywot wielkopolskiego poety

Dawno to było, w czasach długiego panowania Zygmunta I Starego, w erze wspaniałego rozkwitu myśli pol-skiej, w t. zw. wieku złotym, bogatym i hojnym w wielkie talenty. We wsi Januszkowie, położonej wśród roman-tycznych Pałuk, nad starym traktem, wiodącym ze Żnina w lasy łabiszyń-skie, urodził się pod strzechą wło-sciańską na pocieszenie rodziców, któ-rym morowe powietrze rok temu wszystkie dzieci zabrakło, w 1516 r. 17 listopada w „samo południe” — wątlwy chłopiec. Na chrzcie św. otrzymał imię Klemens.

Troskliwy ojciec, przybity nieszczę-ściem, chcąc uchronić to „pocieszenie niebios” przed losem tamtych, wbrew zwyczajowi, zamiast do sochy prze-znaczył pacholę do... książki. I ledwie odrosły od ziemi Klemens, będąc w szóstej wiosnie życia, zażywa w szko-lu, ce zniżskiej pierwszych kęśów nauki, która trafia na wybitne podatny grunt, wkrótce tak użyźniony, że z po-mocą zniżskich przyjaciół ojcowskich do chłopczek mógł już odbyć podróż do Poznania w celu zapisu do akademji Lubrańskiego. Pod światłem kierow-nictwem pierwszego rektora akademji, Tomasza Bedermana, kształci się mło-dy Klemens Janicki w literaturze łacińskiej i greckiej, rozczuwając się smakowicie w Wergiljuszu i Owidju-szu.

Profesorowie nie szczędzą mu po-

chwał. Talent i zapal do wiedzy wkrótce wysuwają go na czoło rówie-sników. Jakoś w końcu sierpnia czy w początku września 1532 r. z okazji pewnej uroczystości szkolnej Janicki, liczący wówczas niespełna 16 lat, wy-różniony przez profesorów, wygłasza przed zebraną publicznością wiersz pochwalny na cześć fundatora szkoły, który to debiut poetycki otwiera mu podwoje na Parnas.

I od tej chwili już nie odkładał pióra, z pod którego poczęty płynąć szerokim strumieniem elegje i epigra-maty. Muzy nie skąpiły młodemu poe-cie weny, natomiast inna troska pło-szyła sen z powiek. Skromne środki ojcowizny nie mogły nadal zaspoka-jać synowskiego zbytku poetyckiego. I gdyby nie uśmiech szczęścia, byłby może wrócił młody poeta na ojcowski zagon do pług, biorąc rozbrat z poezją. Tymczasem los inaczej postanowił. Na stolcu prymasowskim zasiadł An-drzej Krzycki, taki jak on, lutnista.

Otóż było to na wiosnę 1536 r., Ja-nicki trafił przed oblicze prymasow-skie i już w pierwszym zetknięciu się z bratnią duszą pozyskał jej względy. Odtąd staje się prymasowskim do-mownikiem, towarzyszy mu w podró-żach, a w licznych elegjach sławi imię i zalety ducha wielkiego protektora. W epigramacie 26 wyznaje Janicki, że „czem był Messala dla Tybulla, Mece-nas dla Horacjusza, tem Krzycki dla niego”.

Janicki, jako nieodstępny towa-rzysz Krzyckiego, udał się z nim pod koniec 1536 r. do Krakowa na sejm.

Tu nadarza się sposobność zawarcia rozległych znajomości z najwybitniej-szymi przedstawicielami humanizmu polskiego. Z Stanisławem Hozjuszem zawiązuje się nawet serdeczna przy-jazń. Tymczasem 18 maja 1537 r. u-miera w Krakowie nieoczekiwanie Krzycki, i Janicki, osierocony przez zmarłego prymasa, który pocie wło-sciańskiego pochodzenia był nietylko życzliwym protektorem, ale szczerym przyjacielem, przechodzi pod skrzydła opiekuńcze wojewody krakowskiego, marszałka koronnego, pana na Wiśni-czu, Bachowie itd., sławnego i szeroko po Rzplcie głośnego Piotra Kmity.

Jako dworzanin wpływowego wiel-moża i możnowładcy Janicki pióro swe oddaje na usługi swego opiekuna, two-rząc elegję dydaktyczną „Querela Rei-publicae”, napominając szlachtę przed skutkami niezgody. „Gromi ostro fałsz, obłudę, prywate, brak poczucia spra-wiedliwości, niezgodność”.

„Jak miód słodkie wasz język i postępo-wanie Lecz pod miodem ukryty w duszy jad zabójczy.”

Lecz nie na tej roli chciał Janicki zakończyć swój pęd ku górze. Pra-gnięciem jego była Padwa, miejsce naukowej pielgrzymki wszystkich hu-manizmu entuzjastów. Tam przeciw- wykladał znakomity Łazarz Bonamio, tam rwał się serce młodego wiel-kopolskiego poety.

I można protektor Piotr Kmity u-latwił mu to jedyne marzenie. W lecie 1538 r. wyruszył Janicki do Włoch. Tu na obcej ziemi, wśród tylu wybit-

nich uczniów różnych narodowości w turnieju naukowym wobec znakomi-tych profesorów na czoło wybija się chłopski syn Wielkopolski. 22 lipca 1540 r. uzyskuje zaszczytny tytuł dok-tora „de artibus et philosophia”, a za całokształt twórczości poetyckiej jako cenne naówczas uznanie uzyskuje od papieża Pawła III rzadkie wyróżnie-nie, pierwszy zdobywca skroń Polaka, laur poetycki.

„Wielkopolski wieśniak — opowia-da L. Cwikliński — w dwudziestym i czwartym roku życia wyjednał dla polskiej poezji europejskie uznanie, stawiając ją w jednym rzędzie obok innych siostrzyc... a w wieńcu papie-skim uzyskał widomy znak przynależ-ności polskiej umysłowości do ogól-no-europejskiej”.

Tak odznaczony zaszczytnie wraca Janicki do kraju raczej za namową le-karzy, aniżeli z własnej woli. Wątlwy jego organizm małe już rokował na-dzieje na przyszłość. Dwa lata jeno pozostały mu do życia i twórczości poetyckiej, tak dla jednego jak i dru-giego nie wiele. Umarł w styczniu 1543 r. w młodzieńczym wieku, licząc zaledwie 27 lat. Umarł w wieku, gdy, przygotowany wykształceniem, doj-rzawał do wielkiej twórczości. Nie da-ne mu było dożyć wieku swego wiel-kiego epigona, ziomka i brata po pió-rze, Jana Kasprzycza ze Szymborza.

A mimo to z krótkiego żywota dłu-gi i cenny pozostawił plon poetycki, zapisany złotem literami w księgach złotego wieku.

ANT. CHOCIESZYŃSKI.

Na marginesie konkursu graficznego „Kurjera Poznańskiego”

III. — TECHNIKA LITOGRAFJI

Rozkwit, który widzimy w dzisiejszej współczesnej sztuce miedziorytniczej w Polsce, pozwala nam żywić nadzieję, że grafika polska w tej dziedzinie osiągnie z biegiem czasu stanowisko samodzielne i odrębne, formę własną niezależną od grafiki innych narodów. Narazie, przyznać to trzeba, znajdujemy się dopiero w stanie przy-

Litografia kredą — według autoportretu Al. Orłowskiego z r. 1820.

swajania sobie różnych technik miedziorytniczych i — eksperymentowania. Akwafora, „verniss-mou” lub podobne sposoby techniczne, najbardziej odpowiadające tendencjom impresjonizmu i postimpresjonizmu, mają z tegoż powodu pierwszeństwo przed innymi technikami miedziorytniczymi, przed miedziorytem rylcem, akwatiną i mezzotintą. Odnosimy wrażenie, jakoby ekspresjonizm bał się dotykać problemu technik miedziorytniczych. Miedziorytnictwo nigdy nie posiadało „formy prymitywnej”. Może też trudna i skomplikowana technika miedziorytnicza była przyczyną, że miedziorytnictwo pozostało dziedziną niedostępną dla rewolucjonistów, dla teoretyzujących artystów i dyletantów.

Główną znajomość techniki i różnych jej możliwości artystycznych, oraz praktyczne doświadczenia, zdobyte w cierpliwej i naprawdę żmudnej pracy, oto jedyna forma rewolucji, jedyny sposób znalezienia wyjścia z obecnego eksperymentowania. Nie w tym tkwi najgłębszy sens sztuki miedziorytniczej, że uda się kombinować ze sobą różne jej techniki, że artysta znajdzie może jeszcze dalsze „sposoby” celem osiągnięcia różnych efektów i efektów. Rytowanie „na ceracie” lub zastosowanie techniki akwaforicznej, zamiast do płyty miedzianej, do płyty szklanej, są takimi samymi głupstwami, jak np. różne manipulacje przy technice „verniss-mou”. Nie chodzi o kombinowanie technik, lecz o syntezę zasadniczych form artystycznych, którym rozporządza miedziorytnik, więc liniami i tonami. W miedziorytnictwie rylcem jest linia, w mezzotintie ton zasadniczym i także w najczystszej formie występującym elementem kompozycji. Nie chcę być bynajmniej prorokiem, sądę jednak, że właśnie w syntezie tych dwóch elementów budujących, a może też w syntezie ostatnio wymienionych technik leży możliwość wybrnięcia z drogi, na której sztuka rytownicza utkwiała od czasu już dłuższego.

LITOGRAFIA.

Gdybyśmy chcieli w tym samym sensie jak przy drzeworytnictwie i miedziorytnictwie ustalić na czym polega najistotniejszy czynnik artystyczny sztuki litograficznej i jakie są z samej techniki wypływające środki jego stylu byłibyśmy naprawdę w kłopotach. Litografia jest najmłodszą z wszystkich technik graficznych, licząc dopiero zgorą 100 lat; nie wiele zmieniła się technika, a tylko udoskonalono środki. Zaczęło od czasu wynalezienia tej techniki (przez Aloizego Senefeldera) aż po dzień dzisiejszy, starają się artyści wydźwignąć ostateczną tajemnicę zaklętą w szarym kamieniu, walcząc z jego chytrością.

Odkrycie Senefeldera polegało na ujawnieniu pewnych właściwości t. zw. kamienia litograficznego (z kamieniołomów w Solenhofen, Bawaria). Z począ-

tku Senefelder używał tego kamienia w sensie „druku wypukłego”, dopiero później udoskonalili technikę, sporządził sobie sam różne recepty, i wydał w r. 1818 swój do dzisiejszego dnia podstawowy podręcznik p. t. „Vollständiges Lehrbuch der Steindruckerei in allen Zweigen und Manieren”.

Technika litograficzna jest, przy najmniej w najcharakterystyczniejszej formie „drukiem płaskim”. Zasada litografji polega na tem, że gładka powierzchnia mniej lub więcej ziarnistego kamienia zostaje tak spreparowana, by następnie farba drukarska mogła przylgnąć tylko do zarysowanych miejsc. Zależnie od tego, jaką techniką artysta chce wykonać dany rysunek na kamieniu, czy kredą lub pendzlem, piórkiem lub „szaberkim”, musi wybierać kamień pokryty specjalnym ziarnem grubszym lub cieńszym, wzgl. odpowiednio go szlifować by otrzymać na powierzchni pożądaną ziarno. Małe rysunki o delikatnych przejściach, wymagają z natury rzeczy ziarna drobnego. Na gotowym już kamieniu rysować można teraz tłustą kredą, specjalną kredą litograficzną. Kreda ta daje artyście możliwość osiągnięcia tych samych efektów rysunkowych jak przy rysunku kredkowym na papierze; do tych efektów zaliczamy miękkość linii, półtony najrozmaitszej gradacji oraz kontrasty.

Rysowanie tą kredą wymaga od artysty dużej naprawy, gdyż poprawki rysunku są bardzo trudne, poza tem potrzeba niemałego doświadczenia. Kamień litograficzny posiada najróżniejsze kaprysy. Z tego też powodu przygotowania do rysunku powierzchnia nie powinna być dotykana rękami; trzeba ją chronić przed przypadkowym zetknięciem z tłuszczem.

Delikatność i miękkość półtonów uzależniona będzie przede wszystkim od zręczności rysującego. Można po ukończeniu rysunku niektóre miejsca, które wypadły może za ciemne, przeskrobać igłą, by je „rozjaśnić”, lecz nie wolno zniszczyć ziarna, przy przeryso-

le wodą, także w procesie drukowania, farby nie chwytają.

Sposobów rysowania na kamieniu jest sporo. Zamiast kredką litograficzną można rysunek wykonać piórkiem, używając tuszu litograficznego. Także przy pomocy pendzla i odpowiednio rozrzedzonego tuszu można wykonać rysunki lawowane na kamieniu, posiadające efekty kolorystyczne rysunków lawowanych (akwarelowych). Litografia „pryskana” lub „prószona” powstaje w ten sposób, że artysta za pomocą grzeblenia i krótko przyciętego pendzla (szczoteczką) prószony kamień tuszem, by osiągnąć tony o różnej sile, zależnej od gęstości drobnych pryskanych punkcików. (Miejsca już dostatecznie prózone zakrywa się odpowiednio wyciętymi patronami; por. technikę akwatinę). Istnieją jeszcze inne sposoby, jak np. technika „skrobienia”, (teoretycznie biorąc podobna do techniki mezzotintowej, bo polegająca jak i ta na rozjaśnieniu czarnego tła zapomocą rozmaitej wielkości i kształtów skrobaczy, „szaberków”), poprzestajemy tu jednak na wyliczeniu najważniejszych sposobów, które zresztą mogą być także kombinowane.

Litografię można również wykonać na płycie cynkowej lub aluminiowej („Cynkografia”, „Algrafia”).

Na jedną specjalność techniczną sztuki litograficznej należy jeszcze zwrócić uwagę, mianowicie na metodę „przedruku”. Zamiast rysować bezpośrednio na kamieniu litograficznym (w sensie odwróconym), można też rysować na specjalnie spreparowanym papierze i następnie rysunek ten pod prasą przenieść na kamień. Odbitki z kamienia dają wtedy rysunek w prawidłowym sensie, więc tak, jak narysowany był na papierze. Metoda ta posiada najszerze zastosowanie w przemyśle graficznym.

Co się tyczy „barwnych” litografji, to wystarczy zaznaczyć, że każdy kolor zasadniczy musi być rysowany na osobnym kamieniu. Ilość kamieni jest nieograniczona, jednakże

Antoni K. Simona przy Starym Rynku (1820-1838). Z zakładu Simona wyszedł poczet litografowanych portretów sławnych Polaków. Pierwszym litografem, a zarazem artystą w Poznaniu był Edward Hesse, autor serii kolorowych widoków poznańskich. W latach 1838-1847 był

Opieka nad sierotami. Litografia M. Jarczyńskiego.

czynny litograf Michał Busse, który wykonał, jak wiadomo, ilustracje do dzieła Łukaszewicza: „Obraz historyczno-statystyczny m. Poznania” (1838). Dalej należy wymienić litografa Baermanna, pracującego w rządowym zakładzie litograficznym, a po zniesieniu tegoż zakładu w r. 1826, jako samodzielny litograf, oraz Edwarda Czarnikowa, jego ucznia. Gdy drukarnia litograficzna Simona upadła, założył nową litografię Wiktor Kurnatowski, w Poznaniu, czynny od 1841-1857. Pierwszym jego dziełem był wizerunek zmarłej w Wielkopolsce Mycielskiej według rysunku Stefensa. W związku z tą ryciną podaje „Przegląd Literacki” z r. 1841, co następuje: „Pierwsze to dzieło z litografji p. Kurnatowskiego, która od razu stała wyżej nad inne krajowe litografje, zadowala każdego znawcę. Życzyłoby należało, ażeby ta pracownia połączyła się z znakomitszymi ojczystymi talentami w rysunku i wydawała kamieniociarki z historii i zwyczajów narodu naszego”. Z działalnością litograficzną Marjana I. Jarczyńskiego (1819-1901), nader produktywną i stawiającą litografię poznańską na dość wysoki poziom, zamyka się pierwszy rozdział historii litografji poznańskiej.

Powstanie w Poznaniu Państwowej Szkoły Sztuk Zdełniczych z wydziałem graficznym i niestrudzona praca pedagogiczna prof. Jana Wronieckiego wiele przyczyniły się do podniesienia i rozwoju sztuki litograficznej w Poznaniu. Kilkuletni pobyt w stolicy Wielkopolski mistrza Wyżółkowskiego również nie pozostał bez wpływu na rozwój poznańskiej sztuki litograficznej.

DR. ALFRED BROSIG.

Leon Wyżółkowski: „Dęby w Rogalinie”. Litografia kredą (unikat).

wywołaniu jakiegoś szczegółu. Lecz nawet wtedy, gdy rysunek na kamieniu wydaje się w tonacji swej odpowiadać życzeniom, pojawiać się mogą w dalszym procesie niemiłe skutki nieprawidłowego wcięcia kredy w kamień; półtony mogą ginąć i spowodować kontrasty niepożądane przez artystę. Dalszy ten proces, bardzo ryzykowny dla ukończonego rysunku, polega na kwaszeniu kamienia preparatem, składającym się z roztworu gumy arabskiej, kwasu azotowego i wody. Preparat taki ma właśnie tę właściwość, o której powyżej była mowa, że stwarza na powierzchni kamienia pewną dyferencję w przyjmowaniu farby drukarskiej. Miejsca, które poprzednio były pokryte kredką litograficzną, przyjmują farbę drukarską, natomiast miejsca niezarysowane, nasycane sta-

żają każdej artystycznej litografji jest ekonomia środków technicznych; chodzi więc o małą ilość kamieni przy możliwie dużej skali barwnej, to znaczy o odpowiedni dobór kolorów.

Historja sztuki litograficznej w Polsce nie jest jeszcze napisana, a co gorzej, niema także prac, traktujących o rozwoju litografji w poszczególnych miastach Polski. Ta okoliczność nakłada na mnie obowiązek w ramach niniejszej rozprawki nakreślenia historii sztuki litograficznej w Poznaniu, jakkolwiek tylko w króciutkim zarysie.

Z pośród zakładów litograficznych, istniejących w Poznaniu na początku XIX wieku, wymienić należy zakłady G. E. Beutha, Juliusza Dütschkego, W. Deckera i Sp. Merzbacha, przede wszystkim zaś zakład litog-

RACZKI LILJOWEJ BIAŁOŹCI

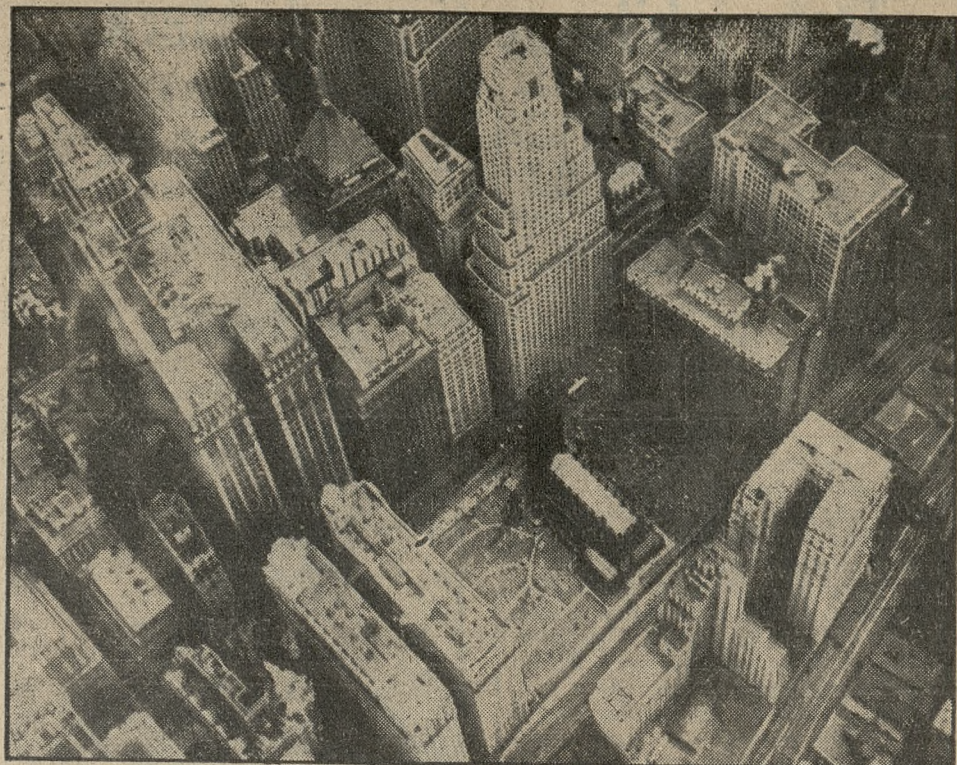
delikatne i miękkie jak aksomit, świadczące o kulturze i rody, zawdzięczają Panie subtelnemu kremowi „Prawiatów”

KREM PRAWIATOW

ng 12 444

Które to dziecko nie lubi muzyki? Grzeczne dzieci wszystkie ją lubią i same uprawiają. Przyjdźcie na koncert orkiestry przedszkola Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej w niedzielę, dnia 16. bm. o godzinie 5 po południu do sali koncertowej św. Marcina a posłuchacie jak pięknie dzieci grają w zespole i jak w ten sposób zapracowują na gwiazdkę dla biednych dzieci.

8 3678

Oryginalny widok na Wall - Street w Nowym Jorku, centrum amerykańskiego świata finansowego.

Tragedja sędziego amerykańskiego

Oddał w ręce sprawiedliwości syna zbrodniarza

Kroniki przestępcze Stanów Zjednoczonych rozpisują się w tych dniach o jednym z najbardziej dramatycznych wydarzeń, jakie kiedykolwiek zanotowano w tym kraju wszelkich możliwości, a które do głębi poruszyło całe społeczeństwo. Młody, 19-letni syn znanego sędziego został przez własnego ojca oddany w ręce sprawiedliwości pod zarzutem zbrodni zabójstwa. „Sprawiedliwości musi stać się zadość” — oświadczył nieszczęśliwy ojciec. Po wysłuchaniu spowiedzi syna, ojciec zalał się łzami, lecz wkrótce opanował wzruszenie i odprowadził syna do najbliższego komisariatu. Następnie, zdruzgotany cierpieniem, zemdlął i musiano go przewieźć do szpitala, gdzie walczy obecnie ze śmiercią.

Sędzia Franklin Kennamer, przewodniczący sekcji karnej sądu federalnego, jest jednym z najbardziej znanych i cenionych członków sądownictwa amerykańskiego, prowadził bowiem szereg sensacyjnych rozpraw, zakończonych wyrokami śmierci przeciwko gangsterom, i uważany jest powszechnie za jednego z najbardziej zdolnych i uczciwych sędziów w Stanach Zjednoczonych. W sobotę wieczorem syn jego Filip, po powrocie do domu, oświadczył ojcu, że zabił z zazdrości swego kole-

gę z lat szkolnych Johna Correll'a, z Tulsy, w stanie Oklahoma, który również jak on, ubierał się o względy i rękę pewnej Amerykanki, córki magnata naftowego. Po aresztowaniu syn przyznał się do zbrodni, oświadczając nawet, że przygotował był „zabójstwo klasycznie pomyślane”, które tylko z powodu niepogody nie powiodło mu się przeprowadzić według ustalonego zgóry planu. Postanowił on zgładzić ze świata swego rywala, który nie przeznaczał wcale nienawiści utajonej w sercu kolegi.

Plan Filipa, według zeznań przed policją, polegał na zaproszeniu przyjaciela na wycieczkę samolotem. Gdy znalazł się na wysokości kilkuset metrów, zamierzał go obezwładnić uderzeniem w głowę, a samemu wyskoczyć z samolotu ze spadochronem. Aparat musiałby się wówczas roztrzaskać o skały lub runąć na ziemię, a wśród szczątków rozbitego samolotu odnalezionoby zmasakrowane zwłoki rywala i nikomu by nawet nie przyszło na myśl, że padł on ofiarą skrytobójczego morderstwa. Panująca od pewnego czasu w Stanach Zjednoczonych niepogoda uniemożliwiła wykonanie potwornego planu, i Filip, któremu pilno było pozbyć się rywala, wybrał dla swej zbrodni sposób mniej romantyczny. Zaprosił przyjaciela na wycieczkę samochodem. Co się stało wówczas, nie wiadomo; następnego rana jednak znaleziono zwłoki Correll'a ukryte pod tylnym siedzeniem samochodu. Głowa była przetrzelona, a obok zmarłego leżał jego rewolwer. Młody zbrodniarz początkowo usiłował przedstawić tragiczną śmierć przyjaciela jako samobójstwo, później jednak, wobec indagacji ojca, przyznał się do popełnionej zbrodni. S. F.

Meżowie i żony

W Paryżu istnieje klub pod nazwą „Klub niedobrych małżonków”, który stawia sobie za zadanie pocieszanie i dobrą poradę dla swych członków. Klub liczy 1.200 mężczyzn i 700 kobiet, które i którzy mają odwagę figurować na liście „niedobrych”, co jest jednoznaczne z wyrazem „niezadowolonych” lub „nieszczęśliwych”. Klub pojmuje swoje zadanie zupełnie serio i stara się naprowadzić niedobrych małżeństw na właściwą drogę różnymi sposobami, do rozwodu i nowego ślubu włącznie. Między innymi klub urządza ankietę wśród mężczyzn i kobiet w celu wyjaśnienia przyczyn, powodujących zatargi i rozbrat w małżeństwie.

Najciekawiej wypadły odpowiedzi kobiet, z których wynika, że większość małżonek widzi przyczynę rozbratu między obu stronami nie tyle w zachowaniu się małżonka, ile w wykonywanym przezeń zawodzie. Żona artysty pisze więc: „Bardzo to miło być żoną artysty, którego sława i powodzenie oświetlają częściowo i niewiastę. A la longue jednak staje się ta rola towarzyski sławnego męża niezbyt dogodna i przyjemna dla natur delikatnych; trudno jest być wciąż tylko cieniem, patrzeć z boku na hołdy składane mężowi i odczuwać wrażenie, że się jest zbędnym dodatkiem. Pożycie małżeńskie z artystą może dać dużo pięknych wzruszeń, ale też i dużo rozczarowań”. Żona uczonego stwierdza: „Musiałam się oswoić długo z rolą żony uczonego, choć otrzymałam wcale niezłe wykształcenie. Ambicja moja została urażona, gdy kiedyś przy obiedzie zwrócił mi mąż uwagę na złą wymowę pewnego wyrazu obcego. Mój mąż odnosi się ironicznie i pobłażliwie do moich wiadomości i traktuje mnie jak nieuka. Nie mogę się więc nazwać szczęśliwą w pożyciu małżeńskim”.

Zwycięstwo

w ciężkiej codziennej walce o byt osiągnąć można tylko przy pełni zdrowia i sił.

Silnym i zdrowym będzie tylko ten, który się racjonalnie odżywia — a więc dodaje codziennie do śniadania 2—3 łyżeczki

OVOMALTYN

Dra WANDERA.

Pełnowartościowe składniki i witaminy zawarte w OVOMALTYNIE zapewniają stałe zasoby zdrowia, siły i energii.

OVOMALTINE

ng 14 156

Żona bankiera ma też swoje „ale”: „Mąż mój otacza mnie komfortem i luksusem. Mam wszystko, czego zapragnę. Wiernym jest, to prawda. Ale myśli wciąż tylko o pieniądzu, o cyfrach. Nie obchodzi go moje uczucie, więcej poświęca uwagi notowaniom giełdowym, niż mnie. Jestem dla niego dekoracją, ale nie towarzyszką życia”.

Żona kupca ma inne zarzuty: „Mąż mój tkwi cały dzień od rana do wieczora w sklepie, wpada tylko na obiad. Ja siedzę cały dzień w domu, a wieczorem znów jestem sama, gdyż mąż po pracownym dniu spędza wieczór w kawiarni wśród przyjaciół, czego mu zresztą nie mogę mieć za złe. Pozostaje tylko niedziela. Wyobrażam sobie małżeństwo nieco inaczej”.

Żona urzędnika też się uskarża: „Mąż mój jest bardzo ceniony przez swych szefów, ale jego pedanteria biurowa odbija się w pożyciu domowym, które pozostaje pod jej wpływem. Wydaje mi się czasem, iż jestem podwładną urzędniczą mego męża”.

Litanie żalów zamyka odpowiedź żony sportowca: „Jestem zadowolona, gdy mąż mój odnosi zwycięstwo, ale szczęście moje maćci stale myśli, że nie dba on o nic prócz sportu. Lubię książki, operę, wystawy — nic z tego wszystkiego nie interesuje mego męża, który zapala się tylko do wyczynów sportowych”.

Jak wynika z tej ankiety, mało który zawód może być w stanie zapewnić szczęście i zgodę w pożyciu małżeńskim. Zresztą należy zwrócić uwagę i na to, że przytoczone wyżej odpowiedzi pochodzą od osób, których byt materialny jest zabezpieczony. M.

Gdy złodziej jest zbyt gruby

Jak donosi prasa angielska, kilka dni temu, korzystając z gęstej mgły, jaka od dłuższego czasu opanowała Londyn, jakiś mężczyzna o korpulentnej budowie ciała wkradł się niepostrzeżenie do wielkiego składu jubilerskiego, zamierzając ogłosić z drogiej klejnotów bogatą wystawę sklepową. Towarzyszył mu drugi rzezimieszek, który w przeciwnym razie dzwonek alarmowy, co spowodowało przybycie na miejsce kradzieży kilku stróżów nocnych. Wystraszeni złodzieje, nie widząc innej drogi ratunku, wślizgnęli się do rury wentylacyjnej. Podczas gdy chuderlakowi udało się dotrzeć do podziemnej piwnicy i zwinąć, jego zbyt gruby kolega utknął w połowie rury, nie mogąc już ani cofnąć się z powrotem, ani posuwać się w dół. Kiedy wkrótce potem przybył w towarzystwie policji jubiler, uwagę obecnych zwróciło roz-

Na otwartej w tych dniach wystawie fryzjerskiej budzi podziw nowy aparat do suszenia włosów, który wywiera wrażenie olbrzymiego helmu, i stąd nazwano go „helmem piękności”.

paczliwe wołanie o pomoc, wydobywające się z rury wentylacyjnej. Pomimo wysiłków policjantów, złodzieja nie można było wydostać z niebezpiecznego ukrycia, i trzeba było przywołać straż pożarną, która po częściowym zdemolowaniu instalacji, uwolniła brzuchatego złodzieja. Gdy go wydobyto z opresji, tłuszczyk pięknie podziękował za uratowanie, oświadczając z całą szczerością, że „nigdy jeszcze nie oczekiwał tak niecierpliwie przybycia policji, jak tym razem...” S. F.

Więźniowie muszą się sami utrzymywać

Rząd turecki ogłosił nowy dekret, na mocy którego więźniowie będą musieli sami pokrywać koszty, związane z pobytem w więzieniu. Ci, którzy nie będą mogli czy też nie będą chcieli tego uczynić, wyjdą zła na swym przymusowym lub dobrowolnym skąpstwie, gdyż za każdy turecki funt wydany na utrzymanie w więzieniu będą musieli odsiedzieć jeden dzień dłużej, niż opiewa wyrok sądowy.

Różnica

— Na czym polega różnica między reumatyzmem a podagrą?

— A z tem to tak: włóż palec między szczęki imadła, przykręć je mocno, abyś nie mógł wytrzymać z bólu — masz reumatyzm; a jeśli przykręcisz imadło jeszcze mocniej, to będzie podagra. (Clandide)

Uroczystość u Fr. PULSA

W ubiegłą niedzielę, odbyło się uroczyste poświęcenie dwóch nowootworzonych specjalnych oddziałów produkcji pudrów oraz kosmetyków. Działy te, prowadzone zresztą oddawna, otrzymały nowe laboratoria i urządzenia fabryczne, pozwalające na coraz doskonalszą i wydajniejszą produkcję, mogącą sprostać wzrastającemu zapotrzebowaniu rynku polskiego.

Ceremonii poświęcenia dokonał Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup Niemira, przyjaciel rodziny Prezesostwa Littererów.

Jego Ekscelencja Ks. Biskup Niemira w podniosłym i serdecznym przemówieniu podkreślił chwalebne rozpoczęcie nowej pracy twórczej z Bogiem, który zawsze błogosławi żoźnie rozpoczętemu dziełu ludzkiemu.

Msza św. została odprawiona w apartamentach Państwa Litterer w obecności pracowników.

Tg 1854

z najnowszej mody: Elegancka suknia wieczorowa z cienkiej czarnej krepy matowej z szerokimi rękawami z lotej lancy. (Fot. Becker i Maas).

Scena z „Żołnierza królowej Madagaskaru” w Teatrze Polskim — z p. Szubertem w roli głównej.

DZIAŁ LEKARSKI

K! Aesculapia

0 alkoholu

Krótkie sprawozdanie z IX kursu alkoholologii, odbytego w Warszawie

Cechą charakterystyczną ludzkości jako ogółu jest chęć narkotyzowania się, upajania się. Plemiona pierwotne oszalały się wyciągami z różnych roślin. Chińczycy znali działanie opium, Europejczycy zdawiającą używają alkoholu.

Pijemy zawsze i wszędzie. Gdy weseli jesteśmy, kiedy smutek nas ogarnia, przy urodzinach i śmierci, w razie powodzeń i nieszczęść życiowych, gdy przyjeżdżamy i odjeżdżając. Pili nasi dziadkowie, pijemy my, ale pozwolić nie możemy, by piły nasze dzieci.

Alkohol bowiem, poza chwilowym bogostanem, działa jak silna trucizna. i to nie tylko na nas, ale i na potomstwo.

Walczę z tą klęską społeczną prowadzi u nas ogólnopolskie towarzystwo „Trzeźwość” przy wybitnym poparciu ministerstwa opieki społecznej.

Towarzystwo to urządziło od 27 listopada do 7 grudnia br. IX kurs alkoholologii p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie”. Wykładowcami byli lekarze i pracownicy oświatowi, specjaliści w dziedzinie alkoholologii. Stuchając zjechało się z całej Polski — 234. Program, mimo tylko 37 wykładów, objaśniał zagadnienie z punktu widzenia lekarskiego, etycznego i ogólnospołecznego.

Obserwując działanie alkoholu na organizm, musimy wziąć pod uwagę: a) ilość alkoholu, b) jego stężenie, c) ilość pobranego w tym czasie pokarmu i d) indywidualność danego osobnika.

Jest zrozumiałą rzeczą, że im więcej wódki wypijemy, tem skuteczniejsze będzie jej działanie. Upijemy się szybciej 90 proc. spirytusem, niż 45 proc. wyborową. Bez przekąsek, przy picu samej tylko wódki, działanie trunku odczuwamy szybciej i dotkliwiej. Spotykamy osobników, którzy upijają się szybko, drudzy zaś są bardzo odporni.

Badając wpływ alkoholu na nasz ustrój, nauka rozróżnia: a) dawki śmiertelne w ilości 8 gramów czystego alkoholu na 1 kg wagi człowieka czyli 1.4 l na osobę, b) dawki średnie razem 70—140 gr na człowieka i c) dawki małe — 10 gr — 20 gr.

Alkohol wprowadzony do organizmu, łączy się z tkanką tłuszczową i nerwową, wywierając równocześnie szkodliwe działanie na białko, i prowadzi do przekrwienia błon śluzowych. Efektem jest palenie gardła przy picu wódki i częste kataru żołądka u alkoholików. Przekrwienie niewielkie błony śluzowej żołądka powoduje chwilowe zwiększenie apetytu, ale dłuższe działanie alkoholu musi doprowadzić do kataru.

Działając na białko, alkohol niszczy białe i czerwone ciała krwi. Niszczenie białych ciałek powoduje zmniejszenie zdolności obronnej organizmu czyli częste zapadanie alkoholików na choroby zakaźne, a przede wszystkim na gruźlicę. Czerwone ciała krwi rozwołają pożywienie do naszych tkanek. Gdy jest ich mniej, tkanki są gorzej odżywione — nie możemy intensywnie pracować umysłowo ani fizycznie.

Na różnych pokazach higienicznych widzieliśmy czytelnicy zdegenerowane serca i wątroby alkoholików. Serce, nasz najważniejszy organ, staje się duże, obrasta tkanką tłuszczową, mięsień sercowy ulega zwyrodnieniu. Serce nie pracuje tak, jak powinno.

Wątroba, która bierze żywy udział w przemianie chemicznej tłuszczów, magazynuje cukier, wytwarza krew i t. d. — ulega marskości i niedofunkcji.

Alkohol wywołuje szereg chorób, dla niego swoistych, jak: padaczkę alkoholową, chorobę Korsakowa i t. d. Sprzyja w powstawaniu szeregu chorób serca (dusznica bolesna), układu krwionośnego (miażdżyca) i t. d.

Znamy dobrze działanie tej trucizny na umysł, na psychikę człowieka. Alkoholik traci inicjatywę, staje się złym pracownikiem. Ludzie, niegdyś zdolni i przedsiębiorczy, pod wpływem alkoholu tracą zdolność jasnego myślenia, obowiązki swe spełniają niestannie. Z ludzi spokojnych robią się awanturnicy, żyjący pasorzytniczo, kosztem nie tylko swej rodziny, ale i państwa.

Z powodu skromnych form artykułu nie będę poruszać ściślego związku między alkoholizmem a chorobami

wenerycznymi. Wystarczy zaznaczyć jedno, że chorzy na paraliż postępowy albo nadużywali alkoholu, lub są nalogowymi pijakami.

Najstraszniejszym jest to, że alkoholizm ma duży wpływ na potomstwo. Rzadko kiedy dzieci alkoholików są normalne. Albo widzimy je niedorozwinięte umysłowo lub fizycznie, albo wyrastają z nich złodzieje i zbrodniarze. Nietylko statystyki naukowe dostarczają nam na to twierdzenie dowodów, lecz także opisy rozpraw karnych w dziennikach.

Spotykamy się często z pytaniem: czy alkohol jest pożywieniem? Pomijając już zgubne jego działanie na organizm i wiedząc, że spala się on w nas w 90 proc., zwrócić musimy uwagę, że spalanie odbywa się powoli, gdyż, jak powiedziałem, alkohol łączy się chciwie z tkanką tłuszczową i nerwową, a dopiero później wydziela się stopniowo do krwiobiegu, skąd jest częściowo eliminowany przez płuca i nerki, częściowo niszczone przez spalanie.

Ta ilość ciepła, jakaby mogła być użyta z pożytkiem dla ustroju, z nie toksycznych dawek alkoholu, nie ma praktycznego znaczenia dla odżywiania.

Na podstawie nowoczesnych badań możemy twierdzić, że alkohol nie nadaje się zupełnie jako źródło energii do pracy mięśniowej, ani do przechowywania w ustroju w postaci rezerw energii. Po drugie alkohol zwiększa wydatek energii niezależnie od tego, czy zachodzi potrzeba czy nie. Alkohol obniża procesy utleniania w ustroju i wskutek tego następuje zwiększenie kwasu mlekowego we krwi; następstwem tego jest obniżenie zasobu zasad we krwi wraz z całym szeregiem przykrych zaburzeń w przemianie materii.

Stwierdzamy w ten sposób fakt, że alkohol spala się w ustroju, jak trucizna, a nigdy jako produkt żywnościowy, jak pokarm — źródło energii dla mięśni i innych tkanek.

Spożywając pokarmy, wprowadzamy materiał do budowy naszych tkanek, które składają się (przede wszystkim) z białka, soli mineralnych i witamin. Ciała te posiadają w swej cząsteczce azot, pierwiastek, którego nie ma w alkoholu, jak również niema w nim soli, kwasu fosforowego, niezbędnego w pracy mięśniowej.

Alkohol przeszkadza w przyswajaniu innych pokarmów, co zostało stwierdzone doświadczalnie przez to, że powoduje prędkie opróżnienie żołądka, uniemożliwiając lepsze wyśkanie białka.

Przemiana cukru również cierpi znacznie przy podawaniu alkoholu. Cukrzyca w wielu wypadkach wykazuje wyraźny związek z używaniem alkoholu.

Widać więc z powyższego, że alkohol nie znajduje żadnego uzasadnienia jako produkt spożywczy. Niema również żadnej podstawy uważać alkohol za lek, jak to wielu czyni.

A teraz na zakończenie: czy istotnie monopol spirytusowy jest dla państwa przedsiębiorstwem dochodowym? Jeżeli dochód ten oznaczmy przez +a, to wydatki, poniesione przez państwo przy leczeniu alkoholików wynoszą —7a.

W ten sposób przedstawiłem fragmentarycznie niebezpieczeństwo spożywania alkoholu w tem mniemaniu, że może zainteresowani czytelnicy zajmą się szerzej tą kwestią. B. S.

Skrzynka lekarska

G. G. Bez zbadania wydzielniny trudno nam stwierdzić stan faktyczny. Niech pan pije dużo płynów — mleka. Jeśli po kilku nastu dniach stan rzekomo kataralny nie minie, należy udać się do specjalisty.

Kasyna i domy gry przerabiają na szpitale

Rozwieleniony w Meksyku hazard zwalczany jest ostro przez rząd. W tym celu zostały zamknięte domy gry w stanie Meksyk, kasyna De las Elva w Cuernavaca i obrócone na szpitale dla chorych na trąd. Foreign Club w Mexico - City został przerobiony na lokal szkolny. Te same represje stosowano do domów gry i w innych stanach.

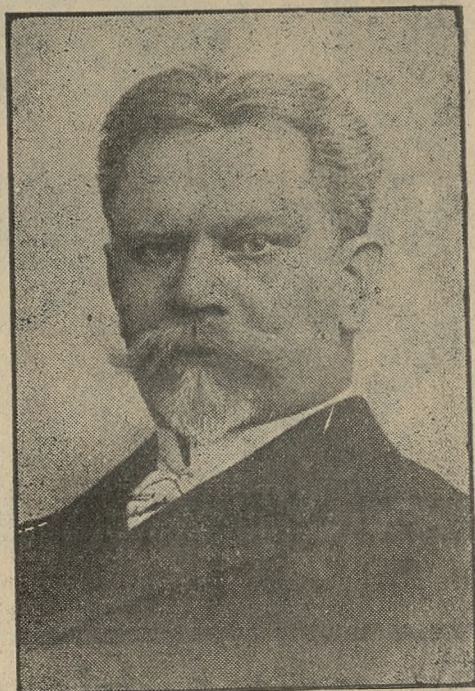
Złoty jubileusz firmy J. Stark

18 grudnia 1884 roku otwarta została w Poznaniu nowa polska placówka handlowa. S. p. Józef Stark, jubiler-złotnik, otworzył swą firmę przy ul. Wilhelmowskiej, w domu, który obecnie przy Al. Marcinkowskiego nosi numer 21. Pięćdziesiąt lat mija w tych dniach od owych czasów. Pięćdziesiąt lat, to duży odcinek czasu, a ostatnie półwiecze bogate było w doniosłe wypadki i przemiany; dla kumpiectwa szczególnie obfitowało w przeróżne, ciężkie i trudne momenty. Dla firmy, która przetrwać je potrafiła, jest to pewnego rodzaju patentem na solidność, gwarancję mocnych podstaw, na jakich jest zbudowana.

Gdy w roku 1902 zmarł założyciel firmy, opróżnione po nim stanowisko zajęła, nie cofając się przed pracą i trudnościami dzielna jego małżonka, Zofia z Suszczyńskich Starkowa. Przez trzydzieści dwa lata dźwiga ten trud na własnych wyłącznych barkach. Tylko przejściowo pomagał jej w tem syn, Kazimierz, również jubiler-złotnik z zawodu, który jednak w roku 1932 otworzył własną firmę w Gdyni. W roku 1909 firma zmieniła lokal, przenosząc się na ul. Nową pod numer 9, do gmachu Bazaru, gdzie mieści się dotąd. W nowym już lokalu obchodziła firma J. Stark pierwszy swój jubileusz, 25-lecie istnienia. Koniec drugiego ćwierćwiecza zastaje ją na tem samem miejscu, gdzie rzetelnością i fachową obsługą zdołała pozyskać sobie całkowite zaufanie klientów.

Obecna właścicielka i kierowniczka firmy, p. Zofia Starkowa znana jest nie tylko w kupieckich sferach naszego miasta. Praca zawodowa nie potra-

śluzona na niwie społecznej pracownica. — Prawdziwym mojem umiłowanem była zawsze praca obywatelska, a szczególnie praca społeczna wśród kobiet pracujących. Własne doświad-

S. p. Józef Stark

czenie nauczyło mnie, że kobiecie trudno jest wywalczyć sobie należne stanowisko w szeregu ludzi pracujących. To też wszystkie swe siły poświęciłam organizowaniu kobiet, pracowniczek różnych zawodów.

P. Zofia Starkowa była współzałożycielką Czytelni dla Kobiet. Wspólnie z ks. S. Adamskim, obecnym biskupem śląskim założyła Związek Kobiet Pracujących. Ta ostatnia organizacja w dużej mierze zawdzięcza swój rozwój jej gorliwej, pełnej poświęcenia pracy. P. Starkowa nie cofała się przed żadnym trudem, jeździła po całej Wielkopolsce z wykładami i referatami, organizowała sieć oddziałów Związku. Przez dwadzieścia dziewięć lat należy do Zarządu Głównego Związku, piastuje w nim przez długi czas godność wice-prezesa, a przez kilka lat prezesa. Związek Kobiet Pracujących jest najbardziej umiłowanym, choć nie jedynym, terenem jej pracy społecznej.

Zasługi społeczne p. Zofii Starkowej zostały odznaczone nadaniem jej w roku 1929 kawalerskiego krzyża orderu Polonia Restituta. Ojciec św. nadał jej w roku 1932 order Pro Ecclesia et Pontifice. Za pracę w ogniskach dla żołnierza polskiego w latach 1918—1920 została p. Starkowa odznaczona medalem Czerwonego Krzyża.

W dniu złotego jubileuszu firmy J. Stark najlepsze życzenia dalszego pomyślnego rozwoju na dalsze półwiecze płyną na ręce właścicielki p. Zofii Starkowej razem z osobistymi dla niej życzeniami, aby długie jeszcze lata pracować mogła na swej placówce i na ukochanym przez siebie terenie pracy społecznej. Na długie lata! (tk)

Zofia Starkowa

fiła całkowicie przykuć jej do swego warsztatu. Poza nim znajdowała zawsze czas na wydatną, pełną poświęcenia pracę społeczną.

— Nie uważałam nigdy swej pracy zawodowej i prowadzenia firmy za jedyną cel swego życia — mówi ta za-

Dział ochrony pracy na Targach Poznańskich

Zrozumienie potrzeby i opłacalności racjonalnej organizacji bezpieczeństwa i higieny pracy na terenie fabryk, kopalń i warsztatów, coraz bardziej przenika do świadomości polskich przedsiębiorców. W związku z tem daje się odczuwać zwiększony popyt na przedmioty wytwórczości w tym zakresie, t. zn. na sprzęt związany z profilaktyką wypadkowości i chorobowości przy pracy. Niestety, przemysł polski w zakresie wytwarzania odpowiednich artykułów stoi daleko w tyle za przemysłem zachodnio europejskim, gdzie istnieje całe mnóstwo odpowiednich fabryk i warsztatów, a nawet za przemysłem Z. S. R. R., w którym zorganizowano w ostatnich latach 8 wielkich fabryk, wytwarzających wyłącznie sprzęt służący ochronie pracy.

W dążeniu do pobudzenia wytwórczości krajowej w tym kierunku, a jednocześnie pragnąc ułatwić zainteresowanym przedstawicielom przemysłu naszego kontakt z istniejącą produkcją zagraniczną, Instytut Spraw Społecznych organizuje na Targach Poznańskich w 1935 r., w porozumieniu z Dyrekcją Targów i Radą Intendantów specjalny dział ochrony pracy.

W dziale tym wzięć mogą wszystkie wytwórcze i przedstawicielstwa posiadające sprzęt związany z ochroną pracy, a więc zarówno ochrony indywidualnej, np. maski, rękawice, okulary itp., jak i specjalne narzędzia, maszyny i zabezpieczenia maszyn, aparaty mające na celu poprawę wa-

runków pracy, jak wentylatory, lampy itp., przybory związane z bezpieczeństwem w ruchu kołowym a także wszelkie urządzenia i artykuły z dziedziny higieny człowieka prac. Pożądanym jest również udział wynalazków gotowych do eksploatacji w powyższym zakresie.

Z uwagi na duże znaczenie handlowe Targów Pozn., które jako największa impreza tego typu w kraju zgromadzi przedstawicieli wszystkich większych przedsiębiorstw w różnych gałęziach przemysłu z całej Polski, zorganizowanie po raz pierwszy na najbliższych Targach działu ochrony pracy wzbudzi niewątpliwie wielkie zainteresowanie wszystkich wytwórców odpowiednich artykułów. Udział w Targach Poznańskich bowiem zapewni niewątpliwie wystawcom zbyt eksponatów oraz otworzy dalsze możliwości produkcyjne.

Wszelkich informacji i wyjaśnień udziela oraz zamówienia na stoiska przyjmuje Instytut Spraw Społecznych, Warszawa, Wiejska 19 m. 4. Tel. 9-60-41.

Czy wiecie, że...

— Architekci i astronomowie - amatorzy w Los Angeles podjęli próbę odtworzenia modelu księżycy, takiego, jak go widzimy przez najsilniejsze teleskopy. Model ten mierzy 38 stóp średnicy.

— Obserwatorium astronomiczne w Los Angeles zaopatrzone zostało ostatnio w instrument optyczny, który składa się z niezliczonej ilości małych projektorów i pozwala obserwować równocześnie wszystkie znane ciała niebieskie.

FELJETON KULTURALNY

Najpiękniejsza roślina polska

Podziwiając kwitnące w maju w naszych parkach złociste kępy azalii pontyjskiej, mało kto wie o tem, że ma przed sobą nie-obcą roślinę, sprowadzoną z dalekich krajów, lecz krzew polskiego pochodzenia. Pośród około 2500 gatunków roślin kwiatowych, dziko rosnących, z których utkana jest barw-

Gałązka kwitnącej azalii pontyjskiej w pełnym kwiecie w rezerwacie w Snowidowiczach.

(Fot. Dr. S. Macko).

na szata roślinna naszego kraju, znajduje się też azalia pontyjska i jej to przyznać musimy palmę pierwszeństwa, jeżeli chodzi o piękność i okazałość przedstawicieli naszej flory. Dziś jest ona rozpowszechniona w wielu ogrodach i parkach, gdzie wytrzymuje bez przykrycia nawet najsrońsze zimy, jednakże przed 125 laty nikt jeszcze nie przypuszczał, że rośnie dziko w Europie, lecz powszechnem było mniemanie, iż ten piękny krzew jest obywatelem flory azjatyckiej, mającym swą ojczyznę w górach Kaukazu oraz Małej Azji.

Zasługę odkrycia w Polsce, a zarazem w Europie, azalii pontyjskiej zdobyło przesławne w dziejach polskiej kultury dzieło Tadeusza Czackiego — Liceum Krzemienieckie. Obok wielu innych działów nauki, znalazła w nim także botanika warunki świetnego rozwoju, związane z nazwiskami Wilibalda Bessera i Antoniego Andrzejewskiego. Ich głównym dziełem było założenie w Krzemieńcu Ogrodu Botanicznego, który zyskał sobie w krótkim czasie sławę jako ośrodek, z którego można było otrzymać nasiona rzadkich i pięknych roślin, zaś do jego popularności przyczyniła się najwięcej właśnie azalia pontyjska. Szczególnym bowiem trafem zaraz w pierwszym roku powstania Ogrodu Botanicznego w Krzemieńcu znalazł się w nim ten piękny krzew, nikomu podówczas w Europie jeszcze nie znany.

W pierwszym „Katalogu Roślin” ogrodu krzemienieckiego, drukowanym w Krzemieńcu w r. 1810, a będącym dziś białym krukiem bibliotecznym, znajduje się o tem następująca wzmianka: „plan ogrodu w Krzemieńcu jest dziełem p. M'Clair, odkrywcy pięknej azalii w lasach wolińskich; był on pomocnikiem p. Scheidta, profesora historii naturalnej w Krakowie, który poprzednio zajmował taką samą katedrę w Krzemieńcu”. Przesadzona z lasów wolińskich do ogrodu krzemienieckiego około 1810 roku i pielęgnowana tu przez ogrodnika naczelnego Grana tu przez ogrodnika naczelnego Grana tu przez ogrodnika naczelnego Grana, rośla widocznie dobrze, gdyż w katalogu z r. 1812 wymieniono ją i oferowano jej nasiona zagraniczą i wprowadzenie azalii pontyjskiej do ogrodu europejskich, a pepinjerą dla niej stał się Krzemieniec. W starych katalogach Liceum z okresu od 1812—1830 jakie miała w ręku, znajdują się ślady wielkiego na nią popytu w postaci zamówień nasion. napływu w postaci zamówień nasion. napływu w postaci zamówień nasion. napływu w postaci zamówień nasion. napływu w postaci zamówień nasion.

Przypomniałem tutaj te zapomniane karty z historii odkrycia najpiękniejszej rośliny polskiej, ponieważ —

jak sądzę — jest ona chlubną dla ogrodnictwa polskiego.

Azalia pontyjska w stanie dzikim jest mieszkanką naszych kresów wschodnich. Dokładne badania obszaru, który zajmuje, przeprowadzone głównie przez polskich botaników (m. in. przez profesora Uniwersytetu Poznańskiego, dr. J. Paczoskiego), wykazały, że jej zasięg geograficzny w Europie ograniczony jest do wielkiej „wyspy”, położonej na pograniczu Wołynia i Polesia, po obydwu stronach granicy politycznej naszego państwa. Wyspa azalii, zajmująca u nas około 160 km. kw. powierzchni, przekracza ku północy o jakieś 25 km. linię kolejową, prowadzącą do stacji granicznej Ostki, w kierunku południowym zaś zatrzymuje się w odległości kilkunastu kilometrów na północ od Korca. miejscowości słynnej ongiś ze swej porcelany.

W obrębie swego zasięgu wolińsko-poleskiego rośnie azalia gromadnie, tworząc często lite podszycie w lasach sosnowych. W okresie kwitnienia, t. j. od połowy maja do połowy czerwca, gdy pokryje się milionami dużych, złocistych kwiatów, wnosi do monotony sośnin kresowych nieporównany urok egzotycznego piękna, jakiego nierzadko szukalibyśmy gdzieś w Europie. W tym czasie wydzielają jej kwiaty tak silny i odurzający zapach, że — jak mi opowiadano — ludzie od niego tumanieją, a pasterzy i robotników leśnych opanowuje senność. Mówiono mi też, że w porze kwitnienia azalii w pasie granicznym służba naszych strażników jest utrudniona a przemysłowcy korzystają wówczas chętnie

Zarośla azalii w lesie sosnowo-brzozowym, w rezerwacie w Snowidowiczach.

nie z ukrycia w jej zaroślach, gdyż łatwiej im wtedy przekraczać granicę. Oczywiście, za ścisłość tych informacji nie biorę odpowiedzialności.

O ile oglądanie zarośli kwitnących azalii w lesie wolińskim zaliczyć można z pewnością do rzędu atrakcji, podciągających każdego miłośnika przyrody, to zapuszczenie się w jej gęstwinę jest przedsięwzięciem podobnie ryzykownym, jak przedzieranie się przez gęstwinę kosodrzewiny w górach. Krzew ten tworzy bowiem liczne, krótkie a szytywne pędy, któremi zaczepia o ubranie i łatwo je rozdziera. Ludność miejscowa zna tę właściwość azalii i dlatego nadała jej niezbyt estetyczną nazwę „drapieżnik” (t. zn. rośliny targającej spodnie); inną, popularną i piękniejszą jej nazwą ludową jest nazwa „woniaczka”.

Jest rzeczą bardzo interesującą, że azalia pontyjska posiada, poza opisaną wyżej wyspą wolińsko-poleską, kilka znacznie od niej oddalonych, małych placówek. Najdalej ku północy wysunięta jest jej odosobniona placówka nad jeziorem Kniaź na północnym Polesiu, zaś najdalej ku zachodowi położona jest mała wyspa w Małopolsce w miejscowości Wola Zarczycka pod Łęka, gdzie odkrył ją dopiero w r. 1909 nauczyciel szkoły ludowej, J. Jędrzejewski, a opisał prof. Marjan Raciborski. Lud nazywa ją wtem miejscem „zieloną”.

Ze stanowiska geografii roślin jest występowanie azalii pontyjskiej w dzikim stanie w Europie prawdziwą zagadką naukową. Nie ulega wątpliwości, że rośnie ona u nas dziko i że pochodzi z Kaukazu, pozostaje jednakże dotychczas tajemnicą, w jakim czasie

dotarła stamtąd do Europy. Ponieważ w obecnym okresie klimatycznym wyspa wolińsko-poleska azalii oddzielona jest od Kaukazu olbrzymią przestrzenią bezleśnych stepów i półpustyni, wynoszącą w linii powietrznej około 800 km., przeto przypuścić należy, że do stała się ona do nas z Kaukazu w okresie bardzo dawnym, gdy klimat we wschodniej Europie był zupełnie inny, aniżeli dzisiaj. Wśród wielu różnych zapatrywań, jakie wypowiedziano na ten temat, najbardziej prawdopodobnym jest przypuszczenie, że czas migracji azalii z Azji do Europy odnieść należy do zamierzających czasów ery trzeciorzędowej.

Jakkolwiek rozwiązana zostanie kiedyś przez naukę tajemnica pochodzenia azalii pontyjskiej w Polsce, jedno nie ulega wątpliwości: jest to roślina tak piękna, rzadka i interesująca, że postawić ją trzeba na jednym z pierwszych miejsc w rzędzie osobliwości i zabytków naszej przyrody. Ochrona jej przed zniszczeniem jest też jednym z ważnych zadań czynników odpowiedzialnych w tej dziedzinie pracy kulturalnej w Polsce. Dotychczas udało się zapewnić azalii pontyjskiej zupełną ochronę w dwóch rezerwach, specjalnie w tym celu stworzonych przez administrację lasów państwowych. Jeden znajduje się w powiecie sarniejskim w miejscowości Snowidowice w leśnictwie Długosielskim i obejmuje 23 ha lasu sosnowego z podszyciem azalii, drugi położony jest w tym samym powiecie w miejscowości Karpiówka i ma 30 ha powierzchni. Niestety poza temi dwoma małymi obszarami, w których azalia pontyjska jest pilnie chroniona, narażony jest ten przepiękny krzew gdzieś na dewastację i bezwzględne niszczenie. Również niepewna jest przyszłość małej wyspy w Woli Zarczyckiej pod Łęka, gdzie niemal co roku fa-

Dom pełen świeżego zapachu

i 100% higieny
przynosi bakterjobójce

MYDŁO OZONOWE HEZA

Kawałek 80 gr • karton zł 2,25

Praktyczny podarek gwiazdkowy.

Henryk Zak - Poznań

Pg 8 494-Z 206

muja się ich głosem, ich lotem. Udzielamy im chętnie gościnności, której innym zwierzętom odmawiamy...

Wśród tych śpiewaków skrzydlatych wybitną odgrywa rolę czyżyk.

Czyżyk jest ptaszkiem wesółym i pełnym temperamentu i starzy ptasznicy polecają go gorąco jako ptaszka pokojowego. Tak się oswaja, że z klatki wychodzi i wraca na zawołanie.

Niepodobna patrzeć obojętnie na jego zwinnie podskoki, popisy gimnastyczne, przechylenie zalotne główki i błyski piwnych oczu.

Czyżki mają dzióbek krótki, nieco wypukły, pazurki mają krótkie i słabiej rozwinięte. Wierzch i karczek czarny, szyjka i ramiona zielono-żółte z podłużnymi smużkami, łuska, szyjka, gardziółko i pierś zabarwione pięknie na żółto z odcieniem oliwnym, spód i boki prawie białe, górne pokrycie ogona obramowane czarno-zielono. Oczy są ciemno-piwe. U samczki są górne piórka zielono-brunatne i zabarwienie wogóle bliedsze.

*

Czyżki żyją w całej Europie i Azji, ale muszą mieć lasy, gdzie na świerkach i jodłach wija swoje „niewidzialne” gniazdko.

Czyżyk ma podobno jakiś czarodziejski kamyczek, który włożywszy do gniazdko czyni je niewidzialnym!

U nas lubi przenosić się z miejsca na miejsce, i tylko wówczas, gdy ma pisklęta, staje się domatorem.

W lecie lubi przebywać w górach lesistych i stąd robi wycieczki do nas.

Czasem zjawiają się czyżki zimą tysiącami, rozkwaterowane po wsiach, czasem ich brak prawie zupełnie. Z okolic bezdrzewnych uciekają, przebiegają przeważnie w koronach drzew wysokich.

Czyżyk dba o wygląd zewnętrzny; rankiem skoro świt, najpierw myśli o swej toalecie i z piórek strzepuje pył, gładzi je dzióbkiem, wyczeszcza starannie i czyści poszczególne piórka w skrzydełkach i ogonie. Po ukończeniu toalety podśpiewując, podskakuje i szuka żeru.

Przebywa chętnie, gdzie są gęste i cieniste gałęzie świerków, które mu dają nawet zimą pewne schronienie, zwłaszcza przed nocnymi ptakami drapieżnymi. I w naszych parkach i w naszych ogrodach, gdzie są świerki, czują się czyżki i inne ptactwo śpiewające, które pozostaje u nas przez zimą, bardzo dobrze. To też najchętniej ustawiamy tutaj deszczulki ze żerem dla ptaszków. Erel.

Z naszej przyrody

Co mówi ornitolog Brehm o ptaszkach śpiewających i o ich stosunku do ludzi? — Poeci-ptaki — Czyżyk jako ptaszek pokojowy — Niewidzialne gniazdko — Gdzie przebywa najchętniej? — Świerk jego drzewem uprzywilejowanym — Pamiętajmy o nim zimą

Brehm pisze o ptakach: Ptaszki śpiewające są istotkami uprzyjemniającymi człowiekowi życie. Są one najbardziej uprzywilejowanymi u nas stworzeniami wśród zwierząt. Posiadają w wysokiej mierze miłość do ludzi. Zdobywają ją wdziękiem postaci, kolorowością piórek, zwinnoscią ruchów; oczywiście cenimy sympatyczne zabarwienie ich głosu i okazywane przez nich dla nas przywiązanie.

Wiemy, że już pierwsi ludzie, o których doszły nas słuchy z dalekiej przeszłości, przyjaźnili się z ptakami. Dzicy brali je w obronę, kapłani minionych wieków uważali je za zwierzęta poświęcone bogom; poeci starożytności i poeci teraźniejsi entuzjaz-

Elektryczność w gospodarstwie domowym Szwecji

Ostatnio odbyło się w Sztokholmie posiedzenie towarzystwa dla racjonalnego użycia elektryczności, celem dokonania przeglądu postępów w dziedzinie elektryfikacji w Szwecji. Na posiedzeniu tem stwierdzono, że konsumpcja elektryczności w Szwecji na jednego mieszkańca jest dwukrotnie większa, niż we Francji, ale jednak nie dosięga jeszcze cyfr konsumpcji na 1 mieszkańca w Szwajcarii i Norwegii. Postęp w tej dziedzinie w ciągu lat ostatnich jest jednak ogromny i tak np. zużycie elektryczności w prowincji szwedzkiej Kristenhamn jest obecnie 4 razy większe niż w r. 1928, a w Skelleftea potrojiło się ono w ciągu ostatnich 6 lat.

Ciekawem jest, iż w niektórych dzielnicach wzrosła znacznie liczba domów, zaopatrzonych we wszelkiego rodzaju instalacje elektryczne, a także w kucharki elektryczne. Ponadto jeden z członków towarzystwa oświadczył, że ostatnie udoskonalenia w lampach elektrycznych pozwalają na osiągnięcie światła lepszego o 22%, niż to było dawniej możliwe.

RUCH KOBIECY

W 10-lecie ustawy o ochronie pracy kobiet i młodocianych

W roku bieżącym mija już 10 lat od chwili, gdy weszła w życie (2 lipca 1924 r.) polska ustawa o ochronie pracy kobiet i młodocianych, wniesiona do sejmiku przez postanek Klubu narodowego p. Wandę Ładzińską.

Wprowadzenie tej ustawy było bezwzględnie konieczne, licząc na poprawę sytuacji kobiet i młodocianych, zatrudnionych w przemyśle, rolnictwie, handlu, usługach, a więc w tekstylnym, chemicznym, poligraficznym, odzieżowym, papierniczym i spożywczym i kwestia ochrony tych ołbrzymich rzesz kobiet, pracujących przed wyzyskiem pracodawcy, oraz stworzenie im znośnych warunków pracy była niezbędna — tembardziej, że kobiety pracujące stały, a raczej prawie wcale niezorganizowane zawodowo, nie umiały i nie mogły same bronić swych praw.

Kwestia tolerowania, bądź zwalczania pracy zawodowej kobiet, niepokoi z coraz większą siłą umysły współczesnych. Ustalono przyczyny ekonomiczne (niedostateczność zarobków mężczyzny, brak środków do życia kobiet samotnych), jak i przyczyny moralne i społeczne (pęd do usamodzielnienia się), które wpłynęły na wzrost zatrudnienia kobiet w przemyśle. Cokolwiek jednak wymyślono „za i przeciw“ pracy kobiet — pozostało faktem, że ołbrzymia, wielomilionowa armia kobiet tkwi na posterunku w swej pracy zawodowej, że z postępu tego niełatwo i nieodrazu ustąpi — i że praca ich wyzyskiwana przez pracodawcę, musi być uregulowana i chroniona przepisami prawnymi, zagwarantowanymi przez państwo.

Ustawa o ochronie pracy kobiet i młodocianych, wprowadzona w życie tylko dzięki usilnemu naciskowi kobiet — posłanek miała wnieść element uzdrowienia do fatalnych warunków pracy kobiecej w przemyśle. Życie jednak i doświadczenia lat następnych wykazały, że owe szeroko rozbudowane projekty dobrodziejstw i ułatwień w pracy musiały w praktyce ulec znacznej redukcji.

Dodatknie i ujemne skutki ustawy

Ustawa nie szła oczywiście na rękę pracodawcom. Pierwsze już lata po wejściu jej w życie — to przedewszystkiem okres usilnego poszukiwania sposobów... „wykreślenia się“ od obowiązujących przepisów, obejścia prawa, byle tylko uwolnić się od narzuconego ciężaru świadczeń i utrudnień. Do znanych wypadków należało np. — w mniejszych zakładach przemysłowych — zatrudnianie — 99 kobiet zamiast 100, by uniknąć obowiązku zakładania żłobka, lub też ukrywania kobiet pracujących w nocy w różnych zakamarkach i tajemnych ukryciach, w razie nadejścia niespodziewanej kontroli. Niewyczerpana była i jest pomysłowość pracodawców w omijaniu przepisów, chroniących kobiety; wiele z nich nie jest wogóle wykonywanych (np. większość robotnic zrzuca się wogóle urlopu w obawie przed utratą pracy). Obwarowanie pracodawców przepi-

sami ochronnymi zniechęciło wielu z nich do pracy kobiet — jeżeli większość z nich nie rezygnowała z pracy kobiecej to głównie dlatego, że jej zarobki były śmiesznie niskie, wynosząc stale od 30 do 50% zarobków mężczyzny.

W każdym razie istnienie przepisów o ochronie pracy kobiet — wpłynęły z jednej strony na pewne polepszenie losu kobiety pracującej — z drugiej strony pogorszyły jej sytuację na rynku pracy, zwłaszcza, że pogłębiając się kryzys gospodarczy wywołał ogólny spadek liczby zatrudnionych.

Spadek zatrudnień.

Spadek zatrudnienia kobiet w przemyśle, wywołany powyższymi przyczynami, zaznaczył się w ciągu ostatnich 4 lat bardzo wyraźnie, we wszystkich gałęziach przemysłu. Uwidacznia to dostatecznie zestawienie procentowego stosunku kobiet zatrudnionych w przemyśle (ilość kobiet wobec ilości zatrudnionych mężczyzn) w pierwszych latach niepodległości i w ostatnim roku 1933 (dane na 1 stycznia 1934 r.):

przemysł	niepodległości	1. 1. 1934
włókienniczy	56%	54,8%
metalurgiczny	27%	14,3%
chemiczny	31%	28,8%
papierniczy	47%	37,8%
poligraficzny	46%	31,1%
drzewny	19%	13,3%

Jak widzimy, pomimo wahań i spadku zatrudnionych, liczba kobiet pracujących w przemyśle jest znaczna i wobec tego musiała powstać instytucja (Inspektorat pracy), która w pewnej chociaż mierze gwarantowała wykonywanie ustaw o ochronie pracy tej kategorii robotników, pod każdym względem najsłabszych w walce o swoje prawa, poddających się z łatwością wyzyskowi.

Inspektorki

Wielkie usługi w stosowaniu kontroli nad ochroną pracy kobiet i młodocianych położyły przedewszystkiem inspektorki i podinspektorki pracy, które dzięki swej energii, taktowi, umiejętności podchodzenia do spraw, wymagających niejednokrotnie serce i miękkości kobiecej — zyskały sobie szybko zaufanie robotników i powszechne uznanie dla swej pracy.

Na stanowisko pierwszej inspektorki pracy dla spraw kobiet i młodocianych została powołana w r. 1927 p. Halina Krahelska; w latach następnych szeregi inspekcji kobiecej wzrosły tak, że obecnie liczba inspektorek i podinspektorek wynosi około 10 proc. ogólnej liczby inspektorów pracy.

Szczególnie ważną i owocną w skutki okazała się interwencja inspektorek pracy w związku z zatrudnieniem młodocianych. Sprawa pracy młodocianych jest problemem specjalnej wagi, obfituje niestety w liczne anomalie — zajmujemy się więc tą kwestią w oddzielnym artykule.

ALINA ORZECOWSKA.

Warszawa.

Praca społeczna kobiety

Żyjemy w czasach trudnych — wszystko na świecie się przeżywa — tworzy się nowy porządek i szuka sobie nowych dróg.

Czasy obecne to epoka „nowo-postępowa“, gdzie moralność zanika, a na jej miejsce występuje rozkład społeczny.

Do podniesienia duszy ludzkiej dąży i dzisiaj nietylko różne organizacje i stowarzyszenia, lecz liczne zastępy kobiet i mężczyzn. Również liczne zrzeszenia wśród młodzieży akademickiej świadczą o tem, że w tysiącach dusz ludzkich kiełkuje pragnienie życia wyższego, szlachetnego.

W pracy nad umoralnieniem najwięcej zdziałać może młoda kobieta, gdyż jaka młodzież, takie społeczeństwo, taki naród.

Praca nad umoralnieniem ma doniosłe znaczenie — powinna ona być zadaniem każdej etycznie myślącej kobiety. Taka praca przyniesie poży-

tek nietylko rodzinie, ale całemu państwu.

Praca kobiety może wydać obfite plony — a to jej więcej jest dane, niż mężczyźnie. Lecz niejedna z kobiet stoi bezradna, nie wiedząc, jak zabrać się do tej pracy — brak jej tego warka, potrzebnego do zahaczenia osnowy, z której powstać ma tkanina umoralnienia społecznego.

W pierwszej linii zatem pracę w tym kierunku należy podjąć się w domu — w rodzinie. Często nawet szkoła przypisuje się winę moralnych niedomagań dzieci, lecz jeśli matki będą odpowiednio wychowywały swoje dzieci dając im dobry przykład, na pewno dzieciom ich nie zaszkodzą żadne ujemne wpływy — gdy naodwrot najlepszy wpływ nic nie pomoże, jeśli dzieci w domu rodzicielskim nie znajdą żadnych podstaw moralnych niłobrych zasad.

Za jedyny czynnik wychowawczy

niestety często uważa się szkołę, gdy daleko ważniejszym jest rodzina. Szkoła nie daje tego — bo dać nie może — co daje dom rodzicielski. Wielu doktorów Kościoła, którzy kształcili się w szkołach pogańskich, nietylko nie ulegli wpływom pogańskim, ale zostali świętymi i filarami Kościoła. Są to święci Hieronim, Bazyli, Grzegorz i tylu innych, a św. Augustyn — znany ze swojego życia burzliwego — nawrócenie swoje zawdzięcza matce, która ustawicznie czuwała nad nim.

Słusznie zatem mówi przysłowie, że jaka kobieta, takie społeczeństwo, gdyż kobieta wychowuje i kształci serca narodu i jej przypaść w udziale zaszczytne zadanie, wychowania „małuczkich“, którzy później mają być chluba społeczeństwa. Moralne odrodzenie więc zapoczątkować należy w rodzinie, gdyż chcąc umoralnić społeczeństwo, trzeba najpierw umoralnić rodzinę.

Posłannictwo kobiety wzniosłe jest

i rozległe — nie wolno jej uchylać się od pracy społecznej i wymawiać się, że jako jednostka nic nie zdziała, bo każdy człowiek choćby najmniej oświecony posiada broń najdoskonalszą, o której często zapomina, t. j. duszę nieśmiertelną — ma więc głęboką do uprawy, bo duszę własną, swego otoczenia i dusze bliźnich.

Czasy obecne wymagają od kobiety więcej pracy społecznej niż kiedykolwiek, gdyż demoralizacja się szerzy, etyka zanika — a w takich warunkach musi nastąpić rozkład, bo „tam, gdzie obyczaj skażony, duch ostać się nie może“.

Najważniejszym zadaniem kobiety jest ratować w społeczeństwie ten pierwiastek moralny — a powinna ona z zamilowaniem zabrać się do tej pracy, inaczej bowiem praca ta nie przyniesie pożądanego wyniku.

Łucja Rydlewska.

Poznań.

Najmłodsza kwestarka

Mała kwestareczka na rzecz Czerwonego Krzyża przypina prezydentowi Rooseveltowi odznakę organizacyjną.

Kurs dla kierownictw

Oddziałów K. St. Kobiet w Poznaniu.

W dniach 1 i 2 grudnia na sali Domu Królowej Jadwigi odbył się kurs dla kierownictw Oddziałów Kat. Stowarzyszenia Kobiet w Poznaniu. Uczestniczki zebrały się nader licznie, chociaż bowiem o obznajmienie się z nowym statutem oraz wskazaniemi centrali krajowej.

Zjazd otworzyła prezeska Kat. Stow. Kobiet, p. Kubicka, poczem prezeska centrali krajowej — Katol. Zw. Kobiet — pani Rzepka, omówiła najważniejsze punkty nadanego przez Episkopat i uzgodnionego z władzą państwową statutu. Opiera się on na zasadzie wszechstanowoci i jest jednolity dla stowarzyszeń męskich i żeńskich, dorosłych i młodzieży.

Po włączeniu do Akcji Katolickiej stowarzyszone zobowiązane są podporządkować się bezwzględnie Episkopatowi, który jest za ich działalność odpowiedzialny. Stowarzyszenie jest zupełnie apolityczne, jego celem podstawowym jest urabianie członków „na światłych i czynnych członków Kościoła katolickiego, przygotowanie ich do indywidualnego i zbiorowego apostołstwa Chrystusowego oraz szerzenie zasad katolickich poprzez wszystkie dziedziny życia i kultury“. Jednym słowem — przez wprowadzenie ducha katolickiego i zasad moralnych w życie rodzinne, społeczne, zawodowe i państwowe, przez oddziaływanie na wszelkie tezy życia objawy i dążenia — organizacja wychowywać ma idealny typ apostoła, wiernego syna Kościoła katolickiego i świadomego swych wobec państwa obowiązków — obywatela.

Naczelna władza katolickich Stowarzyszeń Kobiet jest centrala krajowa — Katolicki Związek Kobiet, który znajduje się w stałym kontakcie z Naczelnym Instytutem Akcji Katolickiej (N. I. A. K.).

Ten sam stosunek zachodzi między Diecezjalnym Instytutem Akcji Katolickiej a Katolickim Stow. Kobiet składającym się z oddziałów, utworzonych przy parafiach. Przy Stowarzyszeniu, jako reprezentant Biskupa, mianowany został przez Episkopat asystent kościelny. Patronką organizacji jest N. Marja Panna — święta Dzień Zwiastowania, d. 25 marca.

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

Piękne uroczystości 350 l. Jubileuszu Sodalicyj odbyły się prawdopodobnie radośnym echem w sercach licznej rzeszy Sodalisek i wzmogły w nas nie tylko kult dla Przenajświętszej Dziewicy, lecz i szczerą przedsięwzięcie naśladowania Jej cnót przedziwnych.

Zebrań prezesek Konferencji św. Wincentego à Paulo w dniu 5. 12. ze ślicznym referatem hr. Róży Zółtowskiej z Nekli, wzbogaciło umysł nasz o niejedną cenną wskazówkę, a plonem jego niech będzie wzmocniona ofiarność dla chrześcijańskiego miłosierdzia, które od wieków łagodzi nędzę ludzką i materialną oraz zasługuje wyłącznie i w całej pełni na nasze poparcie.

Jedną z placówek charytatywnych, którą już tyłokrotnie polecałyśmy względem Ziemianek, to Towarzystwo Pomocy dla Inteligencji. Dodałyśmy sprawozdania z ostatniego zebrania przewodniczących, odezwę Towarzystwa, prosząc o pomoc, czy to gotówką lub w odzieży i żywności. Adres Biura Tow. Pomocy dla Inteligencji: Poznań, Podgórna 10a.

Na cele Towarzystwa — otwarta jest od 5-17 grudnia włącznie wystawa robót ręcznych i kawiarnia z pieczywem i przekąskami, przy ul. Ratajczaka 37, I. piętro (nad Fangratem).

Ufamy, że każda z Ziemianek, która w tym czasie była lub będzie w Poznaniu, zechciała lub zechce ją odwiedzić i temsamem przyczyni się do zwiększenia funduszy gwiazdkowych.

We wtorek, dnia 18 grudnia, o godz. 14.30 (pół do trzeciej) odbędzie się zebranie Szubińskiego Koła Ziemianek. Zarząd prosi o liczne przybycie.

Listopadowe zebranie gnieźnieńskiego Koła Ziemianek odbyło się przy licznych udziałach pań. Po powitaniu 2 nowych członkiń przewodnicząca p. Al. Brzeska zdała sprawozdanie kasowe ze Zjazdu regionalnego i z Wystawy ogrodniczej w Gnieźnie.

Kolb gnieźnieńskie, chcąc przyjąć z pomocą dotkniętym powodzia, postanowiło z wiosną wysłać do okolic zniszczonych z własnych ogrodów siewy, krzewy i drzewka owocowe.

Uchwalono też urządzenie kursu trykotarstwa w Witkowie.

Po skończonych obradach, panie udały się na zorganizowany przez Zw. Pań Domu wykład ks. prof. Skazińskiego, na temat religijnego wychowania młodzieży. Prelegent, popierając swoje wywody licznymi przykładami i doświadczeniami z własnej pracy pedagogicznej omówił poszczególne okresy życia religijnego dzieci i młodzieży.

31 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

CIĄNIENIE PIERWSZE

Po 100.000 zł na nr. nr.: 120717 157289 172737.
Po 20.000 zł na nr. nr.: 133655 169914.
Po 10.000 zł na nr. nr.: 49238 52805 177850.
Po 5.000 zł na nr. nr.: 6412 78826 135217.
Po 2.000 zł na nr. nr.: 27354 32910 40110 79527 136366.
Po 1.000 zł na nr. nr.: 6272 20190 37022 51351 89875 100920 104560 121861 147280.
Po 500 zł na nr. nr.: 1401 2252 46048 47208 63979 69661 119368 157018 1366230.
Po 400 zł na nr. nr.: 5210 6555 13077 22989 24613 29105 42641 45264 96521 103643 118442 138291 140342 144704 155271 161805 175944.
Po 300 zł na nr. nr.: 47938 57127 58098 61582 80383 81027 88188 99776 101212 109031 109574 112763 119281 120073 127378 131304 148235 154534 164188.
Po 250 zł na nr. nr.: 5213 18504 24822 26553 27442 31886 34590 38392 42138 76140 51430 53600 55270 57674 59257 62473 64578 65622 66746 71774 72149 75908 90926 92040 92172 94180 98283 101234 109285 113275 119842 115776 126941 127763 134779 138158 139388 163745 163300 163834 166203 171369 176612.

Po 200 zł na numery:

57 172 416 1504 614 816 2041 168 662 878 3275 592 4130 61 339 489 5501 612 755 6037 67 237 7321 427 728 92 959 8021 506 648 9081 651 10470 890 11178 506 770 12053 275 914 59 13054 932 14001 372 714 15036 591 702 28 941 16390 17027 320 441 93 805 911 18664 19646 20233 304 636 80 21210 334 56 410 19 585 22220 675 909 97 23186 348 573 756 864 939 61 62 24005 136 76 466 968 25532 26011 192 236 406 508 618 27789 913 28528 655 29125 30603 31315 18416 32473 33190 249 652 914 34292 363 35234 88 401 48 607 36547 794 37140 69 428 43 653. 38163 449 515 893 39241 801 19 41607 929 42631 792 941 89 43352 77 91 552 83 872 44203 23 420 86 589 616 752 863 934 45300 425 30 46465 613 34 971 47001 259 480 699 798 994 48065 229 879 930 49311 692 769 851 941 66 60074 112 861 74 51173 230 52549 54174 339 40 657 55195 207 421 716 21 922 56435 513 724 57030 670 74 899 58674 816 936 59092 835 925 60266 61062 710 872 62190 284 698 63696 64249 566 745 858 65124 369 756 966 66057 405 37 47 73 521 752 847 997 67259 323 64 556 71 68175 402 771 98 835 69436 664 70274 306 585 956 71004 323 566 72028 380 73962 74199 339 702 845 75038 87 468 68 640 710.

77153 77 816 912 78030 158 874 76056 275 826 80128 70 408 81113 445 82341 536 85 791 83211 84335 85109 223 616 770 86551 884 950 87211 464 540 621 88036 557 851 89059 402 90113 300 91041 180 283 965 84 92278 550 993 93261 330 625 807 94218 549 792 848 95054 477 962 96426 87 672 77 772 97197 612 814 98054 445 99492 884 971 100036 190 202 07 489 659 773 101619 102064 161 269 80 333 49 91 421 654 855 921 35 103168 314 582 104093 154 232 315 525 602 105245 358 514 80 871 106077 180 107164 108585 878 969 109243 724 110287 642 703 111138 292 305 86 599 112039 153 870 113396 404 76 508 27 86 729.

114095 727 48 115313 410 116538 678 800 118057 382 793 848 119449 554 120318 621 768 121160 512 87 122450 542 616 753 123378 86 735 939 124805 29 969 125745 882 126310 795 824 127327 401 38 85 96 128111 16 269 320 50 639 129033 172 376 611 130248 94 389 413 780 131322 424 922 132207 397 424 714 133152 322 134286 325 70 594 135082 207 464 669 847 136148 311 95 590 602 21 76 964 137120 75 236 673 138187 139235 405 99 536 140238 985 141015 28 47 499 142064 130 341 692 827 921 143127 503 47 749 144125 35 41 260 310 624 45 813 145206 29 435 146061 481 522 845 995 147678 148049 507 722 57 88 817 966 91 149346 407 887 954 150531 712 151 404 27 81 679.

152096 98 242 872 931 153407 643 52 154016 232 155056 886 933 156489 157004 105 375 432 40 534 999 159281 504 71 725 98 892 160043 213 83 510 828 161504 27 648 897 940 163083 133 866 999 164083 194 427 56 555 165010 242 315 79 556 649 996 166415 774 936 167153 92 333 605 867 978 168391 439 947 169006 89 95 618 170041 153 435 172211 622 173228 59 328 31 174007 17 179 215 340 541 175176 538 712 24 902 176250 351 539 710 45 965 177047 255 320 178483 612 97 179853 912.

Po złotych 50 na numery:

338 76 468 628 891 1237 997 2614 90 844 3010 38 283 834 48 991 4038 134 259 405 56 57 634 259 405 56 57 634 719 5776 815 6159 298 401 550 644 741 7260 638 67 712 37 8108 318 54 670 93662 89 10318 579 695 710 845 915 79 11392 407 607 88 763 8771 12254 371 994 13270 517 760 15012 348 502 607 60 721 825 16082 157 210 82 86 403 591 754 817 934 17019 385 706 18240 644 906 19388 597 845 939 95 20068 372 73 437 595 893 930 21045 258 303 52 447 716 22034 231 51 457 847 23359 76 435 639 837 24095 276 86 471 86 657 87 745 859 25250 55 412 525

POD ZNAKIEM POLSKIEJ AKADEMII LITERATURY

GEBETHNER i WOLFF. ROZPISUJĄ

SUBSKRYPCJĘ

NA TANIE ZBIOROWE WYDANIE

PISM BOL. PRUSA

W 26 TOMACH (CA 7000 STR.)

CO MIESIĄC 1—2 TOMY (4 T. KWARTALNIE)

REDAKTORZY: PROF. DR. I. CHRZANOWSKI, PROF. DR. Z. SZWEYKOWSKI

CENA: A. BROSZUROWANE: 88 zł + 10 zł na przesyłkę, płatne: I-sza i II-ga rata po 10 zł, dalsze 13 rat mies. po 6 zł

B. OPRAWNE (pótno): 115 zł + 10 zł na przesyłkę, płatne: I-sza i II-ga rata po 10 zł, dalsze 14 rat mies. po 7,50 zł

Przy odbiorze w księgarni (tylko w Warszawie) odpada koszt przesyłki.

PRZY WPLACENIU CAŁEJ KWOTY ZGÓRY 10 ZŁ OPUSTU.

Raty winny być uiszczane do 5-go każdego miesiąca; opóźnienie powoduje wstrzymanie wysyłki odpowiedniego tomu.

PO ZAMKNIĘCIU subskrypcji w sprzedaży będą tylko niektóre tomy i to po cenie znacznie wyższej.

Tg 1852

DO WYDAWNICTWA GEBETHNER i WOLFF, WARSZAWA, ZGODA 12

Zgłaszam subskrypcję na 26 t. PISM BOLESŁAWA PRUSA w broszurze — w oprawie — z przesyłką — z odbiorem w księgarni. Równocześnie wpłaciłem na P. K. O. konto Gebethner i Wolff Nr. 16.655 całą należność zł..... zgóry — 1-szą ratę w kwocie zł 10,—, resztę obowiązuję się wpłacić w 14—15 ratach.

NAZWISKO I IMIE

ADRES (poczta, miejscowość, ulica, numer domu):

WYPEŁNIĆ DOKŁADNIE I CZYTELNIE, niepotrzebne skreślić.

PODPIS

K. Pozn.

26079 143 249 663 842 74 88 986 27185 87 259 68 692 816 28264 77 574 695 773 29185 376 30174 410 520 80 708 879 950 31027 174 334 63 771 988 32165 71 283 839 33016 259 865 500 943 66 72 34239 410 63 737 829 35033 104 228 68 365 507 988 36470 522 639 57 766 826 930 46 56 37019 81 594 905.

38090 267 96 343 869 39130 325 514 849 56 956 40100 39 79 213 439 69 684 41055 199 218 352 441 42214 365 72 413 90 43075 499 604 87 786 887 44047 233 352 98 756 96 923 42 45330 80 85 411 56 514 639 86 967 46265 83 47293 321 38 599 854 48246 691 49378 645 763 825 34 915 57 50057 489 577 51199 218 944 86 52022 53 63 158 72 599 680 53580 619 50 880 54019 107 20 338 559 850 55017 53 216 28 391 562 75 723 887 56054 134 261 504 707 51 823 95 983 99 57064 77 82 199 400 37 764 65 851 903 25 58024 140 629 58 739 59269 568 617 824 906 60432 510 15 20 61203 304 527 29 70 836 909 62005 46 496 612 43 54 63156 284 302 407 829 980 64012 713 41 952 65192 373 87 585 721 66080 214 19 30 67 67376 597 613 953 68980 69168 52 418 745 69 70132 382 414 24 521 50 691 794 992 71058 266 75 321 65 705 812 966 72174 488 73410 48 571 635 74031 72 263 97 300 50 889 75049 948.

76636 908 77293 802 48 927 82 78172 238 53 329 424 52 571 632 804 996 79032 89 154 702 80030 275 86 394 81027 83 260 476 675 810 60 948 82092 126 73 79 201 39 327 67 549 83234 576 84025 65 858 85155 486 646 794 914 63 86300 35 58 520 763 924 59 87472 90 806 88027 184 262 779 812 89149 314 426 550 812 25 91 914 90272 89 319 28 72 815 91187 394 829 92008 337 91 418 587 92 629 93380 502 12 814 39 951 94196 326 656 730 831 62 95008 216 662 775 96121 735 864 986 97124 542 903 38 73 98020 76 316 478 639 854 974 99097 225 423 687 754 100026 106 632 328 413 560 622 101011 330 60 419 555 102165 247 48 94 381 671 103029 91 448 723 803 60 104025 269 332 495 105355 106298 312 675 711 99 816 91 107340 462 583 821 965 108292 109449 658 756 110114 32 66 414 747 111215 676 720 32 86 879 83 927 112101 256 82 314 443 605 113309 459 543 628 711 63 804.

114074 173 510 829 963 115319 90 852 913 116177 513 117035 809 118499 630 945 119133 436 52 76 551 650 66 88 781 870 78 120123 217 363 799 121756 122023 332 83 521 28 707 24 123355 950 124296 595 913 125204 304 44 418 80 651 833 956 127358 774 825 52 953 128077 89 297 348 54 589 613 65 129152 507 905 130156 222 540 131239 410 30 541 715 333 132230 327 62 593 95 676 740 833 984 133063 199 218 513 97 681 886 998 134127 280 390 658 845 954 135058 664 77 136028 54 75 676 910 137140 263

339 426 33 607 138060 997 139245 48 328 601 716 925 140047 108 70 380 722 995 141397 425 683 829 916 85 142209 314 671 143052 293 323 144011 25 88 350 486 96 650 713 145331 568 725 841 85 146239 575 695 796 147384 585 844 909 148301 587 149293 497 591 97 952 150030 503 790 151916.

152044 126 89 333 666 713 912 153108 498 957 154139 265 67 821 155393 543 908 156240 558 807 157260 938 158272 379 86 535 621 925 159014 346 458 71 564 762 808 993 160143 239 330 94 563 845 161131 269 339 48 162382 416 656 810 997 163554 744 164054 132 307 23 732 853 96 915 77 165377 527 705 7 166045 151 235 571 661 831 167092 548 680 710 168030 325 513 29 70 701 67 823 932 169003 87 465 511 705 958 170400 6 52 86 915 171314 56 459 513 672 99 841 905 172017 31 418 624 61 79 861 949 173046 207 31 45 330 696 724 56 93 894 174267 832 175274 414 812 61 176124 39 360 434 502 962 177192 709 34 55 938 178199 205 698 179436 839 960 93.

CIĄNIENIE DRUGIE.

Po zł. 200 na N-ry:

60 878 1148 51 734 829 2234 999 3468 4734 5273 7357 531 69 3368 477 10141 285 11747 12584 13829 15049 83 846 15345 776 16426 17464 18501 19331 583 881 20198 223 407 935 21145 646 753 848 980 22026 496 529 671 23109 24009 771 25034 313 771 27452 676 28045 154 377 818 29092 214 300 9 31378 798 33149 239 565 34775 35608 91 36021 428 37153 388 953.

38056 651 701 39108 349 622 40087 41604 43976 44482 88 855 908 46769 73 47366 407 48231 49067 111 215 655 890 50076 658 51220 620 842 52979 54357 519 627 35 937 56905 15 57861 966 58015 134 462 954 60672 61559 62583 958 63636 888 64285 65939 58 66877 934 67236 917 69684 70082 478 713 93 71724 72296 783 687 960 75306 491.

76'31 647 59 77057 535 78482 774 841 79323 662 80214 631 748 889 81592 908 82083 205 370 646 896 83616 84234 616 96 85407 86621 934 88020 951 89619 90420 91272 417 74 92677 93203 751 851 94827 73 882 97391 428 570 98123 234 449 906 99371 569 100293 813 101277 102139 371 834 96 103543 104813 105033 236 106343 761 108933 109256 377 110940 111016 896.

114800 115439 116737 117272 528 604 794 119960 120245 411 533 121064 278 123079 124470 747 125387 724 126773 127471 128902 129076 318 28 647 771 130346 477 134042 852 923 135282 761 136177 680 137321 755 803 912 138688 837 139380 403 92 140989 141623 948 142022 412 144303 145051 63 425 503 773 146786 148080 149213 875 856 150659 151365 561.

153333 155648 950 156145 158635 159619 160379 563 161533 641 51 754 162605 163157 292 164254 415 644 165002 471 166189 909 18 167412 168603 757 169491 170039 77 783 171627 171627 172042 918 173740 175763 176023 421 539 773 801 67 177403 970 179370 483 826.

Po zł 50 na N-ry:

75 438 715 1242 828 92 944 2045 3397 470 4250 517 5564 61119 7403 10928 11096 512 12062 476 14346 799 15159 336 40 828 16011 346 750 17658 783 18905 96 19807 21271 744 98 979 22200 24140 214 628 71 700 25847 26880 27314 518 870 923 32 28333 29756 30147 855 31166 32078 524 48 72 706 33119 759 34154 64 373 35744 36001 145 213 37278.

38315 39326 40193 814 41189 580 667 974 42379 789 890 43292 44234 85 86 350 957 93 45109 325 653 771 46096 729 91 47251 588 823 48166 87 656 760 882 50099 867 901 51105

Mydło Bebe Siofmana dla dzieci — niezastąpione

ng 12 422

464 28134 473 30198 31220 32029 33527 35109
547 48 36089 514 37503
38993 39184 741 40612 43443 512 68 96 653
44041 198 47731 48214 329 49594 654 368 51829
960 52176 352 831 53084 471 807 54136 55043
633 757 995 57141 705 58208 907
60238 61534 656 62163 563 63213 815 64094
65012 746 67098 575 70202 552 609 308 963
71359 72358 737 73269 554 618 794 74100 47
401 586 929 75022 596.
76511 79656 90247 81305 935 82312 639 83753
84043 53 353 647 55236 388 403 618 917 46
86971 55 87595 664 88366 889 89230 454 91850
93392 94126 63 894 95100 35 532 96816 30
97790 950 98030 235 67 99505 100508 101087
112 103912 62 104320 923 44 105068 443 708
106288 422 856 17805 957 109107 545 774
110835 111140 74 222 40 331 112308 458 72 939
118448 509 944.
115106 797 891 116524 822 117335 118502
119275 120340 639 755 961 121209 52 64 563
122165 356 87 123008 165 500 26 124351 125082
409 526 306 42 925 128243 129365 130012 69
131213 132660 133092 134066 135423 137161
222 138601 55 140573 749 141354 142295 367
629 775 144093 557 145217 99 146265 535
147209 148236 149305 150043 610 151154 560
641.

152770 154504 155663 831 156086 157149
382 942 158385 968 159109 160496 162546
163265 706 95 164618 756 929 165802 166781
167591 168088 192 420 861 169383 170070
171129 172137 173410 522 174536 753 801
175793 176266 354 177127 214 178430 179055
389 523.

Po zł 50 na n-ry:

116 286 1177 310 745 902 78 5148 314 4533
5459 541 611 883 6176 241 772 964 7798 8309
575 801 9266 10319 864 11601 708 12373 516
653 982 13295 14127 261 632 15347 802 16061
731 17071 417 522 18650 19549 721 20201 77
404 774 89 21214 369 23007 78 24039 26173 230
301 9 67 649 816 75 2725 489 29117 30153 354
402 31092 136 225 480 32163 943 62 33782
34045 407 35644 56 36831 423 37038 199 230 99
387 522 65 98 690 854.

35341 719 39000 625 731 40171 234 441 971
41024 461 72 42027 672 836 43311 44610 84 793
909 45018 518 625 722 806 46425 53 597 8791
47979 48089 104 40 238 49226 539 98 855 50849
51269 52076 97 134 227 324 508 21 58 76 53211
421 54001 141 462 651 55010 549 724 874 908
56091 519 654 718 990 57056 101 834 58228 321
60134 590 701 29 61667 713 938 62582 63254
447 64368 651 739 65408 29 43 66169 67228
634 999 68230 395 69228 681 98 71479 690 888
72373 73866 74329 870.

76112 78501 741 79026 131 874 80232 81133
687 708 849 963 82143 45 409 29 34 510 54
83199 718 88 84196 753 87 829 971 85687 853
983 86188 87201 65 88080 915 89173 90669 771
91343 869 92177 94067 101 698 720 97655 98072
134 444 732 99873 969 100037 109 34 296 637
812 101128 387 930 102053 103232 600 773
104294 322 105108 106076 90 107084 873 108506
761 839 109147 99 440 514 95 110885 111163
112003 12 54 422 113921 51 98.

14062 247 383 524 115421 557 837 116035
266 543 119179 290 381 705 69 121563 931
122014 123227 777 124544 970 125827 910
128476 129150 334 130236 583 131004 682
132019 520 755 974 133126 671 134225 889 484
603 135294 459 559 136785 963 137013 87 301
138224 928 139223 737 140390 557 58 713 141024
132 628 142125 225 618 143431 437 523 60 725
144339 952 145115 228 618 146292 428 792
147320 525 42 990 148274 399 149423 544 64
150107 77 365 449 151419 953.

152996 153946 155029 70 215 45 74 488 93
156171 84 718 816 922 157305 595 668 158672
159052 275 649 160105 7 217 470 622 745 888
998 161703 8 162083 406 163072 737 164034
832 54 165250 763 166297 588 845 167037 677
882 169125 183 292 859 170140 414 888 947
171109 835 172762 173014 152 425 668 175008
631 809 95 176277 869 974 177507 81 779 859
906 178172 392 788 843 179047 134 431 572 840
923.

KRONIKA TOWARZYSKA

Na ogólne życzenia naszych milusińskich powtarza się w niedzielę, 16 grudnia o godz. 3 po poł. w Instytucie Krzewienia Sztuki (w IKS-ie) przy pl. Wolności 14a. **Bajki Wujka Czesia** z uroczym programem jak tańce w katuszach, gry i zabawy sokolów. Staropolski gwiazdor obdarzy również i tym razem grzecznych dzieci. Wstęp dla dorosłych i dzieci 50 gr. A zatem do milego widzenia w niedzielę. **Sokolice.** zg 8398

Poranek plastyczny w IKS-ie.

Dnia 16 grudnia odbędzie się trzeci z rzędu poranek plastyczny Szkoły p. Wiechowiczowej. Tym razem w poranku udział biorą młodzi poeci poznańscy klubu literackiego Prom (recytacje). W programie Schumann, Grieg, Prokofiew, Salla i Bela-Borbok. Bilety przy kasie. zg 100

Kurjer Poznański
jest rzeczą znaną
przed wyborem — prosimy nas
odwiedzić — dz 3872 3
olbrzymi wybór — ceny niskie
Oczyszczalnia pierza. EMKAP
M. Mielczarek, Wrocławska 30.

Zabawa dla dzieci

Zabawa dla dzieci, urządzona przez Sokolice w IKS-ie w dniu 2 bm., cieszyła się tak dużym powodzeniem, że odważne Sokolice postanowiły urządzić drugą podobną zabawę w najbliższą niedzielę, 16 bm., również w IKS-ie i również po południu od godz. 3 do 5. Program zabawy będzie zupełnie nowy i bardzo urozmaicony. A więc Wujek Czesio opowie bajki, odziesiąt Sokolów wykona lekcję ćwiczeń gimnastycznych oraz zatańczy Kujawiaka w ślicznych kostiumach, dalej odbędzie się arcyzabawny i arcyśliczny Teatr Marjonetek, a następnie przyjdzie prawdziwy Gwiazdorek z podarkami. Zabawa więc zapowiada się prześliczną i zgrupadzi też niewątpliwie bardzo dużo grzecznych dzieci. Wstępne za dużą i małą osobę tylko po 50 gr.

France Ellegaard wystąpi na koncercie symfonicznym

Fenomenalna młodzieżka pianistka duńska France Ellegaard, która w krótkim czasie wystąpiła cztery razy w Warszawie przy wypełnionej do ostatniego miejsca sali konserwatorium oraz na wielkim koncercie Filharmonii, wystąpi na czwartkowym koncer-

6 — 13. I.
DWIE
WYCIECZKI DO

AUSTRJI

1) do Wiednia i Semmeringu. Cena zł 112.—
2) do Sell am See, Salzburgu i Wiednia — zł 238.—
WAGONS-LITS / COOK, Poznań, Br. Pierackiego 12.

Tg 1851

cie symfonicznym w Teatrze Wielkim. „Kurjer Warszawski” pisze o France Ellegaard — „żelazna wytrzymałość nerwów, siła uderzenia, rozpęd zaważajki, precyzja rytmiczna idą w parze w grze tej niezwykłej wirtuozki ze zdolnością subtelnej wykuwania frazy w rozmaitych charakterystycznych jej odcieniach... Słuchaliśmy realizacji programu p. Ellegaard z zapartym oddechem... Tak więc usłyszmy w ramach naszych koncertów symfonicznych pianistkę „par excellence”, i jakże rzadko pojawiają się na estradzie.

Koncertem symfonicznym, który odbędzie się w czwartek dnia 20 bm. dyryguje dr. Zygmunt Latoszewski, pod którego dyktando usłyszmy po raz pierwszy słynne „Bolero” Ravela.

TEATRY

Premjera „Wilhelma Tella”
w Teatrze Wielkim

Dyrekcja Teatru Wielkiego przygotowuje wspaniałą — dotąd w Poznaniu nie graną — operę Giacomo Rossiniego „Wilhelm Tell”. Opera ta należy do najbardziej efektownych i wystawnych oper włoskich i jako taka cieszy się na wszystkich scenach zagranicznych wielkim powodzeniem. „Wilhelm Tell” otrzyma wspaniałą oprawę dekoracyjną projektu Zygmunta Szpingiera. Kierownictwo muzyczne spoczywa w rękach kapelmistrza Stefana Barańskiego. Reżyseruje Maria Janowska — tańce układu Maksymiljana Statkiewicza. Premjera „Wilhelma Tella” przeznaczona na środę dnia 19 bm.

Ostatnie dwa przedstawienia
Teatru Marjonetek w IKS-ie

„Wesele Laleczki”, ta uroczą bajką w wykonaniu marjonetek odegraną zostanie ostatnie dwa razy dziś i jutro. Przypominamy jedynie, że jutrzejsze przedstawienie Teatru Marjonetek odbędzie się wyjątkowo o godzinie 5 po południu. Wszystkie ceny miejsc po 99 groszy. Bilety przy kasie Kawiarni pod Kaktusem. Dziś i jutro są to ostatnie poegnalne przedstawienia tego przemilgo teatryku, który w tak krótkim czasie stał się ulubionym miejscem rozrywek naszej diatwy.

SPORT

Hokej na lodzie

„AZS” poznański, jako tegoroczny mistrz Polski otrzymał szereg propozycji na rozegranie meczu z krajowymi drużynami a m. in. od „Ogniska” wileńskiego na turniej świąteczny. Z uwagi jednak na wia-

sne imprezy, oraz udział trzech graczy (Stogowski, Zieliński i Ludwiczak I) w reprezentacyjnej drużynie Polski, z tych propozycji „AZS” nie skorzystał. Najbliższą własną imprezą ma być mecz z kombinowaną drużyną dwóch najlepszych klubów szwedzkich „A. I. K.” i „Göta” w dniu 21 bm. W czasie świąt gościć będzie w Poznaniu toruński „T. K. S. Z.” — odwieczny rywal akademików. W dniu 12 stycznia ujrzymy w Poznaniu E. V. „Brandenburg”, który ostatnio grał w Katowicach. Wreszcie odbędzie się mecze o mistrzostwo Polski, pierwszy z „Legia” warszawską no i spotkają lokalne. Wspomniana trójka zawodników „AZS” wystąpi w czasie świąt w barwach reprezentacji Polski w turnieju w Zakopanem przeciw drużynom: szwedzkiej i „W. E. V.” oraz w styczniu prawdopodobnie w turnieju w Davos. W Krynicy (od 2 do 16 stycznia) grać będzie cała dziewiątka mistrza Polski. W drodze powrotnej zaś „AZS” ma zapewnione spotkanie w Krakowie z „Cracovią”. Kierownikiem sekcji jest obecnie p. A. Matczyński.

Wiadomości prasy warszawskiej o wystąpieniu Stogowskiego i Zielińskiego z „AZS” poznańskiego są nieprawdziwe. Przeciwnie, możliwe jest wzmocnienie drużyny przez dobrego, zamiejscowego następnika.

„Lechia” poznańska, kilkoletni mistrz Polski w hokeju na trawie oraz trzecia najlepsza drużyna w okręgu w hokeju na lodzie, rozwiązała się. Większość jej członków i graczy wstąpiła do poznańskiego „Y. M. C.”, która założyła sekcję hokejową. W bież roku grać będą następujące poznańskie drużyny: „AZS”, „Warta”, „YMCA” i „Stella” gnieźnieńska. Brak jeszcze pew-

zawodowcem i nigdy nie przekroczył zasad amatorsztwa. Sprawa ta zostanie ostatecznie wyjaśniona dziś w sobotę, po przesłuchaniu boksera żydowskiego przez specjalnego delegata Polskiego Związku Bokserskiego. Tyle PAT. Ze swej strony stwierdzamy co następuje: Do „Makkabi” przesiadł się z Kolonii Aron Neustadt, a równocześnie do PZB nadszedł list od Niem. Zw. Boks., że tego samego nazwiska, oraz imienia, pięściarz był zawodowcem. W świetle powyższych faktów, oświadczenie Neustadta nabiera właściwego wyrazu, zupełnie zresztą zgodnego z psychiką rasy, do której należy.

Dyskwalifikacja. Wydział sportowy Śląskiego Związku Bokserskiego ukarał Garsteckiego 6-miesięczną dyskwalifikacją za niestawienie się na mecz Śląsk i Łódź. Jak wiadomo, Garstecki opuścił już szereg tygodni temu Śląsk, przenosząc się do Warszawy. Dotychczas jednak nie uzyskał zwolnienia z „Sosnowieckiego „PKS”. W stolicy zapisał się do „Skody”, ale wobec nieuzywania zwolnienia, a obecnie po dyskwalifikacji nie będzie mógł przez dłuższy czas występować w ringu. Na meczu Łódź — Śląsk, jak wiadomo nie stawili się ze strony Łodzi Frank i Lipiec. Wydział sportowy Łódzkiego Związku Bokserskiego wszczął w tej sprawie dochodzenie. Oba zawodnikom grozi dyskwalifikacja. (PAT)

W ostatniej chwili przypominamy o finale „pierwszego kroku”, który odbędzie się w niedzielę o godz. 19 w hali gimnastycznej ośrodka w f. wejście z ulicy Bukowskiej. Do finału zakwalifikowały się następujące parę (od papierowej): Nowotny (W) i Mateja (HCP), Gabrysiak i Wojnowski (W), Jenek (KPW) i Florysiak II (W), Barski (W) i Witkowski (W), Orzechowski (W) i Staniewski (W), Narożny (KPW) i Grossman (W), Mikołajczak (HCP) i Gniot (W), Pospieszynski (W) i Stępiak (HCP). Ceny biletów przystępne. (kom)

ności czy czynna będzie sekcja hokejowa w „Pogoni”, ma ona bowiem trudności z uruchomieniem swego lodowiska przy ul. Przemysłowej. (wz)

Piłka nożna

O mistrzostwo kl. A okręgu poznańskiego grają w niedzielę na stadionie miejskim o godz. 11 „Legia” i „Sparta”.

O pułch p. Wawrzyniaka spotkają się o godz. 11 na boisku „Sparty” „Pentation” i „Sokół” Jezyce.

„Korona” II i „Legia” II walczą w spotkaniu towarzyskim o godz. 11 na boisku „Korony”.

Jubileusz 150. prowadzonych spotkań piłkarskich obchodził onegdaj sędzia p. A. Kortylewicz. Z tej okazji prezes Okręgowego Kolegium Sędziów wręczył jubilatowi cenny upominek i dyplom, a życzenia składali w imieniu władz sędziowskich prezes Tomaszewski oraz wiceprezes mgr. Zb. Wiśniewski oraz kapitanowie drużyn „Pogoni” i „Olimpii”. Po wspólnej fotografii p. Kortylewicz poprowadził swój jubileuszowy mecz.

O mistrzostwo Jezyce: W niedzielę o godzinie 11 odbędzie się mecz pomiędzy „Sokołem” a „Pentationem”. Za tydzień spotka się „Sparta” ze „Skra”. (kom)

Pięściarstwo

„Warta” i „Makkabi”, wynik powyższego spotkania wywiesimy w oknie naszej administracji w niedzielę o godz. 15.30. O wielkim zainteresowaniu, jakie wywołał w stolicy wspomniany mecz, świadczy chociażby fakt, że już w piątek wszystkie bilety były rozsprzedane. „Warta” udaje się w pełnym składzie, przyczem wszyscy zawodnicy są w dobrej formie. Naszej mistrzowskiej drużynie towarzyszą najserdeczniejsze życzenia pełnym sukcesów całego sportowego Poznania.

Sprawa Neustadta. W związku z listem Niemieckiego Związku Bokserskiego zarzucającym znanemu bokserowi Makkabi — Neustadtowi zawodowstwo, Neustadt złożył w klubie oświadczenie, że nigdy nie był

Ewa Mańczakowa
Miron Gosia
Klemens Waberski

Akademicki Chór Revellersów „VOX”

tanga — walce angielskie — slow-foxy — foxtrot i six eight.

Jutro w niedzielę, o godz. 12 w „Słońcu”. Bilety w cenie od 0,50 — 2 — zł. do nabycia w F-ie Szejbrowski, ul. Br. Pierackiego 20 i w niedzielę przy kasie kina „Słońca” od godz. 11 przed poł. zg 8399

Wieczór Tańca Klasycznego w IKS-ie

Dzisiejszy występ bosonożki Xenii Nikonoroff, uczestniczki Międzynarodowych Konkursów Tańca artystycznego, wzbudził szczególne zainteresowanie. — Xenia Nikonoroff, młoda współczesna tancerka o swoim własnym obliczu. Jej tańce to precyzja rytmu o nieprzeciętnej klasie wyzbytej z wiewów szablonu. W programie: tańce klasyczne; Saint-Sanis, Ableniz, Różycki, Gillet. Akompaniuje Ferdynand Kowalik. Początek o godz. 9.30 wiecz. Ceny miejsc normalne. Miejsca wcześniej zamawiać można w „Kawiarni pod Kaktusem”, pl. Wolności 14a. Orkiestra pod kier. Tadeusza Jankowskiego, gra przeboje nigdzie jeszcze w Polsce nie grane, kompozycji Nowaka Czesława, członka zespołu i własne.

zg 100

Śpiesz mu się

— Czemu tak pędzisz?
— Poczę zamykają o siódmej, a muszę nabrać atramentu do mego pióra wiecznego.
(Le Rire)

Różne dawano dotychczas PREZENTY gwiazdkowe

Radzimy w tym roku podarować na gwiazdkę

ABONAMENT

miesięczny (3,20 zł) — kwartalny (9,60 zł) — potroczny (19,20 zł)

„Kurjera Poznańskiego”

Podarunek to niedrogi — a bardzo miły!

PIANINA

najlepszej jakości
jako

prezent gwiazdkowy

poleca po cenach niższych i na dogodnych warunkach spłaty
T. BETTING i S-ka, Leszno Fabryka fortepianów i pianin.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **W. Sz.** Należy wezwać właściciela do usunięcia wymienionych braków w czasokresie 14-dniowym pod zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie tego czasu kresu każe Pan braki te usunąć na własny koszt a wyłożone kwoty potrąci od komornego. Ponieważ jedna i druga sprawa należy do urzędu budowlanego, radzimy najpierw tam braki te zgłosić. (Kg.)

— **Inwalida.** Przy wniesieniu nowego podania nie potrzeba wskazywać przepisów ustawy ani powoływać się na dawniejsze wnioski, tylko stwierdzić, że uszkodzenie na zdrowiu uległo pogorszeniu i żądać ponownego badania. (Kg.)

— **H. K. — Poznań.** Wykonawca testamentu nie był uprawniony do przelania praw nabytych z testamentu na osobę trzecią i dlatego pełnomocnik jego nie jest uprawniony do ściągania zaległych odsetek ani też do wytoczenia skargi. Powód może równocześnie z pozwem wnieść o zabezpieczenie powództwa przez zajęcie wierzytelności jeszcze przed uzyskaniem wyroku. (Kg.)

— **101.** W tym wypadku przypada pozostałej stronie połowa majątku z tytułu wspólności majątkowej, a z drugiej połowy dziedziczy strona żyjąca 1/4 część, zaś obydwie córki razem 3/4 części, które podlegają podatkowi spadkowemu; wysokość tegoż zależy od stopnia pokrewieństwa i wysokości spadku. (Kg.)

— **J. R.** Zasadniczo ma Pan prawo zatrzymania rzeczy za swoją pretensję, którą należy natychmiast wyskarżyć i rzeczyć obłożenie aresztem. O ile dłużnik uzyskał z sądu tymczasowe zarządzenie, należy wnieść natychmiast przeciwko temu sprzeciw najlepiej przez adwokata. (Kg.)

— **101.** W tym wypadku przypada pozostałej stronie połowa majątku z tytułu wspólności majątkowej, a z drugiej połowy dziedziczy strona żyjąca 1/4 część, zaś obydwie córki razem 3/4 części, które podlegają podatkowi spadkowemu; wysokość tegoż zależy od stopnia pokrewieństwa i wysokości spadku. (Kg.)

— **J. R.** Zasadniczo ma Pan prawo zatrzymania rzeczy za swoją pretensję, którą należy natychmiast wyskarżyć i rzeczyć obłożenie aresztem. O ile dłużnik uzyskał z sądu tymczasowe zarządzenie, należy wnieść natychmiast przeciwko temu sprzeciw najlepiej przez adwokata. (Kg.)

— **J. R.** Zasadniczo ma Pan prawo zatrzymania rzeczy za swoją pretensję, którą należy natychmiast wyskarżyć i rzeczyć obłożenie aresztem. O ile dłużnik uzyskał z sądu tymczasowe zarządzenie, należy wnieść natychmiast przeciwko temu sprzeciw najlepiej przez adwokata. (Kg.)

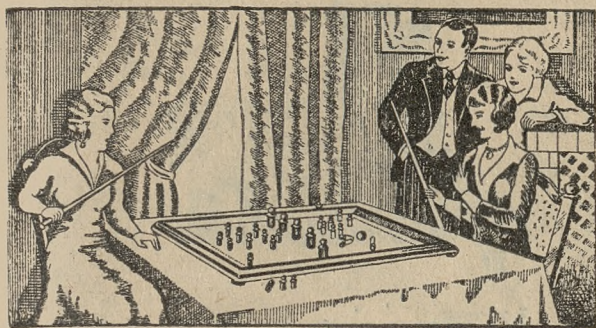
Najmniejszy prezent gwiazdkowy to SZELMA

Najnowsza gra towarzyska, która powinna się znaleźć na gwiazdkę w każdym domu.

Do nabycia w składach zabawek Centrala:

Przemysłowa 28 b, tel. 74-12

zg 8403

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:
Dnia 14 bm. zgłoszono: Urszula Kaczmarkówna, 1 r. 4 mies. 19 dni. Krystyna Białożyńska, 28 dni. Jadwiga Swinarska, z domu Kozierowska, wdowa, 75 l. Stefan Królikowski, stolarz, 57 l. Edwarda Kamila Perzyńska, 5 mies. 22 dni. Marja Dukatówna, szwaczka, 40 l. Marjan Czarnecki, pół godz. Kazimiera Sportaszewska, robotnica, 57 l. Leokadia Sammier, 6 l. Mirosław Kasprzak, 1 mies. 9 dni. Zofia Szastkiewicz, z domu Banaszak, 29 l. Józef Zys, murarz, 56 l.

OTYŁOŚĆ OSŁABIA SERCE

Serca otyłych obłożone tłuszczem, pracują z wysiłkiem, wyczerpują się i wcześniej odmawiają posłuszeństwa. Ziola Magistra Wolskiego „Degrosa” zawierają jod organiczny znajdujący się w morskiej rośline Yohanga, który wprowadzony do organizmu, pobudza gruczoły tarczycy do należytej pracy powodując spalanie nadmiernego tłuszczu. Stosują się przeciwko otyłości i nie wymagają specjalnej diety. Ziola ze znak. ochr. „Degrosa” do nabycia w aptekach i drogeriach. Wytwórnia Magister E. Wolski, Warszawa, Złota 14 m. 1. ng 12 413

Do Czytelników naszych!

Zdarza się, że ten i ów z Szanownych Czytelników nie otrzymują regularnie „Kurjera Poznańskiego” w następstwie czego mógłby zarzucić nam niedbalstwo. Prosimy zatem o powiadomienie nas każdorazowo i jak najspieszniej o wszelkich niepunktualnościach lub innych usterkach w dostawie naszego pisma a postaramy się o ich usunięcie. Wszyscy Czytelnicy nasi otrzymywać winni „Kurjera Poznańskiego” regularnie i punktualnie.

Administracja „Kurjera Poznańskiego”
Poznań, św. Marcin 70.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

„TELEFUNKEN TRYUMF” na prąd stały już nadszedł.

APARATY RADJOWE światowych firm (na prąd stały i zmienne) STALE i NAJTANIEJ na składzie w firmach:

„EMKA” ul. Wrocławska 30, tel. 36-83

oraz

„LENKA” ul. św. Marcin 34, tel. 39-29

ng 14 247

ZAKŁADY RADJOTECHNICZNE I FOTOGRAFICZNE, GRAMOFONY I PŁYTY

W dniu 14 grudnia 1934 r. o godz. 13. zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, zaopatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najdroższa matka, nasza kochana siostra, nasza droga teściowa i najtroskliwsza babka, ś. p.

Katarzyna z Jeskich Remleinowa

przeżywszy 71 lat. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 17 grudnia o godz. 8,30 z domu żałoby przy ul. Rataje 44, na stary cmentarz Świętojański.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

Poznań, Abranches (Brazylja), dnia 15. 12. 1934.

ng 14 256/7

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci drogiego męża i ojczulka, ś. p.

Aleksandra Stanisława Brodniewicza

odprawi się za spokój duszy Jego

msza św. żałobna

w poniedziałek, 17. bm., o godz. 9-tej rano w kościele parafialnym w Jeżcach, na którą zaprasza wszystkich Krewnych i Życzliwych pamięci Zmarłego.

ng 14167

żona z córeczką.

PLAC WOLNOŚCI 11.

Józef FRAGET

Oddział w Poznaniu, pl. Wolności 11 (pod filarami) telefon 11-95

Od przeszło stu lat znane z dobroci wyroby plater.: sztucze, galanterja stołowa, przedmioty restauracyjne i kościelne. Wyroby Biel-Nik (alpacca)

Najnowsze fasony, duży wybór korzystne ceny!

HURT

DETAL

ng 14137

NA GWIAZDKĘ

PIERNIKI w najlepszych gatunkach

Ozdoby choinkowe dobre i pięknie wykonane

Figurki i małe prezenciki z czekolady

Marcepan — nasza specjalność ogólnie uznany za najlepszy — polecamy ziemniaczki — pieczony — foremkowy i t. p.

Czekoladki wyborne zupełnie świeże w wielu odmianach

WALERJA PATYK

Aleje Marcinkowskiego 6
ODDZIAŁ PRZY UL. 27 GRUDNIA 3.

Od roku 1901 w własnym posiadaniu.

Kto u nas kupuje, kupuje dobrze.

Pg 8553-50-22

A. Stefański - Kręta 22 m. 8

prosi Panów, którzy byli w czwartek, 6 b. m. w godzinach wieczornych w sprawie oferty, o łaskawe podanie adresu.

zg 8391

Odnaczone na wszechświatowych wystawach

Pianina i Fortepiany

zał. w r. 1873 największej pierwszorzędnej polskiej fabryki

„ARNOLD FIBIGER”

Kalisz, ul. Szopena 9. — Tel. 263

Znane i zaiste ceny. — Warunki dogodne

Towar najlepszej jakości po najniższych cenach! — oto dewiza naszej firmy

Kasetki manicure

Kasetki ozdobne

z mydłem i perfumami

od najtańszych do najwykwintniejszych i wiele innych podarków gwiazdkowych. Specjalność: Wszelkie przybory fryzjerskie.

W. Bagaziński

hurtownia fryzjerska

Poznań, ul. Pocztowa 29.

dg 4534

Polecamy

DO BUDOWLI!

— Dźwigary. Żelazo —

Żelazo do betonu

Gwoździe i śruby

Okucia do pieców i kuchni

Kuchnie westfalskie

Kotły do pralni

Pieca żelazne

Zamki i zawiasy do drzwi i okien

Okna lano-żelazne

Siatkę ocynkowaną na płoty

Ceny naitańsze.

Cenniki na żądanie.

T. Krzyżanowski
Spółka z ogr. odp.
w Poznaniu, ulica Szewska 16.
Telefon nr. 36-33, 36-90

„HAFTOPLIS”

wykonuje мережke, okretke, dziurki, wykończenie szali, falban, plisowanie, dekantyzowanie, hafty, monogramy, tarcze gimnazjalne, obciążanie guzików nadrabianie stóp, podnoszenie oczek terminowo — najtaniej

STARY RYNEK, wejście Wiankowska, filja św. Marcin 27 i Romana Szymańskiego 1.

Pg 8591-50-60

W poniedziałek, dnia 24 grudnia 1934 r. biura nasze będą zamknięte

**Bank für Handel und Gewerbe, Poznań,
Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu Sp. Akc.**

**Danziger Privat - Actien - Bank, Filiale Poznań,
Gdański Prywatny Bank Akcyjny Sp. Akc. w Gdańsku
Oddział w Poznaniu.**

Tg 1650

JAN FRUZIŃSKI S.A. WARSZAWA

FABRYKA CZEKOLADY
i CUKRÓW

poleca

FIRMA CZYSTO POLSKA
i KATOLICKA

znane ze swej jakości: czekolady, czeko-
ladki, pomadki, marcepany, owoce sma-
żone, marmeladki owocowe, drażetki, lan-
dryny, karmelki, nugaty, kakao odżywcze
dla dzieci

Wszędzie do nabycia!

Wszędzie do nabycia!

Reprezentacja i składnica Poznań, Pocztowa 33

Kawuska

POLSKIE
WIECZNE PIÓRO

25 lat gwarancji

Tg 1800

F. PESCHKE, Poznań

Tel. 31-56

Św. Marcina 21

Założ. 1886

poleca

na gwiazdkę

łyżwy
garnitury do wycinania
wagi stołowe
magle
maszyny do chleba
maszynki do mięsa
maszyny do dywanów
porcel. serwisy do kawy
nakrycia śniadaniowe
naczynia alum.
tace nikiel i drewn.
młynki ścienne do kawy
kryształowe
scyzoryki
brzytwy
garn. do okruszyn
koszyczki do szklanek
żelazka do prasowania

sanki
skrzynki narzędziowe
wagi osobowe
wydymaczki
maszynki do lodów
maszynki do lodów
garnitury kuchenne
serwisy obiad. porcel.
filizanki do moki
serwisy nikielowe
klatki
skrzynki i koszyczki do
chleba
butelki termosy
nakrycia alpakowe
aparaty do golienia
nożyce do drobiu
noże do owocu nierdz.
garnit. do pal. itd.

dg 45 201

Radość i zadowolenie

wywołają praktyczny przed-
miot użytku domowego, jak

**sprzęty kuchenne,
porcelana, szkło i t. p.**

firmy

W. JANASZEK

POZNAŃ, JEZUICKA 1.

Pg 8621/2-50.96/97

Pianino

prawie nowe — mahoniowe okazują się do nabycia. Obejrzed
można w firmie **C. Hartwig S. A.**, Poznań, ul. Towarowa 15, 20
dg 4535

Podłogowe deski

szpundowane i heblowa-
ne, listwy podłogowe,
wyłogi, listwy profilowe,
belki, kantówkę, szalówkę
i laty oraz deski obrzyna-
ne i nieobrzynane po
cenach konkurencyjnych
poleca

Leon Żurowski

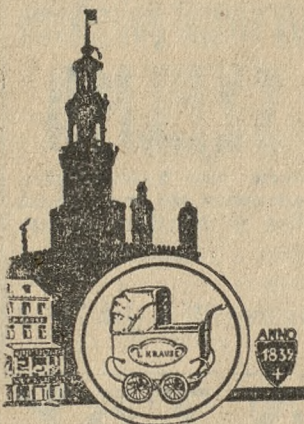
skład drzewa i obróbka.

POZNAŃ, Raczyńskich 5-8

przy pl. Bernardyńskim.

Telefon nr. 10-87.

Pg 8514-49.60

Wózki dla lalek

na taniej

L. KRAUSE

Stary Rynek 25-28

Poznań, Półk. ratusza

Pg 8518-49.66

KAFLE

białe i kolorowe w nowych
deseniach po bardzo ni-
skich cenach poleca

P. Szymański

mistrz budowy pieców —

Poznań, Strumykowa 39,

przy Rynku Wileckim.

Telefon 71-37.

Wszelkie prace garncarskie
wykonuje akuracie i ter-
minowo. dr 4339

Tg 1800

PIANINA

niezrównanej jakości jako

Prezent Gwiazdkowy

poleca po cenach zniżonych i na
dogodnych warunkach spłaty

ng 13906

B. SOMMERFELD,

skład fabryczny pianin

Poznań, ul. 27 Grudnia 15

Stała posada:

Dzielny, solidny, niezawodny kupiec

doświadczony bilansista, z doskonałą znajomością języka
polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie, potrzebny zaraz

do przedsiębiorstwa przemysłowego

Uprasza się o zgłoszenie tylko reflektantów z obszerną
praktyką kupiecką, mogących reprezentować poważną fir-
mę nazwaną, szczególnie wobec wiedzy, oraz posiadają-
cych energię niezbędną dla prowadzenia obszernego za-
kładu. Wymagane najlepsze referencje. Pierwszeństwo
mają reflektanci żonaci z kaucją. Zgłoszenia pilnie z foto-
grafją i podaniem wymaganego wynagrodzenia pod
ng 14157 do „Kurjera Poznańskiego”.

DOM mieszkalny,

w którym się mieści restauracja z prawem wy-
szynku oraz izejtnictwo w mieście powiatowym.
blisko dworca, od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia

M. Walewicz, Gostyn.

ng 14164

nie mniej trudnem

zadaniem był
wybór podarków
gwiazdkowych
kiedy nie było
jeszcze kucharki
spirytusowej
EMES

ng 14112

Założ. 1872

SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

Pierniki w najlepszych gatunkach

Figurki, ozdoby choinkowe

z czekolady i marcepanu w wielkim wyborze

Herbatniki marcepanowe

znane z swej dobroci, kilka razy dziennie świeże

Mamy własną fabrykację i jesteśmy
w możności służyć Szan. Klienteli zawsze świe-
żymi jak najlepszymi wyrobami po
cenach jaknajtańszych

Zamówienia telefoniczne załatwia się odwrotnie

BRACIA MIETHE

wł. M. KACZMAREK

Poznań, Pierackiego 8 (Gwarna)

dg 4453

Dobry aparat radiowy

jest najmiłą rozrywką w domu

Nowe udoskonalone od-
biorniki bateryjne, sieciowe
i uniwersalne zawsze korzystnie
w firmie

Poznańskie Tow. Telefonów

Poznań, Piekary 16 17

2 domki

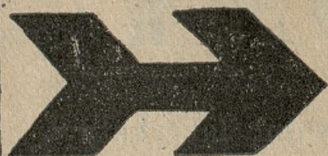
nowo masywnie pobudowane, po cwa
duże pokoje z kuchnią i pawlaczem
włazowe, parcell 514 m² na Osiedlu
Warszawskim, bez ding w, sprzedam
za gotówkę po 4800 zł. Tamże sprze-
dam kukadź esiat parcel różnych
wielkości po 1.80 do 3. - zł. za m²

DOMASZ MAŁECKI

Poznań, Droga Dębińska 11. Tel 11-90

Pg 8593 ~ 83

UL. PÓŁWIEJSKA
UL. SZKOLNA
UL. WROCŁAWSKA
PL. ŚWIĘTOKRZYSKI

Ulica Półwiejska — plac Święto-Krzyski — ulica Szkolna
 i ulica Wrocławska zapraszają dziesiątki tysięcy przechodniów
 na tym ważnym szlaku komunikacyjnym i handlowym Poznania
 do obejrzenia wystaw sklepowych
 i zaopatrzenia się w towary wszelkich branż

Noże, widelce Żelazosztatowe
 Łyżki, łyżeczki Dźwigary budowlane
 Młynki do kawy Gwoździe, łańcuchy
 Maszynki do mięsa Śruby, nit
 Garnki aluminiowe Wkrętki, zatyczki
 Wanny do prania Artykuły garncarskie
 poleca korzystnie

JAN DEIERLING Poznań
 Szkolna 3

Korzystne źródło na wyborowe
KAWY PALONE
 Skład towarów kolonialnych
 i delikatesów

Feliks Sierszeński
 Poznań
 ul. Wrocławska 32
 Telef. 26-76

Wytwórnia Wyrobów Skórzanych
P. KURDELSKI
 POZNAŃ, PÓŁWIEJSKA 6
 III-a WISŁKA 10

SZKŁO OKIENNE
 w wszystkich gatunkach
 poleca
HURTOWNIA SZKŁA
 ul. Półwiejska 9, Telefon 22-26

Fa M. MICZYŃSKA
 PLAC ŚWIĘTOKRZYSKI 3, Tel. 36-58.
 Założ. 1872.
 Specjalny skład masła, sera i jaj
HURT — DETAL

Benenowski Półwiejska 3
 wyprzedaż gwiazdkowa

„EMIKA”
 właśc. MARJAN WŁODARCZAK
Zakłady Radiotechniczne
 i fotograficzne
 Poznań, Wrocławska 30, telefon 36-83

MATERJAŁY
MOLEND
 Plac św. Krzyski 1

A. Rospłochowski
 ul. Fr. Bruski — Poznań, Półwiejska 10.
 SKŁAD MASŁA, SERA, JAJ
 i DELIKATESÓW
Hurt — Detal.
 POLECA PO CENACH NAJNIŻSZYCH
 WSZELKIE GATUNKI
 SERÓW I WĘDLIN RYBNYCH.

BRZYTWY od zł 3,50
 maszynki do włosów i wszelkie
 przybory do golenia oraz noże,
 widelce, łyżki i łyżeczki po jak-
 najniższej cenie poleca
STANISŁAW KARGE
 ul. Wrocławska 28-29.
PIERWSZORZĘDNA SZLIFIERIA

BARWA KAŁAMAJSKI
 Filja ul. Półwiejska 2
 Kto w Barwie swą odzież czyści i farbuję
 Wydanvch n'entędzv niędv n'e ża'nię.

T. LUDWIG
 SZKOLNA 9
 poleca po cenach GWIAZDKOWYCH
 Kavelusze Damskie
 Berety, Czapki i Szale

Okazja Gwiazdkowa!
 Koldry na wacie 9.50
 Koldry na wełnie 26.00
 Koldry na puchu 69.25
 Pierze gęsie 3.20
 Poduszki dekoracyjne 2.25
 M. MIELCAREK — POZNAŃ
 ul. Wrocławska 30 — Tel. 68-03
 Najw. oczysz. pierza.

J. Chelmikowski,
 Handel żelaza i narzędzi
 POZNAŃ, PÓŁWIEJSKA 41
 założ. 1894
 — już 40 lat —

Torebki damskie — teki — portfele — nes-
 sesery — kuiry — walizy — parasole —
 słodla — przybory myśliwskie itd. wyroby
 własnej produkcji poleca
Spółka Polskich Rymarzy i Siodlarzy
 POZNAŃ, Podgórna 14 narożn. Szkolnej.

Kapelusze Damskie
 poleca najtaniej
 Kaminkowa Felcja
SZKOLNA 5.

J. WĘDZIOCH
 Półwiejska 2
 maki z własnego młyn

Towary KROTKIE
 Pończochy — Skarpety — Reka-
 wiczki — Bielizna — Trykoty
 poleca najtaniej
B. SZCZEPANIAK,
 ul. Półwiejska 39 nar. Ogrodowej

Górska Władysława
 Magazyn porcelany i sprzętów kuchennych
 Poznań, ul. Półwiejska nr. 34

Trwale i tanio kupisz
OBUWIE
 u **H. Strzyżewskiego,**
 Wrocławska 3

Cukry — Czekolady
 Pierniki — Kawa — Kakao
 stale świeże
Thiel Szkolna 6.

M. MALCZEWSKI
 Poznań, ulica Szkolna nr. 13
 przy Szpitalu Miejskim
KAPELUSZE DAMSKIE
MODNE CZAPKI i BERETY
 Oddział II. Trykoty. Pończochy.
 Bekawiczki. Bielizna damska.
 Tow. Detal. — Tel. 13-64 i 66-74

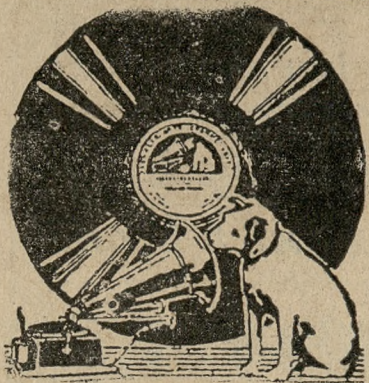
Chcesz mieć tanie i trwałe
obuwie
 noś marki
 Wrocławska 15

Magazyn solidnej odzieży
ST. JEZIERNY Nast.
 POZNAŃ, ul. Wrocławska 18
 POLECA p-lta — ubrania — jany
 — ubrania dla chłopców — spodnie
 po cenach najniższych

Centrala Drobiu i Dziczyzny
 właśc. J. Kowalik
 Plac św. Krzyski 4, tel. 11-07
 Najtańsze źródło zakupu

Wódka - Likieri - Wina
 krajowe i zagraniczne
 w wielkim wyborze różnych fa-
 brykatów poleca korzystnie
L. MAĆKIEWICZ — Poznań,
 WROCŁAWSKA 22

OBRASY
 oprawa obrazów
Witold Leworski
 ulica Wrocławska 36

GRAMOFONY PLYTY

nowoczesne modele

pierwszorzędne fabrykaty

poleca na gwiazdkę w ogromnym wyborze, po cenach znacznie niższych

K. KŁOSOWSKI

Poznań, ul. 27 Grudnia 6
telefon 11-19

ng 13 966

Na **GWIAZDKĘ**
kup **Dywan**
to **Prezent** wspaniały

Dywaniki przed łóżka	2 ⁰⁰	Poduszki jedwabne	1 ⁷⁵
Dywaniki 145x70	3 ²⁵	Dywaniki im. Boucle	3 ⁰⁰
Pomosty 155x100	7 ⁸⁰	Dywaniki Boucle	6 ⁰⁰
Dywany 200x140	13 ⁰⁰	Dywaniki Plusz	10 ²⁰

Chodniki kokosowe	od 2 ³⁵ zł
Materiały meblowe	od 2 ²⁰ zł
Materiały dekoracyjne	od 3 ⁶⁰ zł

Wybór olbrzymi!

PLUSZ
3 x 2 mtr.
Prima gatunek
140⁰⁰
zł

Bouclé
3 x 2 mtr.
rwały gatunek
68⁰⁰
zł

Gatunki pierwszorzędne!

Dywany ręcznie wiązane metr kwadr. 72 zł
Największy i najstarszy specjalny magazyn

Poznań, ul. Woźna 12.

„Fabrykę“

Wód mineralnych i hurtownię piwa, dobrze prosperującą, w Poznaniu, sprzedam z powodu spraw rodzinnych. Oferty Kurjer Pozn. zg 83 96

POLSKI FIAT S. A.

ODDZIAŁ W POZNANIU — KANTAKA 10
zawiadamia P. T. Klientów, że

STACJA OBSŁUGI

znajdująca się dotychczas przy ulicy Poznańskiej została przeniesiona do nowego lokalu
przy ul. **Grochowe Łąki 2**, tel. 50-44.

zg 4320

WYSYŁKOWY DOM TAPET

STRYSZYK Aleje Marcinkowskiego 19 Tel. 1292
TAPETY — CERATY — LISTWY — CHODNIKI

ng 12 408

Najlepszej jakości

masę marcepanową i marmolady

oraz wszelkie

SUROWCE CUKIERNICZE

po cenie najtańszej

„CZEROS“ pl. Sapieżyński 2
telefon nr. 38-61

zg 8 401

UZDROWISKO „MIŁOWODY“

urządza w okresie

Pg 8 587-50,92

ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA

dwutygodniową kurację wodoleczniczą

Cena zryczałtowana 130,— złotych.

Wigilia przy choince.

Informacje: Administracja sanatorium Miłowody p. Oborniki woj. Pozn., tel. 15.

NA PODARKI GWIAZDKOWE

polecamy

suknie — płaszcze — bluzki — swaetry

iumptry — szlafroki — pijamy — bieliznę

pończochy — chusteczki

dg 4 533

CENY NISKIE!

WYBÓR WIELKI!

BON MARCHÉ

POZNAŃ

T. 20. p. Pl. Wolności 1.

WYKONKOWYMI GWIAZDKOWYM

wszystkie przedmioty

pl. Wolności 5

WYKONKOWYMI

od jublera

BRYLANTY - BIZUTERIA - ZEGARKI

OBOWIĄZKIEM TWOJEM

KUPOWAĆ jest na **GWIAZDKĘ** tylko **ODZIEŻ OCHRONNĄ I ZAWODOWĄ.**

A DLA DOMU gustowne, tanie i w dużym wyborze:

Fartuszki wiedeńskie Fartuszki suknie

Fartuszki do podawania

czem zaoszczędzisz sobie podwójnych wydatków.

B. HILDEBRANDT, Poznań

Stary Rynek 73-74.

ng 13 956

Piękne Panie używają wodę toaletową „MILA“

gdyż nadaje się do każdej cery tłustej czy suchej.

„Mila“ usuwa nadzwyczają prędko wszelkie nieczystości, jak węgry, pryszcze i zmarszczki, chroni i pielęgnuje cerę, zapewnia zawsze świeży i młodzieńczy wygląd Panie, używające pudru, winny go stale usuwać na noc zapomocą płynu „Mila“.

„Mila“ jest do nabycia w aptekach, drogeriach i perfumeriach. Wytwórnia: **Laboratorium Chemiczne aptekarza Kl. Rożnowicza w Odolanowie Wlkp.**

Pg 7455-36,86

WSZYSCY już wiedzą, że

ZAKUPY I PODARKI GWIAZDKOWE

kupuje się najkorzystniej u **Czepczyńskiego.**

Perfumy, wody kolońskie, pudry, szminki, mydła toaletowe. Kartonaże zawierające: Perfumy, pudry, etc. gustowne rozpylacze w wielkim wyborze.

OZDOBY CHOINKOWE

Świeczki — Lichtarzyki — Ognie zimne — Girlandy — Lametę
Nici złote i srebrne — Włosy anielskie — Śnieg — Drucik

poleca

Pg 8 406/7-49,39/40

Centralna Drogerja J. CZEPCZYŃSKI

POZNAŃ, Stary Rynek 8 — Tel. zbior. 45-45, Tel. 33-24, 33 15, 32-38, 31-15, 32 59
Oddział: Drogerja „UNIVERSUM“, ul. Fr. Ratajczaka 38. Telefon 27-49.

Tanio! Tanio!

Tapety

Linoleum

Ceraty

Chodniki

Dywany

Dywaniki

wszelkiego rodzaju w wielkim wyborze

poleca

Zb. Waligórski

ul. Pocztowa 31
telefon 28-12.

Pg 8594-50,100

zg 8 024

Na Adwent i Święta

wysyłamy standardowe paczki żywnościowe za pobraniem: za 10.90 zł. pierwszorzędne konserwy rybne, 14 puszek różnego gatunku lub 5 kg. netto różnych ryb wędzonych (węgorze, flondry i inne) za 5— zł — 5 kg. różnych ryb morskich do smażenia i gotowania. Towar pod gwarancją świeżości, najwyższej jakości. Ceny loco Gdynia. Cenniki wysyłamy bezpłatnie.

Jedyna Chrześcijańska Baltycka Fabryka Konserw

„TEMPORYB“

właśc.

Kazimierz Czerkawski. Uwaga: Z firmami animowanymi „Rewa“, „Baltoryb“, „Ocean“ firma moja nie ma nic wspólnego! Firmom Handlowym udzielamy rabatów!

ng 13 963

ng 12 550/1/2

ŁYŻWY

Rodła i sanie

Latarki powozowe

Dzwonki i termosy

Noże i widelec

Łyżki i łyżeczki

Młynki do kawy

Maszynki do mięsa

Puszki do chleba

Maszynki do chleba

Garnki emalowane

Garnki aluminiowe

poleca korzystnie

JAN DEIERLING

skład żelaza

Poznań Szkolna 3.

Tel. 35-18 35-43

ng 13 965

Kolejka elektryczna (Märklin)

z przyłączeniem do światła, z wszelkimi przynależnościami, wspaniały prezent gwiazdkowy, bardzo tanio na sprze-
Obierzeć zg 37889

Polna 14, m. 4.

Mądre słowa Anglika: dobry towar jest zawsze tani

znajduje i u nas coraz większe zrozumienie. Firma nasza od wielu już lat stosując tą zasadę, dzięki prawdziwemu zaufaniu swej licznej klienteli, oraz olbrzymim obrotom połączyła jedno z drugim: dobry towar z niską ceną.

Tegoroczna

Sprzedaj Gwiazdkowa

na ubrania, płaszcze, kurtki, golfy, mundurki i płaszczyki szkolne swymi niskimi cenami pozwala zaopatrzyć się każdemu w miły i praktyczny podarek gwiazdkowy. Specjalnej uwadze P. T. rodziców polecamy nasz oddział wykładowej odzieży chłopięcej.

K. Bogajewski

Największa Fabryka Odzieży Męskiej i Chłopskiej
Poznań, Stary Rynek 77

Olbrzymi wybór materiałów z metra. Wykwintny dział miarowy.
PRZYJMUJEMY ASYGNATY „KREDYT”.

Pg 8578-50,80

Jeśli kochasz

dzieci, zrobisz im
wielką przyjemność

Zabawkami „Aquila”

gdyż są ich najmilszymi przyjaciółmi

ng 13793

Największy wybór

Pięknych Lalek, Zabawek i Gier!

od najtańszych do wykwintnych

Hurt!

Detal!

„Aquila”

Sp. z o. odp.

Sw. Marcin 61

Pl. Wolności 9

Praktyczne Podarki
dla dorosłych

Włeczne Pióra • Karty
do gry • Papier Łuk-
susowy • Kasetki Za-
kopiańskie • Teki • Al-
bumy i wiele innych!

Weksle zaginione

na łączną sumę zł 210,—, wystawione przez p. A. Kowalskiego, leśniczego z Jezewnicy, Pomorze, z żyrem pp. Braci Armanskich w Kościerzynie - Pom. płatne:

zł 40,— 5. 8. 1933 r. zł 45,— 5. 11. 1933 r.
zł 40,— 5. 9. 1933 r. zł 45,— 5. 12. 1933 r.

unieważniam.

M. Łozowski, przedstawiciel f-y Elektrit w Wilnie.
zg 4303

ng 14 105/6

Nie czekaj gwiazdora
Idź dziś do „Kastora”

I ZAKUP GRAMOFON

na święta!

Dla każdej kieszeni coś odpowiedniego.
Olbrzymi wybór płyt.

SYRENA-ELEKTRO

poleca

KASTOR

św. Marcin 55

Na Gwiazdkę

polecam

Żyrandole elektryczne, lampy stołowe i nocne — Kucharki — Żelazka

„RADJO”

ng 13 950

Na żyrandole i lampy 20% rabatu gwiazdkowego

„STRZAŁA”

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 21

Zakłady Elektrotechniczne, tel. 50-65

Święta się zbliżają

więc każda pani domu powinna pamiętać o doskonałych i rozpowszechnionych wyrobach znaku

„Luba”

Proszki do pieczenia

Cukier waniliowy — Galaretki deserowe i budynie

Do nabycia w sklepach kolonialnych i u pp. hurtowników

LUBOŃSKA FABRYKA DROZDZY SPÓŁKA AKCYJNA dawn. G. SINNER

Luboń, pow. Poznań

Pg 8504-49,25

wszędzie do nabycia

dg 4 245

NOWOŚĆ!

gilzy higieniczne „SPECJALNE” zwata

FIRMY „AGOL”, POZNAŃ

kartonik 150 sztuk	0,35 zł
„ 100 „	0,25 zł
„ 75 „	0,20 zł

Obligacje 6% Pożyczki Narodowej

przyjmuje jedna z najpotężniejszych instytucji
w kraju na wyjątkowo korzystnej podstawie

JAKO GOTÓWKĘ

Zapytania tylko pismienne uprasza się kierować
do Biura Ogłoszeń „PAR” Poznań, Aleje
Marcinkowskiego 11 pod nr. 50,89

Obwieszczenie

W postępowaniu upadłościowym w majątek firmy CENTRALA DRZEWA T. A. w Poznaniu 2 Na 39 25 ma być dokonany końcowy podział masy. Stan masy rozporządzałnej wynosi około 22.000,— zł. Wierzytelności ustalone w I, II i III kl. tabeli już wypłacono, obecnie zamierza się uwzględnić wierzytelności ustalone w VI kl. na sumę zł 87 857,21. Wykaz uwzględnionych wierzytelności jest wyłożony dla wglądu zainteresowanych w sekretariacie Sądu Grodzkiego w Poznaniu (pokój 47).

Pg 8585-50,88

Poznań, dnia 11 grudnia 1934.

Zarządca masy upadłościowej Tadeusz Szymt.

Publicznie ustanowiony rewizor ksiąg na obwód Izby Przemysłowo-Handlowej i zaprzysiężony biegły na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, ul. Chelmońskiego nr. 9 m. 8, tel. 72-02.

Uchwała. W sprawie postępowania upadłościowego nad firmą I. i N. Leitgeber w Poznaniu, Wodna, narożnik Wielkie Garbary, wyznacza się termin końcowy na dzień 7 stycznia 1935 roku godz. 11 w gmachu tutejszego Sądu, pokój 45, celem odebrania sprawozdania i rachunku końcowego od zawiadowcy masy. Poznań, dnia 11 grudnia 1934 r. Sąd Grodzki. Oddział II.

ng 13 592

LICYTACJA WINA.

W poniedziałek, dnia 17 grudnia br. od godz. 10 i ewentl. dni następne sprzedawac będą przy ul. 27 Grudnia 14 z polecenia i na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającym za gotówkę:

większą partję wino węgierskiego.

Pg 8626/7-50,108/9

Brunon Trzeczak

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na woj. Poznańskie, Poznań, Wielkie Garbary 34. Tel. 21-26.

LICYTACJA LIKWIDACYJNA.

We wtorek, dnia 18 grudnia br. od godz. 10 począwszy i dni następne sprzedawac będą przy ul. Półwiejskiej 2 z polecenia i na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającym za gotówkę:

Pg 8628/9-50,102/3

całkowicie urządzonego skład towarów krótkich, bielizny zimowej i płócienną, swetry, pończochy, rękawiczki, towary galanteryjne oraz całkowite urządzenie składowe.

Brunon Trzeczak

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na woj. Poznańskie, Poznań, Wielkie Garbary 34. Tel. 21-26.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 3695, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11,30, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 11.15.

1. KAMIENCE

Wille

przy tramwaju blisko śródmieścia dwumieszkańkowa solidny ładny obiekt, wymagająca wykończenia sprzedam, wpłaty 18 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 735

Wille

amortyzacyjna, dwumieszkańkowa, ogród, sprzedam, wpłaty 26 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 846

Kamienice

kupię, wpłata 60 000. Oferty właścicieli cena, obciążenie Kurjer Poznański zdg 37 467

Kamienice

z składami przy bardzo ruchliwej ulicy blisko St. Rynku, wpłata 50 000 lub przejmie wille. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 442

Nowy dom

kupię, wpłaty 90 000. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 37 385

Wille

nowo pobudowana, dochodowa, 10 minut od placu Wolności sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 731

Willa

Poznaniu 5-cio pokojowa ogrodem instalacjami, dogodna komunikacja 12 000. Grzeszkowski, Skarbo-wa 18. zdg 37 930

Administracje

domów fachowo i korzystnie załatwia Administracja Kamienic, J. Schmidt, Wierzbiciele 11, tel. 73-76. zdg 37 299

Willa

dwumieszkańkowa komfortowa, 5-cio pokojowa, 5-cio pokojowa, sprzedam, wpłaty 18 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 605

Dom

masywny jednopiętrowy cztero-mieszkańkowy przywłaszczeniem, bez długów kompletnie wykończony ogród morgowy owocowy tuż przy dworcu Poznań-Lawica obok lotniska, sprzedam, wpłaty 87 m. 17. zdg 37 227

Administracje
domów nieruchomości przyjmie energiczny, obeznany w urzędach radny miasta, najpoważniejszą referencjami. Oferty Kurjer Poznański zdg 32 077

Wille
masyw murowaną najlepszą dzielnicę Poznania dwumieszkaniową z garażem, pięknym półtoramorgowym sadem z powodu wyjazdu tanio sprzedam. Paluch, Kantaka 8/9. zdg 37 247

Kamienice
rzeźnictwem, wpłaty 15 000.
Wille
5 pokoi komfort. 20 000 sprzedam. Ładowicz, Piotra Wawrzyńska 27. zdg 37 361

Wille
dwumieszkaniową po 5 pokoi, 2 morgi zaprowadzony ogród, garaż ładny solidny obiekt, 2 minuty od dworca Luboń sprzedam. — Wpłaty 15 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 063

Dom
centrum Poznania, mieszkanie 3 i 4-pokojowe, dochód ustawowy 9 000 zł sprzedam właściciel spieszy przy wpłacie 50 000 zł za siemdemkrotny czynsz. Pośrednicy szkoda fatygi. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 990

2. PIENIĄDZ

Na
I. hipotekę 1—2000 pożyczę. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 850

20 000
umieści pani. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 368

2 000,—
pożyczki poszukuje zastaw ośmiopokojowe urządzenie komfortowe. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 470

5 — 8 000
posiadam, oczekuję korzystnej propozycji. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 395

Świetny interes
Szukam współnika z kapitałem — 100 proc. zysku w krótkim czasie zapewnione. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdg 37 570

Fabryka
artykułów pierwszej potrzeby (żywnościowy) w pełnym biegu z dostawą do instytucji państwowych. Kapitał do objęcia 15 tys. Oferty poważnych reflektantów do Kurjera Pozn. zdg 37 950

Kto
pożyczy 2 000,— zł. pewna gwarancja, dobry procent. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 847

15 000
do 20 000,— złotych poszukuje na pierwszy numer hipoteki bez Towarzystwa. Nieruchomość w Poznaniu, oprocentowanie do umowy. Łaskawe zgłoszenia Matczyński, Chwaliszewo 74. Pg 8 299-62.565

I. hipotekę
5% na gospodarstwo w sumie 3 000 sprzedam za gotówkę zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 105/6

Współpraca
na okres świąteczny lub dłużej z gotówką do 2 000 zabezpieczenie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 758

Poszukuje
pożyczki I hipoteki 5—7 000 na gospodarstwo 50 morgowe bez długów. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Oredownik zdg 37 647

Przedstawicielstwo
światowej fabryki dobrze zaprowadzonej do oddania na korzystnych warunkach tylko inteligentnemu kupcowi, dysponującemu minimum 6 000, dobra egzystencja zapewniona. Szczegółowe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 37 783

10.000
kto pożyczę pod zastaw. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 968

2.000
na I hipotekę domu poszukuję. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 908

Wspólnika
gotówka 500 poszukuje przedsiębiorstwo handlowe. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 984

3. LETNISK I UZDROWISKA

Zakopane
chrześcijański komfortowy pensjonat „Eldorado”. Tylko dla zdrowych. Kuchnia doskonała. W lasku Piłsudskiego. zdg 35 876

Zakopane
Pierwszorzędny, ślicznie położony pensjonat „Tytan” pod zarządem właścicieli i Marii Stidowej. Wikt wykwinny, ceny przystępne. ng 14 073

Zakopane
Pensjonat chrześcijański „Kosodrzew” ul. Chałubińskiego, centrum, Karkoszewicz, poleca pokój z werandą, dużo słońca, kuchnia smaczna, obfita. Zarząd. zdg 37 152

Wisła i Głębie
(450—550 metrów n.p.m.) Świąta wakacyjne zimowe w Beskidach Śląskich. Najlepsze tereny narciarskie. Stara szkoła narciarska, niska zbiorowa, indywidualna. Zawody narciarskie, konkursy koków, ślizgawka, tor hokejowy. Dancinigi. W sezonie zimowym taksy klimatycznej niema. Biuro informacyjne na dworcu. Pensjonaty otwarte zimą: Bukowa, Danusia, Dziechówka, Elżbięta, Ewunia, Hotel Głębie, Janka, Klonowa, Kresy, Księżówka Ewangelicka, Leliwa, Malgorzata, Olszynka, Orla, Piast, Tomusia, Słoneczka, Urocz. Warszawa, Westalka, Wierchy, Kłjówka. zdg 4 580

Zakopane

Pierwszorzędny, ślicznie położony pensjonat „Tytan” pod zarządem właścicieli i Marii Stidowej. Wikt wykwinny, ceny przystępne. ng 14 164

4. OSOBISTE

Sobota
— nareszcie ona! Robota już odwołana, wesoły ze spokojną głową na ulicy, spiesze Nową, tam za groszy polskich sto mam
raj w buzi
— jak chce kto! Weber, Nowa 4 ng 13 817

Bajki na jawie
szukam w korespondencji z inteligentnym panem. Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 128

Pani
każda nosi już jedwabny kapelus, zrobiony najodmiej za 1,50 Hain, Sapięziński 1. podwórze. Szamarszewskiego 1. Focha 35. zdg 37 791

Na Gwiazdkę
książki dla dzieci, młodzieży i starszych w wielkim wyborze poleca Księgarnia Dippa, plac Wolności 11. zdg 37 867

6. OŻENKI

Nauczyciel
poślubi kobietę posiadającą jakikolwiek egzystencję lub gotówkę Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 103

Kawaler
lat 23, ciemnoblondyn, rolnik z ukończoną szkołą Rolniczą z lepszej rodziny posiada wszystkie zalety lecz bez majątku pragnie poznać pannę, która posiada trochę gotówki lub nieruchomości wiek obojętny, także wdówki bezdzietne niewykluczone. Cel matrymonijalny. Oferty kierować do Kurjera Poznańskiego p 1772

Kawaler
kupiec lat 35 wysoki zapozna panna miłą zdecydowaną co do małżeństwa. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 37 056

Dla
panny dobrej rodziny przystojnej religijnej, gospodarniej lat 35, u meblowaniem co do wszystkiego poszukuje meza, dobrego charakteru, urzędnika, leśniczego. Sprawa poważna. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 102

Dla siostry
poszukuje znajomości pana do lat 40, emeryta cywilnego, wojskowego lub innego zawodu. Oferty zdg 35 872 Kurjer Poznański.

Dwóch kawalerów
I. 29 lat, II. 31 lat, przystojni, silnej budowy, blond, bez nalogów, I. dysponujący gotówką 6 000 złotych, II. 2 500 złotych poszukują tą drogą dla braku znajomości pań w celu matrymonijalnym z odpowiednią gotówką lub nieruchomością. Pierwszeństwo mają panny pochodzące z gospodarstwa lub z gospodarstwem do splacenia. Wiek od 20 do 25 lat. Panny reflektujące zechcą oferty z fotografią nadsyłać pod następującym adresem: I. Adamczyk Józef, II. Szwajcar Franciszek Vicoigne Raiscur rue de St. Amant 81 Nord-France. Dyskrekcja zapewniona. zdg 36 243

Dla
mego przyjaciela wdowca lat 52 własne mieszkanie w Poznaniu, gotówki 28 000 poszukuje starszej panny lub wdowy odpowiednią gotówką lub realność, cel matrymonijalny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 367

Kawaler
lat 37, posiadający 5 000 gotówki, pracownik umysłowy (obecnie bez posady) poszukuje znajomości inteligentnej pani wieku 28—35 lat, posiadającej własny składzik lub obeznanej z kupiectwem. Cel matrymonijalny i niezależenie się od posady. Łaskawe zgłoszenia nieanonimowe do Kurjera Poznańskiego zdg 37 151

Korespondencje
z panem kulturalnym i bez nalogów od 35 lat, nawiąże miłą, wykształconą i niebiesdną. Panowie sędziowie, inżynierowie lub urzędnicy państwowi zechcą zgłoszenia skierować do Kurjera Poznańskiego zdg 37 324. Cel matrymonijalny.

Sierota
lat 27, przystojna, średnie wykształcenie, posiadająca nieruchomości wartości 10 tys. złotych pozna pana na stanowisku. Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 426

Urzędnik
państwowi pozna inteligentną panną do lat 24 w celu matrymonijalnym. Posag dla wspólnego dobra pożądan. Poważne oferty do Kurjera Pozn. zdg 37 437

Agronom
kawaler 40, poważne stanowisko blisko Poznania gotówka 15 tys. pozna zdrową, miłą towarzyszkę życia do 35, kochającą wieść. Małatek niekonieczny. Poważne oferty z fotografią, która się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdg 37 394. Dyskrekcja zapewniona

Panna
lat 25, milego usposobienia, religijna, zdrowo patrząca na życie wyjdzie zamaż za podoficera, listonosza, rzemieślnika na stałe posadzie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 397

Kawaler
lat 29, ciemno — blondyn, siodlarz tapicer i lakiernik z gotówką 3 tys. zł. z braku znajomości poszukuje panny celem ożenku, gotówką dla wspólnego dobra pożądan. Córka siodlarza niewykluczone. Oferty z fotografiami Kurjer Poznański zdg 37 549

Kawaler

samodzielny kupiec lat 30, pozna panna, dopomoże materialnie. — Cel matrymonijalny. Zgłoszenia poważne do Kurjera Poznańskiego zdg 37 403

Kupiec

lat 27, właśc. skład kolonialnego poślubi inteligentną panną do lat 25. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 409

Kawaler

kupiec 23, poślubi panna do 25, która dopomoże usamodzielnienie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 4527

Kupiec

samodzielny, lat 26, zapozna sympatyczną panną w celu matrymonijalnym. Zgłoszenia z fotografią (która się zwraca) skierować do Kurjera Poznańskiego ng 14 173

Która

pani do lat 40 dopomoże rzutkiem kupcowi gotówką 3—4 000 do przejęcia z rąk szefa rokiujące przyszłość przedsiębiorstwo? Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 546

Panna

przystojna, niezależna pozna panna inteligentnego, subtelnego, do lat 40, celu matrymonijalnym. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 545

Szczęście

domowe w starości osiągnie pan po pięćdziesiątce, będący w możliwości poślubić starszą panną z dobrego domu, niezamożną, zapewniającą takowe. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 135

Bardzo

przystojna, miła, zgodna, uczciwa brunetka, czarnaoka, lat 33, dobrem umebłowaniem, wyprawa, zapozna wyższego urzędnika od lat 36, także wdowca w celu matrymonijalnym. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 302

Kawaler

kupiec lat 30, posiadający dobre prosperujące przedsiębiorstwo — handlowe 10 tysięcy gotówki, pozna panna z zamiłowaniem do kupiectwa. Cel matrymonijalny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 537

Kawaler

kupiec, właściciel nieruchomości, oraz własnego przedsiębiorstwa hurt i detal w większym mieście powiat, poszukuje panny do lat 35, najchętniej córki kupca lub kobiety z zainteresowaniem do kupiectwa z aczej i porządnej rodziny z odpowiednim majątkiem, który nie jest konieczny, tylko dla wspólnego dobra. Oferty ewtl. z fotografią (która się zwróci pod słowem honoru) uprasza kierować do Kurjera Pozn. pod nr. zdg 37 978. Sprawa traktuje bardzo poważnie. Pośrednictwo rodziców lub krewnych mile widziane

Kawaler

kupiec samodzielny własne mieszkanie, lat 42, wysoki brunet, poszukuje żony z odpowiednim majątkiem. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 022

Wdowiec

lat 35, posiadający gospodarstwo 60-morgowe przy Poznaniu szuka starą panną lub młodą wdówkę. Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 936

Kawaler

33-letni, bezdomny, uczciwy, inteligentny, spędził świat w domu kulturalnym. — Cel matrymonijalny. Łaskawe zgłoszenia Poznań, poste-restante „Gwiazdor”. zdg 37 875

Kawaler

lat 26, posiadający własną restaurację wraz umebłowaniem 2 pokoi z kuchnią zapozna panna, posiadająca 8—10 tysięcy dla wspólnego dobra. Cel matrymonijalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 928

„Przyszłość”

jedynie znane z rzetelności biuro matrymonijalne ułatwia dyskretnie znajomości. Strzałowa 3. zdg 37 643

Piekarz

kawaler, lat 37, ożeni się z właścicielką piekarni lub gotówką 10—15 tysięcy. Posiada 10 tysięcy oszczędności. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 767

Kawaler

techn. wykształt., właściciel przedsiębiorstwa, wobec braku znajomości zapozna i poślubi szczerą, miłą, przystojną domatorkę pannę, bezdzietną wdówkę do lat 27, która wnieście dla powiększenia przedsiębiorstwa 30 000 wzmiarn przejęcia na własność willed. Praktyczne Wielkopolski, pragnące spokojnie i zgodnego pożycia, racza przesłać również za pośrednictwem rodziny kilka słów namiętnym z fotografią z zapewnieniem zwrotu tejsze oraz ścisłej dyskrekcji Kurjer Pozn. zdg 37 747

Wdowa

lat 45 wyjdzie zamaż. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 791

Wdowa

po majorze, lat 35 brunetka, — przystojna, majetna, nawiąże korespondencje. Cel matrymonijalny z oficerem wzgl. wyższ. urzędnikiem. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 37 707

Panna

lat 26, posiadająca 20 000 wyjdzie zamaż. „Biura przyszłość”. Poznań, Strzałowa 3. telefon 24-03 zdg 37 818

Panna

lat 24, posiadająca 100 000 wyjdzie zamaż. B. uro. „Przyszłość”. Strzałowa 3. zdg 37 816

Urzędnik

kolejowy, pragnie poznać niezależną panna, cel matrymonijalny. Oferty z fotografią do Kurjera Pozn. zdg 37 602. Dyskrekcja zapewniona.

Wdowiec

po 50, solidny, dobrze sytuowany, właściciel przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowego w Poznaniu, nawiąże znajomość w celu matrymonijalnym z panną, odpowiednią wiekiem i majątkiem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 991

Panna

przystojna, inteligentna, z dobrej rodziny, właścicielka domu posiadająca 5 000 zł później więcej pozna pana urzędnika na etacie lub dobrego rzemieślnika. Rzeczą traktuje poważnie. Oferty z fotografii Kurjer Pozn. zdg 37 971

Największy wybór

zamożnych zdecydowanych pań oraz panów zajmujących poważne stanowisko, poleca jedynie Echo, Poznań, św. Marcina 68, telefon 50-30. zdg 37 952

Kawaler

lat 34, kupiec, stały dochód rentowy, poślubi pannę, wdówkę około 28 bezdzietną co doświadczonej, celem zaprowadzenia interesu. Rzeczą poważną. Łaskawe zgłoszenia z fotografią, która się zwraca Kurjer Pozn. zdg 38 028

Dyskretnie

solidnie ułatwia znajomości matrymonijalne „Wanda”, Romana Szymańskiego 4, I. zdg 37 686

7. SPRZEDAŻE

Bloczki

kalendarzowe hurtownie najtańiej. Drukarnia, Kozia 24. zdg 35 893

Ford karetką

jak nowy sprzedam. Wiadomość ul. Jakoba Wujka 8, u portjera zdg 35 994

Lalki

wybor, za bezcen. Trabczyńska, Pierackiego 11, dom tylny. Przyjmuje asygnaty. zdg 36 244

Skóra niedźwiedzia
z łbem i łapami, rzadki okaz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 36 452

Otworzyłem

dział zabawek, sprzedaje najtańiej. St. Pelczyński, 27 Grudnia 1. ng 13 931

Parcele

Łazarz za bezcen powodu wyjazdu. Nowaczyk Górna Wilda 30. zdg 36 746

Śliczne pianino

koncertowe jak nowe. Adres Kurjer Poznański zdg 36 909

Parasole

ogrodowe, słoneczne, deszczowe i wszelkie reparacje wykonuje Wytwórnia Parasoli. Wielka 27/29. zdg 3 661

Centrala mebli

Wielka 26, poleca meble po cenach najniższych. Pg 7903-11.11

Sprzedaje

kupuje meble maszyni inne rzeczy. Dom Komisarski, Podgórna 2 Pg 7 902

Sprzedaż — Naprawa

wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru — Montownia Wiecznych Piór — Józef Czarnoski — Poznań. Ratajczaka 2 dz 4 062

Dom

piętrowy. Jarocinie, handlowej ulicy, dwoma składami. Jan Sroczynski. ng 14 148

Dom

z ogrodem miasto gimnazjalne pow. leszczyński, 5 pokoi, kuchnia, oficyna, warsztat, 2 morgi ziemi, nadaje się dla emeryta, rzemieślnika z powodu wyjazdu korzystnie sprzedam. Informacji Fr. Kempa, Leszno, Dr. Metziga 9. ng 14 145

Akwarium

duże korzystnie. Plac Wolności 5, m. 8. zdg 37 295

Jadalnie — Sypialnie

najtańiej wprost Szwarczyckiej Składnicy Mebli, Poznań, Wielka 15. zdg 37 326

Prestrzy-macze

dla dzieci i dorosłych najtańiej w firmie: zdg 37 329

Dom

Sanitarny Poznań, Br. Pierackiego 19. Wielki wybór wszelkich artykułów do pielęgnowania chorób. zdg 4 297

Dom Komisowy

Wroniecka 6/8 poleca szafy szafonierki, łóżka metalowe, stoły, krzesła, obrazy umywalki, urządzenia dentystyczne. ng 13 744

Syrop

piernikowy, cukier, ryż hurtownie poleca

Michałowicz Ska,

Poznań, Szyperska Telefon 28 82. Pg 8 440-48.137

Największa fabryka pianin Sommerfelda

dostarcza nowe pianina za wpłatą 300 zł reszta płatna na dogodnych warunkach. Niskie ceny. — Pierwszorzędne wykonanie. Długoletnia gwarancja. Skład fabryczny Poznań, ul. 27 Grudnia 13. zdg 37 346

Futra

damskie, karakulowe, piżmowcowe, żrebce, spody pod futra, wydry, skóry wszelkiego rodzaju sprzedaje po niskich cenach gwiazdkowych. Łajewski, Poznań, Pierackiego 20. Pg 8 403-48.152

Rurki

do włosów od 50 gr jak wzór 3, — lamki spirytusowe od 190 zł poleca najtańiej Wenzlik, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 19. zdg 4383

Sprzedam

dom dobrze zaprowadzona piekarnia w mieście powodu stosunków rodzinnych. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 13 953

Okazyjne meble

używane wszelkie sprzedaj — kupisz

Woźna 16

Komis. ng 13 944

Parasole Torebki Walizki Witkowski

połeca ng 12 997

Jadalnie

używane okazynie. Wielka 15. zdg 37 325

Marmury

białe i kolorowe najtańiej „Carrara” przemysł marmurowy Przemysłowa 27 tel. 60-49. zdg 30 453

Marmury

FIRMA EDMUND RYCHTER GÓRUJE nie tylko NISKĄ CENĄ LE CZ JAKOŚCIĄ WYROBÓW

Kupując w naszych magazynach odbiorca wydobywa **MAXIMUM** z każdego wydane go złotego, ponieważ nie cena lecz **JAKOŚĆ** decyduje. — **POLECAMY** **Palta - Ulstroragłany - Przepiękne garnitury - Spodnie - Knykry - Bryczesy - Wiatrowki - Kurki, skórzane - Płaszcze gumowe - Peleryny gumowe.**

Tysiące metrów **najmodniejszych** materiałów w setkach deseni i kolorów do dyspozycji **SZAN. KUPUJĄCYCH**. W naszych oddziałach miarowych zaprowadziliśmy wykonanie popularnych garniturów w trzech serjach podlegających najściślejszej kalkulacji, ażeby w tych ciężkich czasach umożliwić szerszemu ogółowi **nabycia dobrego ubrania z wypróbowanego materiału.**

Serja I. 120 zł Serja II. 100 zł Serja III. 80 zł

Materiały w powyższych serjach **nie zmieniają koloru** i w noszeniu są **pierwszorzędne**. Krój, dodatki i wykonanie najlepsze. Następnie polecamy **wykonanie luksusowe** ng 1/2

Nasze oddziały wykonania **na miarę** stoja u szczytu **doskonałości**. 6-ciu pierwszorzędnych krojczych tworzą z dobrego **najlepsze**. **Specjalność futra na miarę, modernizacje i poszycia futer** pod kierownictwem wybitnych fachowców. **GORÓWE FUTRA** stale na składzie. **Wydajemy nasze towary także za bony Tow. „Kredyt“**

EDMUND RYCHTER

ul. Wrocławska 14 **Poznań**
telefon 21-71
ul. Franciszka Ratajczaka 2.

ul. Wrocławska 15
telefon 54-93

ul. Kaliska **Ostrów Rynek**
tel. 35 Wielkopolski tel. 35

Pianino jak nowe „Fibiger” 1000 zł, ko- żuszek dziecięcy 10. — zł. sztucer „Aitówka” za bezcen, piszczałki kolonij 12 skór tania. Wały Jagielli 22-9.	Skład kolonialno spożywczy, pewna eg- zystencja, klientela gotówkowa, 2 pokoje, kuchnia. Wskaże Kurjer Pozn. zdg 37 598	Skład pieczywa Wilda sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 770	Kanarki pilne samice do legu tania. — Kubank Poznań, Fabryczna 34 L. lewo zdg 37 696	Skrzypce bardzo dobre. Woźna 1-4. zdg 37 934	Rowery najtaniej meskie 120, balonowe 150. Traugutta 23, mieszkanie 8. zdg 37 973
Fortepian Streichera tania. Za Bramka 12 b. m. 8.	Maszynę Singer wpuszczana tania sprze- dam. Ostrówek 15 — 13. zdg 37 506	Imitacja marmuru. Wytwórnia. Tama Gar- barska 2. zdg 37 760	Samochód kryty w dobrym stanie sprzedam Sjwka. Krawczyński, przy Pozna- niu. zdg 37 743/4	Okazja sypialnia luksusowa nowa. Po- tworowskiego 2, sutereny. zdg 37 882	Maszyny Rast & Gasser niedoszacowanej dobroci, poleca najkorzystniej W. Gierczyński i S-ka, Poznań, św. Marcin 13. zdg 37 982
Regulator dom gong. teatralna, lornetkę maszynkę krajania chleba.	Parcelę 750 m. kw. Leber — Południo- wa tania sprzedam Stasik — Wiśniowa 51, m. 1 zdg 37 498	Drogerja Poznańsku dobrze zaprowadzona. 3 000. — Oferty Kurjer Poznań- ski zdg 37 738	Kociol parowy 16 m ² pow. ogrzew. z wydeta płomienia nadająca się do repara- cji sprzedam lub zamienimy na co innego. Wawel, Lubasz, k. Czarnkowska. zdg 37 740	Radjo 5 lampowe, dobre anodówka, aku- mulatorem, głośnikami, tania. — Lodowa 9, m. 4. zdg 37 881	Futro damskie, garderoba używana. — Działyskich 8, m. 1. zdg 37 975
Gramofon szafkowy tania sprzedam, Ostró- wek 15, m. 13. zdg 37 512	Warsztat szewski maszyną odstepie zaraz. Kramarska 25 a. zdg 37 597	Ładny ogródek działkowy Łazarzu, ko- rzystnie zaraz odstąpię powodu wyjazdu. Oferty Kurjer Poznań- ski zdg 37 729	Koniki na biegach walizki najtaniej Tomsza Woźna 18. ng 13 719	Fortepian pierwszorzędny fabrykat jak nowy 2 600 gotówka. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 880	Drzewo stolarskie, podłogi, kantówki, szalówki tania. G. Kowalkiewicz, skład drzewa, Strzelecka 14 a. Te- lefon 14-95. zdg 37 989
Składnica bocznica najlepsze centrum na drzewo lub inne, trzy tysiące. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 513	Konik na biegach tania. Wrocławska 15 stolarnia. zdg 37 582	Rogi rogacze 10 par, smoking, mała fi- gura tania. Gen. Prądzyńskiego 11 — 1. zdg 37 724	Pianino tania. Romana Szymańskiego 7. m. 18. zdg 37 618	Okazjal Płaszcz karakulowy. Skład Jan Lewandowski, Dąbrowskiego 54. zdg 37 842	Leżankę kanapę tania. Ogrodowa 9 — 2. zdg 37 876
Parcelę przy Grodzkiej 1019 m ² . Kra- szewskiego 4/9. zdg 37 476	Kwiaciarnia zaprowadzona, z powodu zmiany stosunków rodzinnych, na sprze- daz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 580	Zakład fryzjerski bez konkurencji miesza- nie Adres Kurjer Poznański zdg 37 713/4	Singer maszyna do szycia, jak nowa. — Ul. Kościelna 24 a. 19 a. Restau- racja. zdg 37 613	Koń na biegach dobrze utrzymany Wierzbicice 39 a. m. 22. zdg 37 830	Lóżka kanapę, lampę, kuchnię, św. Mar- cin 43 — 7. zdg 37 879
Mebie kuchenne. Mickiewicza 18 a — 6 zdg 37 487	Syrop 45 proc. dla piekarzy i cukierników najtaniej. Wytwórnia cukrów i czekolad. Piekary 22-23 w podwór- zu. zdg 37 572	Jadalnie sprzedam tania wprost z pracow- ni oraz stojące szafki zegarowe. Swarzędz. Rynek 35 Stolarnia w podwórzu. zdg 37 337/8	Pianino zagraniczne (950 zł). — Mostowa 30 — 9. zdg 37 745	Broń nadzwyczajna eجتorka 16 opa- tentowana 9 krajach. Angli. Zna- czek. Zgłoszenia Kurjer Poznań- ski zdg 37 829	Pianino o tonie blüthnerowskim — rze- czywiście pierwszorzędne i wy- jątkowe dla znawców, oraz
Stłemp do ryb tania. Długa 10, m. 3. zdg 37 380	Gospodarstwo dom mieszkalny, stodoła, chlew mas., 3 morgi łąki i 3 morgi pola przy granicy Poznania na sprze- daz. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdg 37 569	Futra spody pod futra wydry lisy i skóry wszelkiego rodzaju na ob- sady i reparacje futer poleca w wielkim wyborze najtaniej	Maszynę parową 16 km., 1 cyl. budowa 1914 r., sprzedam okazynie. — „Wawel” Lubasz k. Czarnkowska. zdg 37 741	Patefon z płytami. Drużbackiej 1, m. 2. godz. 4-5. zdg 37 679	Phonole z wielkim repertuarem nut do każdego instrumentu zastosowa- ne — każdy gra odrazu po mi- strzowsku — sprzedam razem lub osobno bardzo tania. Wierzbicice 15, I, m. 22, dom ogrodowy, prosto — od 3-7 godz. zdg 37 873
Okazyjnie sprzedam szybko skład pieczywa Informacje Przybył, Grobla 21, m. 13. zdg 37 381	Meble kuchenne najtaniej. Łakowa 4 a. stolarnia. zdg 37 593	Józef Dawid Poznań Nowa 11 przy Starym Rynku. Pz 7 930-41-42	Saksofon jak nowy, sprzedam. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Krotoszyń ng 14 246	Sypialnia jasny dąb, tania Wysoka 12, m. 20. zdg 37 676	Na Gwiazdkę najlepsza z małych nowych maszyn oszczędzających za zł 380 od Skóra i S-ka Poznań, Aleje Mar- cinowskiego 23. ng 14 244
Dywan duży, mniejszy. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 411	Dwa zegary tania sprzedam. Szyniczak, Mar- cina 75, parter, wejście bramy. zdg 37 562	Pończochy Rekawiczki „Dziś wybór” Cen- ny kryzysowe! Sprze- dajemy jedynie towary solidne A. Szymański Poznań św. Marcin 1. przy placu świetokrzy- skim Specjalny mak- syż pończoch rekaw- czek n 11 242	net 350,— dobre Sypialnia 375,— białe marmury, lustro kryształo- we, okazja	Obraćcki ślubne z własnej pracowni, ceny bez konkurencji, zegarki, budziki, piersiönki — mechanizmy do zegarów stojących R. Prante, św. Marcin 56. zdg 37 673	Wózek tania. Piekary 6 m. 2. zdg 37 698
Pianino tania. Górna Wilda 76 — 5. zdg 37 416	Parcele planami budowy. Osiedle war- szawskie —	Maszyn do fabrykowania świec i mydła- rskie sprzedam tania. Zgłoszenia do nin. pisma ng 14242/3	Jadalnie kuchnie, tapczany, leżanki, wszel- kie inne przedmioty używane — okazyjnie	Okazyjnie brylanty wielki wybór R. Pran- te, św. Marcin 56 zdg 37 672	Warsztat mechaniczno-slusarski z cześciow- nym urządzeniem sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 697
Kanarki pilne śpiewaki tania sprzedaje. Łukaszewicza 1 m. 10. zdg 37 419	Fuzja eجتorka 16, jak nowa. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 393	Meble najtaniej poleca Baranowski Poznań. Podgórska 13 Pz 8151/21-48-1	Woźna 16 Komis ng 14 253	Okazyjnie Para obrączek 585 nowe, ciężkie. Omega, damski, złoty, meski ze- garek Watsch, Józefa 9 — 2. zdg 37 671	Magiel sprzedam tania. Marsz. Focha 69 zdg 37 922
Skład nabiału dobre zaprowadzony przy ruchliwej ulicy w Poznaniu zaraz sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 436	Piano korzystnie. Dom Komisowy — Podgórska 10a zdg 37 626	Meble najtaniej wprost z fabryki Szczaniecki Poznań, Tama Garbarska 3. zdg 37 938/9	Kapelusze damskie, meskie, czap- ki berety — bielizna pończochy, pulawery, trykoty rekawiczki, krawaty skarpetki po- leca najkorzystniej	Okazyjnie salonowe. Plac Wolności 7, m. 15 zdg 37 709	Skład kolonialny przy Palcaza zaraz sprzedam. Powód choroby. Infor- macje Mazurkiewicz, Prusa 30 lub Zurawia 5. zdg 37 921
Pies pokoju (pincher) i kanapa na sprzedaz. Dolna Wilda 19 m. 3. godz. 3-6. zdg 37 439	55 buraczanej drenowanej przy domu, zabudowaniami, inwentarzami, kościelna wieś. Cena 5 500. „National”. Poznań, Piek- ary 1. zdg 37 563	Kwiaty palmy sztuczne wielkim wyborze poleca Specjalny Skład Kwiatów. Wroc- ławska 28, Waleczak. zdg 37 953/4	Svenda - Drnek Stary Rynek 65. ng 13 058	Gdzie iść po tania podarki praktyczne na Gwiazdkę? do firmy Marjan Lesiński ul. Wrocławska, znane najtańsze źródło zakup	Sprzedam skład centrum, nadający się na każdą branżę. Zgłoszenia Sw. Wojciech 1 — 9. zdg 38 020
Salonik mały damski (mahoni) tania. 27 Grudnia 5-22 podwórze parter. zdg 37 440	65 ogrodowej mieście powiatowym willa ośmiopokojowa, śliczne in- wentarze, światło elektryczne 15 tys. „National”. Poznań, Piek- ary 1. zdg 37 562	Plaszcze najkorzystniej poleca Fabryka Konfek- cji Dan-kiej	Gabinet meski ciężki dąb bardzo piękny Jadalnia 600,— zegarem, krzesła, stół	Parcele 622 mtr ² i 849 mtr ² zwarta budo- wa, plac Asnyka, Słowackiego — sprzedam razem korzystnie lub pojedynczo. Oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod 58.147. Pz 8624-58.147	Wielka Sprzedaż Okazyjna Jadalnie — Sypialnie Gabinety meskie Kuchnie — Lustra Tapczany — Kanapy Garnitury klubowe Stoły — Krzesła Gaśnice Minimax Wózki do herbaty Magiel domowy Lampy — Alabastry Biurka — Leżanki Lodówki — Elektrolux Pianola — Umywalnie Fotel dentystyczny Aparaty fotograficzne poleca najtaniej Dom Komisowy Wrocławska 6/8 tel. 40-17. ng 14 256
Akwarium sprzedam. Chwaliszewo 74, m. 8 zdg 37 111	Radjo 4 lamp. baterijne, komplet. Bu- kowska 35, m. 4, godz. 6 — 9. zdg 37 622	Wildowa - Syn Wodna 1. Przyjmujemy asy- naty kredytowe. Pz 7939-41-63	Gabinet klubowy skórzany, blachy gobelinowe Żyrandol kryształowy różne inne meble używane — ko- rzystnie	Blurko damskie nowe, ładne. Chwaliszewo 50 — 9. zdg 37 861	Repozytorja regaly, kramnice, zabloty używa- ne tania. Używany Sprzet, Mic- kiewicz 15. zdg 37 919
Warsztat dla mechanika, ślus, instalatora, elektrotechn. narzędziami, środ- mieście sprzedam 500. Oferty Kur- jer Poznański zdg 37 408	Obrazy Malinowski tania. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 641	Miedzichód Nieruchomość składająca się z domu masywnego 10 lokatorów, o- gród, chlewy, gródmiestie sprze- dam 7 000, gotówki 5 000. Oferty pod nr. ng 14 110/11 do niniejsze- go pisma.	Wielka 20 Okazyjny Skład, telefon 32-40. ng 14 254	Kasę małą na pieniądze i akta tania. Telefon 76-60 zdg 37 920	Rosenthal serwis kompletny, 120 sztuk, Ko- chanowskiego 5, m. 4. zdg 37 907
Sprzedam sygnet meski 13 gram, 585 sza- frem, artystycznie wykonany za bezcen, Oferty Kurjer Poznański zdg 37 496	Maszynę wpuszczana „Singer” jak nowa tania. Szyperska 3, m. 3. zdg 37 807	Futro damskie karakul jak nowe ko- rzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 760	Radieaparar szafkowy 5 lamp, do sieci głośni- kiem, prad zmienny korzystnie. Adres Kurjer Pozn. zdg 37 963	Urządzenia skladowe najkorzystniej. Włna 10. zdg 37 905	Skład krótkich towarów. Adres Kurjer Pozn zdg 37 908
Najkorzystniej plaszce damskie dziewczęce szkolne gotowe, miarowe. Szu- ster. Stary Rynek 76 pietro naprzeciw odwa- chu. Przyjmuje asygna- ty „Kredytu” zdg 37 660	Pieski bardzo ładne i czyste. Staszcza 8. mieszkanie 23. zdg 37 806	Reklamowy wóz prawie nowy korzystnie. Da- browskiego 86 — 3. zdg 37 888	Brylantowy piersiönek okazynie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 982	Maszynę do szycia nowa, okazynie. Trau- gutta 23, mieszkanie 8. zdg 37 972	Kuchnia restauracyjna na bufet, alpacka, jak nowa tania na sprzedaz. Wytwórnia Lamp, Maszalarska 7. zdg 37 632

Okazyjna sprzedaż!

Jadalnie dębowe
Gabiny męskie
Sypialnia dębowa
Sypialnia brzoza
Pianino czarne
Skrzydło czarne
Pianino Jaehne
czarne, krzyżowe, płyta metalowa, piękny ton, bardzo tanio.
Piękne dywany
krajowe, ręcznie wieszane 3x4 jak nowe.

Garnitur klubowy
gobelinie nowoczesny.

Ciężki gabinet
dębowy rzeźbiony
bardzo piękny.

Maszyny stolarskie
heblarka i kombinowana.

Jadalnia dębowa
tylko 300.— solidna.

Sypialnia dębowa
marmur, lustrami tylko 175.—

Poznański
Dom Komisowy
Dominikańska 3, telefon 24-42.
Pg 8 625-60, 98

Skrzypce
tanie sprzedam. 3 Maja 7 skład nabiału. zdg 37 956

Sprzedam
kotły koprowe. Adres Kurjer Poznański zdg 37 951

Doga
duńska 1 1/2 roku stara. Małeckie-go 6 m. 18. zdg 37 946

Pianola
używana, dobrze utrzymana, z znacznym zapasem nut na sprzedaż w Hotelu Continental, św. Marcin 36. zdg 37 689

Sklep
nabiału i delikatności w centrum miasta z powodu choroby sprzedam korzystnie. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 37 683

Kiosk
pod Poznaniem przy fabrykach korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 681

Motocykl
przyczepka okazyjnie. Czerniak, Mickiewicza 18. zdg 37 654

Lampy
elektryczne, stylowe najtaniej wprost z wytwórni. Maształarska 7. zdg 37 651

Samochodzik
dla dzieci sprzedam. Aleje Marcinkowskiego 20 — 31. zdg 37 650

Złoto
srebro, brylanty kupuje, sprzedaje, przyjmuję komis. „Ocasjon”, Aleje Marcinkowskiego 28. zdg 37 521

Pianino
krzyżowe, pierwszorzędne, zagraniczne, Marcina 15 — 5. zdg 37 663

Okazja!
natychmiast do sprzedania z towarem, dobrze zaprowadzony skład sprzętów kuchennych, żelaza i porcelany z 2 wystawowych oknach w powiatowym mieście, przy Ryнку. Reflektanci z gotówką 6 000—8 000 zł racza nadstawić zgłoszenia Tokarski, Gniezno, Chrobrego 31. ng 14 171

Gukiernię
nowoczesna i piękniejsza, najlepsze położenie, sprzedam. Oferty pod „Bydgoszcz” do Biura Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 14 242

Radjoapar
Telefunken sprzedam. Plac Sapiieżyński 2a, restauracja. zdg 38 009

Restauracja
śródmieście, pełen wyszynk, wieloletni komfortowy mieszkaniec, czystość, zapewniona, obficie 3 500. Rutkowska, Półwiejskiej 5 m. 7. zdg 38 007

Parcele
Szczegółowa metr kw. 2—3 zł. sprzedam Stary Rynek 46 — 14. sprzedam Ehlert, Stary Rynek 46 — 14. zdg 38 005

Pianino
zagraniczne, dobry, piękny ton. Stroma 1, parter. zdg 38 004

Jadalnia
elegancka 405.— Stolarska Bnkowska 9. zdg 37 977

Radjo
trzylampowe komplet sprzedam 27 Grudnia 4 — 11a zdg 38 027

Skład delikatesów
centrum korzystnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 998

Sztanca
balanz. Ogrodowa 5, m. 6. zdg 37 856

Dog
11-miesięczny sprzedam. Zaczę 2, parter (Jasna). zdg 37 854

Futro
nowe, niedźwiedzie, do podróży, obszerne, obsada skunks zł 245.— Sew. Mielżyńskiego 4, m. 5. zdg 37 852

Skład
urządzeniem dla każdej branży, centrum, okazyjnie tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 850

Singera
damską tanio. Szewska 11, mieszkanie 4. zdg 37 848

Futro
damskie żrebacki 150 zł, męskie 75 zł. Dominikańska 1 — 1. zdg 37 836

Planino

koncertowe 800, oryginal Schweghtena, wysoki numer, 2 200.— zł. Dominikańska 1, Michalak. zdg 37 835

Wiertarka
kowska za bezcen. Dominikańska 1, Michalak. zdg 37 834

Biblioteka
sypialnia mahoniowa 400. Dynamomaszyna. Powielacz Romeo 300. Dominikańska 1, Michalak. zdg 37 833

Skład
kolonialny, mieszkanie, dobrze prosperujący, obrót dzienny 160, tania dzierżawa. Adres Kurjer Poznański zdg 37 832

Fotograficzny
aparat 9x12. Stary Rynek 46/47, II. lewo (nie 13) od 4—6. zdg 37 929

10. MAJĄTKI

Mająteczek
sześćsetpięćdziesiąt mórg pszennej ziemi blisko

Poznań, kompletnym żywym, martwym inwentarzem, zabudowanie pierwszorzędne, dworek osiempokojowy, prywatne, linia Poznań—Gniezno, przy szosie, cena 140 000, wpłaty 50 000, reszta dłuższe lata sprzedam. Nowak, Poznań, Kramarska 15, telefon 16-89. zdg 36 376

Majątek
1 200 tylko buraczana, drenowana ziemia, zabudowania, inwentarz kompletny, kolejka, szosa, wpłaty 200 000. Kwiatkowski, Poznań, Działyskich 10. zdg 37 638

11. KUPNA

Kasę
rejestracyjną, dobrym stanie za gotówkę kupię. Spieszne oferty Grodzisk, Wielkop. Skrzynka pocztowa 28. zdg 36 118

Starożytności kupuje
„Lamus”
Strzelecka 1. Pg 8147-57,487

Kolczyki
japońska perła z brylantem kupię. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 37 327

Frakowy
garnitur modny, w dobrym wykonaniu na średnią normalną figurę, korzystnie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 183

Rewolwerówki
tokarskie, frezarki w dobrym stanie kupię. — Oferty „Gótkowa”. Biuro Pietraszek, Warszawa, Marszałkowska 115. ng 14 116

Łazienkę
wannę także pięć dobrze utrzymaną kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 096

Kupię
ręcznikie urządzenie składowe, ręczne warsztatowe i wóz. Spieszne oferty Kurjer Poznański zdg 37 339

Broń antyczna
kupuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 372

Nowoczesna
jadalnia i męski, dobry stan, kupię tanio. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 445

Samochód
osobowy mały kupię. Oferty ceną Kurjer Poznański pod zdg 37 486

Detektor
względnie części kupię. Mostowa 14 Zielonacka. zdg 37 417

Kupię
klatkę do papugi mosiężną okragłą w dobrym stanie. Al. Małopolska 3. nrg 14 159

Obrazy
oryginalne wartościowe wszelkie szkoły, epoki kupię. Zgłoszenia „Par”. Toruń pod „Francuz”. Pg 8580-64,157

Kupię
używany mechanizm gramofonowy dwusprężynowy. Kramarska 8, m. 3. zdg 37 500

Kto
może dostarczyć drzewa modrzew (Lärchenholz) 20—40 m. grubości. Cena warunki podać pod adres B. Struch. Małce poczta Krynja pow. Szubin. Woj. Poznański. zdg 37 520

Futerka
damskie żrebacki kupię okazyjnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 645

Serowarskie
maszyny jak kotły, prasy, formy zakupu Unia, Sp. Akc. Brodnica. zdg 37 542

Gramofon
dobry kupię. Romana Szymańskiego 1, m. 3. zdg 37 571

Zegar
stojący kupię okazyjnie. Kurjer Poznański zdg 37 646

Wózki
dziecięce używane kupię Razer, Poznań, Szewska 11. zdg 37 556/7

Dynamo
110 volt 50 do 70 amp. kompletne kupię. „Wawel”. Lubasz, pow. Czarnków. zdg 37 728

Maszynę rymarską
w dobrym stanie kupię okazyjnie. „Wawel”. Lubasz, powiat Czarnków. zdg 37 737

Wał
transmisyjny 50 m/m średnicy, łożyska kulkowe i konsole kupię okazyjnie. „Wawel”. Lubasz, Czarnkowa. zdg 37 736

Okazyjnie

tanio pokój stolarski i inne meble Strzelecka 30, m. 5. zdg 37 735

Skład
kolonialna lub towary krótkie — ruchliwa ulica. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 755

Kupię
20 stolików 1 mtr. x 60 lub okragłe do świetlicy. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 782

Futro
karakulowe na korpuletną osobę lub kwit zastawny kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 792

Kupię
stoł rozciągany 4—5 mtr. oraz 30—40 krzesel, względnie foteli, nadających się do sali posiedzeń. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 37 601

Urządzenie
składowe kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 906

Wetnę
surową owczą kupuję stale „Watolina”
Poznań, Robocza 5. Telefon 46-94. zdg 37 974

Futro
męskie sportowe, dobrym stanie strój narciarski, figura średnia. Szczegóły Kurjer Poznański zdg 37 699

Parcele
cirka 800 m. okolica Łazarz kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 694

Rzeźnictwo
z mieszkaniem w Poznaniu kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 691

Kupię
urządzenie składowe (stoł, regał, gablotkę). Oferty Kurjer Poznański zdg 38 018

Maszynę
Singera w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 015

Psa
pokoju, czujnego, czystego, do palacu na wieś. Oferty z ceną i opisem do Kurjera Poznańskiego zdg 37 688

Dywan
duży kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 657

Antyki
meble, srebro, dywany kupię, ul. Skarbowa 4, m. 8. zdg 37 656

Grunt
za gotówkę kupię 2—10 mórg przy Poznaniu, blisko poczty. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 515

Kupierkę
(Kupiermaschine) kupię za gotówkę. Fasmitt, Jackowskiego 49. zdg 37 516

Urządzenie
do fabrykacji papy dachowej kupię. Oferty z ceną Kurjer Poznański ng 14 170

12. DO WYNAJĘCIA

7, 6, 5, 4 i 3
pokoje mieszkanie, biura, skład w każdej dzielnicy wskaże „Domus”, plac Wolności 14a. Informacje bezpłatnie. zdg 35 867

Silniki
1—2 KM na prąd stały 220 volt kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 238

3 pokoje
komfortowe. (azienka, centralne — odpowiednie dla małej odpowiedniej rodziny bez służącej. Wyspiańskiego 12, godz. 17—18. zdg 37 048

Czteropokojowe
wolne. Kopernika 4, stróż. zdg 37 356

Trzypokojowe
ogładać 11—12 Mazowiecka 5. zdg 37 375

Czteropokojowe
Łazarz, Chociszewskiego 17, gospodarz. zdg 37 098

Dwupokojowe
kuchnia wygodami. Kolska 20 Osiedle Warszawskie. zdg 37 288

Czteropokojowe
komfortowe, słoneczne II gospodarz. Niegolewskich 4 mieszka. 3. zdg 37 448

Z powodu wyjazdu zagranicę
odstąpię mieszkanie 2 pokoje kuchnia, łazienkę z meblami. Stroma 20 m. 15. zdg 37 450

Wspaniałe
czteropokojowe najnowszy komfort, centralne ogrzewanie, willa. Aleja Szczegółowa 28. zdg 37 459

Trzypokojowe
kuchnia, korytarz, wysoki parter, przystanek tramwajowy. Park Wilsona, Dzierżawa rok zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 468

Siedmiopokojowe
słoneczne II piętro Mickiewicza od marca luksusowej willi tylko zamożnym. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 473

2 pokoje
kuchnia, eleganckie, osobne, domku w ogrodzie przy Ryńku Łazarskim. Zgłoszenia tylko w niedzielę od 11 — 1 przy ul. Kopczyńskiego 5. Warunek pół roku zgóry dzierżawy. zdg 37 478

Pokój
frontowy, IV piętro, bezdzietna małżeństwo, 35 miesięcznie. Matejski 40, gospodarz. zdg 37 400

Mieszkania

pieciopokojowe przy Placu Działowym, przy Półwiejskiej i na Jeżycach zaraz wynajmę. Wiadomość: Aleje Marcinkowskiego 28 biuro adwokackie. zdg 37 382

Czteropokojowe
mieszkanie I piętro, Focha, miesięcznie 75.— z lampami elektr. i radio 5 lampowe odstąpię. Zgłoszenia filia Kurjera Poznańskiego, Focha 74. zdg 37 420

Skład
rzeźnicki mieszkaniem zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 405

Mieszkanie
3 pokojowe, Łukasiewicza, do wynajęcia. Popp, Poplińskich 9. zdg 37 563

Trzypokojowe
przynależnościami, II. Chwaliszewo 9, m. 3, gospodarz. zdg 37 551

Czteropokojowe
komfortowe, gospodarz. — Aleja Hetmańska 11. zdg 37 550

1—2
kuchnia, ogrodo, elektryczność, słoneczne 40.— Jodłowa 14. zdg 37 623

4 pokoje
komfort, II ptr. Szewska róg Wielkiej zaraz. Zgłoszenia Mielżyńskiego 23, m. 12. zdg 37 802

6 pokoi
komfort, III ptr. Waly Zygmunta Augusta zaraz. Zgłoszenia Mielżyńskiego 23, m. 12. zdg 37 801

Pokój
z kuchnią odnowioną, światło elektryczne przy Aleji Szczegółowskiej tylko pewnemu płatnikowi od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 749

Pokój
kuchnie wynajmę gospodarz. — dzierżawa rok zgóry. Adres Kurjer Poznański zdg 37 858

Pięciopokojowe
mieszkanie front I. piętro, trzy-pokojowe na biuro lub warsztat oficyny parter, pokój i ubikacja przemysłowa do wynajęcia zaraz ul. Długa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 800

Jednypokojowe
wynajmę. Wedzikowski, Piekary 11. zdg 37 675

Skład
jasny, przy św. Marcynie w okolicy Zamku do wynajęcia od 1-go stycznia 1935. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 37 812

Mieszkanie
piękne 3 pokojowe willi. Marsz. Focha 137, solidnemu wynajmę. Właściciel. zdg 37 810

Mieszkanie
pokój kuchnia, Focha 137, właściciel. zdg 37 811

Pokój
z kuchnią. Ul. Warszawska 175 zdg 37 803

Duże
trzypokojowe, komfort. Ostroroga Zakręt 13, m. 3. zdg 4531

Mieszkanie
3 pokoje komfort solidnym do wynajęcia. Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański zdg 37 878

Trzypokojowe
komfort, czynsz półroczny, przy Zielonej 3 — 21. zdg 37 866

Doktorowi
medycyni wynajmę umeblowaną poczekalnię oraz próżny pokój do przyjęcia lekarza. Światło, opał, telefon, usługa, centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 869

2
pokoje kuchnia, nowy budynek Łazarz. Zgłoszenia Restauracja Ogrodu Zoologicznego. zdg 37 720

300
wolnych mieszkań. Wierzbicze 27, parter. zdg 37 717

Próżny
używaniem kuchni. Małeckiego 32 m. 22. zdg 38 011

5
Park Wilsona komfort III, pieca, ustawowe, właściciel. Kurjer Poznański zdg 37 949

3 pokoje
kuchnia, centralne ogrzewanie, do wynajęcia zaraz. Zgłoszenie św. Marcina 37, drukarnia. zdg 37 690

Sześciopokojowe
odnowione zaraz wprost od gospodarza do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 684

Siedmiopokojowe
190.—

Sześciopokojowe
180.—

Pięciopokojowe
100.—

Czteropokojowe
75.30

Trzypokojowe
47.20

„Be-Em-Es” Marcinkowskiego 21 zdg 37 941

Trzypokojowe
blisko kościoła łazarskiego. Właściciel Śniadeckich 16 — 6. zdg 38 003

Pokój kuchnia
na Wildzie do wynajęcia dzierżawa pół roku zgóry. Oferty do Kurjera Poznański z podaniem zawodu i referencjami zdg 38 024

5
pokoi, komfort, centralne, III. p. 25.—, Chelmońskiego 9. zdg 37 855

Mieszkanie
słoneczne, 3 pokoje, kuchnia, łazienka, wielka piwnica, balkon, I piętro, zaraz. Swarzędz, Wrzesińska 5. Zgłoszenia stróż lub Poznań, 27 Grudnia 7, m. 9. zdg 37 833

13. SZUKA MIESZK.

Urzędnik
poszukuje mieszkania, jednego dwóch pokoi kuchnia, mieście, rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 38 104

Mieszkanie
3 lub 4 pokojowe z wygodami wśródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 770

Trzypokojowego
Waly Królowej Jadwigi — dam zwrot remontu oraz dzierżawę zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 115

Dwupokojowego
możliwie wygodami pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 387

Dam
pół roku zgóry dwa pokoje kuchnia, śródmieściu, Wilda, Łazarz, Jeżyce od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 412

Mieszkania
2 pokojowego kuchnia, łazienki, śródmieście od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 424

Trzypokojowego
śródmieście lub Jeżyce dam zwrot remontu, urzędnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 503

4—5
pokoi, kuchnia, łazienka, poszukuje urzędnik państwowy, punktualny płatnik. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 532

Dwupokojowego
z kuchnią szukam w śródmieściu. Dzierżawa rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 585

Szukam
mieszkania, pokoju lub 2 kuchni, od gospodarza, najchętniej Wilda, pewny płatnik. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 584

1—2
nieumeblowanych pok. z elektrycznością, w kulturalnym solidnym domu poszukuje oficer kawaler. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 422

Poszukuje
pokoju kuchni od gospodarza — ewentualnie rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 859

PP. Kupcy

gwiazdka u progu! Nasi Czytelnicy żądni są wiadomości, jakie NOWOŚCI z dziedziny podarków gwiazdkowych macie na składzie?

Jedno
dwuosobowy. Kreta 6 m. 2.
zd. 37 960

Umeblowany
Matejki 67, parter.
zd. 37 637

Panom
Plac Sapieżyński 5, m. 7.
zd. 37 650

Inteligentnym
panom. Marcin 65 — 12.
zd. 37 649

Asystent
poszukuje współlokatora, dobre utrzymanie. Ratajczaka 15 m. 3.
zd. 37 517

Wielkie
Garbary 40 — 3, niekrepujący.
zd. 37 666

Niekrepujący
elegancki telefon 60-75
zd. 38 001

Dwom
panom Zwierzyniecka 8 — 6.
zd. 37 979

Pokoik
panu. Ogrodowa 15, mieszkanie
16.
zd. 37 979

Małżeństwu
Józefa 9a — 11.
zd. 37 976

Półwiejska
2-6 (utrzymaniem) pianino.
zd. 38 026

1-2
osobowy. Wrocławska 36, m. 7.
zd. 38 023

Nowomiejski
6a — 25 umi. blowany, elektrycz-
ność, łazienka.
zd. 38 000

Frontowy
Szewska 12 — 3.
zd. 37 999

Elegancki
ewentualnie dwa, kuchnia. Kan-
taka 8/9, m. 10.
zd. 37 857

Wszystkich
Świętych 6 — 6.
zd. 37 844

16. SZUKA POKOJU

Poszukuje
centrum nieumeblowanego pokoju
parter, pierwsze piętro. Oferty
Kurjer Poznański zd. 37 340

Komfortowego
niekrepującego pokoju telefonem.
okolica Ratajczaka, Skarbowa.
Oferty Kurjer Poznański zd. 37 340

Pokoju
niekrepującego, skromnego, cen-
trum przyjeżdżny. Oferty Kurjer
Poznański zd. 37 456

Próżnego
do 25. samotna. Oferty Kurjer
Poznański zd. 37 589

Pokoju
niekrepującego centrum poszku-
je pewną płatniczką. Oferty Kur-
jer Poznański zd. 37 430

Taniego
niekrepującego pan. Oferty Ku-
rjer Poznański zd. 37 495

Pokój
kuchnia, pół roku zgóry. Kwiatowa
8, m. 11.
zd. 37 610

Pani
pokoiku 10 zł. Oferty Kurjer Po-
znański zd. 37 746

1-go
stycznia poszukuje niekrepująco-
go blisko Hotelu Polonia ewen-
tualnie utrzymaniem. Zgłoszenia
podaniem warunków Kurjer Po-
znański zd. 37 899

Niekrepującego
najchętniej z łazienki, śródmieście
dwom pom. od 1. 1. 35. Oferty
Kurjer Poznański zd. 37 700

Pan
samotny szuka skromnego, ume-
blowanego pokoju z pościelą lub
bez. Oferty Kurjer Poznański
zd. 38 010

Próżnego
pokoju od gospodarza bezdzietni,
spokojni, czynsz punktualny ewen-
tualnie zgóry. Oferty Kurjer Po-
znański zd. 37 524

Zupełnie
niekrepującego pokoju Zamku —
śródmieście, elektryczność, ła-
zienka, usługa poszukuje urzęd-
nik. Oferty Kurjer Poznański
zd. 38 008

Niekrepującego
dobrze umeblowanego pokoju od
15. 1. 35 w centrum poszukuje
urzędniczą państw. Zgłoszenia
do Kurjera Pozn. pod zd. 38 021

17. LOKALE

Składu
mieszkaniem na Pocha poszu-
kuje od stycznia. Oferty do Ku-
rjera Pozn. zd. 36 402

Skład
wolny. Długa 3, gospodarz.
dz. 4502

Plac
do wynajęcia. Długa 3, gospodarz
telefon 23-16.

Składu
z mieszkaniem od gospodarza po-
szukuje. Oferty Kurjer Poznań-
ski zd. 37 857

Lokale handlowe
frontowe parterowe pokoje od
1 stycznia wolne. Dominikańska
zd. 37 059

Ubikacja
lub nadająca się na
warsztat. Zórawia 8. zd. 37 256

Ubikacje
handlowe 200 m kw. przemysł
hurtownie. Masztalarska 7a skład
2. zd. 37 193

Skład
mieszkaniem. Hetmańska 11.
zd. 37 549

Składu
mieszkaniem na kolonjalkę za
miesięcznym od gospodarza.
Oferty Kurjer Pozn. zd. 37 648

Warsztaty
Wroniecka 4, zaraz. Ubikacje
handlowe 1. ptr. tamże.
zd. 37 803

Piwnice
na składnice, ul. Wielkie Garba-
ry 23, zaraz. zd. 37 804

Pracownię
obuwniczą urządzeniem z powo-
du wyjazdu tania sprzedam. Po-
znań. Zydowska 11, wejście z
Mokrej. zd. 37 607/8

3-4
pokoje na biura tylko śródmieście
poszukuje. Oferty Kurjer Pozn.
zd. 37 754

Sklep
przy ulicy ruchliwej w Toruniu
zaraz do wynajęcia, czynsz za
rok, płatny zgóry. L. Poniecki,
Toruń, Szewska 3. zd. 37 750

Lokal
na biuro lub cichy przemysł ta-
nio do wynajęcia. Plac Wolności
2, I. piętro. zd. 37 784

Lokal
handlowy próżny na kolonjalkę
lub tp. Focha 170 zaraz gospodar-
darz. Zgłoszenia G. Wilda 95 m.
5. zd. 37 961

Skład
wolny. Woźna 1. zd. 37 936

Skład
skór korzystnie sprzedam. Oferty
Kurjer Poznański zd. 37 985

Poszukuje
składu z mieszkaniem jasne su-
tereny. Oferty Kurjer Poznański
zd. 37 932

Skład
duży 45. Ostrów 10, dozorca.
zd. 37 797

Skład
(narożnik) 2 brzoze. 2 wystawy,
pryncypalnie wskazuje skład cu-
kierów. Wolna 27 — 29.
zd. 37 678

Składnica
sklep od 1. do wynajęcia od
gospodarza. Wielka Garbary 33.
zd. 37 674

Dwa
duże parterowe pokoje, używa-
niem telefonu poblizu Zamku na
biura, wzgl. korporacje — wolne.
Oferty Kurjer Pozn. zd. 38 012

Skład
nadający się na filie rzeźniczek,
piekarni, kolonialną z mieszka-
niem do wynajęcia ul. Tarczowa
95 Debiec-Zatrze. zd. 37 944

Obszerne lokale
w nowowbudowanym domu, w
samym centrum Gdyni, wysokie
sutereny i parter, specjalnie bu-
dowane na kawiarnię — śniadani-
nie — kabaret lub dom towaro-
wy — wydzierżawie. Zgłoszenia
pod „610”. Ekspozytura Kurjera
Poznańskiego, Gdynia nr 14179

Lokale przemysłowe
składające się z obszernymi ubi-
kacjami i podwórza w całości lub
częściowo do wynajęcia. Admini-
stracja Strzelecka 14.
zd. 37 843

18. DZIERŻAWY

Olejarnia
pełnym ruchu bez konkurencji
dwupokojowa, kuchnia z powodu
choroby zaraz wydzierżawie —
gwarancja 500. Spieszne oferty
M. Adamczewska, — Rogoźno,
Wielka Szkoła 415. Znaczyć.
zd. 36 091

Dzierżawy
500 — 800 móg dobrej ziemi z do-
godną komunikacją poszukuje. —
Oferty Kurjer Pozn. zd. 36 519

Dzierżawy piekarni
poszukuje od 1. 1. 1935. Oferty
Fr. Deja, Wysocza, pow. Wy-
rżysk (u p. Koseckiej). zd. 36 517

Wydzierżawie
młyn wodny, nowoczesny z 1927
roku, 8 par walczy, przemiał 360
ctr. na dobe, do tego 140 móg
ziemi przy szosie 4 km od dwor-
niemi z powodu stosunków rodzin-
nych. Do objęcia potrzeba ca. 20
tysięcy zł. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zd. 36 014

Restauracja
z pełną koncesją większe miasto
powiatowe, komfortowe urządze-
nie, kaucja pożądana. Zgłoszenia
Kurjer Poznański nr 14146

Rzeźnictwo
skład 2 przyległe pokoje kuchnia
warsztat, stajnia do wydzierża-
wienia. Zgłoszenia Gendera, Po-
znań, Piaskowa 2. zd. 37 413/14

30.000 zł
płynnej gotówki oraz wysokie
kwalifikacje fachowe i moralne
posiadam i poszukuje samodzieln-
nej administracji, dzierżawy
względ. dzierżawy poręczającej do-
chodowego majątku. Wład. pi-
smienne zgłoszenia d Kurjera
Poznańskiego pod d 4532

Ogród
sąd, kilka móg, Poznaniu, mie-
skaniem wydzierżawie. Warunki
Kurjer Pozn. zd. 37 612

Młyn gospodarskiego
najchętniej wodnego w dobrej o-
kolicy poszukuje celem dzierża-
wy. Oferty Kurjer Poznański
zd. 37 443/4

Kawiarnia
do wydzierżawienia. Zgłoszenia
Kraszewskiego 13, m. 4.
zd. 37 911

Stajnia
i mierzwa do nabycia. Ul. Bózn-
cza 10-11. zd. 37 902

Restauracyjną
kuchnię weźmie w dzierżawę ku-
charz. Oferty Kurjer Poznański
zd. 37 955

Poszukuje dzierżawy
ceglalni
z roczną produkcją ok. 1 1/2 mili.
Zgłoszenia pod „Ceglarnia”. Biu-
ro Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dwor-
cowa 54. ng 14180

Postój dla koni
warunki idealne, telefon 46-96.
zd. 38 002

21. LICYTACJE

Dnia
17 grudnia o godzinie 12 odbędzie
się w ekspedycji poczytelnej Po-
znań licytacja obuwia. Ekspedy-
cja poczytelna, Poznań.
zd. 37 393

Subhasta
8130 zł cena wywoławcza nieru-
chomości Rogoźno Wielkopoznań-
ska 262, dom mieszkalny, ogród,
około 2 morgi, kłesiarzania, dru-
karnia od dziesiątek lat, najruch-
liwszy punkt przy rynku. Sprze-
dana zostanie 4 stycznia godzina
9.30 Sądzie Grodzki Rogoźno,
sala 16. Informacje Poznań, Li-
powa 12. zd. 37 831

22. ZGUBY

Pana złodzieja,
który ukradł ze samochodu na 3
Maja kurtę skórzana — proszę
się o łaskawy zwrot dokumentów
— prawo jazdy, książkę wojsk.,
wykaz osobistego, książkę samo-
chodowej pod adresem skrzyżowa-
nia Pilsudskiego 25. Znalazca otrzy-
ma wynagrodzenie. zd. 37 363

Znalazcę
czarnej teczki 10, bm., zawartość:
książka, notatki biurowe i toreba-
ka. W klinice — Polna lub jadąc
w drodze na Wielkie Garbary 46,
m. 3. Proszę serdecznie o zwrot
za wynagrodzeniem. zd. 37 897

23. ROZMAITE

Karty
do gry — hurtownie oraz deta-
licznie — Dybicki, Wrocławska 1
zd. 29 293

Fajki
wszelkie przybory do palenia —
wielki wybór — hurtownia Dy-
bicki, Wrocławska 1.
zd. 29 294

Bilansista
poszukuje posady, ustawia bi-
lansę, zakłada i reguluje księgo-
wość oraz rzdziela lekcji bu-
chalterji. Oferty Derfert, Zie-
lona 6. zd. 36 116

Fotografje
portrety. Bracia Pecherscy, Ale-
je Marcinkowskiego 8.
dz. 4 042

Wytworną
i powabną
linję
daje tylko do-
brze dopasowa-
ny gorset, pas
leczniczy według
nieodciążonego
kroju. Chrześci-
jańska Pracow-
nia Gorsetów
Anny Bittorfo-
wej Plac Wol-
ności 9. Przyjmuje wszelkie
przeróbki ceny niskie. dz. 3 741

Pracownia
Gorsetów
„Wanda”
Gorsety na miarę.
Gorsety gotowe. —
Passy do ciay.
Paseczki sportowe.
Biustonosze wszel-
kiego rodzaju. Re-
paracje gorsetów.
Ratajczaka nr 27
parter. zd. 37 587

Swetry
pullowery bluzki, sukienki kom-
binażki itp. wykonuje, przerabia
tania „Tricot”. Pocztowa 23.
Pg 7959-46.14

Okazja!
Grasz na fortepianie bez nauki
org. ameryk.
„Pianola”
oraz 120 nut. Skarbowa 3 m. 4.
zd. 33 970

Futra
wykonanie pierwszorzędne, prze-
róbki zniszczojch. Poznań, —
Stary Rynek 65, I. piętro.
zd. 37 042

Dzieła K. May
Wydawnictwo przedwojenne
ilustrowane sa najmlszym po-
daniem na gwiazdke. Eksped-
cja Księgarnia Wysokowa —
Lwów, Pilsudskiego 16. Zadać
prospektów. ng 14162

Radość
na Gwiazdke sprawa podarek
materjału Molendy
Poznań Plac Sto Krzyżski 1.
Pg 8592-50.66

Śniegowce
łamskie, me-
skie dziecięce
wszelkiego ro-
dzaju w bar-
dzo wielkim
wyborze
Fr.
Rogoziński,
Wielki Makazyn Obuwia. Po-
znań. Stary Rynek 64.
Pg 7442-42 243

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość. Marcin
39-8. Wróżka. zd. 36 160

Krawcowa
szyje konfekcje damska, dziecię-
cia oraz bieliznę, pierwszorzędne
wykonanie. Trzeciego Maja 5 m.
16 podwórzu prawo. zd. 37 353

Zabawki
kupisz najtaniej:
Panier — Zabawki
św. Marcin 64. zd. 37 484

Biurowo
buchalterijne zaprowadzone, tele-
fon, centrum sprzedam korzyst-
nie. Oferty Kurjer Poznański
zd. 37 471

Biurowo Pisania Podań
przeniosłem na Pocztowa 30 m.
18. Wieckowski, em. st. sekre-
taryz sadowy. zd. 37 410

Jasnowidzacy Władek
przyjmuje po złotemu. Grobla 9
m. 5. zd. 37 428

Srebrzenie - złocenie
papierosnic, torebał alp., cukier-
nic, zastaw metalowych, przed-
miotów antycznych wykonuje
„Galwanostezja” (M. Borzyński)
Wielkie Garbary 4. dz. 4203

Bezplatnie
uszyje suknie każdej pani za po-
lecenie pięciu klientek. Salon
Mód, Waly Jądwi 3 a, m. 9.
zd. 37 463

8
godz. farbuje, chemicznie czyści.
Św. Marcin 62 „Syrena”.
zd. 37 620

Akuszka
Kleinwächterowa, Poznań, cen-
trum, ulica Romana Szymań-
skiego 2 pierwsze piętro, lewo.
drugi dom od placu Świętokrz-
skiego. zd. 15 035/6

Akuszka
Strzelecka 2, przy Świętokrz-
skim przyjmuję, udziela porad,
pomocy. zd. 37 753

Manicure 50
strzyżenie damskie 30, farbowanie
brwi 60 gr. Plac Sapieżyński 2a,
I piętro, front. zd. 37 995

Szyje
elegancko, gustownie, niedrogo
najnowsze modele. Kantaka 5-8.
zd. 37 964

Koncesji
na wyszynk alkoholu poszukuje.
Oferty podaniem pretensji Ku-
rjer Poznański zd. 37 840

Peruczki
dla lalek, prawdziwe włosy —
Brzykcy, Półwiejska 35a.
zd. 37 670

Idealne manicure
Masaż
usuwa
tylko najmniej zrobiony Brzyk-
cy, Półwiejska 35a. zd. 37 669

Pensjonat
poleca pokoje na stałe i dla prze-
jeźdźnych, ceny umiarkowane.
Ogrodowa, Ratajczaka 40. Tele-
fon 55-18. zd. 37 658

Wróży
chiromantka systemem rosyjskim
predko się spełnia. Rybaki 10,
mieszkanie 8. zd. 37 526

Dzielnia
krawcowa szyje domu poza do-
mem. Ratajczaka 40 — 13.
zd. 37 662

Przyjmę
zawadownstwo domów lub wo-
zowego. Adres Kurjer Poznański
zd. 38 617

Oprawa
solidna. Hurtownia ilstew, obra-
zów, firan, tapet, najtaniej. Po-
znań, Półwiejska 6. zd. 38 016

Wróżka
przepowie przyszłość, przestrzeże,
poradzi. Kantaka 5-8. zd. 37 965

Krawcowa
dom, poza dom — 2,50 dziennie.
Mickiewicza 13 — 8. zd. 37 987

Przyjmuje
okretek, hafty, monogramy. Ko-
pernika 3 — 4. zd. 37 924

Precyzyjnie
fachowe, najtań-
sze naprawy ma-
szyn biurowych.
Mieczysław
Scheib, ul. Wa-
rzywna 13. Tele-
fon 30-71.
zd. 37 514

Poszukuje
koncesji na butelkowa sprzedaz
wódek. Dobry platin. Oferty
Kurjer Poznański zd. 37 716

24. NAUKA

**Nauczyciel-
wychowawca**
znający języki, obejmie za mie-
skanie i utrzymanie gdziekol-
wiek lekcje lub inną posadę. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zd. 36 104

Kursy Handlowe Preissa
Skarbowa 11 początek
3 stycznia.
zd. 33 645

Kursy
handlowe „Postep” początek 7
stycznia. Pl. Wolności 2 — 8.
zd. 36 586

Szkoła tańców
Szczurkówny
Wrocławska 14. zd. 37 404

Kursy malowania
na porcelanie udziela co srode od
10.30 do 12.30 p. F. Kozłowska,
Gwarna 17 m. 9. zd. 37 341

Eksternistki
rozpoczynam kurs 6 klasowy. —
Przygotowanie fachowe, krótki
termin. Oferty Kurjer Poznański
zd. 37 359

Niemieckie
lekcy i konwersacji udziela aka-
demik niemiecki. Oferty Kurjer
Poznański zd. 37 485

Szkoła tańców
Kledecka Mikolajczak, św. J6-
za 6. Kurs początkujących
trzeciego stycznia, godzina dwu-
dziesta. Pg 8593-50.85

Szkoła Tańców
Sredzińskiego
Pasaż Apollo 17 — 21.
zd. 27 890

Kursy
stenografji, pisania maszyna roz-
poczynam 3-go stycznia. Poznań,
Kantaka 1 m. 6. zd. 36 920/21

Szkoła tańców
Szerskiego
W poniedziałek rozpocznie się
kurs dla osób starszych, dobór
towarzystwa zapewniony. Pierac-
kiego 12, telefon 38 08.
zd. 37 761

Eksternistki (ty)
— typ humanistyczny — wspólne
powtórzenie materiału. Oferty
Kurjer Poznański zd. 37 986

Kursy
stenografji, pisania maszyna, ko-
respondencji. Kromczyńska, ul.
Ogrodowa 16, II. zd. 37 779

25. MUZYKA

Dobrze

Leśniczy

Poznańczyk, lat 30, silny, zdrowy, siła fachowa z chlubnymi świadectwami i poleceniami z kilkuletnią praktyką, z wszechstronną wiadomością z gosp. leśnego, hodowlanego oraz książkowości leśnej, gospodarczej i kasowej, nawskroś sumienny obowiązkowy, skromny, wymagający. Poszukuje posady leśniczego, borożnego, strażnika lub innej zażenowanego samostanowienia. Okolica obojętna. — Łaskawe zgłoszenia uprasza Józef Sokół, Splawa, poczta Miłostaw, powiat Września (Poznański), zdg 36 644/5

Fryzjerka

pierwszorzędna, samodzielna, z doświadczeniem, szuka odpowiedniej posady, tylko na pensję. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 505

Na gwiazdkę

swetry, pulowery, bieleżne, pończochy, rękawiczki i towary krótkie zakupisz najtaniej we
F-je W. Duchowski
St. Rynek 44 wejście z ul. Wojaś
Otwarcie w krótkie.

Panienska

poszukuje posady do składu rzemieślniczego z dobrem poleceniem. Oferty filia Kurjera Poznańskiego, Focha 36, zdg 37 418

Krawcowa

wykwalifikowana, z długoletnią praktyką za dyrektorem w pierwszorzędnych zakładach, szkielety, suknie, płaszcze, kostiumy, futra według najnowszych modeli paryskich, 4 zł dziennie, szuka posady w domach, na wyjazd zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 37 543

TEATRY

Poznań, sobota, 15. 12.

TEATR POLSKI: — Dziś „Zołnierz królowej Madagaskaru”.

Niedziela, 16. 12. o godz. 4: „Kobieta i jej tyran”.
Niedziela, 16. 12. o godz. 8: „Zołnierz królowej Madagaskaru”.

TEATR WIELKI (Opera): „Don Juan”.

Niedziela, 16. 12. „Madame Pompadour”.

Poniedziałek, 17. 12. Teatr nieczynny.

TEATR NOWY: Dziś: — „Człowiek, który nie pije”.

Niedziela, 16. 12. o godz. 3.30: „Najdroższa moja Pegg”.

Niedziela, 16. 12. o godz. 8.15: „Człowiek, który nie pije”.

KINA

Poznań, sobota, 15. 12.

APOLLO: „Synowie pułstyni”.

CORSC: „W siłach szaleńca”.

EUROPA: „Vlasta Burian jako wesoły karawanier”.

GWIAZDA: „Jęj Królewska Mość”.

METROPOLIS: „Uciekinierzy”.

MOJE: „Oczy Czarne”.

ORZEL: „Miasto pod terorem”.

OSWIATOWE T. C. L.: — 1) „Czemp” 2) „Podróż Colina Rossa”.

RENAISSANCE: „General Czeng”.

SFINKS: „Halka”.

SLONCE: „Tajemnica małej Shirley”.

TECZA-Lazarz: „Kot i skrzypce”.

TECZA-Wilda: „Człowiek”.

WILSONA: „Testament Doktoru Mabuza”.

U

starszego pana lub księdza zaradcu domu poszukuje osoba średnich lat, zna się dobrze na domowym gospodarstwie i szyciu. Oferty Bydgoszcz, Gdańska 114, mieszkanie 4, Wądołowska, zdg 37 335

Stenotypistka

biuralistka z ładnym piśmem, małe wynagrodzenie, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 578

Buchalter - kasjer

samodzielny, długoletnia praktyka, obznajomiony z wszelkimi systemami księgowości rolniczej, handlowej, biegle korespondent, ustawia bilanse, reguluje zaległości, szuka odpowiedniego stanowiska od zaraz lub później najchętniej majątku, chlubne świadectwa i referencje. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 35 765

Szofer - ogrodnik

kawaler lat 26, dobrze polecony szuka posady od 1 stycznia lub później. Fr. Waliński, Maczniki, poczta Środa, zdg 37 536

Akumulatory

ładuje. Marszałka Focha 110, zdg 37 117/8

Córka

wdowy wojennej lat 20 z ukończoną szkołą budownictwa poszukuje posady jako praktykantka. Zgłoszenia uprasza Związek Inwalidów Wojennych R. P. Okręgowe Koło Poznań, ul. Koźła 8, tel. 29-94, zdg 37 434/5

Ogrodnik

kawaler po wojkowości, lat 24, 5-letnia praktyka, doświadczenie, szuka posady zaraz lub później na majątek do handlowego. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 527

Ogrodnik

kawaler po wojkowości, lat 24, 5-letnia praktyka, doświadczenie, szuka posady zaraz lub później na majątek do handlowego. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 528

Intelig. Niemka

kat. znająca szycie, muzykę szuka posady w charakterze bony. Oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdg 37 318

Dziewczynka

15 let, nawskroś uczciwa szuka nauki do składu jakiegokolwiek brzoży. Łaskawe oferty Kurjer Poznański, zdg 36 790

Retuszerka

portrecistka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 764

Krawcowa

bardzo dobra, poszukuje posady po domach, chętnie wyjedzie na wieś, małe wynagrodzenie. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 611

Osoba

dobrych rodzin, inteligentna, zaufana, pierwszorzędna rutyna, poleceniem, przyjmie posadę samodzielną gospodyni wszelką pracę domową u księdza, doktora, adwokata, inżyniera Poznaniu lub prowincji. Oferty Agentura Kurjera Poznański, Krzywina 14245

Łaskawych

pracodawców o jakiegokolwiek zajęciu błąd zrozpaczony bezrobotny. Łaskawe oferty Kurjer Poznański, zdg 37 931

Krawcowa

niekrepującego możliwie klatki lub próżnego elektryczność od stycznia, początek Jeży. Oferty cena Kurjer Poznański, zdg 37 900

Prasowaczka

przychodzi w dom, — prasuje sztywną bieliznę, bluski i suknie szuka posady. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 822

Cholewkarz

modelarz do pracowni obuwia — jako przyrządcę spodów. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 711

Krawcowa

znająca pracę damską, meską oraz przeróbki szuka posady lub poza domem. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 185

Rumunka-Polka

inteligentna, młoda, zajmie się domem samotnej osoby, chętnie pomoże w pracy biurowej. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 722

Cukiernik

poszukuje posady lub przyjmie wypomóżkę. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 690

Urządnicę gospodarczą kawaler, lat 32, szkoła rolnicza, 9-letnia praktyka rolnicza, hodowlana, energiczny w swym zawołanie z kancją hipoteczną poszukuje zaraz posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański, zdg 37 947

Ogrodnik

lat 30, kawaler, 11 lat praktyki wszelkich galeziach, sprzedaż, bartnictwo, zakładanie, naprawianie, ładowanie światła elektrycznego, obsługa motoru ropnego, hodowanie karpi, polowanie, szuka posady zaraz lub później u religijnych państwa. Oferty uprasza Kurjer Poznański, zdg 37 948

Panna

znająca szycie poszukuje posady do dzieci, miejscowości obojętne od 1 stycznia. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 37 778

Szukam

posługi z praniem prasowaniem i gotowaniem. Strzelecka 31, m. 27, zdg 37 693

Pracznia

czysta poszukuje prania lub posługi. Kurjer Poznański, zdg 37 970

Elektromonter

dobry fachowiec, bardzo dobre świadectwa, trzeźwy, uczciwy poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 37 685

Gorzelnik

lat 29, Działecioletnia praktyka, obznajomiony z elektrycznością, suszarnia, oraz książkowością kasową, gospodarską, podwólcztwa oraz prawo odpędu. Przyjmuje posadę w całości na kampanię od zaraz lub 1. I. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 37 665

Pracznia

szuka prania. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 632

Aptekarz

praktyka długoletnia poszukuje posady lub zastępstwa. Łaskawe oferty Lipski, Bydgoszcz, Hetmańska 27, ng 14 174

Mistrz rzeźnicki

pierwszorzędny fachowiec, karta rzemieślnicza, prawem wyuczony, uczniów, młodszymi w wieku, uczciwy, dobrej rodziny, przyjmie posadę kierownika składu i warsztatu rzeźni. Oferty Kurjer Poznański, ng 14 172

Młoda

dypłom uniwersytecki szuka jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański, zdg 38 006

Bufetowa

ekspedientka dzielna z kancją poszukuje posady. Miejscowości obojętne. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 997

Ekspedientka

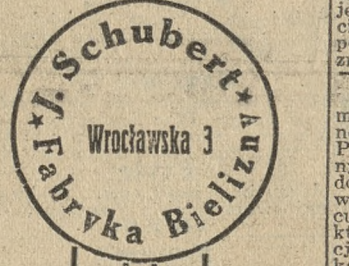
z branży kolonialnej i delikatesów, zdolna, uczciwa, samodzielna, z kilkuletnią praktyką potrzebną. Wymagana kancja około 1000 zł. Reflektuje tylko na bardzo fachową silę. Zgłoszenia z odpisem świadectw, Gdynia, Swietojńska 51, Ruskich, ng 14 178

Służąca

z gotowaniem potrzebna zaraz. Puszczykowo, Oferty Kurjer Poznański, ng 14 176

Ogrodnika

dobrego fachowca warzywnika handlowego potrzebuje. Oferty z podaniem wymagań do Kurjera Poznańskiego, zdg 37 664

BIELIZNA
PLÓTNA
PIRANY
KOLDRY
PONCZOCHY
WYPRAWY

Pani

posiadającej zabezpieczenie hipoteczne ewentualnie innego rodzaju gwarancję, minimum 15 000 zł dam posadę biurową. Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański, zdg 34 519

Dziewczynka

uczciwa z samodzielnym gotowaniem z wszelkich prac domowych. Zgłoszenia z podaniem adresów dotychczasowych posad Kotlińska, Toruń, ul. Szeroka 23, Pg 8497-64.153

Do składu

galanterijnego w Gdyni poszukuje starszej sily fachowej jako kasjerki kierowniczej. Gwarancja posadana. Zgłoszenia pod 415 Kurjer Poznański, Gdynia, ng 14 126

Dziewczynka

dobrem niemieckim do wszelkich prac, lubiąca dzieci. Poznań, Wielka 22 m. 6, zdg 37 284

Dziewczynka

restauracyjna potrzebna. Rest. Nowa, Dąbrowskiego 5, zdg 37 373

Stolarz

meblowy potrzebny. Adres wskazać Kurjer Poznański, zdg 38 013

Dentystka

uprawniona lub lekarka poszukująca na Śląsk. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 957

Nauczycielka

doświadczona do 4 dzieci, 3 w wieku szkolnym poszukiwana od 15. 1. 1935 r. Wskazane: muzyka, francuski i niemiecki. Warunki wraz z życiorysem, odpisami świadectw oraz fotografie przesłać pod adresem: Mecenasowa Stankiewiczowa, Starogard, Pomorze, dg 4 505

Urządnicę gospodarczą kawaler na 700 morgów pod szczegółową dyspozycją, dobrze polecony, znajomością książkowości Włkp. Izby Rolniczej, potrzebny 1 stycznia. Oferty podaniem pensji, odpisami świadectw Kurjer Poznański, zdg 37 112

Ogrodnik

kawaler potrzebny od 1 stycznia 1935. Zgłoszenia maj. Jaworowo, p. Witkowo z odpisami ostatnich świadectw. Uwzględnić się tylko fachowca z długoletnimi świadectwami, posada stała, warzywnictwo, piekarnia, oranżeria, dg 4517

Kierownik

lub wspólnik do samodzielnego prowadzenia składu z gotówką 1-2 tys. zł poszukiwany. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 343

Starszy mistrz piekarski-cukiernik dzielny potrzebny od 1. I. 1935 z kartą rzemieślniczą. Oferty Fr. Deja, Wysocza pow. Wyrzysk (p. Kosekiewicz), zdg 36 513

Szofera

kancja 1000 zł poszukuje lekarza. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 362

Korespondentce

pani posiadającej maszynę odładować do opracowania korespondencji. Łaskawe oferty Kurjer Poznański, zdg 37 334

Kasjerka

energiczna, gruntownie obeznana potrzebna na majątek. Oferty Kurjer Poznański, zdg 38 019

Poważne

wydawnictwo odda przedstawicielstwo na każdą miejscowość w Polsce. Bardzo dobre warunki. Zgłoszenia, Staly dochoć. Towarzystwo Reklamy Międzynarodowej, Warszawa, Marszałkowska 124, Tg 1848

Kto

ma dużo znajomych, ten może łatwo zarobić 15 zł dziennie. Informacje pod „Słagier” Towarzystwo Reklamy Międzynarodowej, Warszawa, Marszałkowska 124, Tg 1847

Panienska

do dzieci, uczciwej, skromnej z lepszym wykształceniem poszukuje od 1. I. 1935. Zgłoszenia z życiorysem, odpisami świadectw i podaniem warunków Kurjer Poznański, zdg 37 150

Lekarz

możliwie specjalista chorób wenerycznych, kawaler lat około 35, Polak katolik, inteligentny, solidny, poszukiwany jako pomocnik do Warszawy. Pensja początkowa 600 — zł. Łaskawe oferty z curriculum vitae i fotografia, która się zwróci pod „Egzystencja” do „Par”, Warszawa, Bracka 17, Pg 8 567-71.85

Gospoście

samotna osobę z dzieckiem przyjmie. Piekarski 19, m. 3, zdg 37 706

Akwizytora

działnego zbierania ogłoszeń poszukuje poważne czasopismo branży stolarsko - meblowej. — Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 388

Od

1 stycznia potrzebna pierwszorzędna gospodyni - kuchmistrzy z wykwintnym gotowaniem, znajomością wszystkiego w zakresie gospodarstwa domowego. Pensja mies. 50 zł. Zgłoszenia odpisy świadectw, których nie zwraca kierować mająt. Grab, poczta Dobieszczyzna, now. Jarocin, zdg 37 396

Kucharz

dobry w swym zawołaniu potrzebny na zastępstwo. Restauracja Continental, św. Marcina 36, zdg 37 398

Pani, panowie

chrześc. poszukiwani do zajęć biurowych w każdej miejscowości Stocki, Kraków, Łódź, 10. Pg 8581-70.79

Posługaczka

młodsza cały dzień. G. Wilka 42 m. 11, zdg 37 489

Fachowca

wykwalifikowanego do wyrobu mydła i proszku do prania, poszukuje nowo utworzyć się mającą fabrykę mydła. Oferty Kurjer Poznański, zdg 37 539

Fryzjerka

od zaraz, tygodniowo 15 — 25 zł. — Adres Kurjer Poznański, zdg 37 579

Kino Tęcza Lazarz Filip i Flap „Schowajcie swoje smutki”.

Posadę

otrzymasz, znając buchalterię. Nauka listownie. Kursy handlowe Zimowskiego, Kraków, Tenczyńska 2. Miesiąc próbný gratis. zdg 37 538

Posługaczka

potrzebna. Jeznioka 9, m. 5, zdg 37 555

Dziewczynna

do wszystkiego od zaraz. Wiadomość Gen. Chłapowskiego 3, sutereny, front. Zgłoszenia 6 — 9 wieczorem, zdg 37 544

Dom. Żychce

p. Konarzyni (Pomorze) poszukuje od 1 stycznia ogrodnika

Stenotypistka

polsko - niemiecka, prace biurowe. Zgłoszenia niemieckie, odpisy świadectw, pretensje Kurjer Poznański, zdg 36 069

Żelazniak

młodszy do samodzielnego prowadzenia przedsiębiorstwa z kancją. Oferty, odpisy świadectw, wysokość pensji Kurjer Poznański, zdg 37 619

Najkorzystniejsze źródło zakupu wszelkich wyrobów stalowych i nierdzewnych firmy „GERLACH”.

WYROBY ALUMINIOWE z rączkami pod gwarancją niezrozważalności z kancją. Oferty, odpisy świadectw, wysokość pensji Kurjer Poznański, zdg 37 619

Bolesław ZIETKIEWICZ Specjalny Magazyn Wypraw Kuchennych

Poznań, Nowa 8 (Bazar). Rok zał. 1885. Tel. 35-65. Nowości domowo - gospodarcze stale na składzie.

Fryzjer damski lub fryzjerka potrzebni zaraz. Konieczniński, Ratajczaka 40, zdg 37 775

Fryzjerka Moskwiak, Libelta 13, zdg 37 323

Stenotypistka początkująca, stenografia polska, niemiecka potrzebna zaraz. Odpisy wszystkich świadectw i wysokości pensji do „Par”, Poznań, pod 50.71, Pg 8576-50.71

Energiczny kierownik — kierowniczka do poważniejszej działalności, problem z kancją, pełne zabezpieczenie. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 37 757

Uczennica do składu towarów krótkich. — Zgłoszenia życiorysem do Kurjera Poznańskiego, zdg 37 886

Fryzjerka fryzjer. Plac Świeżyński 4-7, zdg 37 907

Ogrodnik kawaler uczciwy tylko dobry fachowiec potrzebny, praca samodzielną, podanie warunków. Zgłoszenia Kurjer Poznański, zdg 37 841

Uczennica fryzjerska. Marcina 14, zdg 37 898

Malarz Zgłoszenia od 18. Patrona Jakubowskiego 35 — 17, zdg 37 826

Sprzedawców (obrazy) gwarancja, poszukuje zaraz. Niegolewskich 14, m. 11, zdg 37 824

Kucharza lub kucharki z dobrą praktyką potrzebną od zaraz kuchnia akademicka, wyjątkowo do 120 obiadów. Bratniej Pomocy Zrzeszenia Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej. Zgłoszenia z warunkami i referencjami Gdańsk-Wrzeszcz, Heeresanger 11, zdg 37 795